

**RAP ŞARKILARININ TÜRKÇE SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ VE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDEKİ YERİ**

Kübra Oran

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MART, 2023

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 2 (iki) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Kübra
Soyadı : Oran
Bölümü : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Rap Şarkılarının Türkçe Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi ve Türkçe Öğretimindeki Yeri
İngilizce Adı : The Evaluation of Rap Songs In Terms of Turkish Vocabulary and Their Place In Turkish Language Teaching

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Kübra Oran

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Kübra Oran tarafından hazırlanan “Rap Şarkılarının Türkçe Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi ve Türkçe Öğretimindeki Yeri” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Özlem Bayrak Cömert

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Hatice Çiğdem Yıldırım

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Başkent Üniversitesi

.....

Üye: Doç. Dr. Ülker Şen

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

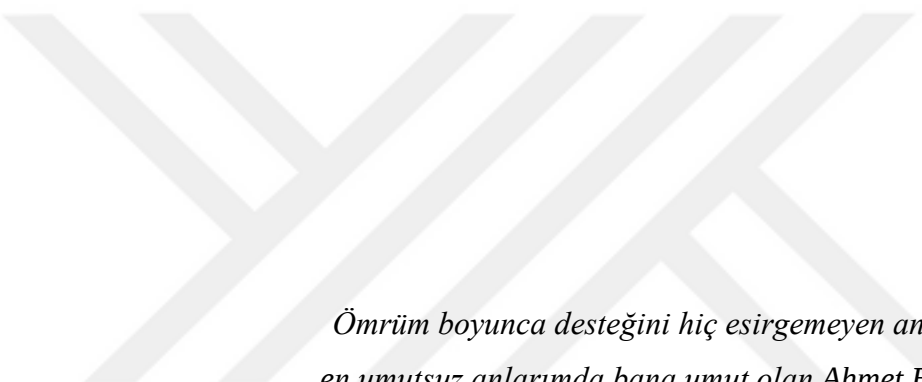
Tez Savunma Tarihi: 09/02/2023

Bu tezin Gazi Üniversitesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Şaban Çetin

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

*Ömrüm boyunca desteğini hiç esirgemeyen anne ve babama,
en umutsuz anlarımda bana umut olan Ahmet Berkay Taş'a...*

TEŞEKKÜR

Hayatımın her anında desteklerini her zaman hissettiğim, varlıkları şükür sebebim olan; beni bugünlere getirirken yaptıkları her fedakârlık için annem Neslican Oran ve babam Yakup Oran’a sonsuz teşekkür ediyorum.

Hayatıma değer katan, en mutsuz ve umutsuz anlarımda beni ayağa kaldıran, her gün hayatıma girdiği için teşekkür ettiğim; tezime bilgisi ve fikirleriyle her türlü desteği veren yol arkadaşım, meslektaşım, Ahmet Berkay Taş’a teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans eğitimimde ve tez çalışmamda, beni destekleyen, benim pes ettiğim anlarda bilgisi ve samimiyetiyle beni yüreklendiren, çalışmasını ve azmini örnek aldığım değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Sayın Özlem Bayrak Cömert’e minnetlerimi sunuyorum.

Hep hayalim olan bu kutsal mesleği bugün icra edebiliyorsam bugünlere gelmemde yoluma ışık tutan tüm öğretmenlerime ve bu mesleği her gün yapmam için bana motivasyon olan öğrencilerime teşekkür ederim.

**RAP ŞARKILARININ TÜRKÇE SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ VE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDEKİ YERİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

Kübra Oran
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Mart 2023

ÖZ

İnsanlar yaşamı boyunca kendini ifadeye mecbur kalmıştır. İlk çağlardan bu yana kimi zaman sembollerle kimi zaman yazıyla bu iletişim kurmaya çalışmış ve ortak bir evren dili bulmak için çabalamıştır. Her dönem farklı sorunlarla mücadele etmek zorunda kalan insan, ihtiyaçlarına göre farklı müzik türlerini ortaya çıkarmıştır. Avrupa’da 1970’li yıllarda ortaya çıkan ve araştırmanın konusunu oluşturan rap müzik ise başlangıçta alt kültür olarak görülmüş, dışlanmış ancak günümüzde dizi ve filmlerde, reklamlarda hatta çizgi filmlerde Türkçe rap şarkılarının kullanılmaya başlamasıyla hedef kitlesini genişletmiştir. Bu çalışmanın amacı, Youtube’de yer alan, öğrencilerle yapılan ihtiyaç analizi neticesinde tespit edilen 10 Türkçe rap şarkısını Türkçenin söz varlığı açısından değerlendirmek ve Türkçe öğretimindeki yerini incelemektir. Çalışma ortaokul öğrencilerinin Türkçe rap şarkılarını severek dinlediği noktasından hareketle Türkçe rap şarkılarının söz varlığı açısından değerlendirilmesi ve Türkçe öğretimindeki yerini incelemesi noktasında önemlidir. Çalışmamızda kaynak tarama modeli kullanılmıştır. Türkçe rap şarkılar belirlenen 17 ölçüt dâhilinde (mecaz, zıt anlam, atasözü, deyim, özdeyiş, soyut ve somut ad, topluluk, ikileme, fiilimsi, sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç, ünlem, söz sanatları, ses olayına uğrayan kelime, yabancı kelime kullanımı, temalara yönelik bulgular) söz varlığı yönüyle değerlendirilmiştir. Çalışmamızın sonucunda belirlenen 17 ölçüte göre dil unsurlarını Türkçe rap şarkılarla kazandırılabilen önemli şarkı örneklerine ulaşılmıştır. Türkçe rap şarkılarla dilin öğretiminde uygun şarkılar seçildiğinde sıfat, mecaz anlamlı kelimeler, söz sanatları, zamirler, temalar vb. dil estetiği unsurlarının öğrencilere kazandırılabilceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Türkçe eğitimi, söz varlığı, dil estetiğı, müzik, rap şarkı
Sayfa Adedi : xv + 114
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Özlem Bayrak Cömert

**EVALUATION OF TURKISH RAP SONGS IN SCOPE OF
AESTHETICS OF LANGUAGE
(M. Sc. Thesis)**

Kübra Oran

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATION SCIENCES

March 2023

ABSTRACT

Human beings have been compelled to express themselves throughout life. Since the early ages, people have participated in communication, sometimes with symbols or sometimes with writing, and have tried to find a common language of the universe. Human, who has to struggle with different problems in each period, has brought out different types of music in every period according to the needs. Rap music, which emerged in Europe in the 1970s and is the subject of our thesis, was initially seen as a subculture and was excluded, but today it has expanded its target audience with being used in TV series and movies, advertisements, and even cartoons. The aim of this study is to evaluate and examine 10 Turkish rap songs on YouTube determined as a result of the needs analysis with the students, in terms of language aesthetics. The study is important in terms of evaluating and examining Turkish rap songs in terms of language aesthetics, considering that secondary school students enjoy listening to Turkish rap songs. In our study, the literature review model has been used. Turkish rap songs have been evaluated in terms of language aesthetics within the 17 criteria (figurative meaning, counter sense, Turkish proverb/idiom/apophthegm, abstract/concrete noun, collective noun, reduplication, verbal, adjective, adverb, pronoun, particle, conjunction, exclamation, figure of speech, edge effect, use of foreign vocabulary, findings about themes) determined by using the systematic analysis method. As a result of our study, according to the 17 determined criteria, important song samples that we can gain language elements with Turkish rap songs have been reached. It has been concluded that language aesthetic elements such as adjectives, metaphorical words, rhetoric, pronouns, etc. can be gained to students when appropriate songs are selected in teaching the language with Turkish rap songs. Researchers need to attach more importance to the studies of language education through music. It should be provided that Turkish language teachers include music in their activities while gaining language skills. It should be provided that teachers determine the types of

music that their students like to listen to and work on how they can use this music in their lessons.

Key Words : Turkish language education, vocabulary, aesthetics of language, music, rap songs
Page Number : xv + 114
Supervisor : Asst. Prof. Özlem Bayrak Cömert

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.2.1. Alt Amaçlar	3
1.2.2. Araştırmanın Önemi	4
1.3. Varsayımlar	5
1.4. Sınırlılıklar	6
BÖLÜM II.....	7
KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Kuramsal Temeller	7
2.1.1. Müzik	7
2.1.2. Popüler Kültür ve Rap Müzik.....	8
2.1.2.1. <i>Kültür</i>	8

2.1.2.2. <i>Popüler Kültür ve Rap Müzik</i>	9
2.1.3. Rap Müzik ve Edebiyat İlişkisi	13
2.1.4. Dil Estetiği	16
2.1.5. Söz Varlığı	17
2.1.6. İlgili Araştırmalar	23
BÖLÜM III	29
YÖNTEM	29
3.1. Araştırmanın Modeli.....	29
3.2. Çalışma Grubu	29
3.3. Veri Toplama Aracı	30
3.4. Verilerin Toplanması	30
3.5. Verilerin Analizi	31
BÖLÜM IV	32
BULGULAR VE YORUM	32
4.1. Türkçe Rap Şarkılarına Yönelik Bulgular	32
4.1.1. Mecaz Anlamlı Kelime Kullanımına Yönelik Bulgular	32
4.1.2. Zıt (Karşıt) Anlamlı Kelimelerin Birlikte Kullanımına Yönelik Bulgular	36
4.1.3. Atasözü/Deyim/Özdeyiş Kullanımına Yönelik Bulgular	37
4.1.4. Soyut ve Somut Ad Kullanımı Yönelik Bulgular	44
4.1.5. Topluluk Adı Kullanımına Yönelik Bulgular	50
4.1.6. İkileme Kullanımına Yönelik Bulgular	52
4.1.7. Fiilimsi Kullanımına Yönelik Bulgular	53
4.1.8. Sıfat Kullanımına Yönelik Bulgular	57
4.1.9. Zarf Kullanımına Yönelik Bulgular	65
4.1.10. Zamir Kullanımına Yönelik Bulgular	69
4.1.11. Edat Kullanımına Yönelik Bulgular	75
4.1.12. Bağlaç Kullanımına Yönelik Bulgular	76
4.1.13. Ünlem Kullanımına Yönelik Bulgular	79
4.1.14. Söz Sanatları Kullanımına Yönelik Bulgular	81
4.1.15. Ses Olaylarına Uğrayan Kelimelerin Kullanımına Yönelik Bulgular	87
4.1.16. Yabancı Kelime Kullanımına Yönelik Bulgular	91
4.1.17. Türkçe Rap Şarkılarının Temalarına Yönelik Bulgular	92

BÖLÜM V.....	97
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	97
5.1. Sonuç	97
5.2. Tartışma	104
5.3. Öneriler	107
5.3.1. Araştırmacılara Öneriler	107
5.3.2. Türkçe Öğretmenlerine Öneriler	108
KAYNAKLAR.....	109

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. 2020 Yılında Türkiye’de En Çok Dinlenen Sanatçılar ve Şarkılar	12
Tablo 2. 2021 Yılında Türkiye’de En Çok Dinlenen Sanatçılar ve Şarkılar	13
Tablo 3. 2022 Yılında Türkiye’de En Çok Dinlenen Sanatçılar ve Şarkılar	13
Tablo 4. Araştırmada Yer Alan Türkçe Rap Şarkılar, 01.01.2023 Tarihindeki Youtube Dinlenme Sayıları ve Youtube Yayımlanma Tarihleri	30
Tablo 5. Mecaz Anlamalı Kelimelerin Kullanımı	32
Tablo 6. Zıt (Karşıt) Anlamalı Kelimelerin Bir Arada Kullanımı	36
Tablo 7. Atasözü/Deyim/Özdeyiş Kullanımı	38
Tablo 8. Soyut ve Somut Ad Kullanımı	44
Tablo 9. Topluluk Adı Kullanımı	51
Tablo 10. İkileme Kullanımı	52
Tablo 11. Fiilimsi Kullanımı.....	53
Tablo 12. Sıfat Kullanımı.....	57
Tablo 13. Zarf Kullanımı	65
Tablo 14. Zamir Kullanımı	70
Tablo 15. Edat Kullanımı.....	75
Tablo 16. Bağlaç Kullanımı.....	77
Tablo 17. Ünlem Kullanımı.....	79
Tablo 18. Söz Sanatları Kullanımı.....	81
Tablo 19. Ses Olayına Uğrayan Kelime Kullanımı	87
Tablo 20. Yabancı Kelime Kullanımı.....	92
Tablo 21. Türkçe Rap Şarkılarının Temaları ve Tahlilleri	93

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Mecaz anlamlı kelime kullanımı.....	35
Şekil 2. Deyim/atasözü/özdeyiş kullanımı	42
Şekil 3. Deyimlerin yanlış kullanımına yönelik bulgular.....	43
Şekil 4. Soyut ve somut ad kullanımı.....	50
Şekil 5. Fiilimsi kullanımına yönelik bulgular	56
Şekil 6. Sıfat kullanıma yönelik bulgular	64
Şekil 7. Zarf kullanımına yönelik bulgular	69
Şekil 8. Zamir kullanımına yönelik bulgular.....	74
Şekil 9. Söz sanatlarına yönelik bulgular	86
Şekil 10. Ses olaylarına yönelik bulgular	91

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
s.	Sayfa
TDK	Türk Dil Kurumu
vb.	Ve benzer

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, varsayımlarına ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Dil, hayatımızı yönlendiren, iletişimimizi kolaylaştıran bir ifade biçimidir. Dil, kültürün en önemli taşıyıcısı olduğu için her milletin dili nesillere millî kültürünü aktarırken aynı zamanda onlarla nesiller arasında köprü vazifesi üstlenmektedir (Hacıeminoğlu, 2011, s. 62). Bu sebeptendir ki bir milletin dili yaşayan ve yaşayacak nesillere yol gösterir. Şimdiki ve geçmiş zamanın değerlerini, dilsel ve kültürel varlığını anlatır. Yüzyıllardır miras insanoğluna miras kalan bütün maddi ve manevi kültürel değerler, yeni kuşaklara dille kazandırılır. Bir toplumun yaşayışı, gelenekleri, dünya görüşü, yaşam felsefesi, inançları, bilim teknik ve sanata katkıları gibi pek çok temsil ettiği değeri o toplumun dil öğelerinde görebiliriz. İnsanın kendini yenilemesinin, bir millet olarak yaşamasının tek şartı dili korumaktır çünkü dil kültüre de ayna tutacaktır (Aksan, 1990, s. 13). Tüm bu tanımlamalar da gösteriyor ki kültürü doğru aktarabilmenin ve incelikleriyle yaşatabilmenin yegâne yolu dil eğitimidir. Dil eğitimi ve öğretimi günümüzde toplumu ayakta tutan kültürel değerlerini nesillerce yaşatmak için koruması gereken vazgeçilmez unsurlardandır (Yalçın, 2018, s. 52). Dil eğitimi ve öğretimi için de bize yol gösterecek, kolaylık sağlayacak en önemli unsur ise Türkçe eğitimidir.

Bir dil ve ders olarak Türkçe eğitiminin önemi ise burada anlaşılmaktadır. Türkçe artık bir bilgi dersi değil “beceri” dersi olmuştur. Dilin öğretiminde dört temel dil becerisinden faydalanılmaktadır. Bunlar; dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileridir. Türkçe eğitimi öğrencileri bu dört temel dil becerisi etrafında geliştirmeyi hedeflemektedir. Gelişen

teknoloji ve değişen yaklaşımlarla 2006 yılında yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre hazırlanan programları çoklu zekâya uygun, öğrenci merkezli, etkinlik temelli, dersler arası ilişkilendirmelerin dikkate alındığı, öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı öğrenme deneyimlerini bütünleştirmeye kısaca öğrenciyi derste aktif kılmaya önem veren İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (6, 7, 8. Sınıflar- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006) yeni bir anlayışla ele alınmış, bu yapılandırmacı anlayış çeşitli yöntem ve teknikleri de beraberinde getirmiştir (Çelik, 2018, s.3). Çağdaşlaşan bu düzenle birlikte Türkçenin öğretiminde, geleneksel, tek düze ve alışılmış öğretim materyalleri yerine; Türk dilinin özelliklerine uygun, Türkçenin öğretimini ve Türk kültürünün yeni nesillere aktarımını daha eğlenceli ve etkileşimli hâle getirecek, öğrenci temelli materyaller öğrencilerle buluşturulmalıdır.

Müziği kültürün bir alt boyutu olarak düşündüğümüzde sözünden ezgisine, ritminden çalgısına kadar geçmişine ışık tutan bir müzik kültürü birikimini yansıttığı söylenebilir. Bir ezginin en küçük parçası bile o toplumun geçmişı hakkında bize farklı bilgiler sunabilmektedir. Müziğin bize sağladığı kültürel birikim çeşitli etkinlik ve öğretim programı ile öğrencilere aktarılmalıdır (Karakoç, 2019, s.1). Müziği derslerde öğrencilerle buluşturmak kültürün hem daha kalıcı öğrenilmesini hem de dersin daha eğlenceli ve akıcı geçmesini sağlayacaktır.

Müzik eserleri de birer dil ögesi özelliği göstermektedir. Müzik destekli öğretimle kelime öğretimi, dil bilgisi, telaffuz, söz varlığı, değerler eğitimi gibi Türkçe eğitimi alanlarında öğrencilerin ilgilerine, seviyelerine ve ihtiyaçlarına uygun şarkılar seçmek öğrencilerin derse aktif şekilde katılımını sağlamaktadır. Bu tür çağdaş yöntemler, geleneksel öğretime göre daha başarılı sonuçlar elde edilmesine yardımcı olmakta ve sınıf içi iletişimde eğlenceli bir ortam oluşturmaktadır (Çangal, 2012, s.17; Çelik, 2018, s. 48). Değişen ve gelişen eğitim programlarıyla birlikte öğretmenler de kullandıkları materyalleri geliştirmeli ve yapılandırmacı anlayışa uygun öğrencilerin ilgilerine hitap edebilecek olanlardan seçmelidir.

Öğrencilerin hangi şarkıları dinlediği, o şarkılardan hangi bilgileri öğrendiği çok önemlidir. Müzik insanları bir araya getiren evrensel bir dildir. Farklı dillere, dinlere ve kültürlere sahip insanları aynı ezgide birleştirecek bir güce sahip olması, müziği diğer sanat dallarına göre daha ayrıcalıklı bir konum vermiştir (Öz, 2001, s. 102). Müziğin insan üzerindeki etkisi bu derece önemliken öğrencilerin dinlediği şarkılarında öğrenciler üzerindeki olumlu ve

olumsuz etkilerinin olması kaçınılmazdır. Bu yüzden de öğrencilerin dinlediği müzik eserleri gösterdikleri dil özellikleri bakımından incelenmelidir.

Eğitim-öğretim ortamlarında; öğrencilere dil sevgisini kazandıracak, millî dil bilinci oluşturacak; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma zevki kazandıracak, öğrencilerin ilgi duyduğu şarkılar öğretim materyali olarak kullanılmalıdır. Bu sayede içinde yaşanan dijital çağın gerektirdiği nitelikte ana dil öğretimi-öğrenimi ve kültür aktarımı sağlanmalıdır.

Türkçe derslerinde öğrencilerin sevdiği müzikleri kullanmak dersin kalıcılığını ve derse olan ilgilerini de arttıracaktır. Öğrencilerin ilgi duyduğu, dinlemekten en çok zevk aldığı müzik tarzlarının Türkçe dersi için uygunluğunun değerlendirilmesi de önemlidir; fakat öğrenciler arasında son zamanlarda oldukça popüler olan rap şarkıların içerik ve dil yönünden incelendiği çalışmalara alanyazında rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada Türkçe rap şarkılar içerik ve dil yönünden incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma rap şarkılarının Türkçe söz varlığı unsurlarını tespit etmek, incelenecek şarkıların temaları ve 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki okuma becerileri kazanımları doğrultusunda ele alarak Türkçe rap şarkılarından nasıl yararlanılabileceğine dair öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

1.2.1. Alt Amaçlar

1. Türkçe rap şarkılarda söz varlığı unsurlarından olan topluluk adı, atasözü, özdeyiş, deyim, ikileme, soyut ad, somut ad, mecaz anlamlı kelime, fiilimsi, sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç, ünlem, zıt anlamlı kelime söz sanatları, yabancı kelime ve ses olaylarına uğrayan kelimelere ne şekilde yer verilmiştir?
2. Türkçe rap şarkılar dil becerilerinin (okuma) gelişmesine yönelik hangi kazanımlara hizmet etmektedir?
3. Türkçe rap şarkılarında farklı temalara ne şekilde yer verilmiştir?

1.2.2. Araştırmanın Önemi

Millî bilinci kazandırmada en önemli unsur dildir. Millî kültürü ve millî bilinci en güzel şekilde anlatabileceğimiz ve kazandırabileceğimiz ders de Türkçe dersidir. İnsanların birbirleriyle iletişim kurmasında en önemli unsur olan dil; kuralları olan, bir milleti aynı çatı altında toplayan, koruyan ve toplumun sosyal yapısını göz önüne seren, en eski zamanlardan bu yana oluşturulan önemli bir kültür unsurudur. (Ergin, 2005, s. 13). Dil gelişimini olumlu veya olumsuz etkileyen pek çok unsur bulunmaktadır. Kalıtım, çevre, teknoloji, eğitim bunlardan bazılarıdır. Kişinin çevresiyle etkileşimi ise hayat boyu devam etmektedir. Bu etkileşim içinde gündelik hayatın bir parçası hâline gelen günlük hayatta sıkça karşılaştığımız şarkıların da dil gelişimine olumlu ve olumsuz etkileri mevcuttur.

Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte kitlelerin müziğe erişimi de kolaylaşmış ve farklılaşmıştır. Geçmişten günümüze kadar değişen her şey gibi dinlediğimiz şarkılar da popüler kültürün etkisiyle hızla bu değişime ayak uydurmuştur. Bir toplumun dinlediği müzikler, o dönemin popüler müziğini ve kültürünü de ortaya çıkartır (Efe ve Sonsel, 2019, s. 978). Müzik hayatımıza girdiğinden bu yana çeşitli türler zaman içinde öne çıkmış ve toplumlar arasında, kesimler arasında, kuşaklar arasında bir farklılaşmaya neden olmuştur. Bu farklılaşma öğrencilerin dinlediği müzik türlerine de yansımaktadır. Ortaokul öğrencilerinin en çok dinlediği müzik türleri arasında rap müzik ikinci sırada yer almıştır (Altay, 2009, s. 249; Bilgen ve Zeytin, 2019, s. 336; Demirel, 2018, s. 39). Bu sonuçlardan yola çıkarak öğrencilerin sıklıkla tercih ettiği şarkılar incelenmeli ve olumlu-olumsuz yanları belirlenmelidir.

Araştırmamızın konusu olan rap şarkılar ise ritminin hızlı olması, sözlerinin anlamlı kalıplar oluşturması, ilgi çekici ve milyondan fazla izlenen video klipleriyle öğrencilerin en çok ilgisini çeken ve dinlediği türlerden biri olmuştur. Rap şarkılar yalnızca Youtube, Spotify ya da müzik platformlarında değil okullar, restoranlar, ulaşım araçları, alışveriş merkezleri, diziler, yarışma programları, sinema filmleri, çizgi filmler gibi hayatımızın her alanında da sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. Bu etkileşim içinde isteyerek dinlenmese bile her yaştan insanın rap şarkılarla karşılaştığı görülmektedir.

Ana dil olarak Türkçenin öğretilmesinde dört temel dil becerisinin (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) kazandırılması ders kitabındaki çeşitli etkinliklerle yapılmaktaydı ancak teknolojinin gelişmesi ve imkânların artmasıyla derslerde de kullanılan materyallerin de çeşitliliği artmış bu materyallere erişim de kolaylaşmıştır. Değişen ve yenilenen bu sistemle

birlikte şarkılar da öğretmenlerin eğitimde fazlaca yararlandığı bir materyal unsuru hâline gelmiştir.

Bu araştırma Türkçenin yapısına, işleyişine ve değerlerine uygun özellikler sunan ve Türkçe öğretiminin, kültür aktarımını gerçekleştirecek nitelikte olan ve popüler kültürün de etkisiyle 7 yaşından 70 yaşına kadar herkesin her alanda karşılaştığı, öğrencilerin vazgeçilmezi hâline gelen rap şarkıların öğrenciler üstündeki olumsuz etkilerini azaltmak, onları daha bilinçli dinleyiciler hâline getirmek ve rap şarkıların eğitimde kullanılabilirliğini göstermesi noktasında önem taşımaktadır.

Hitap ettiğimiz kitlelere uygun Türkçe rap şarkıları ulaştırarak Türkçe öğrenimi ve öğretimini daha işlevsel, eğlenceli olarak gerçekleştirmeyi sağlayacak şarkılar seçilmesi; alanyazında bu durumu tespit eden benzer çalışmaların az sayıda olması, aynı nitelikte çalışmaların olmaması sebebiyle Türkçe derslerinde rap şarkıların seçimine, kullanımına yönelik birtakım bulgular ve yorumlar içermesi sebebiyle çalışmamız önemlidir.

Türkçe rap şarkıların birçok farklı duyguyu yansıtması, eleştirel bir üslupla yazılması, kafiyelerin uyumundan dolayı sözlerinin daha kolay ezberlenebilmesi, hızlı söyleyiş tarzı öğrencilerin dikkatini çekmektedir. Aynı zamanda dikkat çekici unsurları barındırması ve ortaokul hedef kitlesi tarafından çok dinlendiği için araştırmamız Türkçe dersinin amacına uygun örnekler seçilerek hedef kitleye sunulması noktasında önemlidir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe rap şarkıları dinlediği, rap şarkılarını ezberlediği noktasından hareketle Türkçe rap şarkıların söz varlığı, dil yapısı, anlatım gücü ve anlattığı konuların incelenmesi önem taşımaktadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan dil becerisi kazanımlarının rap şarkılar ile ilişkilendirilerek Türkçe dersi öğretmenlerin derslerinde hangi Türkçe rap şarkılarını nasıl kullanacağı konusunda öğretmenlere materyal sağlaması, Türkçe rap şarkılarının hangi ölçütlere göre değerlendirilmesi gerektiğini göstermesi, öğrencilerin Türkçe rap şarkılarına eleştirel bir açıdan bakabilmesi ve doğru değerlendirebilmesi gerekliliği çalışmamızın önemini ortaya koymaktadır.

1.3. Varsayımlar

Türkçe rap şarkılarına yönelik uygun örnekler verilirse derslerde kullanılabileceği varsayılmaktadır.

Seçilen Türkçe rap arkılarının Türkçenin söz varlığına uygun örnekler olduğu varsayılmaktadır.

Seçilen Türkçe rap arkılarının Türkçe ğretimine uygun şarkılar olduğu varsayılmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından değerlendirileceği bu çalışmada Youtube isimli platformda dinlenme sayısı 5 milyonun üzerinde olan, öğrencilere örnek teşkil edebilecek ve Türkçe Dersi ğretim Programının dört temel dil becerisi kazanımlarına hizmet edebilecek 10 Türkçe rap arkı ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Temeller

Bu bölümde araştırmayı kapsayan ve araştırmanın temellerini ortaya koyan temel kavramlar yer almaktadır.

2.1.1. Müzik

İnsan yaşamı boyunca kendini ifadeye mecbur kalmıştır. İlk çağlardan bu yana kimi zaman sembollerle kimi zaman yazıyla bu iletişime katılmış ve ortak bir evren dili bulmaya çalışmıştır. “Dil, insanların düşündüklerini ve duyduklarını iletmesine yardımcı olan, anlaşmayı sağlayan ve bu konuda onu diğer canlılardan ayıran en önemli özelliktir (TDK, 2005, s. 526).” Dil kültürlerin aktarıcısıdır. Dil sayesinde insanlar ortak bir sosyal yaşantı, dinsel inanç sistemi ve geleneklerini oluşturmuş; bunu kendinden sonraki kuşaklara resim, müzik, edebiyat, heykel, tiyatro gibi çeşitli sanat dallarıyla aktarma fırsatı bulmuştur. Bu sanat dallarını zamanın insanlarına ve koşullarına göre bir anlaşma yolu olarak seçmiştir (Kaplan, 2016, s.186). Müzik ise, bu anlaşma yollarından en eskisidir. Kimliği ifade etme yollarımızdan biri olan müzik; ilkel toplumlarda doğanın sesini yansıtmayla başlamış ve yüzyıllar içinde şifa bulmak, insanları tedavi etmek amacıyla kullanılmış; zamana, koşullara, dönemin insanlarına, toplumlarına, ihtiyaçlarına göre sürekli kendini yenilemiş, geliştirmiş ve kuşaklar boyu taşınarak varlığını günümüze kadar getirmiştir.

Müzik bazen kişinin kendiyle olan iletişimini, bazen de iki kişi arasındaki iletişimi sağlarken çoğu zaman toplumlara seslenmiş, bu sesleniş tüm dünyaya yayılmıştır. İnsanlar çoğu zaman müzikle konuşmadan anlaşmış, ortak bir fikirde buluşmuş, farklı dilleri konuşsalar bile müzikle aynı duygularla coşmanın zevkini yaşamışlardır. Müzikal dilin sözlü dilden farkı,

müzikal dilin eşsizliğidir, başka bir dile çevirisi yapılamaz (Fubini, 2003, s. 54). Bu yüzdendir ki müzik vazgeçilmez ve herkes için ortak bir iletişim aracı hâline gelmiştir.

Müzik tek bir kişiyi harekete geçirebileceği gibi kuracağı iletişim bağlarıyla kitleleri de harekete geçirebilmektedir. Bu sebeple müzik, herkesin anlayabildiği, anlatabildiği çekinmeden paylaşabildiği eşsiz bir dildir.

Kültürün önemli bir parçası olan müzik, toplumun ilgilendiği sanat dallarından biridir. Müzik, aynı dil gibi toplumun ortak pek çok duygusunu ifade edebilir ve toplumu bir araya getirebilir (Kaplan, 2016, s. 57). Bu yüzden de müzik kültürel birikimlerin taşıyıcısı olmuştur. Müzik, nesiller boyunca ihtiyaçlara göre üretilebilir ve ihtiyacı olan toplum tarafından da tüketilebilir. Diğer anlamıyla müzik bir toplumun hafızasıdır. Bu hafızayı oluşturan unsurlar arasında el sanatları, yasalar, kurallar, şiir ve dans, müzik, mimari, giyim tarzı, üretim teknolojileri gibi birçok alan ele alınabilir. Dolayısıyla müzik diğer unsurlar gibi kimliğin ifade edildiği araçlardan birisidir. Toplumda gerçekleşen her olay kimliğimizi ve ifade şeklimizi değiştirebilmektedir (Smith, 2010, s.37). Savaş, ekonomik zorluklar gibi durumlarda arabesk müzikle kendini ifade eden insan, daha rahat olduğu dönemlerde genellikle hareketli, eğlenceli popüler müziğe yönelmiştir.

Müzik, toplumsal yaşamın gidişine paralel bir gidiş gösterir. Gerek eğlence anlayışından gerekse teknolojik gelişmelerden kaynaklanan süreçler sonucunda farklı müzik türleri ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan müzik türleri ait olduğu toplumun tarihi, kültürel, ekonomik, etnik, dinsel, sınıfsal ve güncel konularına dayanır. Toplumsal hayatta yaşanan farklı olaylar, müziğin içeriğine de yansır. Geçmişten günümüze Türk toplumundaki ihtiyaçlara göre zaman zaman ön plana çıkan farklı müzik türleri olmuştur (Çiftçi, 2010, s. 151). Dinlenen müziğin türü, dili, ritmi, dinleme amacı değişse de müzik asırlardır hayatımızın bir parçasıdır ve insanoğlu var olduğu sürece de hayatımızda olacaktır.

2.1.2. Popüler Kültür ve Rap Müzik

2.1.2.1. Kültür

Kültür kavramına yönelik yapılacak tek bir tanımdan bahsetmek zordur. Çünkü bu kavram yalnızca bilimsel bir kavram değil sosyolojik bir olgudur. Aynı zamanda toplumsal bir derinliği de vardır. Bu yüzdendir ki pek çok kez farklı şekillerde tanımlanmıştır. Kültür,

toplumda yaşayan insanların ortak bilgi birikiminden oluşan bir kavram olup, bilimler tarafından incelenen her şey kültürle şekillenmiştir. Bu sebeple kültür doğuştan gelmez, sonrasında çevrenin etkisiyle edinilir. Toplumun her yeni üyesi bunu öğrenerek geliştirir (Özkan, 2006, s. 29-38). Kültür kuşaktan kuşağa aktarılan, bu şekilde süreklilik kazanan birçok toplumsal değişime maruz kalarak değişen ve varlığını sürdüren dinamik bir olgudur. İnsanların içinde yaşadıkları topluma uyum sağlamasının, çevresi tarafından kabul görmesinin temel gerekliliklerindendir.

Kültür bir iletişimdir ve iletişimin unsurlarından biri de dildir. Dil sayesinde kültürümüzü aktarır ve onu yaşatırız. Ancak dili tamamlayan edebiyat, resim, heykel, müzik gibi unsurlar da vardır (Çiftçi, 2010, s.150). Bu unsurlar toplum yapısının oluşmasında başlıca etmenlerdir ve insanın kendini ifade etmesindeki vazgeçilmez öğelerdir.

Kültürü şekillendiren ve değişmesine sebep olan sosyal, ekonomik, güncel pek çok sebep vardır. Ancak bu değişim zaman zaman yavaş olurken kimi zaman da çok hızlı meydana gelmektedir. Kitle iletişimlerinin günümüzdeki kadar yaygın olmayan zamanlarında yavaş ve sağlam temeller kuran kültürler daha sonra çok hızlı bir değişime maruz kalmışlardır.

Gün geçtikçe ilerleyen teknoloji, iletişimi en üst düzeye çıkararak dünyanın küçülmesine ve insanların sınır tanımaksızın kısa sürede iletişimine yol açmıştır. İletişim ağı sınırsız bir hâle gelince ise insanlar yalnızca kendi kültürlerini öğrenmekle kalmamış diğer kültürleri de tanıma fırsatını elde etmiştir (Oğuz, 2011, s.132-133). Bu da kültürler arası etkileşimin, değişimini hatta zorunlu bir kültürleşmenin ilk adımı olmuştur. Bu sebeptendir ki hızla gelişen ve değişen bu dünyada kültürün her alanında da hızlı bir değişime maruz kalıyor, bu değişimi benimsiyor ve çoğu zaman bu değişime ayak uyduruyoruz.

2.1.2.2. Popüler Kültür ve Rap Müzik

Popüler kültür, en genel anlamıyla hızlı üretilen ve hızlı kaybolan, tarihsel önem, derinlik ya da süreklilik iddiası olmayan, elitlik özelliği taşımayan, ortalama insanların sahip olduğu kültürel özellikler olarak ele alınmaktadır (Solmaz, 2009, s. 1). Popüler kültür çevremizdeki tüm yaşamı ifade eder. Bu da demektir ki ilgi duyduğumuz ve her alanda karşımıza çıkan popüler kültür ürünleri bizi etkileyebilmektedir. İnsan, sanatsal öğelerden oluşan bir toplumun içinde yaşarken; doğal, toplumsal ve kültürel bu çevresiyle sürekli iletişim halinde olduğu için bir kültürleşme yaşar (Biber Öz, 2001, s. 106). Bu kültürleşmenin en kolay

yaşandığı ve daha çabuk yayılıp bir pazar hâline gelen, kültür araçları içerisindeki herkesin içinde yaşattığı, çok sık karşı karşıya kaldığı ve içselleştirdiği dallardan birisi de müziktir.

İnsanın içinde yaşadığı müziksel çevresi, kültürün getirdikleriyle birlikte, devamlı bir gelişim ve değişim içerisinde. Müzik, toplumsal yaşamın ilerleyişine paralel bir ilerleme gösterir. Toplumsal yaşamdaki çeşitli dalgalanmalar, müzikte de kendini gösterir.

Müzik var olduğu zamandan bu yana kültürden hem etkilenmiş hem de kültürü etkilemiştir. Yaşadığımız coğrafyada da dönem dönem halkın ihtiyaçlarına, zevklerine duygu durumlarına göre farklı müzik türleri hızla ününü arttırmış, bazen aynı hızda zihnimizden silinmiş, bazen ise uzun yıllar belleğimizde yer almıştır.

Popüler kültür kavramı artık rap müzik kavramını da kapsamaktadır. Rap müzik denince de akla ilk olarak eğlence gelmektedir. Eğlence, müziğin amaçları arasında şüphesiz ki vardır. Karamsarlık, üzüntü, aşk, ihtiras, coşku, eğlence gibi ögeler insan doğasının gerekliliği olduğu için müziğe de yansımaktır (Yöndem, 2013, s. 1046). Çünkü müziği yapan, dinleyen ve etkilenen insandır.

Popüler kültür paralelinde gelişen popüler müziklerin dinlenme düzeylerinin her geçen gün arttığını bu tür müziklerin televizyon kanalları, radyolar, filmler ve hayatımızın pek çok alanında karşımıza çıkmasından anlıyoruz. Son zamanlarda ünlenen rap müzikler genel bir ifadeyle “rap şarkı” adını almıştır. Bu ifadenin sebebiyse müzik terimlerinin yok sayılarak bütün müziklere “şarkı”, bütün müzik türlerini seslendiren kişilere de “şarkıcı” denilmesidir (Alp, 2009, s. 711). Bu durum da artık rap şarkıların da popüler müzikler kategorisine girdiğini kanıtlar niteliktedir.

Her dönem farklı sorunlarla mücadele etmek zorunda kalan insan, ihtiyaçlarına göre de her dönem farklı müzik türlerini ön plana çıkartmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında tango, Latin, jazz müzikleri popülerken 1950’li yıllarda Rock’n Roll insanları etkisi altına almıştır. 1960’lı yıllarda Amerikan Pop’unun yansımaları Türk müziğinde görülmüştür. 1980 sonrası Avrupa rap müziğinin etkilerinin görüldüğü akımların yanında Hafif Türk Sanat Müziği gibi rap müzik çalgılarıyla oluşan bir müzik türü ortaya atılmıştır. 1990’lı yıllarda teknolojinin ilerlemesi ve kanal sayısının artması ile günümüzde disko ve rock tarzı rap müziklerin yerli örnekleri oldukça artmıştır (Çiftçi, 2010, s. 154). 2000’li yıllara gelindiğinde tüm bu müziklere aynı anda ulaşabileceğimiz pek çok uygulama çıkmış, talebe göre istenilen müziği üretmek ve müziğe erişmek oldukça kolaylaşmıştır.

Avrupa’da 1970li yıllarda ortaya çıkan ve tezimizin de konusunu oluşturan rap müzik blues, funk ve ritim karıştırılıp müzik alt yapısı (beat) oluşturulması ile başlamıştır. Rap müzik, hip-hop kültürü içindeki bireylerin kendilerini ifade etme ve küresel arenada tanınma talebi olarak görülmektedir (Aytulum, 2019, s. 219). Bu tanınma talebinin temelinde bir tarafın baskısı sebebiyle ezilenlerin kendini ifade etme biçimi olarak ortaya çıkan bu müzik türü, zamanla daha saldırgan, başkaldıran ve isyankâr bir müzik türü hâline gelmiştir.

Türkiye’ye yansması da bu şekilde başlamıştır. Türkiye’den Almanya’ya göç eden gurbetçiler yaşadıkları zorluklar, ötekileştirilmeler ve ırkçılık karşısında kendilerini ifade etme biçimi olarak rap müziği kullanmışlardır. Almanya’dan ülkelerine dönen gurbetçiler sayesinde ise rap müzik ülkemizde yayılma fırsatını bulmuştur. Türkçe sözlü rap müzik türüne ait Türkiye’deki ilk örnekler ise 1990’lı yıllarda Cartel adlı sanatçının şarkılarıyla görülmeye başlanmıştır (Kır, 2016, s. 6). Günümüzde ise pek çok sanatçı tarafından kullanılır duruma gelmiştir.

Rap müziğin yaygınlaşması ve kültür içerisinde kendine yer bulmaya başlamasıyla ilk etapta gençler arasında bir alt kültür olarak benimsenmiştir. Zamanla kendine ait bir tarza bürünmeye başlayan Türkçe rap müzik Almanya’daki rap müzikten hem tarz hem de ritim olarak ayrılmış, yalnızca bazı kesimlerin sorunlarına değinmekle kalmamış, Türkçe Rap sanatçıları şarkıların içerisinde kendi dünya görüşlerini, ülkenin güncel sorunlarını da şarkılarına dahil etmişlerdir.

Başlangıçta alt kültür olarak görülen Türkçe rap şarkıları küçük gruplar tarafından, küçük mekanlarda dinlenirken günümüzde hedef kitlesini genişletmiştir. Bu popülerliğinin artmasında artık rap şarkıların karşımıza her alanda her an çıkmaya başlamasının etkisi olmuştur (Dilben, 2016, s. 165-166). İlk zamanlarda yalnızca dinlemek istedikleri sanatçının albümünü alıp dinleyebilirken günümüzde rap şarkılarını popüler müzik kanallarıyla, müzik uygulamalarıyla rahatça dinleyebilir hâle gelmiştir.

Halk arasında 7’den 70’e bu kadar hızlı yayılmasındaki bir diğer etken de dizi ve filmlerde, reklamlarda hatta çizgi filmlerde dahi Türkçe rap şarkılarının kullanılmaya başlanmasıyla olmuştur. Belki tek sebebi bu olmasa da Türkçe rap şarkıların izleyici karşısına geçtikten sonra altın çağını yaşamaya başladığını söylemek mümkündür.

İlk olarak 2008 yılında “Adanalı” adlı dizide “Ceza” seyirci karşısına “Fark Var” adlı şarkısıyla çıktıktan sonra 2010 yılında “Türk Malı” adlı dizide “Rapofof” lakaplı sanatçı “Türk Malı” adlı şarkısı jenerik müziği olarak kullanılmıştır. Daha sonraları Hayat Şarkısı,

Behzat Ç., Ufak Tefek Cinayetler, Çarpışma, Avlu gibi daha pek çok dizide Türkçe rap şarkılar kullanılmıştır. Ancak en büyük etkiyi ve hayranı dönemin popüler dizilerinden olan “Çukur” dizisindeki Türkçe rap şarkılarla ve sanatçılarla yakalamıştır (Keskin Hatton, 2019, s.102-103). Türkçe Rap müzik bu gelişmeler sayesinde bir alt kültür olarak anılmaktan çıkmış, yalnızca küçük bir grubu temsil ederken artık toplumun her kesiminin kendinden bir şeyler bulabildiği ve talebe göre arz edilen bir popüler müzik kültürü olarak anılmaya başlamıştır.

Öğrencilerin dinlemekten en çok hoşlandığı müzik türleri arasında rap müzik hep ilk 3 sırada yer almıştır (Otcen, 2020, s. 11; Bulut ve Altay, 2012, s. 243; Efe ve Sonsel 2019 s. 978). Dünyada ve ülkemizde birçok kullanıcı tarafından kullanılan Spotify adlı uygulama her yılın sonunda sosyal medyada da çok ses getiren en çok dinlenen sanatçılar ve şarkılar listesi yapmaktadır. Bu en iyiler listesinde ilk beşte 2020 yılından bu yana en az üç sanatçının rap sanatçısı olduğunu görüyoruz.

2020 yılında Türkiye’de en çok dinlenen sanatçılar arasında ilk beşte dört sanatçının Türkçe Rap sanatçısı olduğunu ve en çok dinlenen beş şarkıdan dördünün de Türkçe rap şarkısı olduğunu görüyoruz.

Tablo 1

2020 Yılında Türkiye’de En Çok Dinlenen Sanatçılar ve Şarkılar

En Çok Dinlenen Sanatçılar	En Çok Dinlenen Şarkılar
Ezhel	Bi Sonraki Hayatımda Gel–Murda, Ezhel
Sezen Aksu	Unutulacak Dünler- Gazapizm
Murda	Uslanmıyor Bu - Zeynep Bastık
Sagopa Kajmer	Leila - Reynmen
Patron	AYA – Murda, Ezhel

İçözü, T. (1 Aralık, 2020). Spotify, Türkiye için 2020 özetini açıkladı. *Webrazzi*, <https://webrazzi.com/2020/12/01/spotify-turkiye-icin-2020-ozetini-acikladi>.

2021 yılında Türkiye’de en çok dinlenen sanatçılar arasında ilk beşte yine dört sanatçının Türkçe Rap sanatçısı olduğunu ve en çok dinlenen beş şarkıdan üçünün de Türkçe rap şarkısı olduğunu görüyoruz.

Tablo 2

2021 Yılında Türkiye’de En Çok Dinlenen Sanatçılar ve Şarkılar

En Çok Dinlenen Sanatçılar	En Çok Dinlenen Şarkılar
Ezhel	Bilmem mi? - Sefo
Uzi	Seni Dert Etmeler - Madrigal
Sezen Aksu	KRVN- Uzi
Duman	Bul Beni - Ezhel
Çakal	Martılar - Edis

İçözü, T. (1 Aralık, 2021). Spotify, yılın en çok dinlenenlerini duyurdu, heyecanla beklenen 2021 özeti yayında. *Webrazzi*, <https://webrazzi.com/2021/12/01/spotify-yilin-en-cok-dinlenenlerini-duyurdu-heyecanla-beklenen-2021-ozeti-yayinda/>.

2022 yılı verilerinde ise Türkiye’de en çok dinlenen sanatçılar arasında ilk beşte artık beş sanatçının da Türkçe Rap sanatçısı olduğunu ve en çok dinlenen beş şarkıdan üçünün de Türkçe rap şarkısı olduğunu görüyoruz.

Tablo 3

2022 Yılında Türkiye’de En Çok Dinlenen Sanatçılar ve Şarkılar

En Çok Dinlenen Sanatçılar	En Çok Dinlenen Şarkılar
Uzi	Bi Tek Ben Anlarım - Köfn
Çakal	Arasan da - Uzi
Ezhel	İmdat - Çakal
Lvbel C5	Paparazzi - Uzi
Sefo	Suçlarımdan Biri - Güneş

Aka, M.C. (30 Kasım 2022). Spotify açıkladı! İşte 2022’de en çok dinlenen şarkılar. *Shiftdelete*, <https://shiftdelete.net/spotify-en-cok-dinlenen-sarkilar-2022>.

Tüm bu sonuçlardan hareketle Türkçe rap şarkılar hayatımızda popülerleşme ve popüler kültürün getirileriyle hızla kendine yer bulmuştur. Bu sebeple bu kadar fazla dinlenen aynı zamanda öğrenciler tarafından da sevilen bu şarkılar incelenmeye ve olumlu yönleriyle onların hayatında yer edinecek şekilde incelenmeye değer görülmüştür.

2.1.3. Rap Müzik ve Edebiyat İlişkisi

Tarihi süreç içerisinde müzik ve edebiyat daima iç içe olmuştur. Geçmişten günümüze kadar birçok şiirin bestelendiğini, şiirlerin, manilerin, destanların bir ritimle seslendirilerek daha kalıcı hâle getirildiğine şahit olmuşuzdur. Türk edebiyatında çok önemli bir yeri olan Türk kültürünün temsilcilerinden Dede Korkut, hikâyelerini saz ve kopuz eşliğinde anlatmış, ozanlarımız, âşıklarımız şiirlerini hep saz eşliğinde söylemişlerdir.

Günümüze gelindiğinde ise teknolojinin hayatımıza dâhil olmasıyla bestelenmiş şiirlerin hızlı bir şekilde ünlendiğini görüyoruz. Yahya Kemal Beyatlı'nın "Sessiz Gemi" adlı şiiri, Orhan Seyfi Orhon'un "Veda Busesi" adlı şiiri, Nazım Hikmet Ran'ın "Ceviz Ağacı" adlı şiiri, Atilla İlhan'ın "Mahur Beste"si vb. edebiyatımızın çok değerli eserleri bestelenerek hafızalarda daha kalıcı hâle getirilmiştir (Yüctoker ve Bahar, 2015, s. 8-9). Şiirlerin bestelenerek şarkı haline getirilmesi edebiyat ve müzik türünü birbirine yaklaştırmış edebiyatın toplumun her kesimi tarafından bilinmesini kolaylaştırmıştır.

Müzik ve şiir arasındaki ilişkiyi Reşid Rahmeti Arat "müzik şiirin ayrılmaz bir parçası" şeklinde değerlendirirken, Yahya Kemal "Müzik şiirin hemşiresidir" demiştir. Banarlı, "şiirin kelimelerle söylenen bir musiki" olduğunu ifade etmiştir. Musikinin şiir üzerindeki etkileri Nihat Sami Banarlı "Sesler zamanla hem kelimeleri hem de kelimelerle söylenen mısraları musikileştirmiştir" sözleriyle açıklamıştır (Erol, 2002, s. 54). Şiirde her şeyden önce önemli olan, sözcüğün anlamı değil, cümledeki söyleyiş değeridir. Servet-i Fünun döneminin temsilcilerinden Ahmet Haşim ise şiiri, "Söz ile musiki arasında, sözden ziyade musikiye yakın" olarak aktarmıştır (Yüctoker ve Bahar, 2015, s.4). Şiirler müzikle birlikte kulağa daha hoş gelecek bu şekilde şiirlerin akılda kalıcılığı artacaktır.

Müzik ve şiir arasındaki ilişki günümüze kadar çeşitli değişimlere uğrayarak gelmiştir. Tezimizin konusu olan Türkçe rap şarkılar da şiirsel sözlere sahip ve bir ritimle söylenmektedir. Ayrıca en eski kültür unsurlarımızdan biri olan ve zaman içerisinde kendi geleneksel kurallarını oluşturan âşıklık geleneği çerçevesinde elde edilen ürünlerin başlıca özellikleriyle her ne kadar farklı olsalar da rap şarkılarıyla pek çok ortak noktaları da vardır.

Sanatçıların yetişme biçimleri, ezgili sözlerle parçalar oluşturmaları, her iki gelenekte de sanatçıların mahlas kullanmaları, âşıklık geleneğindeki âşık atışmalarının Türkçe rap şarkılarında karşımıza dissleşme olarak çıkması, âşıklık karşılaşmalarının ise Türkçe rap şarkılarında freestyle olarak kullanılması gibi iki sanatın birçok benzer özellikler taşıdıklarını görüyoruz (Kurt, 2020, s. 27). Kültürel değişim her alanda olduğu gibi edebiyat alanında da olmuş ve âşıklık geleneği günümüzde Türkçe rap şarkıları ile karşılık bulmuştur.

Türk şiir geleneğinde mahlas kullanmak çok eskilere uzanan bir gelenektir. Âşık edebiyatında âşıklar mahlaslarını dönemin koşullarına, ruhsal durumlarına, fiziksel özelliklerine göre almışlardır. Bu geleneği rap müzik sanatçıları devam ettirmişlerdir. Bazıları kendi isimlerini kullansa da çoğu rap sanatçısı mahlas kullanmayı tercih etmekte ve mahlaslarıyla bilinmektedir. Rap müziğinin duyulmasında ve kitlelerce sevilmesinde büyük

etkileri olan Yunus Özyavuz adlı sanatçı “Sagopa Kajmer” mahlasını kullanırken; Bilgin Özçalkan “Ceza” mahlasını kullanmaktadır. Ufuk Yıkılmaz adlı rap müzisyeni şahların şahı anlamında “Şehinşah’ı”, asıl ismi Hamza Gül olan rap müzisyeni ise çok derin ve bilgili anlamına gelen “Allame”yi kendisine mahlas olarak seçmiştir Âşıklık geleneğinde doğaçlama yapmak ustalık göstergelerinden sayılmıştır. Hatta aşık atışmaları bu ustalığı meydana kanıtlamak için en güzel fırsatlardandır. Rap müzikte ise bu durum karşımıza “Freestyle” olarak çıkmaktadır. Nasıl ki her âşık ustalıkla doğaçlama yapamıyorsa her rap sanatçısı da hazırlıksız serbest tarzda söz yazıp söyleyememektedir (Kurt, 2020, s. 29-30). Her iki türün de temel dayanağının eleştiri olması bu benzerliklerin sebebini açıklar niteliktedir.

Âşık da rap sanatçısı da çevrelerinde gördükleri, karşılaştıkları haksızlıkları, kötülükleri, eşitsizlikleri dile getirmişlerdir. Her iki sanatçı da toplumun sesi olarak karşımıza çıkar. Türkçe rap müzikte de pek çok sanatçıda bu temalara tanıklık ederiz. “Sagopa Kajmer”in “Bağdat Bombalanıyor” adlı parçası Irak’taki savaşın Türkiye’ye oldukça yakın olması nedeniyle Türkiye’de de gündem konusu olmuştur ve rap şarkılara da etki etmiştir. (Keskin Hatton, 2019, s. 82). Benzer şekilde yakın zamanda “Şanışer” adlı rap sanatçısı “Susamam” adlı parçasıyla 18 farklı rap sanatçısını bir araya getirmiş ve doğa, kuraklık, hukuk, adalet, medya, eğitim, kadın hakları, kadın cinayetleri, gurbet, hayvan hakları, trafik gibi hayatın akışındaki aksaklıkları ve yanlışları eleştirel bir şarkıyla dile getirmişlerdir.

Her toplum kültürel ve toplumsal bir değişim süreci geçirir. Bu değişim sürecinde nesillerle aktararak günümüze kadar getirdikleri pek çok sözlü, yazılı vb. kültür ürünlerini de çağın getirdikleri doğrultusunda yeniden şekillendirme mecburiyetinde kalırlar. (Aksoy, 2012, s. 170). Günümüzde de sinemada, mimaride ve müzikte bu değişimlere şahit oluyoruz. Türkçe rap şarkıları da müzik alanındaki değişimin bir parçası olarak değerlendirmeliyiz.

Rap müzik derdini anlatma, toplumsal gerçekliklere dikkati çekme noktasında önemli bir araç konumuna yükselmiştir. Türk insanının aksaklıkları eleştirme, kötü giden toplumsal kurumlara ve bireylere çeki düzen verme isteği modern hayatın ifade türlerinden biri olan rap müzikte kendine genişçe yer bulmuştur (Kurt, 2020, s. 33). Yüzyıllardır satirik şiir, eleştirel yazılarla ustaları tarafından yapılan, eleştiriler modern hayatla birlikte artık rap şarkılarla yapılır hâle gelmiş ve kitleler tarafından daha kolay ulaşılabilir olmuşlardır.

2.1.4. Dil Estetiği

Estetik, doğada ve sanatta güzeli konu edinmesinin yanında, herhangi bir ayırım yapmaksızın sadece güzelliğe yönelir, güzel olanı konu alır. Sanat felsefesi de sadece sanata ve sanattaki güzelliğe yönelmektedir. Bu yönüyle sanat felsefesinde, “sanatçı”, “sanat eseri”, “eser ortaya koymadaki etkinlik” ve sonuçta güzele ulaşmanın “beğenisi” önemli noktalar olarak öne çıkmaktadır (Nerimanoğlu, 2017, s.156). Güzellik göreceli bir yapıya sahip olsa da temelinde genel kurallar vardır. Bir varlığın güzel olabilmesi onun özgünlüğünü korumasına bağlıdır. Bir varlığın güzel olarak nitelendirilebilmesi için o varlığın anlatımı güçlü olmalıdır. Güzel olan her şey birbiriyle uyum sağlamalıdır. (Ergün, 2010, s. 6). Güzellik algısı kişiden kişiye değişip, her ne kadar öznel bir durum gibi gözüксе de bir şeyin güzel olabilmesi için kendi içerisinde de tutarlı ve uyumlu olması şarttır.

Bir ana dil olarak Türkçe, duygu, düşünce ve hayallerimizi ifade edebileceğimiz çok değerli bir anlam zenginliği içerir. Bir dilin kusursuz olması için tarih, bilim ve edebiyat alanlarında yüzyıllarca kullanılmışlık ve kurallara uygunluk gerektirir (İşcan, 2007, s. 5-6). Bu sayede dil ile güzel olan söylenip, sunulabilir.

Dil, güzeli söyleyip onu en güzel haliyle sunmamızı sağlar. Dil estetiğiyle dilin zenginliğini, ifade gücünü ortaya çıkarır. Estetik kavramı herkes için değişse bile özünde bir düzen, uyumluluk içinde olanlar göze güzel geliyorsa; dil estetiğinde de dili doğru, özenli ve kurallarına uygun olanların estetik bulunması gerekir. Dil estetiğinde; kelimeler arasındaki ilişki, dil bilgisi kuralları, şekil ve anlam bilgisi, söz varlığı, anlatımda kullanılan unsurlar incelenir (Doğan, 2019, s. 11) Bu sözcük dağarcığı ne kadar genişletilir aynı zamanda da kullanımına dikkat edilirse dilin estetiği, akıcılığı ve ifade ediş biçimi de o derecede artacaktır.

Dilde şekil ve anlam bilgisi bir uyum içinde olmalıdır. Bu uyumu sağlayacak birçok unsur bulunmaktadır. Türkçe rap şarkılardaki somut-soyut ad kullanımı, zarf kullanımı, sıfat kullanımı, ses olayına uğrayan kelimelerin kullanımı ve yabancı kelime kullanımı vb. gibi birçok dil bilgisel dil estetiği ögesi tespit edilmiştir.

Türkçe rap şarkılardaki mecaz anlamı kelime kullanımı, söz sanatları kullanımı, zıt anlamı kelimelerin bir arada kullanılması da anlatımsal açıdan önemli bulgulardır. Türkçe rap şarkıların temasını belirlemek ve tahlil etmek anlama becerilerine katkı sağlayacaktır.

2.1.5. Söz Varlığı

Söz, insanların iletişim kurarken anlatmak istedikleri şeyleri ifade etmelerine yardımcı olan anlamlı ses birlikleridir. İnsanlar sözlere içinde bulundukları topluma, ait oldukları kültüre ve düşünce yapılarına göre anlamlar yükler. Böylelikle sözler bir araya gelerek kullanıldıkları dil için bir şeyler ifade etmeye ve iletişimi sağlamaya yarar. Söz varlığı, bir dildeki sözlerin tamamı, kelime kadrosu, söz dağarcığı, kelime hazinesi anlamlarına gelmektedir (TDK, 2005, s. 1087). Söz varlığı bir dilin sahip olduğu kelimelerle birlikte dildeki deyimler, atasözleri, terim, eş sesli, zıt anlamlı kelimeler gibi birçok ögenin bütünüdür. Söz varlığı sadece kelimelerle aktarılmaz aynı zamanda kültürden, toplumun inanç ve değerlerinden de izler taşır ve gelecek nesillere aktarır. Söz varlığı kelime hazinesi, kelime serveti, söz dağarcığı, sözcük dağarcığı, söz hazinesi, sözcük hazinesi gibi isimlerle de karşımıza çıkmaktadır. Her toplumun kendine ait bir söz varlığı vardır. Diğer toplumlarla ve kendi aralarında olan iletişimlerini söz varlıkları sayesinde yaparlar. Söz varlıkları kadar geniş açıdan bakabilir ve olayları farklı şekillerde yorumlayabilirler. Bir toplumun değerleri, inançları, yaşam biçimleri, zevkleri anlayabilmek için söz varlıklarının incelenmesi gerekmektedir (Aksan, 2018, s. 37). İnsanların yaşayış biçimlerini ve toplumun içinde bulunduğu koşulu en iyi yansıtan kültürel unsurun da şarkılar olduğunu düşünürsek, şarkıların söz varlığı açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi de bize toplum hakkında önemli ve değerli fikirler sunacaktır.

Bireyler yaşadığı çevreyi ve dünyayı sahip olduğu söz varlığı sayesinde algılamakta ve anlamlandırmaktadır. Bu nedenle zengin bir söz varlığına sahip olmak önemlidir. Söz varlığı zengin toplumların uygarlık anlamında da gelişmiş oldukları görülmektedir. Zengin bir söz varlığına sahip olmak dünyayı daha geniş açıdan görebilmemizi, yaratıcılığımızı ve iletişim becerilerimizin daha güçlü olmasını sağlar (Daharlı, 2012, s. 127). Söz varlığını geliştirmenin birçok yöntemi olsa da ilköğretim seviyesinde öğrencilerin söz varlığına en çok katkısı bulunan ders Türkçe dersidir. Türkçe dersinin ana unsurları olan okuma, konuşma, yazma ve dinleme becerilerinin gelişmesi için de söz varlığının gelişmesi gerekmektedir.

Eğitim-öğretim sürecinde bireylerin söz varlığının geliştirilmesinde ve daha birçok alanda yararlanılan temel öğretim materyalleri artık tek başına yeterli olamamakta öğrencilerin ilgisini çekmemektedir. Dersleri çeşitli öğretim materyalleriyle zenginleştirmek hem öğrencilerin derse ilgi düzeyini arttıracak hem de dersi tekdüzelikten kurtaracaktır.

Çalışmamıza söz varlığı kapsamında dâhil ettiğimiz, dil estetiği açısından inceleyeceğimiz dilimizin zenginliğini ve anlatım gücünü yansıtan kavramlar aşağıda açıklanmıştır.

Mecaz anlam, bir kelimenin çeşitli ilgiler yoluyla gerçek anlamından sıyrılıp yeni bir anlam kazanmasıdır. Kelimeler kazandıkları yeni anlam ile başka bir kelimenin yerine kullanılabilir. Mecaz anlamda kelime, sözlük anlamından tamamen uzaklaşır fakat onunla ilintisi devam eder. Kelimelerin sadece gerçek anlamları ile kullanılması anlatım gücünün sınırlandırılmasına yol açar (Eker, 2013, s. 389). Mecaz anlam anlatımı çeşitlendiren unsurlardan biridir. Bir kelimenin gerçek anlamının dışında yeni bir anlam kazanması o kelimeyi daha ilgi çekici hâle getirmektedir.

Atasözü, halkın deneyim ve gözlemlerinden hareketle oluşturduğu nasihat niteliğindeki sözlerdir. Nesilden nesile aktararak günümüze kadar ulaşan atasözleri, bütün bir cümle hâlinindedir. Kalıplaşmış ve kısa öz sözler hâlinde olan atasözleri, daha önceki nesillerin gözlemlerini ve yargılarını çoğunlukla dilsel mesaj hâlinde, yol gösterici birer bilgi olarak yeni nesillere aktarırlar (Sağlam, 2001, s. 46). Türkçe kültür aktarımını sağlayan atasözleri bakımından oldukça zengin bir dildir. Türkçede 5000 civarında atasözü olduğu tahmin edilmektedir. Halka mal olmuş, öğüt ve nasihat içeren, dönemi kültürü ve gelenekleri en iyi şekilde gözlemleyebildiğimiz atasözleri dil estetiğinin önemli yapı taşlarındandır (Aksan, 2018, s. 41). Nesiller boyunca aktarılıp günümüze kadar gelen atasözleri sayesinde vermek istediğimiz mesajı daha etkili verebilir, anlatıma güçlü bir ifade katabiliriz.

Deyim, bir durumu anlatırken anlatıma güç katması için kullanılan kalıplaşmış söz öbekleridir. Deyimler dili kullanan toplumun anlatım gücündeki başarısını, benzetme ve nükteye olan eğilimini gösteren unsurlardır (Aksan, 2018, s. 39). Toplumun kullandığı bu kalıplaşmış sözler çoğu zaman gerçek anlamından uzaklaşmışlardır. Öğüt vermek yerine içinde bulunduğumuz durumu anlatmak için kullanılan bu sözler Türk dilinin anlatım zenginliğinin en güzel örneklerindendir.

Özdeyiş; söyleyeni belli olan, tecrübeler sonucunda meydana gelmiş kısa ve özlü sözlerdir. “Bir fikri, duyguyu, bilgiyi öz ve net bir biçimde anlatan ve kimin söylediği genellikle belli olan özlü söze özdeyiş denir. Özdeyiş; vecize, ülger, kalamıkibar, aforizm, aforizma, motto isimleri ile de bilinir (TDK, 2005, s. 1554).” Özdeyişler bize bir olay ve durumlara daha farklı açılardan bakmayı öğretirler.

Kalıplaşmış sözler; genellikle hükümdarların, düşünürlerin, ünlü kişilerin, sanatçıların belirgin bir durum karşısında ifade ettikleri, dilden dile yayılarak dünya tarafından bilinen

sözlerdir (Ünalan, 2005, s. 108). Bu sözler ulusal alanda bizim dilimizin temsil ve ifade gücünü anlatmada çok önemlidir.

İsimler, varlıklara verilmesine, sayısına ve niteliğine göre sınıflandırılmaktadır. Türkçede isimler varlıkların niteliklerine göre “somut” ve “soyut” ad olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Somut adlar beş duyu organımızdan herhangi biriyle varlığını kanıtlayabildiğimiz, soyut adlar ise varlığını kanıtlayamadığımız yalnızca zihnimizde var olan kavramlara verilen adlardır (Korkmaz, 2009, s. 196). İsimler, duygu düşünceleri zihnimizde canlandırmayı kolaylaştırır. Bu sebeple soyut ve somut adların öğretilmesi hayal ile gerçeğin ayırt edilmesini sağlayacağından kelime öğretimindeki önemli unsurlardandır.

Varlıkların sayısına göre isimler ise; tekil, çoğul, topluluk adı olarak üç başlıkta incelenmektedir. Tek bir varlığı ifade etmek için kullandığımız kelimeler tekil ad, birden fazla varlığı ifade ederken -ler, -lar eki getirerek sayısını arttırdığımız kelimeler çoğul ad, çoğul eki getirmeden bir topluluğu temsil eden kelimelere de topluluk adı verilir (Banguoğlu, 2019, s. 323). Topluluk adları çoğul eki getirmeden yerine yeni bir kelime kullanabildiğimiz, Türkçenin zenginliğini gösteren unsurlardandır.

Sıfat, ismin önüne gelerek onu diğer varlıklardan ayıran özelliklerini ifade etmeye, ismin karşıladığı varlığın özelliklerini daha iyi anlatmaya yaramaktadır. Sıfatlar önüne geldikleri ismin rengini, şeklini, durumunu, sayısını, sırasını gösteren kelimelerdir. Sıfatlar çekim eki almayıp her zaman ismin önüne gelerek önüne geldikleri isimlerin niteliklerini gösterir ya da belirtir. Sıfatlar; kelimeye kattıkları iş ve anlatım bakımından niteleme ve belirtme sıfatları olarak iki grupta incelenmektedir. Belirtme sıfatları isimlerle ilgili belirtilmesi istenen yönü ifade eder (Eker, 2013, s. 305). Sıfatlar kişinin kendini daha açık ifadesinde önemli bir yer tutar. İnsanlar beğenilerini, tutumlarını, duygularını nitelemek ve varlıkların rengini, biçimini, durumunu belirtmek için sıfatlara ihtiyaç duyarlar.

Zamirler, nesnelerin isimlerini farklı kelimelerle ifade etmeye olanak veren isim soylu sözcüklerdir. Zamir, cümlede ismin yerini geçici olarak tutar. Zamirler isimlerin yerini tutmasına rağmen herhangi bir şeyin karşılığı olmadıkları için tek başına kullanıldıklarında bir anlamları yoktur. Cümlede yerini tuttukları nesne ile aralarındaki bağ biliniyorsa zamirler bir anlam ifade edebilmektedir (Ergin, 2013, s. 263). Zamirler bir ismin yerini tutabildikleri için isimle ayırt edilmesi açısından önemlidir. Ayrıca bir ismin yerini başka bir kelimenin alabilmesi de o dilin esnekliğinin ve ifade zenginliğinin göstergelerindendir.

Zarflar; fiilimsilerin, fiillerin, sıfatların veya başka bir zarfın önüne geldiğinde onların yönünü, miktarını, zamanını, özelliklerini belirten ve anlamını değiştiren sözcüklerdir. Zarflar, tek başlarına kullanıldıklarında zaman, yer, miktar bildiren isimlerdir. Bu kelimeler cümledeki işlevlerine göre zarf adını almaktadır (Ergin, 2013, s. 258). Zarflar, ifade ettikleri anlama göre yer-yön, zaman, durum, azlık-çokluk (miktar) ve soru olarak beş gruba ayrılmaktadır. Yer-yön zarfları, eylemin nerede gerçekleştiğini bildiren, hiçbir yapım eki almamış kelimelerdir. Zaman zarfları, fiili zaman yönünden niteleyen, onların anlamını zaman bakımından sınırlandıran kelimelere denmektedir. Fiilin nasıl yapıldığını gösteren kelimelere durum zarfı, derece ve miktar belirten kelimelere azlık-çokluk zarfı, fiiller, sıfatlar ve diğer zarflar ile ilgili soruları belirten kelimelere ise soru zarfı denmektedir (Eker, 2013, s. 308). Zarflar bir eylemin nasıl, ne kadar, nerede, ne zaman yapılacağını anlatırlar. Bu yüzden cümledeki işlevleri iyi kavranmalı ve eylemin niteleyen yerlerde doğru şekilde kullanılmalıdır.

Fiilimsiler, fiillere getirilen çeşitli eklerle türetilen ve cümlede isim, sıfat, zarf görevi yapan sözcüklerdir. Fiilimsiler, iş, oluş, durum bildirdiği, olumsuz biçimleri yapılabildiği, zaman gösteren ekler alabildiği için fiil özelliği taşımaktadır. Çekime girmedikleri için diğer yönleri ile isim sınıfına dahil edilmektedirler (Korkmaz, 2009, s. 863). Fiilimsiler Türkçenin anlatım gücünü ortaya koyan unsurlardan biridir. Farklı eklerle oluşturuldukları ve cümlede farklı görevde kullanıldıkları için isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Bayraktar, 2000, s. 5). Fiilimsilerin fiillerden ve isimlerden farkının öğrenilmesi bu konuda önem arz etmektedir.

Edatlar, tek başına bir anlamı olmayıp cümle içerisinde kullanıldığında bir anlam ifade eden, cümlede çeşitli anlam ilgileri kuran isim soylu sözcüklerdir. Edatlar; cümlede benzerlik, vasıta, neden, zaman, miktar vb. geçici anlam ilişkileri kurmaktadır. Eklendikleri isim soylu sözcükler ile bir edat grubu oluşturarak cümlede sıfat ve zarf görevi yapmaktadırlar. Bu sözcük ya da sözcük grupları ile kendilerinin arasına başka bir sözcüğün girmemesi edatların başka bir özelliğidir. Edatlara için, ile, gibi, kadar, dolayı, beri, mı, nazaran vb. örnektir (Korkmaz, 2009, s. 1052). Edatlar tek başına bir anlamı olmadığı, cümle içindeki diğer unsurlarla kurduğu bağlantı sayesinde anlama katkı sağladığı fark ettirilmelidir.

Bağlaçlar, tek başına bir anlam ifade etmeyen, cümle içerisinde anlam kazanan, cümleden çıkarıldığında anlamı bozmayan, kendisinden önceki kelimeden daima ayrı yazılan, sözcükleri ve cümleleri birbirine bağlayan görevli kelimelerdir. Sözcükleri, sözcük

gruplarını, cümleleri, zaman zaman paragrafları şekil ve anlam açısından birbirine bağlayan bağlaçlar Türkçede geniş bir yer tutmaktadır (Korkmaz, 2009, s. 1091). Bağlaçların tek başına bir anlamı olmadığı ancak cümle içerisinde önemli bir köprü görevi gördüğü, bazen anlamın yönünü değiştirirken bazen pekiştirme ifadesi kattığı fark ettirilmelidir.

Söz sanatları anlamı güçlendirir ve anlatıma etkileyicilik katar. Böylece söylenenlerin akılda kalıcılığı artar. Türkçe Dersi Öğretim Programı'na (MEB, 2019, s. 31-41) göre ortaokul düzeyinde 5 adet söz sanatı incelenir. Bunlar: “Benzetme (Teşbih)”, “Kişileştirme (Teşhis)”, “Konuşturma (İntak)”, “Abartma (Mübalağa)” ve “Karşıtlık (Tezat)” sanatlarıdır.

Benzetme (teşbih); birbirlerine çeşitli yönlerden benzeyen iki varlıktan nitelikçe zayıf olanı kuvvetli olana benzetmektir (Kocakaplan, 2017 s. 123). Benzetme yapmak anlatılmak istenen şeyin dinleyicinin zihninde canlandırmasına yardımcı olmaktadır. Benzetme sanatı ile anlatılmak istenen güçlü ve güzel bir ifadeyle anlatılır.

Kişileştirme (teşhis); insanın dışındaki canlı ve cansız varlıklara insanın kişilik özelliklerinin verilmesidir. Kişileştirme sanatı yapılırken çoğunlukla konuşurma (intak) sanatı da yapılır. Konuşurma sanatında, varlıklara konuşma özelliği de verilmektedir. (Kocakaplan, 2017, s. 177). Konuşurma sanatı çoğunlukla metin türlerinden fablada kullanılmakla birlikte kahramanlarının insan dışındaki varlıklar olduğu metinlerde de intak sanatından yararlanılmaktadır. İnsan yaşadığı çevredeki her şeyi hayatına dâhil etmek istemesi ve aynı duyguları paylaşma isteğinden konuşurma ve kişileştirme söz sanatını sık sık kullanmaya mecburdur.

Karşıtlık (tezat); zıt anlama gelen iki kelimenin bir arada kullanılmasıdır. Karşıtlık sanatında zıt anlamlı kelimeler birlikte kullanılarak birbirine zıt olan iki düşünce aktarılmak istenir. Karşıtlık sanatı ile aktarılmak istenen düşüncenin gücü artmış olur (Çopur, 2021, s. 664). Söze güzellik ve güç anlamı katan tezat sanatının zıt anlamlı kelimeyle bağlantısının ve anlamsal farkının öğrenilmesi sağlanmalıdır.

Abartma (mübalağa); bir durumu olduğundan az ya da çok gösterme sanatıdır. Bir olay ya da varlık insanı etkilediğinde insanda her zaman hissetmediği bir heyecan meydana gelir. İnsan yaşadığı heyecanın etkisiyle karşılaştığı durumu büyütür veya küçültür. (Kocakaplan, 2017, s. 107). Söz sanatlarının öğrenilmesi, anlama ve anlatmaya farklılık ve etkileyicilik katar. Söz sanatları sayesinde daha akılda kalıcı ve estetik yazıların ortaya çıkacağını, Türkçe eğitiminde söz sanatı kullanımının anlamsal düzeyde katkı sağlayacağını bilmesi sağlanmalıdır.

Dil, bir taraftan hayatını sürdüren bir canlı gibi zamanın ihtiyaçlarına göre sürekli olarak kendi bünyesinden kelimeler oluşturarak ve yabancı dillerden sözcükler alarak söz varlığını zenginleştirirken, bir taraftan da kimi sözcükleri eskitir bu sebeple de söz varlığından atar. Bu devinim içinde söz varlığı değişen, yenilenen, artan ve eksilen bir hazinedir (Banguoğlu, 201, s. 141). Dilin canlı bir yapı olması nedeniyle dilimize zaman içerisinde yeni kelimeler girebilir ve bazı kelimeler canlılığını yitirerek yok olabilir.

Dil; konuşulduğu çevreden, coğrafyadan, ülkeler arasındaki ilişkilerden de etkilenmektedir. Bu etkileşim sonucunda söz varlığına yeni kelimeler katabiliyor bazen de kelimeleri olduğu gibi söz varlığımıza dâhil edebiliyoruz. Dilimize giren bu yeni kelimeler bulunduğumuz çağında etkisiyle yabancı dillere maruz kalma oranımız fazlaştığından çoğunlukla Türkçe karşılığı olan ancak popüler kültürün de etkisiyle yabancı kullanımları kelimeler olmaya başlamıştır (Korkmaz, 2009, s.179). Oysaki dilimiz kelime hazinesi bakımından oldukça zengin, köklü ve yeni kelimeler üretmeye çok uygun bir dildir. Alıntı kelimeler, dile oldukça eski zamanlarda girmiş, Türkçenin ses yapısına uyarlanarak toplumun her kesimi tarafından anlaşılır duruma getirilmiştir (Korkmaz, 2009, s. 181). Yabancı sözcük kullanımında dikkat etmemiz gereken nokta birtakım etkilenmeler ya da özensizlik sonucunda Türkçe karşılığı olan kelimelerin yerine yabancı karşılıklarının kullanılmamasıdır. Bazı dilciler tarafından ödünç kelime, ödünç sözcük terimi olarak ifade edilen yabancı kelimeler, ses ve şekil olarak hiç değişmeden dilimize yerleşmiş olsalar da Türkiye Türkçesinin ses yapısına uygun değildirler. Farklı ihtiyaç ve durumların ortaya çıkmasıyla dilimize yerleşen bu kelimeler, dilin kendi söz varlığından karşılanamamış ve olduğu gibi alınmıştır (Korkmaz, 2009, s.185). Yabancı kelimeler Türk dilinin anlatım açıklığını ve çeşitliliğini sağlamadığının önemini öğrencilere sezdirmeli ve yabancı kelimeler yerine Türkçe karşılıklarının kullanılmasını teşvik etmeliyiz.

Kelimelerin köklerinde veya eklerinde zaman içerisinde çeşitli sebeplerle değişiklik meydana gelmesine ses olayı denir. Toplumun iç kültüründe meydana gelen değişimler, uzak ve yakın çevrelerin etkisi, tabiat olayları ve özellikleri kelimelerde ses düşmesi, benzeşmesi, türemesi, aykırılışma ve ünlü değişimi gibi ses olaylarına sebep olmaktadır (Coşkun, 2015, s. 348). Ses olaylarının temelindeki sebep az çabayla çok kelime kullanımıdır. Ses olaylarının doğru bilinmesi hem Türkçeyi öğrenmeyi kolaylaştıracak hem de yazarken dilin kurallarına dikkat edilmesini sağlayacaktır.

Dil, ifade etme becerisinin en işlevsel aracıdır. Duygu ve düşüncelerimizi daha etkili şekilde karşımızdakine aktarmak, anlatımımızı kuvvetlendirmek için çeşitli yöntemlerden yararlanılır. Bu yöntemlerden biri ikilemedir. İkilemeler kelime tekrarlarından oluşmaktadır. Anlama güç katmak için sesler tekrarlanır ve birimler peş peşe kullanılır (Vardar, 2002, s. 119). İkilemeler anlatımı pekiştirmenin ve Türkçenin işlevselliğinin en güzel örneklerindendir. Türk dili özgün ve geniş bir kelime hazinesine sahip olan bir dildir.

Dil, kendini ifade etme araçlarından en önemlisidir. Dil aracılığıyla kendimizi ifade edebilmek için çeşitli araçlar buluruz. Müzik ve edebiyat bunlardan biridir. Edebiyatta insanlar şiirler, metinler aracılığıyla bir tema, mesaj ve konu seçerek anlatmak istediklerini karşı tarafa aktarırlar. Tema en geniş ifadeyle metinde işlenen konunun ortaya koyduğu yapıdır. Türkçe Dersi Öğretim Programı uygulanırken her sınıf düzeyinde 8 tema işlenmesi gerekli görülmüştür. Bu temalar; Erdemler, Millî Kültürümüz, Millî Mücadele ve Atatürk, Birey ve Toplum, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Spor, Zaman ve Mekân, Duygular, Doğa ve Evren, Sanat, Vatandaşlık ve Çocuk Dünyası'dır. "Erdemler", "Millî Kültürümüz", "Millî Mücadele ve Atatürk" temaları tüm sınıf düzeylerinde işlenmesi zorunlu temalardır. Zorunlu temalar dışında verilen diğer temalar seçmeli olup kitap yazarlarınca belirlenecektir (MEB, 2019, s.16). Ortaokulda Türkçe dersi kapsamında verilen bu temalar; metinde aktarılan duygu, düşünce, olay ve mesajları öğrenciye aktarabilmeyi ve öğretebilmeyi kolaylaştırmaktadır. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında tema, 6. Sınıf okuma becerisinin "Metinler arasında karşılaştırma yapar. Metinlerin tema, konu, olay örgüsü ve karakterler açısından karşılaştırılması sağlanır" kazanımıyla öğrenciye kazandırılır (MEB, 2019, s. 41). Türkçe rap şarkılarda temanın tespit edilebilmesi, temalara uygun Türkçe rap şarkıların Türkçe eğitiminde kullanılması açısından önemlidir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe rap şarkıları dinlediği ve ezberlediği noktasından hareketle Türkçe rap şarkılarının söz varlığı, dil yapısı, anlatım gücü ve anlattığı konuların incelenmesi önem taşımaktadır.

2.1.6. İlgili Araştırmalar

Yapılan çalışmalar incelendiğinde "Rap Şarkılar" konusunun daha çok Sosyoloji, Psikoloji, Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dallarında ele alındığı görülmüştür. Türkçe Eğitimi Bilim Dalında ise özellikle rap şarkıların söz varlığı, dil becerileri gibi Türkçe eğitimi

açısından ve millî değerler açısından incelendiği çalışmaların yetersiz olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yaşantılarının artık her anında karşlarına çıkan, popüler kültürün bir parçası olarak hayatımıza giren rap şarkıların varlığını görmezden gelmek, yalnızca zararlı olduğu kısımlar üzerinde durmak yerine kullanılabilir yönlerini ortaya çıkarmak ve olumsuz yönleri için önlemler almak gerekmektedir. Çalışmamız alandaki bu eksikliği gidermek adına büyük önem arz etmektedir.

Çelikkol (2007) “Kelime Kazanımında Müziğin Etkisi” adlı çalışmasında, ilköğretim ikinci kademe 6. ve 7. sınıflarda Türkçe derslerinde kelime kazanımında müziğin etkisini belirlemiştir. Araştırmada “ön test-son test kontrol gruplu deneme modeli” kullanılmıştır. Deney grubuna kelime ve kelime grupları müzik eşliğinde öğretilirken, kontrol grubuna klasik yöntemle öğretilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; kelime kazanımında müziğin kullanılması, klasik yöntemle göre başarıyı artırmakta ve öğrencilerin derse güdülenmesine ve katılımın artmasına katkı sağlamaktadır. Türkçe derslerinde müzik zekâsından yararlanmak dersi daha etkin duruma getirmekte ve dersteki verimi artırmaktadır.

Bayrak (2011) “Muhafazakâr Gençliğin Bir İfade Biçimi Olarak Türkçe Rap Ve Türkiye’de Hip-Hop Kültürü” adlı çalışmasında, küresel nitelikteki bir gençlik fenomeninin yerel kimlikleri yeniden biçimlendiren bir araç hâline gelirken, aynı zamanda kendisinin de dönüşüme uğrayarak yeniden tanımlanması sürecini incelemektedir. Araştırmanın amacı, bilhassa modernleşme sürecinde yaşanan değişimler bağlamında karşılaştıkları problemleri dile getirmek için rap müziği geçerli gördükleri bir araç hâline getiren muhafazakâr gençliğin kimlik oluşumundaki hip-hop etkisini anlamaktır. Çalışmada hip-hop kültürü ile irtibatlı gençlerle yapılan görüşmeler, çeşitli etkinliklerde gerçekleştirilen gözlemler ve şarkı sözleri analizleriyle bütünsel bir yaklaşımla mesele ele alınmaya çalışılmıştır.

Altay ve Bulut (2012)’ un “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müzik Profilleri: Yozgat İli Örneği” adlı çalışmalarında, Yozgat ilindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzik profillerinin incelenmesini ve mevcut duruma yönelik öneriler sunulmasını amaçlamışlardır. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin %42,2’sinin pop müziği, %31,9’unun rap müziği dinlediği tespit edilmiş. Bu bulgulara göre örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin en çok dinledikleri müzik türlerinin pop müzik ve rap müzik olması en çok dinledikleri 3 sanatçıdan 2’sinin Ceza ve Sagopa Kajmer adlı rap sanatçıları olması öğrencilerin en çok popüler müzikleri dinledikleri göz önüne alınarak bu alanda çalışmalar yapılmasını gerekli kılmıştır.

Ünal ve Sever (2012)'in “Yaratıcı Yazmada Müziğin Etkisi” adlı araştırmalarının amacı, dinlenen müzik türünün yaratıcı yazma becerisi üzerinde bir etkisinin olup olmadığı, etkisi varsa bu etkinin dışı vurumunun nasıl olduğunu araştırmaktır. Bunun için öğrencilerin yazılı anlatım başarıları incelenmiştir. Metin tamamlama yöntemiyle yapılan çalışmada değişik müzik türleri kullanılmıştır. Bu müzikleri dinleyen öğrencilerin tamamladıkları metinlerdeki yaratıcılıkları ve bu yaratıcılıkların müzikle ilişkileri incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada yaygın olarak dinlenen müzik türlerinden, Türk halk müziği, Türk sanat müziği, arabesk müzik, klasik müzik, pop müzik ve rap müzik kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda müzik kullanımının yazma başarısı üzerinde etkili olduğu kanaatine varılmıştır. Çünkü müzikli ve müziksiz çalışmaların her ikisinde de iki yazma çalışmasında başarı ortalamaları arasında belirgin bir fark ortaya çıkmıştır.

Nişancı (2015) “Türkçe Şarkıların Dil Öğretiminde Kullanımı” adlı çalışmasında Türkçe öğretiminin her safhasında ve her seviyedeki öğrencinin, otantik materyal olan Türkçe şarkılar vasıtasıyla doğal bir yolla, eğlenerek Türkçe öğrenebileceğini ve dört ana beceri ve alt becerileri uygulamalı olarak pekiştiren materyal sayesinde öğrencilerin belli bir aşamadan sonra otonomi geliştirerek kendi öğrenmelerinin sorumluluklarını üstlenebileceklerini ve şarkı dersleri sayesinde motivasyon probleminin nasıl ortadan kalkıp, dahası nasıl bir mümbit bir döngü oluşturulabileceği görüşünü tartışmıştır. Araştırmanın sonucunda Türkçe şarkıların yabancılara Türkçe öğretiminde, anadil öğretiminde öğrenci motivasyonuna ve kendine güven inşa etme ve otonom öğrenenler olmalarına etki edip onların öğrenmelerine yardımcı olacağını Türkçe şarkıları dil eğitiminde kullanmanın gerekli olduğunu belirtmiştir.

Aytan, Güney ve Şengül (2014)'ün “Müziksel-Ritmik Zekaya Yönelik Etkinliklerin Dil Bilgisi Öğretiminde Akademik Başarıya Etkisi” adlı çalışmalarının amacı, müziksel-ritmik zekâya yönelik etkinliklerin akademik başarıya etkisini ortaya koymaktır. Deney grubundaki öğrencilere kip ve zaman konusuyla ilgili olarak müziksel-ritmik zekâya dönük etkinlikler çerçevesinde, kontrol grubuna ise öğrenci çalışma kitabındaki etkinlikler çerçevesinde bir eğitim verilmiştir. Süreç sonunda, müziksel-ritmik zekâya dayalı etkinliklerin kullanıldığı deney grubunda anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu sonuç dil bilgisi öğretiminde farklı yaklaşımların, çoklu zekâyı hedefe alan uygulamaların başarısını ortaya koymuştur.

Kır (2016) “Alt Kültür Müziği Olarak Rap Şarkı Sözleri Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmasında rap müzik alt kültürünün günümüzdeki temsilinin üreticilerince yazılmış şarkı

sözlerinin incelenmesini yapmıştır. Bu araştırmanın amacı bir alt kültür müziği olan rap'in sözlerinin incelenmesi yoluyla, alt kültürün ortaya çıktığı dönemden, gelişimi ve günümüz sürecine kadar olan durumunu incelemektir. Elde edilen bulgulara göre temsilcilerin hangi konularda şarkılar yazdığı, bahsetme biçimleri, alt kültür müziğinin nasıl temsil edildiği ortaya konulmuştur.

Çelik (2018) “Müzik destekli öğretim yönteminin yedinci sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretimine etkisi: Barış Manço Şarkıları Örneği.” adlı çalışmada müzik destekli öğretim yöntemiyle yeni anlayışlara ve uygulamalara olanak sağlamak, okul içi ile okul dışında da Türkçe öğretimini ve kültür aktarımını gerçekleştirmek, 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasında işitsel/görsel bir öğretim materyali olarak kullanılan Barış Manço şarkılarının öğrencilerin başarı, yeterlik, tutum ve süreçle ilgili görüşlerine etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda Barış Manço şarkılarının işitsel/görsel bir öğretim materyali olarak 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasında kullanımına yönelik yapılan uygulamada elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, uygulamanın deney ve kontrol grubunun her ikisinde de başarı ve tutum üzerinde olumlu yönde etkili olduğu fakat müzik destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubunda mevcut öğretim programına göre başarı ve tutumun anlamlı düzeyde daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Demirel (2018) “Ortaokul Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Eserlerinin Söz Varlığı Unsurları Açısından İncelenmesi” adlı çalışmada ortaokul öğrencilerinin en çok dinledikleri müzik eserlerinin söz varlığı unsurları açısından incelenmesi ve bu eserlerin kelime sıklıklarının ortaya konması amaçlanmıştır. Söz varlığı unsurları olarak deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler, argo sözler, yabancı sözcükler, anlamsız sözler ve kalıplaşmış sözler incelenmiştir. Öğrencilerin en çok dinlediği 50 eserden 8'ini rap şarkılar oluşturmuştur. Buna göre içinde en fazla söz varlığı unsuru bulunduran müzik eserleri de sırasıyla “Yansın Geceler (24), Fark Var (17), Aç Sesi Aç (15), Günah Benim (13), Arkadaşım Eşek (12), Ben Yoruldum Hayat (12) ve Gece Gölgenin Rahatına Bak (12)” adlı eserlerdir. En fazla söz varlığı bulunduran eserlerin de 5 tanesi rap şarkılar olmuştur. Araştırmaya göre ortaokul öğrencilerinin en sık dinledikleri ilk 3 müzik türü içerisinde rap müziğin 2. Sırada yer alması rap müzik üzerinde araştırma yapılmasının önem arz ettiği düşünülmüştür.

Bilgen ve Zeytin (2019)'in “7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Dinledikleri Şarkıların İçerik ve Dil Yönünden İncelenmesi” adlı çalışmalarında 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri

şarkıların tespit edilmesi ve bu şarkıların içerik ve dil yönünden incelenmesi amaçlamıştır. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri şarkıların sözlerinin içerik ve dil yönünden niteliklerinin ne olduğunu problem edinmiştir. Öğrencilerin en çok dinlediği 15 şarkıdan 5'inin rap şarkıları olduğu tespit edilmiştir. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri şarkıların içerikleri incelendiğinde ise şarkıların karamsarlık, cinsellik, kaba ifadeler, zararlı maddeler, toplumsal düzeni eleştiri ve isyan, aşk, ayrılık, yaşam enerjisi temalarından oluştukları görülmüştür. Öğrencilerin ya da gençlerin dinledikleri şarkıların içerik ve dil yönünden incelendiği çalışmalara rastlanılmadığı vurgulanmıştır.

Çetin (2019) “Rap Müzikte Deyimlerin Kullanımının Sagopa Kajmer Örneği Üzerinden Metinlerarasılık Bağlamında Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında Sagopa Kajmer’in şarkı sözlerinden hareketle rap müzikte kültürün durağanlık yanında değişim ve dönüşüm özelliklerini deyimler üzerinden gösterebilmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın inceleme ve değerlendirme bölümünde ise Sagopa Kajmer’in şarkılarında deyimlerin oldukça sık kullanıldığı, tercih edilen deyimlerin bir kısmı kalıplaşmış şekli ile kullanılırken bir kısmında deyimlerin bazen söz dizimi bazen de kelime bazında değiştirilerek kullanıldığı saptanmıştır.

Eryılmaz (2019) “Türkçe Eğitiminin Genel Hedefleri Çerçevesinde Popüler Türkçe Şarkıların İçerik Analizi” adlı çalışmasında Türkçe eğitiminin hedefleri bağlamında Türkçe pop şarkıların içerik analizini gerçekleştirmiştir. Bulgulara göre pop şarkılarında kalıplaşmış söz kullanımı, sözcük dağarcığını zenginleştirme bakımından yetersizdir. Yabancı dil unsurlarına sıklıkla yer verilmiştir. Şarkılarda küfür, hakaret ve argo kullanımları hoş görülemeyecek düzeydedir. Madde bağımlılığı ve suça teşvik edici ifadeler özellikle rap/hiphop sıkça yer bulmaktadır. Değerler eğitimi açısından şarkı içerikleri çoğunlukla olumsuz bulunmuştur.

Doğan (2019)’ın “Türkçe Rap Şarkılarının Dil Estetiği Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmasının amacı Kral Müzik isimli pop müzik sayfasında yer alan “Kral Pop Radyo Top 50” listesinden seçilen 20 Türkçe pop şarkısını dil estetiği açısından değerlendirmektir. Çalışma ortaokul öğrencilerinin Türkçe pop şarkılarını dinlediği ve Türkçe öğretmenlerinin derste Türkçe rap şarkılarını kullandığı noktasından hareketle Türkçe rap şarkılarının dil estetiği açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi noktasında önem taşımaktadır. Araştırmanın sonucunda belirlenen 18 ölçüt kapsamında dilin kazandırılmasında kullanılabilecek önemli örneklerle ulaşılmıştır. Dil öğretiminde deyim dışında başka dil

estetiği unsurlarının da Türkçe pop şarkıları aracılığı ile verilebilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe ğretmenleri de hedef kitlelerinin dinlediği müzik türlerini ve uğraşılarını tespit ettikten sonra derslerinde bunları nasıl kullanılabileceği üzerine çalışmalar yapması gereksinimini vurgulamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama aracına, verilerin toplanmasına ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel bir çalışmadır ve betimsel özellik taşımaktadır. Araştırmada kaynak tarama modeli uygulanmıştır. Kaynak tarama modeli, betimsel araştırma modellerinden nitel bir çalışmadır. Kaynak tarama nitel bir çalışma olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan modeldir (Karasar, 2012, s. 86). Kaynak tarama modeli ile bir konudaki mevcut durum araştırılır ve betimlenir. Bu model ile problemin önemi anlaşılır bir şekilde ortaya konulurken bilgiler önceki bilgilerle ilişkilendirilebilir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada Youtube isimli platformda dinlenme sayısı 5 milyonun üzerinde olan, öğrencilere örnek teşkil edebilecek ve Türkçe Dersi Öğretim Programının dil becerisi kazanımlarına hizmet edebilecek; Tablo 4'te belirtilen 10 Türkçe rap şarkısı incelenmiştir.

Tablo 4

Araştırmada Yer Alan Türkçe Rap Şarkılar, 01.01.2023 Tarihindeki Youtube Dinlenme Sayıları ve Youtube Yayımlanma Tarihleri

Şarkı Adı- Sanatçı	Dinlenme Sayısı	Yayın Tarihi
Bırakman Doğru Mu? (Anıl Piyancı- Zeynep Bastık)	59 Milyon	21 Haziran 2019
B1R (Hayki)	48 Milyon	23 Şubat 2017
Galiba (Sagopa Kajmer)	121 Milyon	29 Ağustos 2011
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza- Sezen Aksu)	25 Milyon	15 Mayıs 2017
Naim (Eypio)	88 Milyon	25 Temmuz 2019
Neyim Var Ki? (Ceza- Sagopa Kajmer)	115 Milyon	17 Mayıs 2017
Olur Mu? (Gazapizm- Melike Şahin)	27 Milyon	20 Ekim 2022
Şehir (Ceza- Candan Erçetin)	6,1 Milyon	16 Mart 2008
Tutsak (Sefo)	104 Milyon	29 Nisan 2022
Türk Marşı (Ceza)	29 Milyon	9 Aralık 2013

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, Türkçe rap şarkılar incelenirken “doküman incelemesi” veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda doküman; bilgi ve mesaj taşıyan her türlü belgedir. Doküman incelemesi, dokümanın belirli bir çerçevede dâhilinde birbiriyle ilişkilendirilerek araştırılan konuyla ilgili bütünü yansıtan bir veri elde edilmesidir (Tutar ve Erdem, 2020, s. 378). Türkçe rap şarkılar, belirlenen ölçütlere göre betimsel analiz yapılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmada öncelikle şarkıların değerlendirilmesi aşamasında 17 ölçüt belirlenmiş, bu doğrultuda söz varlığı listesi oluşturulmuştur. Belirlenen 17 ölçüt 2019 yılı Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarıyla ve temalarıyla ilişkilendirilmiş, ölçütlerin kazanımlardaki karşılıkları tespit edilmiştir. Çalışmada örneklem olarak Türkçe dersi kazanımlarına ve Türkçe eğitime katkı sağlayabileceği düşünülen 10 Türkçe rap şarkısı seçilmiştir. Türkçe rap şarkılar; mecaz anlamlı kelime, karşıt anlamlı kelime, atasözü/deyim/özdeyiş, ikileme, pekiştirme, topluluk adı, soyut-somut ad, fiilimsi, sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç, ünlem, söz sanatları, ses olayına uğrayan kelime, yabancı sözcük kullanımı ve Türkçe rap şarkılarının temaları incelenecek şekilde değerlendirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. İncelenen rap şarkılar üzerinde betimsel analiz yoluyla elde edilen verilerin yorumlanmaya uygun hâle getirilmesi sağlanmıştır. Betimsel analizde, incelenen veriler daha önce belirlenen ölçütlere göre özetlenir ve yorumlanması yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İçerik analizinde, birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve okuyucunun anlayacağı biçimde düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bulgular düzenlendikten sonra toplanan verileri açıklayabilmek amacıyla içerik analizi de yapılmıştır. Çalışmada örneklem olarak seçilen 10 Türkçe rap şarkı içerik analizi yapılarak belirlenen ölçütlere göre söz varlığı açısından değerlendirilip yorumlanmıştır. Türkçe rap şarkılar; mecaz anlamlı kelime, karşıt anlamlı kelime, atasözü/deyim/özdeyiş, ikileme, pekiştirme, topluluk adı, soyut-somut ad, fiilimsi, sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç, ünlem, söz sanatları, ses olayına uğrayan kelime, yabancı sözcük kullanımı ve Türkçe rap şarkılarının temaları incelenecek şekilde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. Türkçe Rap Şarkılarına Yönelik Bulgular

Bu bölümde 10 Türkçe rap şarkısının; mecaz anlamlı kelime, karşıt (zıt) anlamlı kelime, atasözü/ deyim/ özdeyiş, ikileme, topluluk adı, soyut ve somut ad, fiilimsi, sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç, ünlem, söz sanatları, ses olayını uğrayan kelime, yabancı sözcük kullanımlarına ve Türkçe rap şarkılarının temalarına yer verilmiştir. Bulgular, tablolar hâlinde açıklamalarıyla yer almaktadır.

4.1.1. Meczaz Anlamlı Kelime Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 5’te sunulmaktadır.

Tablo 5

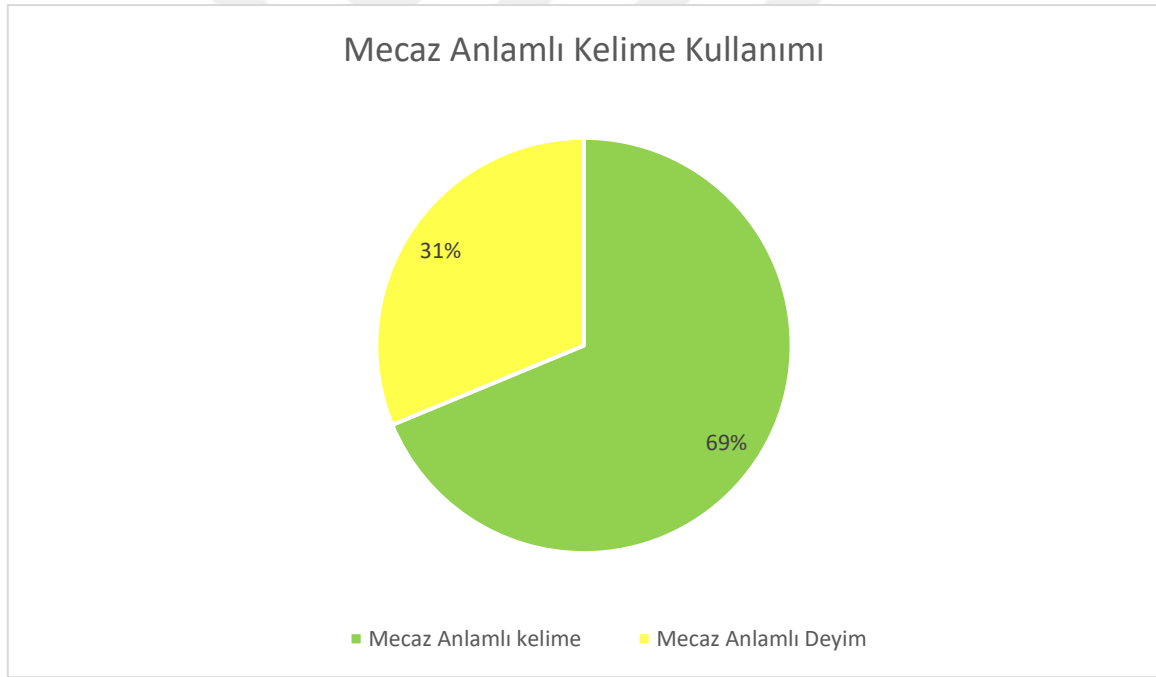
Meczaz Anlamlı Kelimelerin Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Meczaz Anlamlı Kelimeler
Naim (Eypio)	<i>Bıraktım geldim evimi geride</i> <i>Bu devran döner bir gün, dönme sakın yolundan</i> <i>Hapislere düşmesin de girmesinler kolundan</i> <i>Onlar bana isim arıyo’</i> <i>Kül sandılar, alev alıyo’m</i> <i>Öyle çok kalp kırdılar ki kırdığım rekorumdan fazladır.</i> <i>Sen de çalma lütfen böyle, kalbim bak hasarlıdır</i> <i>Hayat sana ağır geldi, kalmadı mecalin</i>	“Bıraktım geldim evimi geride Adımı aldılar, kan karıştı terime” cümlesinde vefat ya da ayrılık sebebiyle birini arkada bırakmak, ondan ayrılmak anlamına gelen “geride bırakmak” deyimini mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Kül sandılar, alev alıyo’m” cümlesinde Öfkelenmek, kızmak anlamında “alev almak” deyimini mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Öyle çok kalp kırdılar ki kırdığım rekorumdan fazladır” cümlesinde davranışıyla birini incitip üzme, kırmak, gücendirmek anlamında “kalp kırmak” deyimini mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Bu devran döner bir gün, dönme sakın yolundan” cümlesinde “devran” ve “döner” kelimeleri bir arada kullanılarak zaman değiştiğinde hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı anlamına gelerek mecaz anlamda kullanılmıştır. “Hapislere düşmesin de girmesinler kolundan” cümlesinde “hapis” ve “düşmek” kelimeleri bir arada kullanılarak hapse girmek anlamına gelerek mecaz anlamda kullanılmıştır.

		“Sen de çalma lütfen böyle, kalbim bak hasarlıdır.” cümlesinde “kalp” ve “hasar” kelimeleri bir arada kullanılarak üzgün olduğunu belirtecek bir anlama gelerek mecaz anlamda kullanılmıştır “Hayat sana ağır geldi, kalmadı mecalin.” Cümlesinde “ağır” kelimesi “gelmek” kelimesiyle bir arada kullanılarak zorlanma anlamına gelerek mecaz anlamda kullanılmıştır.
Neyim Var Ki? (Ceza)	<i>Sınırdaki kalmışlardan biz hep sınıfta</i> Ey Rap'in sebepsiz anlamı damarlarımda gezine dur İstediğim yerdeyim bir iki dak'ka verin bu adama konuşamaz dilim tutuldu	“Sınırdaki kalmışlardan biz hep sınıfta kalmışlardan çok uzaktayız” cümlesinde “sınır” ve “kalmak” kelimeleri bir arada kullanılarak bir işi başarmaya yakınen başaramamak anlamında mecaz anlamı olarak kullanılmıştır “Ey Rap'in sebepsiz anlamı damarlarımda gezinedur” cümlesinde “damar” ve “gezinedur” kelimeleri tüm vücudunu kaplamak anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır. “İstediğim yerdeyim bir iki dak'ka verin bu adama konuşamaz dilim tutuldu” cümlesinde sevinç, korku, şaşkınlık vb. sebeplerle birdenbire söz söyleyemez olmak anlamına gelen “dili tutulmak” deyiimi mecaz anlamı olarak kullanılmıştır.
Olur Mu? (Gazapizm)	Zamanın çehresi asıktı biz hep gülmeye gönüllüydük Güneşi günümüze dar oldu. Nedendir ölüm diline değip Eğdirir başını önüne senin? Bilirdik karşı çıkmaktı bu, büyüyüp	“Zamanın çehresi asıktı biz hep gülmeye gönüllüydük” cümlesinde “Asmak” kelimesi “çehre” kelimesiyle bir arada kullanılarak üzülme anlamında mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Neleri yüklendi omzum” cümlesinde “omuz” kelimesi “yüklenmek” kelimesiyle bir arada kullanılarak sıkıntılı durumda olmak anlamında mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. Güneşi günümüze dar oldu. Cümlesinde “dar” kelimesi “olmak” kelimesiyle bir arada kullanılarak sıkıntı veren durum anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır. Nedendir ölüm diline değip eğdirir başını önüne senin?” cümlesinde “ölüm” ve “diline değmek” kelimeleri konuşmak söylemek anlamına gelecek şekilde mecaz anlamda kullanılmıştır. “Bilirdik karşı çıkmaktı bu, büyüyüp yitmenin meşruluğuna.” cümlesinde ileri sürülen fikrin, tutulan yolun yanlış olduğunu söylemek, düşünceye katılmamak, cephe almak anlamında “karşı çıkmak” deyiimi mecaz anlamı olarak kullanılmıştır.
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	Birer birer kayıp giderdi her bi' sevilen Ateş kesildiğinde ve de sular durulduğunda Gözümü açtığımda kalmışım yanımda ailem Ve bir de arkadaşlarım Vakit can almaz ancak can yakar Vakit hiç geçmemişti Hayallerin kurulduğu ve düşlerin yok olmadığı Bu gözlerinse dolduğu, zamanın donduğu bir yerdeyim	“Birer birer kayıp giderdi her bi' sevilen” cümlesinde “kayıp” kelimesi “gider” kelimesiyle bir arada kullanılarak “ortadan kalkmak, hayatından çıkmak” anlamında mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Ateş kesildiğinde ve de sular durulduğunda” cümlesinde “ateş” kelimesiyle “kesilmek” kelimesi bir arada kullanılarak “savaşın bitmesi” anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır. “Gözümü açtığımda kalmışım yanımda ailem” cümlesinde “göz” ve “açmak” kelimeleri bir arada kullanılarak “fark etmek” anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır. “Vakit can almaz ancak can yakar.” Cümlesinde “can ve “almak” kelimeleri bir arada kullanılarak “ölmek” anlamında mecaz anlamı olarak kullanılmıştır “Vakit hiç geçmemişti” cümlesinde “vakit” ve “geçmemek” kelimeleri “zamanın ilerlememesi” anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır. “Bu gözlerinse dolduğu, zamanın donduğu bir yerdeyim” cümlesinde “zaman” kelimesi “donmak” kelimesi ile bir arada kullanılarak “vaktin geçmemesi” anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır. “Hayallerin kurulduğu ve düşlerin yok olmadığı bu gözlerinse dolduğu, zamanın donduğu bir yerdeyim” Cümlesinde “gerçekleşmesi istenen, özlenen şeyi düşünmek” anlamına gelen “hayal kurmak” deyiimi mecaz anlamı olarak kullanılmıştır.
Türk Marşı (Ceza)	İnsanlar, insanlıktan çıkmış bazen gördüm gerçekten	“İnsanlar, insanlıktan çıkmış bazen gördüm gerçekten” cümlesinde “insana özgü niteliklerini yitirmek” anlamında “insanlıktan çıkmak” deyiimi mecaz anlamı olarak kullanılmıştır.

	Her gün tekrâr doğdum Bazen <i>soğudum</i> kaçtım kendimden <i>Kafasını çevirip</i> o yere gömer hep Artık <i>yandık</i> hep	“Bazen soğudum kaçtım kendimden” cümlesinde “soğumak” ve “kendi” kelimeleri bir arada kullanılarak “sevgi, ilgi isteği kalmamak” anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır “Kafasını çevirip o yere gömer hep” cümlesinde “kafa” ve “çevirmek” kelimeleri bir arada kullanılarak görmezden gelmek” anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır. “Artık yandık hep” cümlesinde “yandık” kelimesi “zarara, kötülüğe uğramak” anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır.
Bir (Hayki)	<i>Yolun düşerse</i> bir gün tadıp Erzincan'dan peynir al <i>Huyumuz suyumuz</i> bir, kazılan kuyumuz girme Kıbrıs da bizimle elbet Lefkoşa ve Girne <i>Amaç hep</i> bir <i>ağızdan</i> burası yurdum diyebilmek Kekik kokar Balıkesir, Iğdır'dan <i>söker şafak</i> Ağrı'nın başında erir mi kar, <i>sıkı giyin</i>	“Yolun düşerse bir gün tadıp Erzincan'dan peynir al” cümlesinde “bir yerden geçmesi gerekme” anlamına gelen “yolu düşmek” deyiimi mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Huyumuz suyumuz bir, kazılan kuyumuz girme” cümlesinde “huy” ve “su” kelimeleri birlikte kullanılarak “Bir insanın mizacı ve görüü” anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır. “Amaç hep bir ağızdan burası yurdum diyebilmek” cümlesinde “hep” ve “ağız” kelimeleri bir arada kullanılarak “Toplu olarak söylemek, konuşmak” anlamında mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Kekik kokar Balıkesir, Iğdır'dan söker şafak” cümlesinde “Güneşin doğmaya başlamasıyla gece karanlığının yavaş yavaş kaybolup ortalık aydınlanmaya başlamak” anlamına gelen “şafak sökmek” deyiimi mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Ağrı'nın başında erir mi kar, sıkı giyin” cümlesinde “sıkı” ve “giymek” kelimeleri bir arada kullanılarak “sıkıca, iyi, fazla” anlamında mecaz anlamı olarak kullanılmıştır.
Şehir (Candan Erçetin)	<i>Bağlamış elimi kolumu</i> , ne kadar uzağa gitsem de kopamadım Bi' <i>demir atmış</i> ki gönlüm Gel biz şehrin havasına hiç uymayalım Birbirimize verdiğimiz <i>sözlerin hepsini tatalım</i> Sözüm var <i>ant içilmiş</i> , bi' günde dört mevsimmiş Bu şehir benim ve bu şehir bizimmiş anla	“Bağlamış elimi kolumu, ne kadar uzağa gitsem de kopamadım” cümlesinde “bir engel dolayısıyla hiçbir iş yapamaz duruma gelmek” anlamına gelen “eli ayağı bağlı olmak” deyiimi mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Bi' demir atmış ki gönlüm” cümlesinde “demir” ve “atmak” kelimeleri bir arada kullanılarak “bir kimse veya bir yerde uzun süre kalmak” anlamında mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Birbirimize verdiğimiz sözlerin hepsini tatalım” cümlesinde “Söylenen bir sözü, verilen bir öğüdü benimsemek, davranışlarını bunlara uydurmak” anlamına gelen “söz tutmak” deyiimi mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. Sözüm var ant içilmiş, bi' günde dört mevsimmiş” cümlesinde “Yemin etmek, bir şeyi yapmaya veya yapmamaya söz vermek” anlamına gelen “ant içmek” deyiimi mecaz anlamı olarak kullanılmıştır.
Galiba (Sagopa)	Hep anlatırdı sevdiklerim, “Böyleyken böyle olur Söz söylenir, <i>göz dolar</i> , haziranlar şubat olur Ben <i>deli dolu</i> biriyim, ama şu an sadece doluyum Kırılmış bir sağ kolum, <i>gönlü</i> bi' hayli <i>kırık</i> Yapayalnız, bomboş bir yolun <i>Vakit durdu, bu acı beni boğdu, bittim şimdilik</i>	“Söz söylenir, göz dolar, haziranlar şubat olur” cümlesinde “göz” ve “dolmak” kelimeleri bir arada kullanılarak “ağlayacak gibi olmak, duygulu bir durum nedeniyle gözleri yaşla dolu olmak” anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır. “Ben deli dolu biriyim, ama şu an sadece doluyum” cümlesinde “deli” ve “dolu” kelimeleri bir arada kullanılarak “Çok hareketli, aktif, enerjik” anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır. “Kırılmış bir sağ kolum, gönlü bi' hayli kırık” cümlesinde “üzülmek, incinmek, yerinmek” anlamına gelen “gönlü kırılmak” deyiimi mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Vakit durdu, bu acı beni boğdu, bittim şimdilik” cümlesinde “vakit” ve “durmak” kelimeleri bir arada kullanılarak “saatin ilerlememesi” anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır.
Tutsak (Sefo)	Mükemmel bi' film tadında hatta <i>gözlerin önünde</i> <i>Dilime dolandın</i> , dilim <i>dile gelip</i> dedi eyvah (eyvah)	“Mükemmel bi' film tadında hatta gözlerin önünde” cümlesinde “göz” ve “önünde” kelimesiyle bir arada kullanılarak “apaçık, belirgin, aşikâr” anlamlarına gelerek mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. “Dilime dolandın, dilim dile gelip dedi eyvah” cümlesinde “aynı şeyi durmadan ve her yerde tekrarlamak” anlamına gelen “dilime dolamak” deyiimi mecaz anlamı olarak kullanılmıştır. Cümlesinde “konuşma yeteneği yokken konuşmak, dillenmek,

		anlatmak, açıklamak, ifade etmek'' anlamına gelen "dile gelmek'' deyimini mecaz anlamı olarak kullanılmıştır.
Bırakman Doğru Mu?	Boşuna üzüldü, bana kurulup <i>tuzak kurma</i>	"Boşuna üzüldü, bana kurulup tuzak kurma" cümlesinde "uzak" kelimesi ve "kurma" kelimeleri bir arada kullanılarak "birini güç ve tehlikeli bir duruma düşürmek için düzen hazırlamak, komplo kurmak'' deyimini mecaz anlamı olarak kullanılmıştır.
(Anıl Piyancı)	<i>Düşürme</i> bu <i>duruma</i> bizi, yolumuzu kesip	"Düşürme bu duruma bizi, yolumuzu kesip" cümlesinde "düşmek" kelimesi ve "durum" kelimesi bir arada kullanılarak "olumsuz bir duruma gelmek" anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır.
	Gel <i>geride bırak</i> kötü anılarını	Cümlesinde "geçmesine engel olmak, durdurmak" anlamına gelen "yol kesmek" deyimini mecaz anlamı olarak kullanılmıştır.
	Yüreğim <i>düşer</i> durur <i>hatıralara</i>	"Gel geride bırak kötü anılarını" cümlesinde "geri" kelimesi ve "bırakmak" kelimesi bir arada kullanılarak "birini ya da bir olayı arkada bırakmak, ondan ayrılmak" anlamına gelecek şekilde mecaz anlamda kullanılmıştır.
	Yine de <i>umudunu kesme</i> ." diyo'	"Yüreğim düşer durur hatıralara" cümlesinde "hatırlar" kelimesi ve "düşer" kelimeleri bir arada kullanılarak "Aşırı ilgi veya sevgi göstermek" anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır.
		"Yine de umudunu kesme, diyo'" cümlesinde "umut" kelimesi ve "kesmek" kelimeleri bir arada kullanılarak "artık olacağını beklememek" anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır.

Şekil 1. Mecaz anlamlı kelime kullanımı

Şekil 5'te incelenen Türkçe rap şarkılarda tespit edilen mecaz anlamlı kelimeler yer almaktadır. İncelenen 10 Türkçe rap şarkıda 48 tane mecaz anlamlı kelime/deyim tespit edilmiştir ve açıklamasıyla birlikte tablo 5'te yer almıştır. Türkçe rap şarkılarda 33 tane mecaz anlamlı kelime, 15 tane mecaz anlamlı deyim kullanılmıştır. Türkçe rap şarkılarda mecaz anlama sahip kelimeler anlatımı güçlendirmek için kullanılmıştır. Türkçe rap

şarkıların hepsinde yararlanılan mecaz anlam duygu ve düşüncelerin dinleyiciye aktarılmasında önemli rol oynamaktadır. 48 tane mecaz anlamlı kelime ve deyim tespit edilmesi de Türkçe eğitiminde Türkçe rap şarkılarının kullanılabilirliği açısından önem taşımaktadır. İncelenen Türkçe rap şarkılarda geçen mecaz anlamlı kelime/deyimler Türkçe dersi öğretim programında; 5. sınıf düzeyinde "Okuduğu metindeki gerçek, mecaz ve terim anlamlı sözcükleri ayırt eder." kazanımına, ortaokulda her sınıf düzeyinde yer alan "Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir.

4.1.2. Zıt (Karşıt) Anlamlı Kelimelerin Birlikte Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 6’da sunulmaktadır.

Tablo 6

Zıt (Karşıt) Anlamlı Kelimelerin Bir Arada Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Zıt (Karşıt) Anlamlı Kelimelerin Bir Arada Kullanımı
Naim (Eypio)	<i>Bıraktım geldim evimi geride</i>	“Bıraktım geldim evimi geride Adımı aldılar, kan karıştı terime” cümlesinde “bırakmak” ve “almak” kelimeleri aynı cümle içinde zıt anlamlı olarak kullanılmıştır
Neyim Var Ki (Ceza)	Bir bahçemiz var bir taraf <i>çiçekli</i> bir tarafsı <i>çöl</i> Sınırdaki kalmışlardan biz hep sınıfta kalmışlardan çok <i>uzaktayız</i> Sıkıntı çekmişlere <i>yakın</i> bi' yerde. Her gün <i>doğumundan</i> gün <i>batımına</i> Her <i>geceden gündüze</i> işlenen bir suç var. Yıllarım bi' yetki verdi <i>etki tepki</i> oldum.	“Bir bahçemiz var bir taraf <i>çiçekli</i> bir tarafsı <i>çöl</i> ” cümlesinde “çöl” ve “çiçekli” kelimeleri aynı cümlede kullanılarak zıt anlam ilişkisi kurulmuştur. “Sınırdaki kalmışlardan biz hep sınıfta kalmışlardan çok <i>uzaktayız</i> Sıkıntı çekmişlere <i>yakın</i> bi' yerde” cümlesinde “yakın” ve “uzak” kelimeleri aynı cümlede kullanılarak zıt anlam ilişkisi kurulmuştur. “Her gün <i>doğumundan</i> gün <i>batımına</i> ” cümlesinde “doğmak” ve “batmak” kelimeleri zıt anlamlı olarak birlikte kullanılmıştır. “Her <i>geceden gündüze</i> işlenen bir suç var” cümlesinde “gece” “gündüz” kelimeleri zıt anlamlı olarak birlikte kullanılmıştır Yıllarım bi' yetki verdi <i>etki tepki</i> oldum” cümlesinde “etki” ve “tepki” kelimeleri zıt anlamlı olarak bir arada kullanılmıştır
Olur Mu? (Gazapizm)	<i>Kalsan sığdıramadım ondan, gitsen dünya yarım</i> İçimde <i>koşup durma</i> , ben yorulduğum bir yerde öyle dursam	“Kalsan sığdıramadım ondan, gitsen dünya yarım” cümlesinde “kalsan- gitsen” kelimeleri zıt anlamlı olarak birlikte kullanılmıştır “İçimde <i>koşup durma</i> , ben yorulduğum bir yerde öyle dursam” cümlesinde “koşmak” ve “durmak” eylemleri zıt anlamlı olarak birlikte kullanılmıştır.
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	<i>Unuttum bildiğimi doğarken</i> Umudum ölmeden <i>hatırlamak</i> Ve <i>geçmişeydi</i> saygım <i>Gelecekti</i> kaygım, kelebektir kalbim	“Unuttum bildiğimi doğarken umudum ölmeden hatırlamak” cümlesinde “unutmak” kelimesi “hatırlamak” kelimesi ile zıt anlamlı olarak birlikte kullanılmıştır. “doğmak” kelimesi “ölmek” kelimesi ile zıt anlamlı olarak birlikte kullanılmıştır. “Ve <i>geçmişeydi</i> saygım <i>gelecekti</i> kaygım, kelebektir kalbim” cümlesinde “geçmiş” ve “gelecek” kelimeleri zıt anlamlı olarak kullanılmışlardır.

Türk Marşı (Ceza)	Ya bir <i>öne</i> gel ya bi' <i>geri</i> git Bir gün <i>kralsın</i> , bir gün <i>varsın</i> Bir gün <i>yoksun</i> , bazen tok Bir <i>ileri</i> iki <i>geri</i> yürüyoruz <i>hep</i> Sırlar var hep <i>hiç</i> çözilemeyen Tabii <i>göremez</i> , bakamadı <i>hiç</i> Kafasını çevirip o yere gömer <i>hep</i>	“Ya bir öne gel ya bi' geri git” cümlesinde “ön” ve “geri” kelimeleri zıt anlamlı olarak birlikte kullanılmıştır. “gel” ve “git” kelimeleri zıt anlamlı olarak birlikte kullanılmıştır. “Bir gün kralsın, bir gün varsın Bir gün yoksun, bazen tok” cümlesinde “var” ve “yok” kelimeleri birlikte kullanılarak zıt anlam ilişkisi kurmuşlardır. “Bir ileri iki geri yürüyoruz hep Sırlar var hep hiç çözilemeyen” cümlesinde “ileri” ve “geri” kelimeleri bir arada kullanılarak zıt anlam ilişkisi kurmuşlardır. Cümlesinde “hep” ve “hiç” kelimeleri bir arada kullanılarak zıt anlam ilişkisi kurmuşlardır. “Tabii göremez, bakamadı hiç Kafasını çevirip o yere gömer hep” Cümlesinde “hiç” ve “hep” kelimeleri birlikte kullanılarak zıt anlam ilişkisi kurmuşlardır.
Şehir (Candan Erçetin)	Ne kadar <i>yakınsam</i> ona ben o kadar <i>uzağım</i>	“Ne kadar yakınsam ona ben o kadar uzağım” cümlesinde “yakın” ve “uzak” kelimeleri bir arada kullanılarak zıt anlam ilişkisi kurmuşlardır.
Galiba (Sagopa)	Bu ne zor bi' dosya, sen ne <i>kolay</i> bi' kararsın Beni <i>arayan</i> or'da <i>bulur</i> Ben bir <i>aç</i> , sense <i>tok</i> misal Ama her <i>yeni</i> gün eskidi, <i>yarın</i>	“Bu ne zor bi' dosya, sen ne kolay bi' kararsın” cümlesinde “zor” ve “kolay” kelimeleri bir arada kullanılarak zıt anlam ilişkisi kurulmuştur. “Beni arayan or'da bulur cümlesinde” “aramak” ve “bulmak” kelimeleri bir arada kullanılarak zıt anlam ilişkisi kurulmuştur. “Ben bir aç, sense tok misal” cümlesinde “aç” ve “tok” kelimeleri aynı cümlede kullanılarak zıt anlam ilişkisi kurulmuştur. “Ama her yeni gün eskidi, yarın” cümlesinde “yeni” ve “eski” kelimeleri bir arada kullanılarak zıt anlam ilişkisi kurulmuştur.

Türkçe rap şarkılarda görülen zıt anlamlı kelimelere tablo 6’da yer verilmiştir. İncelenen 10 Türkçe rap şarkısından 7 Türkçe rap şarkısında 21 tane zıt anlamlı kelimelerin birlikte kullanımına tablo 6’da açıklamalarıyla yer almıştır. Türkçe rap şarkıların 7 tanesinde tespit edilen zıt anlamlı kelimeler, dinleyicide çelişki yaratarak farklı seçenekler arasında değerlendirme yapmasını sağlamıştır. Türkçe eğitimi yönünden baktığımızda seçilen şarkılarda zıt anlamlı kelimeleri bir arada kullanmak öğrencilerin zıt anlamlı kelimeleri daha kolay akıllarında tutmalarını sağlayacaktır. İncelenen Türkçe rap şarkılarda geçen zıt anlamlı kelimeler Türkçe dersi öğretim programında; 5. sınıf düzeyinde "Kelimelerin zıt anlamlılarını bulur." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir.

4.1.3. Atasözü/Deyim/Özdeyiş Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 7’de sunulmaktadır.

Tablo 7

Atasözü/Deyim/Özdeyiş Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Atasözü/Deyim/Özdeyiş Kullanımı
Naim (Eypio)	<i>Bıraktım</i> geldim evimi <i>geride</i> Onlar bana isim arıyo' Kül sandılar, <i>alev alıyo'm</i> Öyle çok <i>kalp kırdılar</i> ki kırdığım rekorumdan fazladır.	“Bıraktım geldim evimi geride Adımı aldılar, kan karıştı terime” cümlesinde vefat ya da ayrılık sebebiyle birini arkada bırakmak, ondan ayrılmak anlamına gelen “geride bırakmak” deyimini söz dizimi değiştirilerek şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Kül sandılar, alev alıyo'm” cümlesinde Öfkelenmek, kızmak anlamında “alev almak” deyimini “alev alıyorum” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Öyle çok kalp kırdılar ki kırdığım rekorumdan fazladır” cümlesinde davranışıyla birini incitip üzme, kırmak, gücendirmek anlamında “kalp kırmak” deyimini “kalp kırdılar” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur.
Neyim Var Ki? (Ceza)	Cümle <i>derde ol deva</i> diye dua ederdi Yıllarım bi' <i>yetki verdi</i> etki tepki oldum (oldum) İstedğim yerdeyim bir iki dak'ka verin bu adama konuşamaz <i>dilim tutuldu</i> .	“Cümle derde ol deva diye dua ederdi günde bin defa” cümlesinde sıkıntıyı çözümlenmek, atlatmak, çaresizliği yenmek anlamında “’derdine deva bulmak” deyimini “’derde deva ol” şeklinde kullanılmıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Yıllarım bi' yetki verdi etki tepki oldum” cümlesinde yetkilendirmek anlamına gelen “yetki vermek” deyimini “yetki verdi” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “İstedğim yerdeyim bir iki dak'ka verin bu adama konuşamaz dilim tutuldu” cümlesinde sevinç, korku, şaşkınlık vb. sebeplerle birdenbire söz söyleyemez olmak anlamına gelen “dili tutulmak” deyimini şarkıda doğru şekilde yer almıştır.
Olur Mu? (Gazapizm)	Güneşi günümüze <i>dar oldu</i> Bana <i>dişlerini gıcırdatma</i> Bilirdik <i>karşı çıkmaktı</i> bu, büyüyüp yitmenin meşruluğuna İnan ki bilmem <i>elimde değil</i> Nedendir ölüm diline değip eğdirir <i>başını önüne</i> <i>senin?</i>	“Delinip geçilemez bir kanun güneşi günümüze dar oldu” cümlesinde bir yeri yaşanması zor, çok sıkıntı verici, yaşanılmayacak derecede kötü hâle getirmek anlamına gelen “dar etmek” deyimini “dar olmak” hâlinde şarkıda yer almıştır. Deyimin sözleri değiştirilmiştir. “Bana dişlerini gıcırdatma” cümlesinde kızgınlığını, öfkesini davranışlarıyla belli etmek anlamındaki “diş gıcırdatmak” deyimini şarkıda doğru şekilde yer almıştır. “Bilirdik karşı çıkmaktı bu, büyüyüp yitmenin meşruluğuna.” cümlesinde ileri sürülen fikrin, tutulan yolun yanlış olduğunu söylemek, düşünceye katılmamak, cephe almak anlamında “karşı çıkmak” deyimini şarkıda doğru şekilde yer almıştır. “İnan ki bilmem elimde değil cümlesinde iradesi dışında gerçekleşmek anlamında “elinde olmamak” deyimini “elimde değil” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Nedendir ölüm diline değip Eğdirir başını önüne senin?” cümlesinde çok utanmak, mahcup olmak anlamında “Başını öne eğmek” deyimini “eğdirir başını önüne” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin kullanım şekli yanlıştır.
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	Saygıda bi' <i>kusur ettiğinde</i> minnetin de değeri yok Kafalarda <i>hesaplar yapılır</i> ve <i>mesafeler</i> <i>konur</i> Rüyada <i>yolunu gözlediğim</i> düşünceler Ve benliğimle canlanır tüm hatıralarım Vakit <i>can almaz</i> ancak <i>can yakar</i> . <i>Ne istediğini bilmektir</i> önemlisi <i>Hayallerin kurulduğu</i> ve <i>düşlerin</i> yok olmadığı	“Saygıda bi' kusur ettiğinde minnetin de değeri yok” cümlesinde “yanlışlık yapmak” anlamında “kusur etmek” deyimini şarkıda doğru şekilde yer almıştır. “Kafalarda hesaplar yapılır ve mesafeler konur” cümlesinde “ayrıntılarla hesap edip düşünmek” anlamına gelen “hesap kitap yapmak” deyimini “hesap yapmak” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Burada deyim sözün eksiltildiği “kitap” kelimesi kullanılmamıştır. Cümlesinde “ilişkilerde samimi olmamak” anlamına gelen “mesafe koymak” deyimini “mesafeler konur” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur.

	Bu <i>gözlerinse dolduğu</i>, zamanın donduğu bir yerdeyim Ameleydim eskiden, <i>şafak sökerdi</i> Ben hep <i>aynı yerde saydım</i> Ayaklarım, <i>elim, kolum bağlı</i> Hayat bu <i>dile kolay</i> velakin her bi' yerine ağrı	“Rüyada yolunu gözlediğim düşünceler ve benliğimle canlanır tüm hatıralarım” cümlesinde “gelmesini beklemek” anlamında “yolunu gözlemek” deyiimi “Yolunu gözlediğim” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Vakit can almaz ancak can yakar” cümlesinde “can ve “almak” kelimeleri birlikte kullanılarak “ölmek” anlamında mecaz anlam ifade etmişlerdir. Cümlesinde “üzmek, acı vermek” anlamında “can yakmak” deyiimi “can yakar” olarak yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Ne istediğini bilmektir önemlisi Cümlesinde “amacını kesin ve kararlı bir biçimde belirlemek” anlamında “ne istediğini bilmek” deyiimi “Ne istediğini bilmektir” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Hayallerin kurulduğu ve düşlerin yok olmadığı bu gözlerinse dolduğu, zamanın donduğu bir yerdeyim” Cümlesinde “gerçekleşmesi istenen, özlenen şeyi düşünmek” anlamına gelen “hayal kurmak” deyiimi “hayallerin kurulduğu” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Fiilimsi eki alamazlar. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. Cümlesinde “ağlayacak kadar duygulanmak” anlamına gelen “gözleri dolmak” deyiimi “gözlerinse dolduğu” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Fiilimsi eki alamazlar. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Ameleydim eskiden, şafak sökerdi her gün işe giderken” cümlesinde “sabahleyin ortalık aydınlanmaya başlamak” anlamına gelen “şafak sökmek” deyiimi “şafak sökerdi” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Ben hep aynı yerde saydım” cümlesinde “Hiç gelişme, ilerleme gösterememek” anlamında “aynı yerde saymak” deyiimi “aynı yerde saydım” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Ayaklarım, elim, kolum bağlı” cümlesinde “Yapmak istediği bir şeyi, bir engel nedeniyle yapamaz durumda olmak.” Anlamına gelen “eli kolu bağlı olmak” deyiimi “elim, kolum bağlı” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Hayat bu dile kolay velakin her bi' yerine ağrı. Cümlesinde “Söylenmesi, anlatılması kolay ama yapılması, ortaya konması ya da katlanması çok zor.” Anlamına gelen “dile kolay” deyiiminin kullanım şekli doğrudur.
Türk Marşı (Ceza)	İnsanlar, <i>insanlıktan çıkmış</i> bazen gördüm gerçekten <i>Dere tepe koşuyorum</i> ara sıra sıkılıp Elime de bi' kalem alıp <i>aşıyorum tepe dere</i> Ve sonu bile bile <i>geri adım atamadığımız</i> Uçuruma gidiyorsak aman uzak olun Ve sonu bile bile <i>geri adım atamadığımız</i> <i>Geri durun</i> yasak olan şeyler çok olur	“İnsanlar, insanlıktan çıkmış bazen gördüm gerçekten” cümlesinde “insana özgü niteliklerini yitirmek” anlamında “insanlıktan çıkmak” deyiimi “insanlıktan çıkmış” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Dere tepe koşuyorum ara sıra sıkılıp” cümlesinde “engelleri aşarak gitmek” anlamında “dere tepe düz gitmek” deyiimi “dere tepe koşuyorum” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin, söz dizimi bozulmuş, “gitmek” eylemi yerine “koşmak” eylemi kullanılmıştır. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Elime de bi' kalem alıp aşıyorum tepe dere” “engelleri aşarak gitmek” anlamında “dere tepe düz gitmek” deyiimi “aşıyorum tepe dere” şeklinde kullanılmıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin, söz dizimi bozulmuş “dere tepe” yerine “tepe dere” yazılmış ve “gitmek” eylemi yerine “aşmak” eylemi yer almıştır. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Ve sonu bile bile geri adım atamadığımız Uçuruma gidiyorsak aman uzak olun” cümlesinde “Başladığı işten geri dönmek, bir davranış veya düşünceden vazgeçmek” anlamında “geri adım atmak” deyiimi “geri adım atamadığımız” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin sözcüğü değiştirilmiş. Deyimin kullanım şekli yanlıştır.

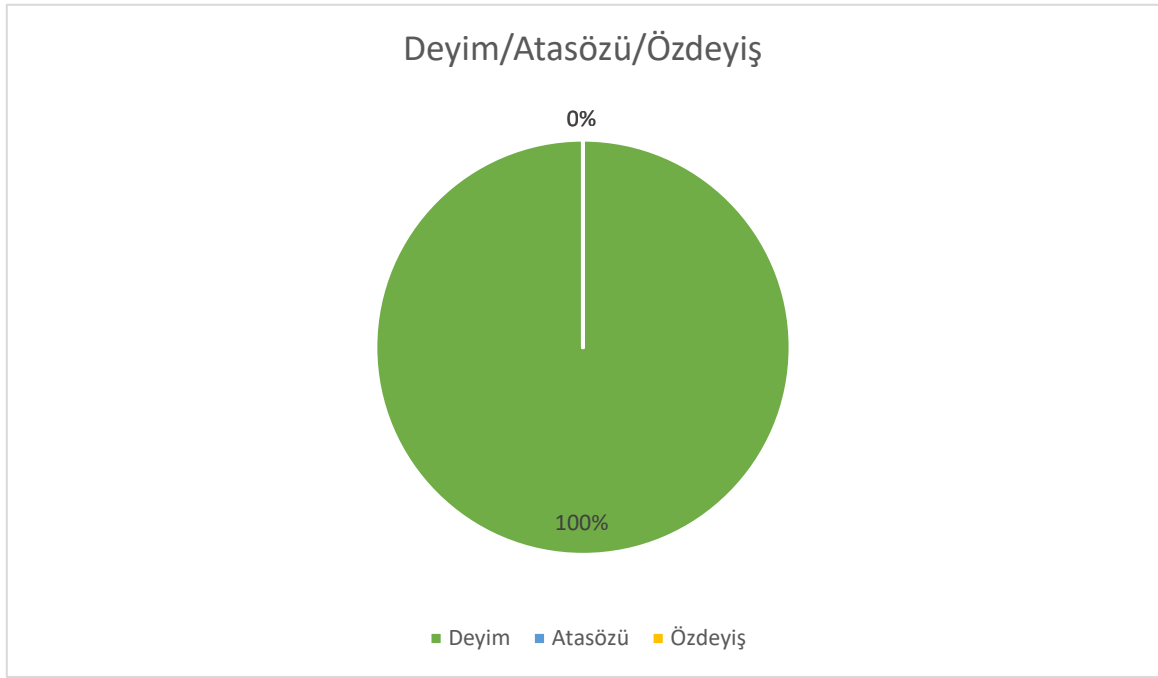
		“Geri durun yasak olan şeyler çok olur. Cümlesinde “Bir işi yapmaktan kaçınmak” anlamına gelen “geri durmak” deyimini “geri durun” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur.
Bir (Hayki)	Mardin'de taş evler, <i>her derde devadır</i> Pamukkale'm <i>Yolun düşerse</i> bir gün tadıp Erzincan'dan peynir al Huyumuz suyumuz bir, <i>kazılan kuyumuz</i> girme Kekik kokar Balıkesir, Iğdır'dan <i>söker şafak</i> Hiç görmesem de Muş'u anlattılar <i>hoş buldum</i> Ardahan, Hakkâri, Siirt <i>el kaldırın</i> gardaş Tam on yıl <i>üstüme geldiler</i> gıpta edip Bilecik, Çankırı, Eskişehir, Kırıkkale <i>Koyun koyuna yattık</i> hem de yetmiş milyon kere	“Mardin'de taş evler, her derde devadır Pamukkale'm” cümlesinde “birçok şeye çare olmak” anlamına gelen “her derde deva olmak” deyimini “her derde devadır” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimde eksik kelime kullanıldığı için deyim kullanımı şekli yanlıştır. “Yolun düşerse bir gün tadıp Erzincan'dan peynir al” cümlesinde “bir yerden geçmesi gerekme” anlamına gelen “yolu düşmek” deyimini “yolun düşerse” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Huyumuz suyumuz bir, kazılan kuyumuz girme” cümlesinde “birinin yıkımına çalışmak, kötü duruma düşmesini istemek” anlamına gelen “kuyusunu kazmak” deyimini “kazılan kuyumuz” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin söz dizimi bozulduğu için kullanım şekli yanlıştır. “Kekik kokar Balıkesir, Iğdır'dan söker şafak” cümlesinde “Güneşin doğmaya başlamasıyla gece karanlığının yavaş yavaş kaybolup ortalık aydınlanmaya başlamak” anlamına gelen “şafak sökmek” deyimini “söker şafak” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Hiç görmesem de Muş'u anlattılar hoş buldum” cümlesinde “Hoş geldiniz” sözüne verilen karşılık anlamı taşıyan “hoş bulduk” deyimini “hoş buldum” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Ardahan, Hakkâri, Siirt el kaldırın gardaş” cümlesinde “Bir şey söylemek istediğini, oy verdiğini elini kaldırarak belirtmek” anlamında kullanılan “el kaldırmak” deyimini “el kaldırın” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Tam on yıl üstüme geldiler gıpta edip” cümlesinde “imrenmek” anlamına gelen “gıpta etmek” deyimini “gıpta edip” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. Cümlesinde “Bir işi yapmak için kişiyi zorlamak” anlamına gelen “üstüne gitmek” deyimini “üstüme geldiler” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Koyun koyuna yattık hem de yetmiş milyon kere” cümlesinde “Birbirine sarılmış vaziyette” anlamına gelen “koyun koyuna” deyimini şarkıda doğru şekilde yer almıştır.

Şehir (Candan Erçetin)	<i>Bağlamış elimi kolumu, ne kadar uzağa gitsem de kopamadım</i> <i>Birbirimize verdiğimiz sözlerin hepsini tutalım</i> <i>Sözüm var ant içilmiş, bi' günde dört mevsimmiş</i> <i>Pes etmedik, umutla yürüdük işte her gün aynı yolda.</i>	“Bağlamış elimi kolumu, ne kadar uzağa gitsem de kopamadım” cümlesinde “bir engel dolayısıyla hiçbir iş yapamaz duruma gelmek” anlamına gelen “eli ayağı bağlı olmak” deyimini “bağlamış elimi kolumu” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Birbirimize verdiğimiz sözlerin hepsini tutalım” cümlesinde “Söylenen bir sözü, verilen bir öğüdü benimsemek, davranışlarını bunlara uydurmak” anlamına gelen “söz tutmak” deyimini “Sözlerin hepsini tutalım” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Sözüm var ant içilmiş, bi' günde dört mevsimmiş” cümlesinde “Yemin etmek, bir şeyi yapmaya veya yapmamaya söz vermek” anlamına gelen “ant içmek” deyimini “ant içilmiş” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Pes etmedik, umutla yürüdük işte her gün aynı yolda” cümlesinde “yenilgiyi kabul etmek, pes demek” anlamına gelen “pes etmek” deyimini “pes etmedik” olarak şarkıda yer almıştır. Deyime olumsuzluk eki getirilmiştir
Galiba (Sagopa)	<i>Sensiz yerim yurdum yokmuş gibi, ben diyarsız</i> <i>Kırılmış bir sağ kolum, gönlü bi' hayli kırık</i> <i>Bütün bu olanlara dayanamam ama hazırım</i> <i>Ne yazık seni yanlış tanıdım sanırım</i>	“Sensiz yerim yurdum yokmuş gibi, ben diyarsız” cümlesinde “belli bir yeri olmamak” anlamına gelen “yeri yurdu belirsiz” deyimini “yerim yurdum yokmuş” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Kırılmış bir sağ kolum, gönlü bi' hayli kırık” cümlesinde “üzülmek, incinmek, yerinmek” anlamına gelen “gönlü kırılmak” deyimini “gönlü bir hayli kırık” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. “Ne yazık seni yanlış tanıdım sanırım” cümlesinde “üzülerek belirtelim ki” anlamına gelen “ne yazık ki” deyimini “ne yazık” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Deyimin kullanım şekli yanlıştır.
Tutsak (Sefo)	<i>Ona haber veriyö' (ah) o gün gelecek, ey</i> <i>Dilime dolandın, dilim dile gelip dedi eyvah (eyvah)</i>	“Ona haber veriyö' (ah) o gün gelecek, ey” cümlesinde “Bildirme, haber ulaştırmak” anlamına gelen “haber vermek” deyimini “haber veriyor” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. “Dilime dolandın, dilim dile gelip dedi eyvah” cümlesinde “aynı şeyi durmadan ve her yerde tekrarlamak” anlamına gelen “diline dolamak” deyimini “dilime dolandın” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur. Cümlesinde “konuşma yeteneği yokken konuşmak, dillenmek, anlatmak, açıklamak, ifade etmek” anlamına gelen “dile gelmek” deyimini “dile gelip” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli yanlıştır.
Bırakman Doğru Mu? (Anıl Pıyancı)	<i>Boşuna üzüldü, bana kurulup tuzak kurma</i> <i>Düşürme bu duruma bizi, yolumuzu kesip</i> <i>Umurumda değil inan gururumu rezil</i> <i>Etsen de inancımı kaybetmedim hiç</i> <i>Belki bütün hayatımı sana sarfetmeliyim</i>	“Boşuna üzüldü, bana kurulup tuzak kurma” cümlesinde “Bir kimseyi ya da kimseleri kötü bir duruma düşürmek için düzen kurmak.” Anlamına gelen “tuzak kurmak” deyimini “tuzak kurma” olarak şarkıda yer almıştır. Deyime olumsuzluk eki getirilmiştir. “Düşürme bu duruma bizi, yolumuzu kesip” cümlesinde “geçmesine engel olmak, durdurmak” anlamına gelen “yol kesmek” deyimini “yolumuzu kesip” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli yanlıştır. Deyimlere fiilimsi eki getirilmemelidir. “Umurumda değil inan gururumu rezil” Cümlesinde “Aldırış etmemek, önem vermemek” anlamına gelen “umurumda

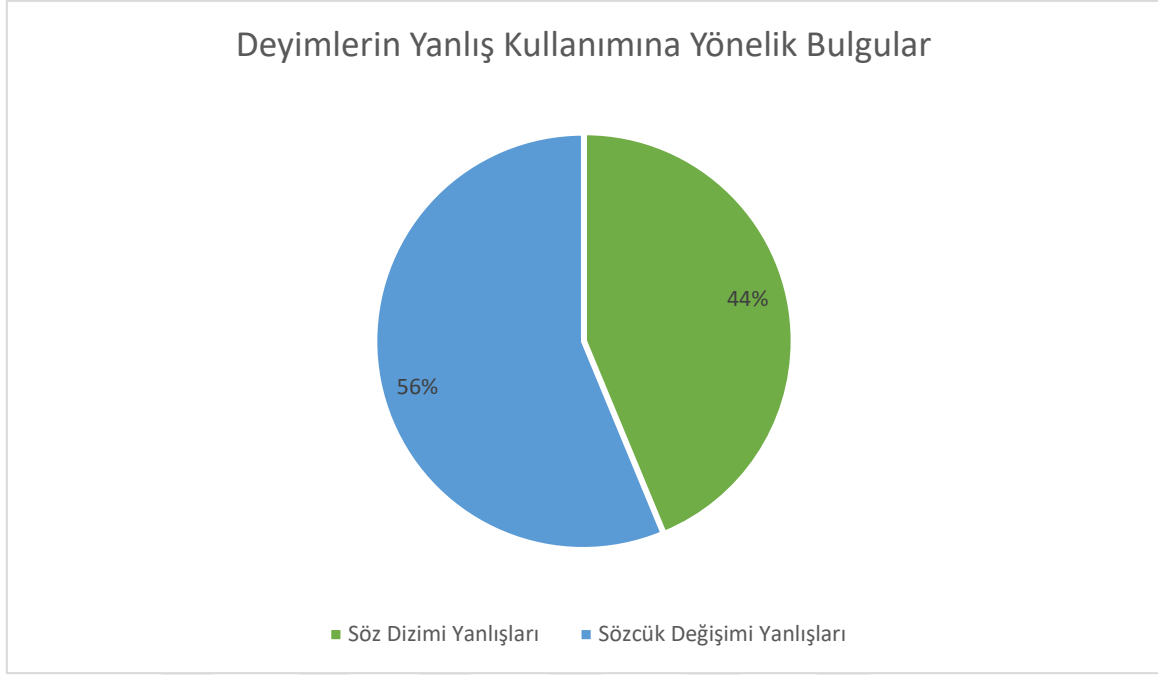
değil” deyimini “umurumda değil” olarak şarkıda doğru şekilde yer almıştır.

“Umurumda değil inan gururumu rezil etsen de inancımı kaybetmedim hiç” Cümlesinde “İsteyerek veya istemeyerek birini çok utanılacak bir duruma sokmak.” Anlamına gelen “rezil etmek” deyimini “rezil etsen” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur.

“Belki bütün hayatımı sana sarf etmeliyim” cümlesinde “harcamak, tüketmek” anlamında kullanılan “sarf etmek” deyimini “sarf etmeliyim” olarak şarkıda yer almıştır. Deyimin kullanım şekli doğrudur.

Şekil 2. Deyim/atasözü/özdeyiş kullanımı

Şekil 3. Deyimlerin yanlış kullanımına yönelik bulgular

Türkçe rap şarkılarda görülen deyimlere tablo 7’de yer verilmiştir. Atasözleri ve özdeyiş kullanımı bulgusu hiçbir Türkçe rap şarkıda yer almamıştır. İncelenen 10 Türkçe rap şarkısında 53 tane deyim yer almıştır. Açıklamalarına tablo 7’de yer verilmiştir. Deyimlerden 21 tanesi yanlış kullanılmıştır. Doğru kullanımlarda deyimlerin ya master hâli korunarak ya da kelimeler ve anlamları değiştirilmeden kişi zamirleri ile fiil çekimleri değiştirilerek kullanıldığı tespit edilmiştir. Bazı deyimlerde, cümle yapısını ve ana sözcüklerini değiştirmeden eylemin çekimi ve zamirlerinin değişikliğine izin verilebilir (Aksoy, 1988, s.144). Yanlış kullanımların ise 9 tanesinin deyimdeki sözcüklerin değiştirilerek yerine başka sözcükler kullanılmıştır. 7 tanesinin ise söz dizimi bozulmuştur. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Araştırmamızda fiilimsi ekleri yanlış kullanım olarak değerlendirilmiştir. Deyimlerin 6 tanesi fiilimsi, 3 tanesi olumsuzluk eki getirilerek kurulmuştur. Deyim, atasözü ve özdeyişler; dilimizin zenginliğini, köklü yapısını ortaya koymakta ayrıca anlatıma zenginlik katıp güçlendirmektedir. Türkçe rap şarkılarda tespit edilen deyimlerin yanlış kullanılması dil kullanımını ve dilin estetiğini olumsuz etkilemiştir. İncelenen Türkçe rap şarkılarda geçen deyimler Türkçe dersi öğretim programında; 5,6 ve 7. sınıf düzeyinde "Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler." kazanımına, 8. Sınıf düzeyinde ise "Deyim, atasözü ve özdeyişlerin metne katkısını belirler." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir.

4.1.4. Soyut ve Somut Ad Kullanımı Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 8’de sunulmaktadır.

Tablo 8

Soyut ve Somut Ad Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Soyut ve Somut Ad kullanımı
Naim (Eypio)	Bıraktım geldim <i>evimi</i> geride Adımı aldılar, <i>kan</i> karıştı <i>terime</i> <i>Omzumda</i> dünya yükü, öyle koçum adım atıyo'm <i>Saçlarıma rüzgâr</i> vuruyo' <i>Hapislere</i> düşmesin de girmesinler kolundan <i>Bi' ağrı</i> var solumda, <i>türküler kulağımda</i> Bu mevsimde <i>memleketim</i> nazlıdır <i>Hayat</i> sana ağır geldi, kalmadı mecalin <i>Razgrad'da düğünlerin</i> hepsi <i>sözlü sazlıdır</i> Sen de çalma lütfen böyle, <i>kalbim</i> bak hasarlıdır <i>Dağlar</i> belki <i>karlıdır</i> , <i>yollar</i> uzun kanlıdır <i>Güneş</i> doğar her bi' gün ve her gün beni kandırır	“Hayat sana ağır geldi, kalmadı mecalin” cümlesinde “hayat” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Bıraktım geldim evimi geride Adımı aldılar, kan karıştı terime” cümlesinde “ev”, “kan”, “ter” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir. “Omzumda dünya yükü, öyle koçum adım atıyo'm” cümlesinde “omuz” kelimesi somut ad kullanımına örnektir. “Saçlarıma rüzgâr vuruyo” “Saç”, “Rüzgâr” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir. “Kül sandılar, alev alıyo'm” cümlesinde “kül” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Hapislere düşmesin de girmesinler kolundan” “hapis” kelimesi somut anlamda kullanılmıştır. “Bi' ağrı var solumda, türküler kulağımda” Cümlesinde “ağrı” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “kulak” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Bu mevsimde memleketim nazlıdır” cümlesinde “memleket” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır “Razgrad'da düğünlerin hepsi sözlü sazlıdır. Cümlesinde “düğün”, “saz” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir. “Sen de çalma lütfen böyle, kalbim bak hasarlıdır” cümlesinde “Kalp” kelimesi somut ad kullanımına örnektir. “Dağlar belki karlıdır, yollar uzun kanlıdır” cümlesinde “dağlar”, “kar”, “yol” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir. “Güneş doğar her bi' gün ve her gün beni kandırır” cümlesinde “güneş” somut ad kullanımına örnektir.
Neyim Var Ki? (Ceza)	Çölde kazanılan <i>zaferler</i> hepsi kanla yazılır Ahmak olmasaydın insan tüm <i>zaferler</i> dostça kazanılırdı Her geceden gündüze işlenen bir <i>suç</i> var Cümle derde ol deva diye <i>dua</i> ederdi günde bin defa <i>Fayda</i> yok bu çok fena <i>çare</i> yok bu bir <i>bela</i> <i>İlham</i> perilerim <i>yorgun</i> ellerim Ve <i>miskin</i> armağan <i>düşüncemin</i> yanında Kendimin <i>hudutlarında</i> bir <i>çiçektim</i> Bir <i>şafaktım</i> askerin duvarda yırttığı. <i>Fincan kahvem</i> <i>hatırına</i> saydım <i>Komplo ordularının</i> <i>gardiyanları</i> <i>Akarsular</i> bu <i>bahçelerde</i> kurtulur <i>zebanilerden</i> Olmasın <i>altında çul</i> Olmasın <i>paran ve pul</i>	“Çölde kazanılan zaferler hepsi kanla yazılır” cümlesinde “zafer” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Ahmak olmasaydın insan tüm zaferler dostça kazanılırdı” cümlesinde “dostça”, “zafer” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir. “Her geceden gündüze işlenen bir suç var” cümlesinde “suç” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Cümle derde ol deva diye dua ederdi günde bin defa” cümlesinde “dua” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Fayda yok bu çok fena çare yok bu bir bela” cümlesinde “fayda”, “çare”, “bela” kelimeleri soyut ad kullanımına örnektir. “İlham perilerim yorgun ellerim ve miskin armağan düşüncemin yanında bir emanetim bu bedene” cümlesinde “ilham”, “peri”, “yorgun”, “miskin”, “düşünce” kelimeleri soyut ad kullanımına örnektir. “Hudut” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır” cümlesinde “Hudut” kelimesi soyut ad kullanımına örnektir. “Bir şafaktım askerin duvarda yırttığı” cümlesinde “şafak” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Fincan kahvem hatırına saydım” cümlesinde “hatır” soyut ad olarak kullanılmıştır.

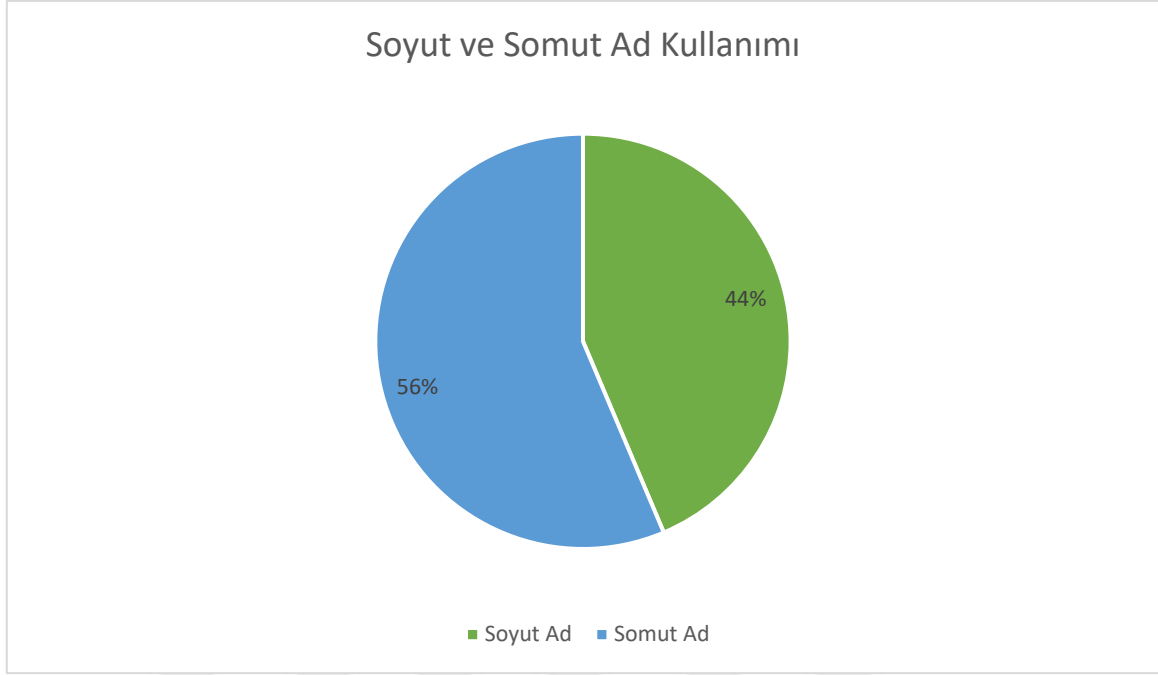
	<i>Savaş biter ve biz de sınırın ortasında.</i>	“Komplo ordularının gardiyanları” cümlesinde “komplo” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Akarsular bu bahçelerde kurtulur” zebanilerden” cümlesinde “zebaniler” soyut ad olarak kullanılmıştır. “İstedüğümüz yekti sulh” cümlesinde “sulh” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Savaş biter ve biz de sınırın ortasında kaybolur gider de sözlerimizi” cümlesinde “sınır” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır.
		“Kendimin hudutlarında bir çiçektim” cümlesinde “çiçek” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Bir şafaktım askerin duvarda yırttığı” cümlesinde “asker”, “duvar” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir. “Fincan kahvem hatırına saydım” cümlesinde “fincan”, “kahve” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir. “Komplo ordularının gardiyanları” “gardiyan” ve “ordu” kelimeleri somut ad olarak kullanılmıştır. “Akarsular bu bahçelerde kurtulur zebanilerden” cümlesinde “akarsular” somut ad olarak kullanılmıştır. “İstedüğümüz yekti sulh Olmasın altında çul Olmasın paran ve pul” cümlesinde “su”, “çöl”, “kul”, “çul”, “para”, “pul” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir. “Savaş biter ve biz de sınırın ortasında kaybolur gider de sözlerimizi” cümlesinde “savaş”, “söz” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir.
Olur Mu? (Gazapizm)	<i>Yalan mı gördüğümüz?</i> <i>Zamanın çehresi asıktı biz hep gülmeye gönüllüydük</i> <i>Bir yangının yanında buluşup senle konuşup görüşmüştük.</i> <i>Biz ki hasreti edeple yaşarız</i> <i>Belki de alırız zamanı geriye kuşumuz kafeste kalır</i> <i>Küsmüş, yenilmiş aşk ki en başta babamı annemi</i> <i>Neleri yüklendi omzum</i> <i>Hüzünün üstüne kuruldu?</i> <i>Bir temkinsiz yoldayız hep</i> <i>Bir şarkı mı mırıldansak?</i> <i>Kim teslim alır bulutlardan bu umudu</i> <i>Bir ömrün her rötusunda</i> <i>Nedendir ölüm diline değip</i> <i>Eğdirir başını önüne senin?</i> <i>Yıkık dökük bir evden çıktım</i> <i>Bir sabah içimden özlemi silip.</i> <i>Yürüdüm düştüm umudum diri</i> <i>Uzak yollara bu düşü al</i>	“Yalan mı gördüğümüz?” cümlesinde “Yalan” soyut ad olarak kullanılmıştır. “Zamanın çehresi asıktı biz hep gülmeye gönüllüydük” cümlesinde “Zaman” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Biz ki hasreti edeple yaşarız” cümlesinde “hasret”, “edeple” kelimeleri soyut ad kullanımına örnektir. “Belki de alırız zamanı geriye kuşumuz kafeste kalır” cümlesinde “zaman” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Küsmüş, yenilmiş aşk ki en başta babamı annemi tanır” cümlesinde “aşk” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Niye bu uyku hüzünün üstüne kuruldu?” cümlesinde “uyku” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Hüzün” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Geçmez yalnızlık sarılsak da” cümlesinde “yalnızlık” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Kim teslim alır bulutlardan bu umudu” cümlesinde “umut” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Bir ömrün her rötusunda cümlesinde “ömür” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Nedendir ölüm diline değip eğdirir başını önüne senin?” cümlesinde “ölüm” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Yıkık dökük bir evden çıktım bir sabah içimden özlemi silip” cümlesinde “özlem” ve “sabah” kelimeleri soyut ad olarak kullanılmıştır. Yürüdüm düştüm umudum diri” cümlesinde “umut” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Bırak uzak yollara bu düşü al” cümlesinde “düşü” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Bir yangının yanında buluşup senle konuşup görüşmüştük” cümlesinde “yangın” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Küsmüş, yenilmiş aşk ki en başta babamı annemi tanır” cümlesinde “baba” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır.

		“Küsmüş, yenilmiş aşk ki en başta babamı annemi tanır” Cümlesinde “anne” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Neleri yükledi omzum demedi bir gün yoruldum” cümlesinde “omuz” somut ad olarak kullanılmıştır. “Delinip geçilemez bir kanun “cümlesindeki “Kanun” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Bir temkinsiz yoldayız hep” cümlesinde “yol” kelimesi somut anlamda kullanılmıştır. “Bir şarkı mı mırıldansak?” cümlesindeki “şarkı” kelimesi somut anlamda kullanılmıştır. “Kim teslim alır bulutlardan bu umudu” cümlesinde “bulut” somut ad olarak kullanılmıştır. “Nedendir ölüm diline değip eğdirir başını önüne senin?” cümlesinde “baş” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Yıkık dökük bir evden çıktım bir sabah içimden özlemi silip” cümlesinde “ev” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Bırak uzak yollara bu düşü al” cümlesinde “yol” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır.
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	<i>Yürekte</i> varsa sevgiden de ötesi <i>Odan karanlık, hep loş</i> Yaşantım sanki bir savaşı ve hoş da bazen Yoksa hep gülerdi <i>insan</i>, hep kalırdı <i>masum</i> <i>Saygıda</i> bi' kusur ettiğinde <i>minnetin</i> de değeri yok <i>Rüyada</i> yolunu gözlediğim <i>düşünceler</i> Ve <i>benliğimle</i> canlanır tüm <i>hatıralarım</i> Bitince <i>yalnızım</i> Şimdi boşuna bakma <i>saate, zaman</i> geç oldu Var mı <i>listen, hayallerin, hırsın, cesaretin?</i> Ne <i>mektebimde</i> vardı <i>huzurum</i> ne vardı evde Ne <i>paranın</i> bi' değeri vardır aslında Ne de <i>şerefle onurun</i>	“Yürekte varsa sevgiden de ötesi” cümlesinde “yürek”, “sevgi” kelimeleri soyut ad kullanımına örnektir. “Yoksa hep gülerdi insan, hep kalırdı masum Saygıda bi' kusur ettiğinde minnetin de değeri yok.” Cümlesinde “masum”, “saygı”, “minnet” kelimeleri soyut ad kullanımına örnektir. “Rüyada yolunu gözlediğim düşünceler ve benliğimle canlanır tüm hatıralarım bitince yalnızım” cümlesinde “rüya”, “düşünce”, “benlik”, “hatıra”, “yalnızlık” kelimeleri soyut ad kullanımına örnektir. “Şimdi boşuna bakma saate, zaman geç oldu” cümlesinde “zaman” soyut ad olarak kullanılmıştır. “Var mı listen, hayallerin, hırsın, cesaretin?” Cümlesinde “hayal”, “hırs”, “Cesaret” kelimeleri soyut ad kullanımına örnektir. “Ne mektebimde vardı huzurum ne vardı evde” cümlesinde “huzur” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Ne paranın bi' değeri vardır aslında Ne de şerefle onurun” cümlesinde “değer”, “şeref”, “onur” kelimeleri soyut ad kullanımına örnektir.
		“Yürekte varsa sevgiden de ötesi Sen ağlasan da boş, ılık da yaksan nafiye.” kullanılmıştır. “ılık” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Odan karanlık, hep loş hayatın emri, "Hep koş" cümlesinde “oda”, “karanlık”, “loş” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir. “Yaşantım sanki bir savaşı ve hoş da bazen.” cümlesinde “savaşı” somut ad olarak kullanılmıştır. “Yoksa hep gülerdi insan, hep kalırdı masum” cümlesinde “insan” somut ad olarak kullanılmıştır “Şimdi boşuna bakma saate, zaman geç oldu” cümlesinde “saat” somut ad olarak kullanılmıştır. “Var mı listen, hayallerin, hırsın, cesaretin?” Cümlesinde “liste” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Ne mektebimde vardı huzurum ne vardı evde” cümlesinde “mektep” somut ad olarak kullanılmıştır. “Ne paranın bi' değeri vardır aslında” cümlesinde “para” kelimesi somut ad kullanımına örnektir.

Türk Marşı (Ceza)	<i>Dertler artar sorunu bulun</i>	“Birden fazla yorucu olur dertler artar sorunu bulun” cümlesinde “dertler”, “sorun” kelimeleri soyut ad kullanımına örnektir.
	<i>Sırlar var hep hiç çözülemeyen</i>	“Sırlar var hep hiç çözülemeyen” cümlesinde “sır” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Kafasını çevirip o yere gömer hep</i>	“Kafasını çevirip o yere gömer hep” cümlesindeki “kafa” ve “yer” kelimeleri somut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Peri beni nerelere götürüyor</i>	“Peri beni nerelere götürüyor veremedim ara bile” cümlesinde “peri” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır.
Bir (Hayki)	<i>Gökteki ay tıpkı bizim Kütahya’da porselen</i>	“Yeni nesil, yeni kuşak, yeni alet, yeni suça Gel dedikçe geri koşar kul” cümlesinde “suç” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Güneş doğarken İstanbul’dan bir başka yükselir</i>	“Edep, haya adı Hacı Bektaş-ı Veli” cümlesinde “edep”, “haya” kelimeleri soyut ad kullanımına örnektir.
	<i>Artvin’de bal kadar tatlı, Afyon’da kaymak</i>	“Çözüm mü kin ve hır, bakın bizim bu kar ve kır” cümlesinde “kin” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Hır” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Ne müthiş Antalya’da deniz keyfi, Uludağ’da kaymak</i>	Bir yemin ve tövbemiz, her nerede olursan ol Bir gönül ve gövdemiz” cümlesinde “yemin” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “tövbe” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Ya da Erzurum’da Palandöken, Kilis’de Zonguldak’ta kömür yüz karartır</i>	“Gökteki ay tıpkı bizim Kütahya’da porselen” cümlesindeki “gök”, “ay”, “porselen” kelimeleri somut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Veya bir simit kap, otur seyret Üsküdar’da kız kulesi</i>	“Güneş doğarken İstanbul’dan bir başka yükselir” cümlesindeki “güneş”, “İstanbul” kelimeleri somut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Mersin’de kız kalesi, Rize’den çaylar</i>	“Artvin’de bal kadar tatlı, Afyon’da kaymak” cümlesinde “Artvin”, “bal”, “tatlı”, “Afyon”, “kaymak” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir.
	<i>Gel Paris’ten Şanlıurfa’m, topraktan evler</i>	“Ne müthiş Antalya’da deniz keyfi, Uludağ’da kaymak” cümlesinde “Antalya”, “deniz”, “Uludağ” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir.
	<i>Ocak’ta mırma pişerken ozanlar mâni söyler</i>	“Ya da Erzurum’da Palandöken, Kilis’de yorgan diker halkım” cümlesinde “Erzurum”, “Palandöken”, “Kilis”, “yorgan” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir.
	<i>Kekik kokar Balıkesir, Iğdır’dan söker şafak</i>	“Zonguldak’ta kömür yüz karartır” cümlesinde “Zonguldak” “kömür”, “yüz” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir.
	<i>Tüm sokaklarım tozlu, ben Diyarbakır’da doğdum</i>	“Veya bir simit kap, otur seyret Üsküdar’da kız kulesi” cümlesinde “simit”, “Üsküdar”, “Kız Kulesi” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir.
	<i>Dinle, İskoçya’nın gaydasını kiskandırır tulum</i>	“Mersin’de kız kalesi, Rize’den çaylar” cümlesinde “Mersin”, “Rize”, “çay” kelimeleri somut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Ağrı’nın başında erir mi kar, sıkı giyin</i>	“Gel Paris’ten Şanlıurfa’m, topraktan evler” cümlesinde “Paris” “Şanlıurfa”, “evler”, “toprak” kelimeleri somut ad kullanımına örnektir.
	<i>Yeni nesil, yeni kuşak, yeni alet, yeni suça</i>	“Ocak’ta mırma pişerken ozanlar mâni söyler.” cümlesinde “ocak” somut ad olarak kullanılmıştır. “Mırma” somut ad olarak kullanılmıştır. “Ozan” somut ad olarak kullanılmıştır. “Mâni” somut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Gel dedikçe geri koşar kul</i>	“Kekik kokar Balıkesir, Iğdır’dan söker şafak” cümlesinde “kekik” somut ad olarak kullanılmıştır. “Balıkesir” somut ad olarak kullanılmıştır. “Iğdır” somut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Edep, haya adı Hacı Bektaş-ı Veli</i>	“Tüm sokaklarım tozlu, ben Diyarbakır’da doğdum” cümlesinde “sokak” somut ad olarak kullanılmıştır. “tozlu” somut ad olarak kullanılmıştır. “Diyarbakır” somut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Çözüm mü kin ve hır, bakın bizim bu kar ve kır</i>	“Dinle, İskoçya’nın gaydasını kiskandırır tulum” cümlesinde “gayda” somut ad olarak kullanılmıştır. “tulum” somut ad olarak kullanılmıştır.
	<i>Kalkmasın el ölmesin er</i>	“Ağrı’nın başında erir mi kar, sıkı giyin” cümlesinde “Ağrı” ve “kar” kelimeleri somut anlamda kullanılmıştır.
	<i>Bir yemin ve tövbemiz, her nerede olursan ol</i>	“Yeni nesil, yeni kuşak, yeni alet, yeni suça Gel dedikçe geri koşar kul” cümlesinde “alet” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “kul” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır.

		“Çözüm mü kin ve hır, bakın bizim bu kar ve kır” cümlesinde “kar” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Gitme dur kal akmasın kan kalkmasın el ölmesin er” cümlesinde “kan” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “el” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “er” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır.
Şehir (Candan Erçetin)	Bi' demir atmış ki gönlüm Yosun tutmuş limanda, kalmış toprağında servetim var Anılarım, çocukluğum ve geleceğim Bağlamış elimi kolumu, ne kadar uzağa gitsem de kopamadım Aynalar yalancıdır, bu şehrin dört bir yanında ayna var. Bu şehirde doğdum, bu şehirde söndüm Gel biz şehrin havasına hiç uymayalım Her güneşli gün ve her yıldızlı geceyi özler o da bizim gibi Pes etmedik, umutla yürüdük işte her gün aynı yolda Tuzakla dolmuş her yer yorulmuş tüm bedenler, acep neden?	“Bi' demir atmış ki gönlüm” cümlesinde “gönül” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Yosun tutmuş limanda, kalmış toprağında servetim var” cümlesinde “servet” soyut ad olarak kullanılmıştır. “Anılarım, çocukluğum ve geleceğim Bağlamış elimi kolumu, ne kadar uzağa gitsem de kopamadım” cümlesinde “anı” soyut ad olarak kullanılmıştır. “çocukluk” soyut ad olarak kullanılmıştır. “gelecek” soyut ad olarak kullanılmıştır. “Pes etmedik, umutla yürüdük işte her gün aynı yolda” cümlesindeki “umut” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Tuzakla dolmuş her yer yorulmuş tüm bedenler, acep neden?” cümlesindeki “tuzak” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. Yosun tutmuş limanda, kalmış toprağında servetim var” cümlesinde “yosun” somut ad olarak kullanılmıştır. “liman” somut ad olarak kullanılmıştır. “toprak” somut ad olarak kullanılmıştır. “Aynalar yalancıdır, bu şehrin dört bir yanında ayna var” Cümlesinde “ayna” somut ad olarak kullanılmıştır. “Bu şehirde doğdum, bu şehirde söndüm” cümlesinde “şehir” somut ad olarak kullanılmıştır “Gel biz şehrin havasına hiç uymayalım” cümlesinde “şehir” somut ad olarak kullanılmıştır. “hava” somut ad olarak kullanılmıştır. “Her güneşli gün ve her yıldızlı geceyi özler o da bizim gibi” cümlesinde “güneş” somut ad olarak kullanılmıştır. “yıldız” somut ad olarak kullanılmıştır. “gece” somut ad olarak kullanılmıştır. Tuzakla dolmuş her yer yorulmuş tüm bedenler, acep neden?” cümlesinde “beden” somut ad olarak kullanılmıştır.
Galiba (Sagopa)	Sal yaralı balıkları gitsin İhtimallerimi düşünürüm ve ihmallerimi yoklarım Üzerime yıkılan yüksek apartmanlar Bana söylenmiş gibi çalan şarkılar Bitmeyen derin hasret ve geçmeyen zaman Senden varan güller artık rayıhasız Ben uslu çocuk, sen arsız Sen olmadan ne işe yarar en güzel kumsal? Sen şimdi yoluna bak, ben adımlarını sayarım	İhtimallerimi düşünürüm ve ihmallerimi yoklarım Cümlesinde “ihtimal” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “ihmal” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Bitmeyen derin hasret ve geçmeyen zaman” cümlesinde “hasret” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “zaman” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Ben uslu çocuk, sen arsız” cümlesinde “uslu” soyut ad olarak kullanılmıştır. “arsız” soyut ad olarak kullanılmıştır. “Sal yaralı balıkları gitsin, misina artık çok gergin” cümlesinde “balık” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “misina” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Üzerime yıkılan yüksek apartmanlar Cümlesinde “apartman” somut ad olarak kullanılmıştır” “Bana söylenmiş gibi çalan şarkılar” cümlesinde “şarkı” somut ad olarak kullanılmıştır. Senden varan güller artık rayıhasız” cümlesinde “gül” somut ad olarak kullanılmıştır. “rayiha” somut ad olarak kullanılmıştır. “Sen olmadan ne işe yarar en güzel kumsal?” Cümlesinde “kumsal” somut ad olarak kullanılmıştır. “Güzel” soyut ad olarak kullanılmıştır. “Sen şimdi yoluna bak, ben adımlarını sayarım” Cümlesinde “adım” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “yol” kelimesi soyut ad kullanımına örnektir.

Tutsak (Sefo)	Gümüş <i>gerdanında</i> , tutsaktı ben <i>ellerinde</i> Mükemmel bi' <i>film</i> tadında hatta <i>gözlerin</i> önünde Ona <i>haber veriyö</i> ' (ah) o <i>gün</i> gelecek, ey	“Ona haber veriyö' (ah) o gün gelecek, ey” cümlesinde “gün” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Gümüş gerdanında, tutsaktı ben ellerinde” cümlesinde “gerdan” somut ad olarak kullanılmıştır. Cümlesinde “el” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Mükemmel bi' film tadında hatta gözlerin önünde” Cümlesinde “Film” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. Cümlesinde “göz” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Ona haber veriyö' (ah) o gün gelecek, ey” cümlesinde “haber” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır
Bırakman Doğru Mu? (Anıl Pıyancı)	Söyle <i>umutlar</i> yine soldu mu? <i>Ellerimi</i> sımsıkı tutarken bırakman <i>doğru</i> mu? Hatta <i>nefesinle</i> içime doluş <i>Gözüme</i> bakıp söyle içimdeki deliye dokun Çünkü konuşamazsak <i>hayat</i> bak <i>eziyet</i> olur İkimize hiç bi' <i>zaman</i> uzak durma Boşuna üzülp, bana kurulup tuzak kurma Umurumda değil inan <i>gururumu</i> rezil Etsen de <i>inancımı</i> kaybetmedim hiç Belki bütün <i>hayatımı</i> sana sarf etmeliyim Gel geride bırak <i>kötü anılarını</i> Sen <i>sevgiye</i> inan, yeni <i>anılarını</i> Düşün söylemez hisler <i>yalan</i> Yüreğim düşer durur <i>hatıralara</i> Geceler yine yapışırken yakama Yeni bi' <i>şarkı</i> gibi besteliyo' yalan	“Söyle umutlar yine soldu mu?” cümlesinde “umut” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Ellerimi sımsıkı tutarken bırakman doğru mu?” cümlesinde “doğru” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Çünkü konuşamazsak hayat bak eziyet olur” cümlesinde “hayat” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. Cümlesinde “eziyet” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “İkimize hiç bi' zaman uzak durma” cümlesinde “zaman” soyut ad olarak kullanılmıştır. “Umurumda değil inan gururumu rezil Etsen de inancımı kaybetmedim hiç” cümlesinde “gurur” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. Cümlesinde “inanç” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Belki bütün hayatımı sana sarf etmeliyim” cümlesinde “hayat” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Gel geride bırak kötü anılarını” cümlesinde “anı” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. Cümlesinde “kötü” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Sen sevgiye inan, yeni anılarını” cümlesinde “sevgi”, “anı” kelimeleri soyut ad kullanımına örnektir. “Düşün söylemez hisler yalan” cümlesinde “yalan” kelimesi soyut ad olarak kullanılmıştır. “Yüreğim düşer durur hatıralara” cümlesinde “hatıra” soyut ad olarak kullanılmıştır. “Ellerimi sımsıkı tutarken bırakman doğru mu?” Cümlesinde “ellerim” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Hatta nefesinle içime doluş” cümlesinde “nefes” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Gözüme bakıp söyle içimdeki deliye dokun” cümlesinde “göz” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Geceler yine yapışırken yakama” cümlesinde “geceler” kelimesi somut ad olarak kullanılmıştır. “Yeni bi' şarkı gibi besteliyo' yalan” cümlesinde “şarkı” kelimesi somut ad kullanımına örnektir.

Şekil 4. Soyut ve somut ad kullanımı

Türkçe rap şarkılarda görülen soyut ve somut adlara tablo 8’de yer verilmiştir. İncelenen Türkçe rap şarkılarının hepsinde görülen soyut ve somut adlar incelenerek tablo 8’de açıklamalarına yer verilmiştir. İncelenen Türkçe rap şarkılarında 96 tane soyut ad, 124 tane somut ad kullanıldığının tespiti sağlanmıştır. Türkçe rap şarkılarında soyut adlar daha çok duygu ve düşünceleri ifade etmede, somut adlar daha çok yer, nesne adlarında ve duygu ve düşüncelerin ilgili olduğu konuyu ifade etmede kullanılmıştır. Aynı zamanda bu bulgular Türkçe rap şarkılarını Türkçe dersinde soyut-somut ad konusunu kazandırırken kullanılması yönüyle önemlidir. İncelenen Türkçe rap şarkılarda geçen somut/soyut adlar Türkçe dersi öğretim programında; 6. sınıf düzeyinde "İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir.

4.1.5. Topluluk Adı Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 9’da sunulmaktadır.

Tablo 9

Topluluk Adı Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Topluluk Adı Kullanımı
Neyim Var Ki (Ceza)	Bir <i>bahçemiz</i> var bir taraf çiçekli bir tarafsız çöl <i>Sınıfta</i> kalmışlardan çok uzaktayız <i>Aleminde</i> Sagopa ve Ceza Rap için bir pranga Komplo <i>ordularının</i> gardiyanları	“Bir bahçemiz var bir taraf çiçekli bir tarafsız çöl” cümlesinde “bahçe” kelimesi topluluk adıdır. “Sınıfta kalmışlardan biz hep sınıfta kalmışlardan çok uzaktayız” cümlesinde “sınıf” kelimesi topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Aleminde Sagopa ve Ceza Rap için bir pranga” cümlesinde “alem” kelimesi topluluk adı olarak kullanılmıştır “Komplo ordularının gardiyanları” cümlesinde “ordu” kelimesi topluluk adı olarak kullanılmıştır
Olur Mu? (Gazapizm)	Bu <i>evren</i> içinde biliriz ölümlüyüz <i>Mezhepler, halklar</i> buluştu sanki	“Bu evren içinde biliriz ölümlüyüz Yalan mı gördüğümüz?” Cümlesinde “Evren” sözcüğü topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Mezhepler, halklar buluştu sanki Sen gelip yanıma oturduğunda.” Cümlesinde “mezhep” kelimesi topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Halk” kelimesi topluluk adı olarak kullanılmıştır
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	Gözümü açtığımda kalmışım yanımda <i>ailem</i> Ne <i>mektebimde</i> vardı huzurum ne vardı <i>evde</i>	“Gözümü açtığımda kalmışım yanımda ailem Ve bir de arkadaşlarım” cümlesinde “aile” kelimesi topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Ne mektebimde vardı huzurum ne vardı evde” cümlesinde “Ev” kelimesi topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Mektep” topluluk adı olarak kullanılmıştır.
Bir (Hayki)	Kilis'de yorgan diker <i>halkım</i> Sivas'ta kangal korur <i>köyü</i> , Edirne'de pehlivan Denizli'den öten horoz sekiz <i>ilden</i> duyulur <i>Bayburt, Bolu, Ankara, Amasya</i> ses ver Ne <i>Azeri</i> ne <i>Türkmen</i> ayrı Ne <i>Laz'ı</i> ne <i>Kürdü</i> Sen parçala ve kirllet, <i>ülkem</i> kültürlerle birlik Yeni <i>nesil</i> , yeni <i>kuşak</i> , yeni alet, yeni suça	“Ya da Erzurum'da Palandöken, Kilis'de yorgan diker halkım” cümlesinde “halk” topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Sivas'ta kangal korur köyü, Edirne'de pehlivan” cümlesinde “köy” kelimesi topluluk adıdır. “Denizli'den öten horoz sekiz ilden duyulur” cümlesinde “il” kelimesi topluluk adıdır. “Bayburt, Bolu, Ankara, Amasya ses ver” cümlesinde “Bayburt”, “Bolu”, “Ankara”, “Amasya” isimleriyle oradaki insanları kastettiğinden bu kelimeler topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Ne Azeri ne Türkmen ayrı Ne Laz'ı ne Kürdü” cümlesinde “Azeri” topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Türkmen” topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Laz” topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Kürt” topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Sen parçala ve kirllet, ülkem kültürlerle birlik” cümlesinde “ülke” topluluk adı olarak kullanılmıştır. “Yeni nesil, yeni kuşak, yeni alet, yeni suça Gel dedikçe geri koşar kul” cümlesinde “nesil” ve “kuşak” kelimeleri topluluk adı olarak kullanılmıştır.
Şehir (Candan Erçetin)	Belki yarına umut olur fakat bu <i>şehir</i> unutturur	“Belki yarına umut olur fakat bu şehir unutturur” cümlesinde “şehir” kelimesi topluluk adı olarak kullanılmıştır.
Bırakman Doğru Mu? (Anıl Piyancı)	Yaşamak yaşatır bak herkese bi' travma Yokluğunu düşününce inan kalbim duraklar	“Yaşamak yaşatır bak herkese bi' travma” cümlesinde “herkes” kelimesi topluluk adı olarak kullanılmıştır.

Türkçe rap şarkılarda tespit edilen topluluk adları tablo 9'da yer almaktadır. İncelenen 10 Türkçe rap şarkısından 6 Türkçe rap şarkıda 20 adet topluluk adı incelenmiş ve

açıklamalarına tablo 9’da yer verilmiştir. 20 topluluk adının 10 tanesi Hayki-B1R adlı şarkıda tespit edilmiştir. İncelenen Türkçe rap şarkılarda geçen topluluk adları Türkçe dersi öğretim programında (MEB, 2019 s. 40); 6. sınıf düzeyinde "İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir. Bu bulgular Türkçe rap şarkılarıyla topluluk adlarının kazandırılmasında kullanılması açısından önem taşımaktadır.

4.1.6. İkileme Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 10’da sunulmaktadır.

Tablo 10

İkileme Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	İkileme Kullanımı
Naim (Eypio)	Razgrad'da düğünlerin hepsi <i>sözlü sazlıdır</i>	“Razgrad'da düğünlerin hepsi sözlü sazlıdır” cümlesinde “sözlü sazlı” ikilemesi kullanılmıştır.
Neyim Var ki (Ceza)	Yıllarım bi' yetki verdi <i>etki tepki</i> oldum (oldum)	“Yıllarım bi' yetki verdi etki tepki oldum” cümlesinde “etki tepki” ikilemesi kullanılmıştır.
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	<i>Birer birer</i> kayıp giderdi her bi' sevilen	“Birer birer kayıp giderdi her bi' sevilen” cümlesinde “birer birer” ikilemesi kullanılmıştır.
Türk Marşı (Ceza)	Kimler <i>gelmiş geçmiş</i> Bana bunu getiriyor <i>geri geri</i> gidiyorum arada Bi' sıkılınca adım atamadım <i>ara tara</i> hadi beni gelip al <i>Dere tepe</i> koşuyorum ara sıra sıkılıp Elime de bi' kalem alıp aşıyorum <i>tepe dere</i> Deli gibi yürüyorum <i>gece gece</i> kapa çene Hadi bunu <i>hece hece</i> edip gelip al	“Kimler gelmiş geçmiş” cümlesinde “gelmiş geçmiş” ikilemesi kullanılmıştır. “Bana bunu getiriyor geri geri gidiyorum arada” cümlesinde “geri geri” ikilemesi kullanılmıştır. “Bi' sıkılınca adım atamadım ara tara hadi beni gelip al” cümlesinde “ara tara” ikilemesi kullanılmıştır. “Dere tepe koşuyorum ara sıra sıkılıp” cümlesinde “dere tepe” ikilemesi kullanılmıştır. “Elime de bi' kalem alıp aşıyorum tepe dere” cümlesinde “tepe dere” ikilemesi kullanılmıştır. “Deli gibi yürüyorum gece gece kapa çene” cümlesinde “gece gece” ikilemesi kullanılmıştır. “Hadi bunu hece hece edip gelip al” cümlesinde “hece hece” ikilemesi kullanılmıştır.
Olur Mu? (Gazapizm)	<i>Yıkık dökük</i> bir evden çıktım	“Yıkık dökük bir evden çıktım” cümlesinde “yıkık dökük” ikilemesi vardır.
Şehir (Candan Erçetin)	Ne kadar yakınsam ona ben o kadar uzağım Ondan her taraf tuzak, her bi' yer yalan Tutulmamış ki hiçbi' söz, hep <i>yalan dolan</i> var	“Tutulmamış ki hiçbi' söz, hep yalan dolan var” cümlesinde “yalan dolan” ikilemesi vardır.
Galiba (Sagopa)	<i>İster istemez</i> her şeyim sende rehin Ben <i>deli dolu</i> biriyim, ama şu an sadece doluyum	“İster istemez her şeyim sende rehin” cümlesinde “ister istemez” ikilemesi vardır. “Ben deli dolu biriyim, ama şu an sadece doluyum” cümlesinde “deli dolu” ikilemesi vardır.

Türkçe rap şarkılarda tespit edilen ikilemeler tablo 10'da yer almaktadır. İkilemelerle anlatımın akılda kalıcılığı sağlamak için kelimeleri peş peşe kullanırız. İncelenen 10 Türkçe rap şarkısından 7 Türkçe rap şarkıda 13 tane ikileme tespit edilerek, açıklamalarına tablo 10'da yer verilmiştir. 13 ikilemenin 7 tanesi Ceza- Türk Marşı adlı Türkçe rap şarkısında tespit edilmiştir. Bu bulgular Türkçe rap şarkılarıyla ikilemelerin kazandırılmasında kullanılması açısından önem taşımaktadır.

4.1.7. Fiilimsi Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 11'de sunulmaktadır.

Tablo 11

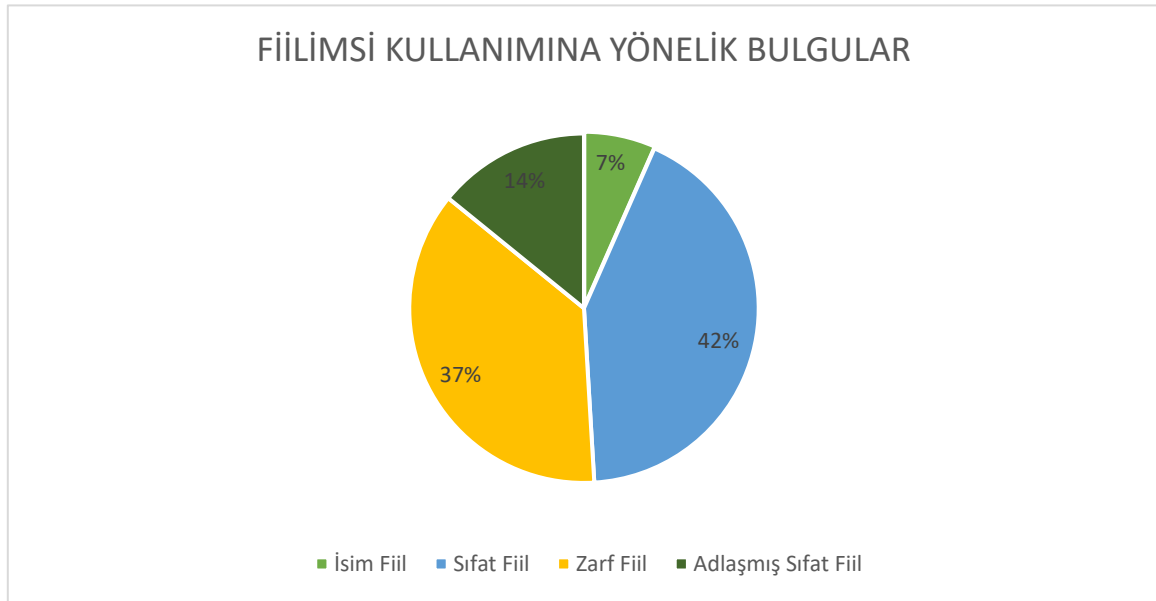
Fiilimsi Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Fiilimsi Kullanımı
Naim (Eypio)	Türkiye'm hiç dilimden <i>düşmeyen</i> bir şarkıdır Öyle çok kalp kırdılar ki <i>kırdığım</i> rekorumdan fazladır	“Türkiye'm hiç dilimden düşmeyen bir şarkıdır” cümlesindeki “düşmeyen” kelimesinde sıfat fiildir. “Öyle çok kalp kırdılar ki kırdığım rekorumdan fazladır” cümlesindeki “kırdığım” kelimesi sıfat fiildir.
Neyim Var Ki (Ceza-Sagopa)	Sınırdan <i>kalmışlardan</i> biz hep sınıfta <i>kalmışlardan</i> çok uzaktayız Sıkıntı <i>çekmişlere</i> yakın bi' yerde Çölde <i>kazanılan</i> zaferler hepsi kanla yazılır Her geceden gündüze <i>işlenen</i> bir suç var Bir şafaktım askerin duvarda <i>yırttığı</i> Bi' takvim yaprağında geri <i>kalan</i> umut <i>İstedğim</i> yerdeyim bir iki dak'ka verin bu adama konuşamaz dilim tutuldu <i>İstedğimiz</i> yekti sulh Yollarımda yolunu <i>gözlediğim</i> bi' yolcum mağlubum	“Sınırdan kalmışlardan biz hep sınıfta kalmışlardan çok uzaktayız” cümlesindeki “kalmışlardan” kelimesi adlaştırmış sıfat fiildir. “Sıkıntı çekmişlere yakın bi' yerde” cümlesindeki “çekmişlere” kelimesi adlaştırmış sıfat fiildir. “Çölde kazanılan zaferler hepsi kanla yazılır” cümlesindeki “kazanılan” kelimesi sıfat fiildir. “Her geceden gündüze işlenen bir suç var” cümlesindeki “işlenen” kelimesi sıfat fiildir. “Bir şafaktım askerin duvarda yırttığı” cümlesindeki “yırttığı” kelimesi sıfat fiildir. “Bi' takvim yaprağında geri kalan umut rakamlar oldum (oldum)” cümlesindeki “kalan” kelimesi sıfat fiildir. “İstedğim yerdeyim bir iki dak'ka verin bu adama konuşamaz dilim tutuldu” cümlesindeki “istedğim” kelimesi sıfat fiildir. “İstedğimiz yekti sulh” cümlesindeki “istedğimiz” kelimesi sıfat fiildir. “Yollarımda yolunu gözlediğim bi' yolcum mağlubum” cümlesindeki “gözlediğim” kelimesi sıfat fiildir.
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	Birer birer <i>kayıp</i> giderdi her bi' <i>sevilen</i> Yenisi gelmez, eline geçmez hele ki değeri hiç <i>bilinmeyen</i> <i>Bitince</i> yalnızım Gözümü <i>açtığımda</i> kalmışım yanımda ailem Gelsin hayat <i>bildiği</i> gibi, gelsin İşimiz bu, <i>yaşamak</i>	“Birer birer kayıp giderdi her bi' sevilen” cümlesindeki “kayıp” kelimesi zarf fiil, “sevilen” kelimesi adlaştırmış sıfat fiildir. “Yenisi gelmez, eline geçmez hele ki değeri hiç bilinmeyen” cümlesindeki “bilinmeyen” kelimesi adlaştırmış sıfat fiildir. “Bitince yalnızım” cümlesindeki “bitince” kelimesi zarf fiil, “açtığımda” kelimesi zarf fiildir. “Gelsin hayat bildiği gibi, gelsin” cümlesindeki “bildiği” kelimesi sıfat fiildir.

	Unuttum <i>bildiğimi</i> <i>doğarken</i> Umudum <i>ölmeden</i> <i>hatırlamak</i>	“İşimiz bu, yaşamak” cümlesindeki “yaşamak” kelimesi isim fiildir.
	Dün annem elimi <i>tutarken</i> bugün 29 da <i>doldu</i>	“Unuttum <i>bildiğimi</i> <i>doğarken</i> ” cümlesindeki “ <i>bildiğimi</i> ” kelimesi adlaşmış sıfat fiil, “ <i>doğarken</i> ” kelimesi zarf fiildir.
	Mücadeleyle <i>geçen</i> hayatta son round	“Umudum <i>ölmeden</i> <i>hatırlamak</i> ” cümlesindeki “ <i>ölmeden</i> ” kelimesi zarf fiil, “ <i>hatırlamak</i> ” kelimesi isim fiildir.
	<i>Çıkıp</i> bi' başıma <i>ağlamaktı</i> belki caddelerde Hayallerin <i>kurulduğu</i> ve düşlerin yok <i>olmadığı</i> Bu gözlerinse <i>dolduğu</i> , zamanın <i>dondduğu</i> bir <i>yerdeyim</i>	“Dün annem elimi <i>tutarken</i> bugün 29 da <i>doldu</i> ” cümlesindeki “ <i>tutarken</i> ” kelimesi zarf fiildir.
	Ameleydim eskiden, şafak sökerdi her gün <i>işe giderken</i>	“Mücadeleyle <i>geçen</i> hayatta son round” cümlesindeki “ <i>geçen</i> ” kelimesi sıfat fiildir.
	Ve <i>ağladığımı</i> <i>görebilen</i> bir annem bir de ben	“Çıkıp bi' başıma <i>ağlamaktı</i> belki caddelerde” cümlesindeki “ <i>çıkıp</i> ” kelimesi zarf fiil, “ <i>ağlamak</i> ” kelimesi isim fiildir.
		“Hayallerin <i>kurulduğu</i> ve düşlerin yok <i>olmadığı</i> ” cümlesindeki “ <i>kurulduğu</i> , <i>olmadığı</i> ” kelimeleri sıfat fiil ekidir.
		“Bu gözlerinse <i>dolduğu</i> , zamanın <i>dondduğu</i> bir <i>yerdeyim</i> ” cümlesindeki “ <i>dolduğu</i> , <i>dondduğu</i> ” kelimeleri sıfat fiildir.
		“Ameleydim eskiden, şafak sökerdi her gün <i>işe giderken</i> ” cümlesindeki “ <i>giderken</i> ” kelimesi zarf fiildir.
		“Ve <i>ağladığımı</i> <i>görebilen</i> bir annem bir de ben” cümlesindeki “ <i>görebilen</i> ” kelimesi sıfat fiildir.
Türk Marşı (Ceza)	Dünden <i>kalmış</i> ne var acaba? Çok tebrikler bulup <i>alana</i> Yoktur <i>diyen</i> bunu nası' <i>göremez</i> ? Kafasını <i>çevirip</i> o yere gömer hep Bi' <i>sıkılınca</i> adım atamadım ara tara hadi beni <i>gelip</i> al Dere tepe koşuyorum ara sıra <i>sıkılıp</i> Elime de bi' kalem <i>alıp</i> aşıyorum tepe dere Ama derin <i>düşünenin</i> külü kalır geri meri geri Hadi bi' de bunu başa <i>alıp</i> okuyalım Ya da bunu boşa <i>koyup</i> okutalım, bu ne fayda? Hele bi' de yolu <i>kesenlere</i> bi' yol açın Ve sonu bile bile geri adım <i>atamadığımız</i> Geri durun yasak <i>olan</i> şeyler çok olur	“Dünden <i>kalmış</i> ne var acaba?” cümlesindeki “ <i>kalmış</i> ” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir.
		“Çok tebrikler bulup <i>alana</i> ” cümlesindeki “ <i>alana</i> ” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir.
		“Yoktur <i>diyen</i> bunu nası' <i>göremez</i> ?” cümlesindeki “ <i>diyen</i> ” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir.
		“Kafasını <i>çevirip</i> o yere gömer hep” cümlesindeki “ <i>çevirip</i> ” kelimesi zarf fiildir.
		“Bi' <i>sıkılınca</i> adım atamadım ara tara hadi beni <i>gelip</i> al” cümlesindeki “ <i>sıkılınca</i> ” ve “ <i>gelip</i> ” kelimeleri zarf fiildir.
		“Dere tepe koşuyorum ara sıra <i>sıkılıp</i> ” cümlesindeki “ <i>sıkılıp</i> ” kelimesi zarf fiildir.
		“Elime de bi' kalem <i>alıp</i> aşıyorum tepe dere” cümlesindeki “ <i>alıp</i> ” kelimesi zarf fiildir.
		“Ama derin <i>düşünenin</i> külü kalır geri meri geri kalan” cümlesindeki “ <i>düşünenin</i> ” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir.
		“Hadi bi' de bunu başa <i>alıp</i> okuyalım” cümlesindeki “ <i>alıp</i> ” kelimesi zarf fiildir.
		“Ya da bunu boşa <i>koyup</i> okutalım, bu ne fayda?” cümlesindeki “ <i>koyup</i> ” kelimesi zarf fiildir.
		“Hele bi' de yolu <i>kesenlere</i> bi' yol açın” cümlesindeki “ <i>kesenlere</i> ” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir.
		“Ve sonu bile bile geri adım <i>atamadığımız</i> ” cümlesindeki “ <i>atamadığımız</i> ” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir.
		“Geri durun yasak <i>olan</i> şeyler çok olur” cümlesindeki “ <i>olan</i> ” kelimesi sıfat fiildir.
Olur Mu? (Gazapizim)	Zamanın çehresi asıktı biz hep <i>gülmeye</i> gönüllüydük Bir yangının yanında <i>buluşup</i> senle <i>konusup</i> görüşmüştük <i>Küsmüş</i> , <i>yenilmiş</i> aşk ki en başta babamı annemi tanır <i>Delinip</i> <i>geçilemez</i> bir kanun İçimde <i>koşup</i> durma, ben yorulдум bir yerde	“Zamanın çehresi asıktı biz hep <i>gülmeye</i> gönüllüydük” cümlesindeki “ <i>gülmeye</i> ” kelimesi isim fiildir.
		“Bir yangının yanında <i>buluşup</i> senle <i>konusup</i> görüşmüştük” cümlesindeki “ <i>buluşup</i> ” ve “ <i>konusup</i> ” kelimeleri zarf fiildir.
		“ <i>Küsmüş</i> , <i>yenilmiş</i> aşk ki en başta babamı annemi tanır” cümlesindeki “ <i>küsmüş</i> ” ve “ <i>yenilmiş</i> ” kelimeleri sıfat fiildir.
		“ <i>Delinip</i> <i>geçilemez</i> bir kanun” cümlesindeki “ <i>delinip</i> ” kelimesi zarf fiil, “ <i>geçilemez</i> ” kelimesi sıfat fiildir.
		“İçimde <i>koşup</i> durma, ben yorulдум bir yerde <i>öyle dursam</i> ” cümlesindeki “ <i>koşup</i> ” kelimesi zarf fiildir.

	Bilirdik karşı çıkmaktı bu, <i>büyüyüp</i> yitmenin	“Sonra her şeyi çocuklaştırmak” cümlesindeki “çocuklaştırmak” kelimesi isim fiildir.
	Mezhepler, halklar buluştu sanki Sen <i>gelip</i> yanıma oturduğunda	“Bilirdik karşı çıkmaktı bu, büyüüp yitmenin meşruluğuna” cümlesindeki “büyüyüp” kelimesi zarf fiildir.
	Nedendir ölüm diline <i>değip</i> eğdirir başını önüne senin?	“Sen gelip yanıma oturduğunda” cümlesindeki “gelip” kelimesi zarf fiildir.
	Bir sabah içimden özlemi <i>silip</i>	“Nedendir ölüm diline değip” cümlesindeki “değip” kelimesi zarf fiildir. “Bir sabah içimden özlemi silip” cümlesindeki “silip” kelimesi zarf fiildir.
Bir (Hayki)	Güneş <i>doğarken</i> İstanbul'dan bir başka yükselir	“Güneş doğarken İstanbul'dan bir başka yükselir” cümlesindeki “doğarken” kelimesi zarf fiildir.
	Denizli'den <i>öten</i> horoz sekiz ilden duyulur	“Denizli'den öten horoz sekiz ilden duyulur” cümlesindeki “öten” kelimesi sıfat fiildir.
	Ocak'ta mırza <i>pişerken</i> ozanlar mâni söyler Sırtımda Nemrut, bir kolum cendere, adım yaman	“Ocak'ta mırza pişerken ozanlar mâni söyler” cümlesindeki “pişerken” kelimesi zarf fiildir.
	Samsun'da tütün <i>sarıp</i> Karaman'da koyun gütsem	“Samsun'da tütün sarıp Karaman'da koyun gütsem” cümlesindeki “sarıp” kelimesi zarf fiildir.
	Tam on yıl üstüme geldiler gıpta <i>edip</i>	“Tam on yıl üstüme geldiler gıpta edip” cümlesindeki “edip” kelimesi zarf fiildir.
	Keşke şimdi <i>görüüp</i> yazsa Karacaoğlan	“Keşke şimdi görüp yazsa Karacaoğlan” cümlesindeki “görüüp” kelimesi zarf fiildir.
	Gel <i>dedikçe</i> geri koşar kul	“Gel dedikçe geri koşar kul” cümlesindeki “dedikçe” kelimesi zarf fiildir.
	<i>Düşüp</i> koşarken tanıdım seni, toprağında kanım	“Düşüp koşarken tanıdım seni, toprağında kanım” cümlesindeki “düşüp” ve “koşarken” kelimeleri zarf fiildir.
	Sen ki ben <i>giderken</i> arkamdan <i>bakıp</i> ağlayan kadın	“Sen ki ben giderken arkamdan bakıp ağlayan kadın” cümlesindeki “giderken” ve “bakıp” kelimeleri zarf fiil, “ağlayan” kelimesi sıfat fiildir.
	Sabahçıyım Aksaray Mamasun'da olta tutan balıkçı	“Aksaray Mamasun'da olta tutan balıkçı” cümlesindeki “tutan” kelimesi zarf fiildir.
Bu Şehir (Candan Erçetin)	Güldürür, bi' gün <i>yaşarken</i> bir gün öldürür Bi' türküdür bu <i>duyduğun</i> senin için	“Güldürür, bi' gün yaşarken bir gün öldürür” cümlesindeki “yaşarken” kelimesi zarf fiildir.
	Dikenli gül ve <i>yaşanacak</i> bi' gündün	“Bi' türküdür bu duyduğun senin için” cümlesindeki “duyduğun” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir.
	Birbirimize <i>verdiğimiz</i> sözlerin hepsini tatalım	“Dikenli gül ve yaşanacak bi' gündün” cümlesindeki “yaşanacak” kelimesi sıfat fiildir. “Birbirimize verdığımız sözlerin hepsini tatalım” cümlesindeki “verdiğimiz” kelimesi sıfat fiildir.
Galiba (Sagopa)	Beni <i>arayan</i> or'da bulur Sözü <i>bittiği</i> yerde bekliyorum	“Beni arayan or'da bulur” cümlesindeki “arayan” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir.
	Sen <i>giderken</i> adımlarını sayarım, heyhat	“Sözü bittiği yerde bekliyorum” cümlesindeki “bittiği” kelimesi sıfat fiildir.
	Üzerime <i>yıkılan</i> yüksek apartmanlar Bana <i>söylenmiş</i> gibi <i>çalan</i> şarkılar Bitmeyen derin hasret ve <i>geçmeyen</i> zaman En dibini ancak senin <i>bildiğin</i> o dipsiz kuyu	“Bütün bu olanlara dayanmam ama hazırım” cümlesindeki “olanlara” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir.
	Ya <i>biriktirdiğim</i> onca yarınlık Ben <i>yarımken</i> yarınla bugün arasında nedir farklılık? Senden <i>varan</i> güller artık rayıhasız	“Sen giderken adımlarını sayarım, heyhat” cümlesindeki “giderken” kelimesi zarf fiildir.
	<i>Sorulan</i> sorular en çok acı <i>veren</i> , her yerden sual	“Üzerime yıkılan yüksek apartmanlar” cümlesindeki “yıkılan” kelimesi sıfat fiildir.
	Ortada <i>kalmış</i> ortalık kişiyim	“Bana söylenmiş gibi çalan şarkılar” cümlesindeki “söylenmiş” ve “çalan” kelimeleri sıfat fiildir.
		“Bitmeyen derin hasret ve geçmeyen zaman” cümlesindeki “bitmeyen” ve “geçmeyen” kelimeleri sıfat fiildir.
		“En dibini ancak senin bildiğin o dipsiz kuyu” cümlesindeki “bildiğin” kelimesi sıfat fiildir.

		“Ya biriktirdiğim onca yarınlık” cümlesindeki “biriktirdiğim” kelimesi adlaşmış sıfattır. “Ben yarımken yarınla bugün arasında nedir farklılık?” cümlesindeki “yarımken” kelimesi zarf fiildir. “Senden varan güller artık rayıhasız” cümlesindeki “varan” kelimesi sıfat fiildir. “Sorulan sorular en çok acı veren, her yerden sual” cümlesindeki “sorulan” ve “veren” kelimeleri sıfat fiildir. “Ortada kalmış ortalık kişiyim” cümlesindeki “kalmış” kelimesi sıfat fiildir.
Bırakman Doğru Mu? (Anıl Piyancı)	Söyle gerçekten <i>seven</i> oldu mu? Ellerimi sınıksız <i>tutarken</i> bırakman doğru mu? Gözüme <i>bakıp</i> söyle içimdeki deliye dokun Çünkü konuşamazsak hayat bak eziyet olur Boşuna <i>üzülüp</i>, bana <i>kurulup</i> tuzak kurma Düşürme bu duruma bizi, yolumuzu <i>kesip</i> Umrumda değil inan gururumu rezil Etsen de inancımı kaybetmedim hiç Ellerini <i>tutunca</i> diyorum: "Dans etmeliyiz" Sınıksız sar ellerini bırakma İkimiz geçmeliyiz sınavdan <i>Yaşamak</i> yaşatır bak herkese bi' travma Yokluğunu düşününce inan kalbim duraklar Gökyüzünde en güzel <i>parlayan</i> yıldızım gibiydin	“Söyle gerçekten seven oldu mu?” cümlesinde “seven” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir. “Ellerimi sınıksız tutarken bırakman doğru mu?” cümlesinde “tutarken” kelimesi zarf fiildir. “Gözüme bakıp söyle içimdeki deliye dokun” cümlesinde “bakıp” kelimesi zarf fiildir. “Boşuna üzülüp, bana kurulup tuzak kurma” cümlesinde “üzülüp” kelimesi zarf fiildir. “Kurulup” kelimesi zarf fiildir. “Düşürme bu duruma bizi, yolumuzu kesip” cümlesinde “kesip” kelimesi zarf fiildir. “Ellerini tutunca diyorum: "Dans etmeliyiz"” cümlesinde “tutunca” kelimesi zarf fiildir. “Yaşamak yaşatır bak herkese bi' travma” cümlesinde “yaşamak” isim fiildir. “Gökyüzünde en güzel parlayan yıldızım gibiydin” cümlesindeki “parlayan” kelimesi sıfat fiildir.
Tutsak (Sefo)	Bilemedi n'apım şu an <i>konusmanın</i> ne gereği var? Göremedim saati, akıyo' geçiyo' kafa Leyla (oh, ah) Nedir adı <i>konulan</i>? Olursun acına <i>küçümsenen</i> biri	“Bilemedi n'apım şu an konuşmanın ne gereği var?” cümlesinde “konuşma” kelimesi isim fiildir. “Nedir adı konulan?” cümlesinde “konulan” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir. “Olursun acına küçümsenen biri” cümlesinde “küçümsenen” kelimesi adlaşmış sıfat fiildir.

Şekil 5. Fiilimsi kullanımına yönelik bulgular

Türkçe rap şarkılarda tespit edilen fiilimsiler tablo 11’de yer almaktadır. 10 Türkçe rap şarkısında 108 fiilimsi incelenerek, açıklamalarına tablo 11’de yer verilmiştir. 108 fiilimsiden 7’si isim-fiil, 45’i sıfat-fiil, 39’u zarf-fiil ve 17’si adlaşmış sıfat fiildir. Türkçe rap şarkılarda fiilimsi kullanılması ifade gücünü göstermektedir bu sebeple sıkça kullanılmıştır. Türkçe rap şarkılarında tespit edilen fiilimsiler, sanatçıların şarkılarında ifade becerilerinin gücünü artırmak için kelimelerine çeşitli ekler getirerek farklı görevlerde kullandıklarını göstermektedir. İncelenen Türkçe rap şarkılarda geçen fiilimsiler Türkçe dersi öğretim programında (MEB, 2019 s. 48); 8. sınıf düzeyinde "Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir. Türkçe rap şarkılarında incelenen fiilimsiler, Türkçe rap şarkılarını Türkçe öğretmenlerinin Türkçe eğitiminde kullanması yönünden önemlidir.

4.1.8. Sıfat Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 12’de sunulmaktadır.

Tablo 12

Sıfat Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Sıfat Kullanımı
Naim (eypio)	<i>Bu</i> devran döner <i>bir</i> gün, dönme sakın yolundan <i>Bi'</i> ağrı var solumda, türküler kulağımda Öyle <i>çok</i> kalp kırdılar ki <i>kırdığım</i> rekorumdan fazladır <i>Bu</i> mevsimde memleketim nazlıdır Dağlar belki karlıdır, yollar <i>uzun</i> kanlıdır Güneş doğar <i>her bi'</i> gün ve <i>her</i> gün beni kandırır Türkiye'm hiç <i>dilimden düşmeyen</i> bir şarkıdır <i>Bi'</i> derdin varsa söyle Naim gelir kaldırır <i>Zalim</i> dünyama olmuş herkes âlim Kalbimizde varsın bizim <i>her</i> zaman <i>her</i> daim Şampiyondur <i>küçük</i> dev Süleyman oğlu Naim	“Bu devran döner bir gün, dönme sakın yolundan” cümlesindeki “bu” sözcüğü işaret sıfatı, “bir” sözcüğü belgisiz sıfattır. “Bi' ağrı var solumda, türküler kulağımda” cümlesindeki “bir” belgisiz sıfattır. “Öyle çok kalp kırdılar ki kırdığım rekorumdan fazladır” cümlesindeki “çok” kelimesi belgisiz sıfat, “kırdığım” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Dağlar belki karlıdır, yollar uzun kanlıdır” cümlesindeki “uzun” niteleme sıfatıdır. “Güneş doğar her bi' gün ve her gün beni kandırır” cümlesindeki “her” belgisiz sıfattır. “Türkiye'm hiç dilimden düşmeyen bir şarkıdır” cümlesindeki “dilimden düşmeyen” niteleme sıfatıdır. “Bi' derdin varsa söyle Naim gelir kaldırır” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfattır. “Zalim dünyama olmuş herkes âlim” cümlesindeki “zalim” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Kalbimizde varsın bizim her zaman her daim” cümlesindeki “her” kelimeleri belgisiz sıfat kullanılmıştır. “Şampiyondur küçük dev Süleyman oğlu Naim” cümlesindeki “küçük” kelimesi niteleme sıfatıdır.
Neyim Var Ki (Sagopa)	<i>Bir</i> bahçemiz var <i>bir</i> taraf çiçekli <i>bir</i> tarafsız <i>Bir</i> tarafta gök kuşağı <i>öbür</i> tarafsız kör <i>Sınırdaki kalmışlardanız</i>	“Bir bahçemiz var bir taraf çiçekli bir tarafsız çöl” cümlesindeki “bir bahçemiz” kelimesi sayı sıfatı, “bir taraf çiçekli bir tarafsız” “bir” kelimeleri işaret sıfatıdır.

	Sıkıntı <i>çekmişlere yakın bi'</i> yerde Her gün doğumundan gün batımına Her geceden gündüze <i>işlenen</i> bir suç var Her bi' yerde bahçemiz var Cümle derde ol deva diye dua ederdi günde <i>bin</i> defa Fayda yok <i>bu</i> çok fena çare yok <i>bu</i> bir bela İlham perilerim <i>yorgun</i> ellerim Ve miskin <i>armağan</i> düşüncemin yanında <i>bir</i> emanetim <i>bu</i> bedene (zor) Yıllarım <i>bi'</i> yetki verdi etki tepki oldum (oldum) <i>Kendimin hudutlarında</i> bir çiçektim mordum Bir şafaktım <i>askerin duvarda yırttığı</i> Bi' takvim yaprağında <i>geri kalan</i> umut <i>İstediğim</i> yerdeyim <i>bir iki</i> dak'ka verin <i>bu</i> adama konuşamaz dilim tutuldu Akarsular <i>bu</i> bahçelerde <i>Akmayan</i> suyu bile çölde Gene de gül <i>bir</i> kez be <i>bi'</i> kere gül <i>Bu</i> çölde yeşerir elbet Ey Rap'in <i>sebepsiz</i> anlamı damarlarımda gezine dur Ben <i>bi'</i> cümlelik <i>bi'</i> nokta değilim Ve ellerimde <i>kara</i> kalem <i>kara</i> gözüm seyirde Yollarımda <i>yolunu gözlediğim</i> bi' yolcum	“Bir tarafta gök kuşağı öbür tarafsa kör” cümlesindeki “öbür” kelimesi işaret sıfatıdır. “Sınırdaki kalmışlardan biz hep sınıfta kalmışlardan çok uzaktayız” cümlesindeki “kalmışlardan” kelimesi adlaştırmış sıfatıdır. “Sıkıntı çekmişlere yakın bi' yerde” cümlesindeki “çekmişlere” kelimesi adlaştırmış sıfat, “yakın” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Her gün doğumundan gün batımına” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfatıdır. “Her geceden gündüze işlenen bir suç var” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfat, “işlenen” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Her bi' yerde bahçemiz var” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfatıdır. “Cümle derde ol deva diye dua ederdi günde bin defa” cümlesindeki “bin defa” kelimesi sayı sıfatıdır. “Fayda yok bu çok fena çare yok bu bir bela” cümlesindeki “bu” kelimeler işaret sıfatıdır. “İlham perilerim yorgun ellerim” cümlesindeki “yorgun” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Ve miskin armağan düşüncemin yanında bir emanetim bu bedene” cümlesindeki “miskin” kelimesi niteleme sıfatı, “bir” kelimesi belgisiz sıfat, “bu” kelimesi işaret sıfatıdır. “Yıllarım bi' yetki verdi etki tepki oldum” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfatıdır. “Kendimin hudutlarında bir çiçektim mordum onca tarla doldum” cümlesindeki “kendimin hudutlarında” kelimesinde niteleme sıfatı vardır. “Bir şafaktım askerin duvarda yırttığı” cümlesindeki “askerin duvarda yırttığı” kelime grubu niteleme sıfatıdır. “Bi' takvim yaprağında geri kalan umut rakamlar oldum” cümlesindeki “geri kalan” kelime grubu niteleme sıfatıdır. “İstediğim yerdeyim bir iki dak'ka verin bu adama konuşamaz dilim tutuldu” cümlesindeki “istediğim” kelimesi niteleme sıfatı, “bir iki” sayı sıfatı, “bu” kelimesi işaret sıfatıdır. “Akarsular bu bahçelerde” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır. “Akmayan suyu bile çölde” cümlesindeki “akmayan” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Gene de gül bir kez be bi' kere gül ve senede bir de olsa gül” cümlesindeki “bir” kelimeleri sayı sıfatıdır. “Bu çölde yeşerir elbet” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır. “Ey Rap'in sebepsiz anlamı damarlarımda gezine dur” cümlesindeki “sebepsiz” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Ben bi' cümlelik bi' nokta değilim” cümlesindeki “bir” kelimeleri sayı sıfatıdır. “Ve ellerimde kara kalem kara gözüm seyirde” cümlesindeki “kara” kelimeleri niteleme sıfatıdır. “Yollarımda yolunu gözlediğim bi' yolcum mağlubum” cümlesindeki “yolunu gözlediğim” kelime grubu niteleme sıfatıdır.
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	Birer birer kayıp giderdi <i>her bi' sevilen</i> <i>Odan</i> karanlık, hep loş Fakat <i>bu</i> kalp unutmaz, unutamaz ki zaten	“Birer birer kayıp giderdi her bi' sevilen” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfat, “sevilen” kelimesi adlaştırmış sıfatıdır. “Odan karanlık, hep loş” cümlesindeki “karanlık” kelimesi niteleme sıfatıdır.

	<i>Her kalp yıkılır ancak yenisi bulunamaz bi' mesken</i> <i>Her anım birini özler</i> Rüyada yolunu gözlediğim düşünceler Ve benliğimle canlanır tüm hatıralarım <i>Bu gözlerinse dolduğu, zamanın donduğu bir yerdeyim</i> Düşünceler dumanlı, dağlar aynı, göz de puslu Bi' bakmışım mesafeler uzun ve tozlu Ameleydim eskiden, şafak sökerdi her gün işe giderken Cebimde yoktu bir kuruş ve Üsküdar'ım'ın her bi' yeri yokuş Her gün yeni bi' suç <i>Kanatlı doğmamış kuş</i> Vakit hiç geçmemişti Ben hep aynı yerde saydım <i>İnceden bi' perde vardı gözlerimde</i> Hayat bu dile kolay velakin her bi' yerine ağrı Ve kimi zaman düşündüm Hayata karşı dört silahşör hep güler sanmıştım Bu öyle lanet olası toz bi' pembe ki Bi' baktım her şey ciddi, hemen uyandım	"Fakat bu kalp unutmaz, unutamaz ki zaten" cümlesindeki "bu" işaret sıfatıdır. "Her kalp yıkılır ancak yenisi bulunamaz bi' mesken" cümlesindeki "her" kelimesi belgisiz sıfat, "yenisi bulunamaz" kelime grubu niteleme sıfatıdır. "Her anım birini özler" cümlesindeki "her" belgisiz sıfatıdır. "Rüyada yolunu gözlediğim düşünceler" cümlesindeki "yolunu gözlediğim" kelime grubu niteleme sıfatıdır. "Ve benliğimle canlanır tüm hatıralarım" cümlesindeki "tüm" kelimesi belgisiz sıfatıdır. "Bu gözlerinse dolduğu, zamanın donduğu bir yerdeyim" cümlesindeki "bu" kelimesi işaret sıfatı, "Bu gözlerinse dolduğu, zamanın donduğu" ise niteleme sıfatıdır. "Düşünceler dumanlı, dağlar aynı, göz de puslu" cümlesindeki "dumanlı, aynı, puslu" kelimeleri niteleme sıfatıdır. "Bi' bakmışım mesafeler uzun ve tozlu" cümlesindeki "uzun ve tozlu" kelimeleri niteleme sıfatıdır. "Ameleydim eskiden, şafak sökerdi her gün işe giderken" cümlesindeki "her" kelimesi belgisiz sıfatıdır. "Cebimde yoktu bir kuruş ve Üsküdar'ım'ın her bi' yeri yokuş" cümlesindeki "bir" kelimeleri sayı sıfatı, her kelimesi belgisiz sıfatıdır. "Her gün yeni bi' suç" cümlesindeki "her" kelimesi belgisiz sıfat, "yeni" kelimesi niteleme sıfatıdır. "Kanatlı doğmamış kuş" cümlesindeki "kanatlı doğmamış" kelimeleri niteleme sıfatıdır. "Ben hep aynı yerde saydım" cümlesindeki "aynı" kelimesi niteleme sıfatıdır. "İnceden bi' perde vardı gözlerimde" cümlesindeki "inceden" kelimesi niteleme sıfatıdır. "Hayat bu dile kolay velakin her bi' yerine ağrı" cümlesindeki "her" kelimesi belgisiz sıfatıdır. "Ve kimi zaman düşündüm" cümlesindeki "kimi" kelimesi belgisiz sıfatıdır. "Hayata karşı dört silahşör hep güler sanmıştım" cümlesindeki "dört" kelimesi sayı sıfatıdır. "Bu öyle lanet olası toz bi' pembe ki" cümlesindeki "bu" işaret sıfatı, "toz" niteleme sıfatıdır. "Bi' baktım her şey ciddi, hemen uyandım" cümlesindeki "her" kelimesi belgisiz sıfatıdır.
Türk Marşı (Ceza)	<i>Ya bir öne gel ya bi' geri git</i> <i>Ya da bana bırak hadi, bu nasıl bi' beat?</i> <i>Bir gün kralısın, bir gün varsın</i> <i>Bir gün yoksun, bazen tok</i> <i>Bu nasıl bi' gün, bu yeni bi' gün</i> <i>Ve de bana neşe verebilecek bi' gün</i> <i>Her gün tekrâr doğdum</i> <i>Kimler çözmüş ki bu sorunu?</i> <i>Bizler bulsak da bu soruyu</i> <i>Bir ileri iki geri yürüyoruz hep</i> <i>Kimler gelmiş geçmiş</i> <i>Sırlar var hep hiç çözülemeyen</i> <i>Sen yok, zannetsen de gerçek böyle her yerde</i> <i>Haykırsan, inletsen de asla duymaz hiç kimse</i> <i>Hep anlatsan, zannetmem ben duysun</i> <i>kimse bir yerde</i>	"Ya bir öne gel ya bi' geri git" cümlesindeki "bir" kelimeleri sayı sıfatıdır. "Ya da bana bırak hadi, bu nasıl bi' beat?" cümlesindeki "nasıl" kelimesi soru sıfatıdır. "Bir gün kralısın, bir gün varsın" cümlesindeki "bir" kelimeleri belgisiz sıfatıdır. "Bir gün yoksun, bazen tok" cümlesindeki "bir" kelimesi belgisiz sıfatıdır. "Bu nasıl bi' gün, bu yeni bi' gün" cümlesindeki "bu" kelimesi işaret sıfatı, "nasıl" kelimesi soru sıfatı, "yeni" kelimesi niteleme sıfatıdır. "Ve de bana neşe verebilecek bi' gün" cümlesindeki "neşe verebilecek" kelime grubu niteleme sıfatıdır. "Her gün tekrâr doğdum" cümlesindeki "her" kelimesi belgisiz sıfatıdır.

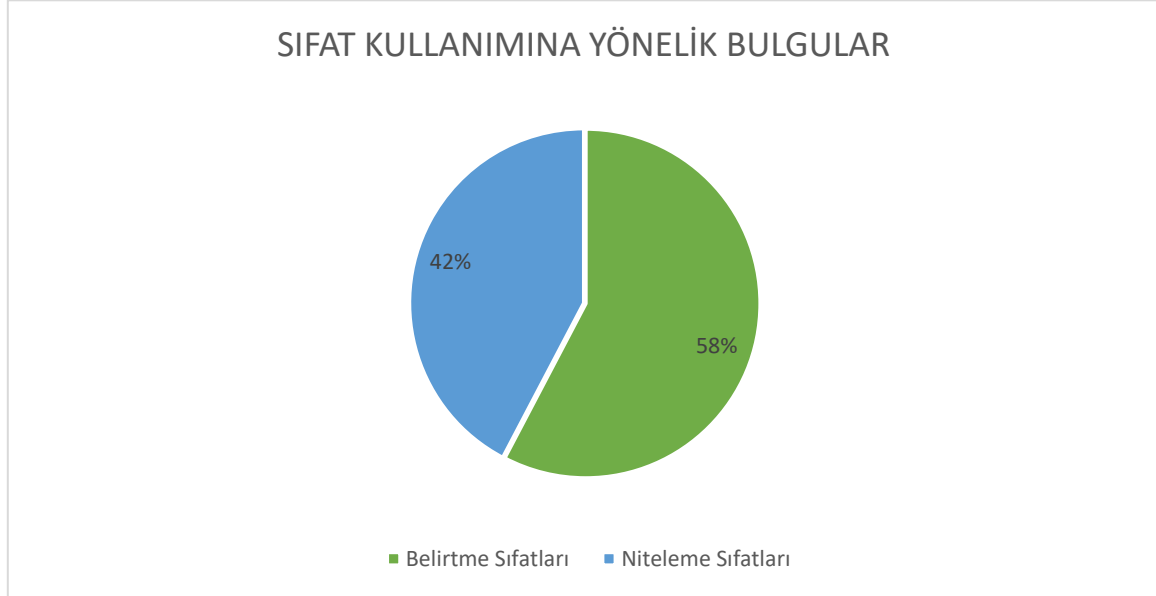
	Elime de <i>bi'</i> kalem alıp aşıyorum tepe dere	“Kimler çözmüş ki bu sorunu?” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır.
	Hele <i>bi'</i> de yolu <i>kesenlere</i> <i>bi'</i> yol açın Atı bile <i>yarım</i> adım ileride yürüyor	“Bizler bulsak da bu soruyu” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır.
	<i>Kutu gibi dolu</i> kafa beni deli ediyoy	“Bir ileri iki geri yürüyoruz hep” cümlesindeki “bir” ve “iki” kelimeleri sayı sıfatıdır.
		“Sırlar var hep hiç çözülemeyen” cümlesindeki “çözülemeyen” kelimesi adlaşmış sıfatıdır.
		“Sen yok, zannetsen de gerçek böyle her yerde” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfatıdır.
		“Haykırsan, inletsen de asla duymaz hiç kimse” cümlesindeki “hiç” kelimesi belgisiz sıfatıdır.
		“Hep anlatsan, zannetmem ben duysun kimse bir yerde” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfatıdır.
		“Elime de <i>bi'</i> kalem alıp aşıyorum tepe dere” cümlesindeki “bir” kelimesi sayı sıfatıdır.
		“Hele <i>bi'</i> de yolu <i>kesenlere</i> <i>bi'</i> yol açın” cümlesindeki “kesenlere” kelimesi adlaşmış sıfatıdır.
		“Atı bile yarım adım ileride yürüyor” cümlesindeki “yarım” kelimesi sayı sıfatıdır
		“Kutu gibi dolu kafa beni deli ediyoy” cümlesindeki “kutu gibi dolu” kelime grubu niteleme sıfatıdır.
Olur Mu? (Gazapizm)	<i>Bu</i> evren içinde biliriz ölümlüyüz Yalan mı gördüğümüz?	“Bu evren içinde biliriz ölümlüyüz” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır.
	Belki de tanımaz kimse hiç olmadık ancak <i>Bir</i> yerde görülmüşüz	“Bir yerde görülmüşüz” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfatıdır.
	<i>Bir</i> yangının yanında buluşup senle konuşup görüşmüştük	“Bir yangının yanında buluşup senle konuşup görüşmüştük” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfatıdır.
	<i>Küsmüş, yenilmiş</i> aşk ki en başta babamı annemi tanır	“Küsmüş, yenilmiş aşk ki en başta babamı annemi tanır” cümlesindeki “küsmüş, yenilmiş” kelimeleri niteleme sıfatıdır.
	Demedi <i>bir</i> gün yoruldum	“Kalsan sığdıramadım ondan, gitsen dünya yarım” cümlesindeki “yarım” niteleme sıfatıdır.
	Niye <i>bu</i> uyku?	“Demedi bir gün yoruldum” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfatıdır.
	<i>Delinip geçilemez</i> bir kanun	“Niye bu uyku” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır.
	<i>Bir temkinsiz</i> yoldayız hep <i>bir</i> şarkı mı mırıldansak?	“Delinip geçilemez bir kanun” cümlesindeki “delinip geçilmez” kelime grubu niteleme sıfatıdır.
	Bana <i>her</i> şeyi bir unuttursan Kim teslim alır bulutlardan <i>bu</i> umudu İçimde koşup durma, ben yoruldum <i>bir</i> yerde öyle dursam	“Bir temkinsiz yoldayız hep” cümlesindeki “temkinsiz” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	Ve de <i>her</i> koşulunda Bir ömrün <i>her</i> rötüşunda	“Bir şarkı mı mırıldansak?” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfatıdır.
	<i>Yıkık dökük</i> bir evden çıktım Bir sabah içimden özlemi silip	“Bana her şeyi bir unuttursan” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfatıdır.
		“Kim teslim alır bulutlardan bu umudu” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır.
		“İçimde koşup durma, ben yoruldum bir yerde öyle dursam” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfatıdır.
		“Ve de her koşulunda” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfatıdır.
		“Bir ömrün her rötüşunda” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfatıdır.
		“Yıkık dökük bir evden çıktım” cümlesindeki “yıkık dökük” kelime grubu niteleme sıfatıdır.
		“Bir sabah içimden özlemi silip” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfatıdır.

Hayki (Bir)	<i>Beyaz bir</i> altın pamuk Adana'm'dan hediye <i>Tüm</i> dünya âşıktır bilirsin Van'daki kediye Mardin'de <i>taş</i> evler, her derde devadır Pamukkale'm Yolun düşerse <i>bir</i> gün tadıp Erzincan'dan peynir al Denizli'den <i>öten</i> horoz <i>sekiz</i> ilden duyulur <i>Bu</i> bizim soframız, buyurun hepimizi doyurur Huyumuz suyumuz bir, <i>kazılan</i> kuyumuz girme Hep <i>aynı</i> yerde düştük yere Hep <i>aynı</i> yerde ezildik Gel Paris'ten Şanlıurfa'm, <i>topraktan</i> evler Sırtımda Nemrut, <i>bir</i> kolum cendere, adım yaman <i>Tüm</i> sokaklarım <i>tozlu</i>, ben Diyarbakır'da doğdum Bende <i>dokuz</i> dağın gücü, mermi göğsümden tepir En <i>iyi</i> dostum Hataylı, en kahraman Maraş Hâla Kars'ın bağrında <i>doksan bin</i> şehit Tam 923 ilçe <i>81</i> şehir <i>Yeni</i> nesil, <i>yeni</i> kuşak, <i>yeni</i> alet, <i>yeni</i> suç Zoru başar tut, <i>bütün bu</i> güzellikler senin <i>Bir</i> gün birlikteyse eğer o gün el üstünde eliz Nevşehir'de <i>bir</i> arif tanıdım tek maaşı ilim Öyle Isparta'nın gülündeki dikenler <i>her</i> ele batmaz Yeşil ve mavi kucaklaşır Giresun'da <i>tüm</i> gün Doğanın en <i>masalsı</i> yüzü Kapadokya, Ürgüp Henüz askerdim <i>bir</i> sabah soludum Sipil'i Sen ki ben giderken arkamdan bakıp <i>ağlayan</i> kadın Bingöl ya da Çapakçur'da bir kahvede sabahçıyım Aksaray Mamasun'da olta <i>tutan</i> balıkçı Çözüm mü kin ve hır, bakın bizim <i>bu</i> kar ve kır	“Beyaz bir altın pamuk Adana'm'dan hediye” cümlesindeki “beyaz bir altın” kelime grubu niteleme sıfatıdır. “Tüm dünya âşıktır bilirsin Van'daki kediye” cümlesindeki “tüm” kelimesi belgisiz sıfattır. “Mardin'de taş evler, her derde devadır Pamukkale'm” cümlesindeki “taş” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Yolun düşerse bir gün tadıp Erzincan'dan peynir al” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfattır. “Denizli'den öten horoz sekiz ilden duyulur” cümlesindeki “öten” niteleme sıfatı, “sekiz” sayı sıfatıdır. “Bu bizim soframız, buyurun hepimizi doyurur” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır. “Huyumuz suyumuz bir, kazılan kuyumuz girme” cümlesindeki “kazılan” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Hep aynı yerde düştük yere” cümlesindeki “aynı” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Hep aynı yerde ezildik” cümlesindeki “aynı” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Gel Paris'ten Şanlıurfa'm, topraktan evler” cümlesindeki “topraktan” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Sırtımda Nemrut, bir kolum cendere, adım yaman” cümlesindeki “bir” kelimesi sayı sıfatıdır. “Tüm sokaklarım tozlu, ben Diyarbakır'da doğdum” cümlesindeki “tüm” kelimesi belgisiz sıfat, “tozlu” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Bende dokuz dağın gücü, mermi göğsümden tepir” cümlesindeki “dokuz” kelimesi sayı sıfatıdır. “En iyi dostum Hataylı, en kahraman Maraş” cümlesindeki “iyi” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Hâla Kars'ın bağrında doksan bin şehit” cümlesindeki “doksan bin” sayı sıfatıdır. “Tam 923 ilçe 81 şehir” cümlesindeki “923” ve “81” sayı sıfatıdır. “Yeni nesil, yeni kuşak, yeni alet, yeni suç” cümlesindeki “yeni” kelimeleri niteleme sıfatıdır. “Zoru başar tut, bütün bu güzellikler senin” cümlesindeki “bütün” kelimesi belgisiz sıfat, “bu” kelimesi işaret sıfatıdır. “Bir gün birlikteyse eğer o gün el üstünde eliz” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfat, “o” kelimesi işaret sıfatıdır. “Nevşehir'de bir arif tanıdım tek maaşı ilim” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfattır. “Öyle Isparta'nın gülündeki dikenler her ele batmaz” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfattır. “Yeşil ve mavi kucaklaşır Giresun'da tüm gün” cümlesindeki “tüm” kelimesi belgisiz sıfattır. “Doğanın en masalsı yüzü Kapadokya, Ürgüp” cümlesindeki “masalsı” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Henüz askerdim bir sabah soludum Sipil'i” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfattır. “Sen ki ben giderken arkamdan bakıp ağlayan kadın” cümlesindeki “ağlayan” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Bingöl ya da Çapakçur'da bir kahvede sabahçıyım” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfattır. “Aksaray Mamasun'da olta tutan balıkçı” cümlesindeki “tutan” kelimesi niteleme sıfatıdır.
----------------	---	--

		“Çözüm mü kin ve hır, bakın bizim bu kar ve kır” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır.
Şehir (Candan Erçetin)	<i>Bu</i> şehir insana tuzak kuruyor <i>Bu</i> şehir insanı uzak kılıyor <i>Bu</i> şehir insanı hayli yoruyor <i>Bu</i> şehir insanı hep kandırıyor Senin için yazılmış <i>her</i> şiir <i>Bu</i> bedenim olsa keşke Bak <i>bir</i> ömrü verece'm işte, <i>bu</i> şehir benim <i>Bi'</i> demir atmış ki gönlüm Ne kadar yakınsam ona ben o kadar uzağım Ondan <i>her</i> taraf tuzak, <i>her</i> bi' yer yalan Tutulmamış ki <i>hiçbi'</i> söz, hep yalan dolan var Gel <i>bu</i> şehrin havası böyle kalsın Aynalar yalancıdır, <i>bu</i> şehrin <i>dört</i> bir yanında ayna var Alımlıdır bi' kandırır ki anlamazsın, <i>verilen</i> sözler unutulur Güldürür, <i>bi'</i> gün yaşarken <i>bir</i> gün öldürür <i>Bi'</i> türküdür <i>bu</i> duyduğun senin için Dikenli gül ve <i>yaşanacak</i> bi' gündün Birbirimize <i>verdiğimiz</i> sözlerin hepsini tutalım Bir de <i>şehirli</i> türkü tutturup karşılıklı seninle <i>Her</i> güneşli gün ve <i>her</i> yıldızlı geceyi özler o da bizim gibi Kardeşiz biz sanki yağmuruyla <i>ıslanan</i> ağaç gibi Sözüm var <i>ant</i> içilmiş, <i>bi'</i> günde <i>dört</i> mevsimmiş Tuzakla dolmuş <i>her</i> yer Yorulmuş <i>tüm</i> bedenler, acep neden? <i>Bu</i> şehir insanı hayli yoruyor Ben gitmem <i>bu</i> şehirden, şehirden, şehirden, şehirden	“Bu şehir insana tuzak kuruyor” cümlesiyle başlayan dizede “bu” kelimeleri işaret sıfatıdır. “Senin için yazılmış her şiir” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfatıdır. “Bu bedenim olsa keşke” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır. “Bak bir ömrü verece'm işte, bu şehir benim” cümlesindeki “bir” sayı sıfatı, “bu” kelimesi işaret sıfatıdır. “Bi' demir atmış ki gönlüm” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfatıdır. “Ondan her taraf tuzak, her bi' yer yalan” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfatıdır. “Tutulmamış ki hiçbi' söz, hep yalan dolan var” cümlesindeki “hiçbir” kelimesi belgisiz sıfatıdır. “Gel bu şehrin havası böyle kalsın” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır. “Aynalar yalancıdır, bu şehrin dört bir yanında ayna var” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatı, “dört” kelimesi sayı sıfatıdır. “Alımlıdır bi' kandırır ki anlamazsın, verilen sözler unutulur” cümlesindeki “verilen” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Güldürür, bi' gün yaşarken bir gün öldürür” cümlesindeki “bir” kelimeleri belgisiz sıfatıdır. “Bi' türküdür bu duyduğun senin için” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfat, “bu” kelimesi işaret sıfatı, “duyduğun” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Dikenli gül ve yaşanacak bi' gündün” cümlesindeki “dikenli” kelimesi niteleme sıfatı, “yaşanacak” kelimesi niteleme sıfatı, “bir” kelimesi belgisiz sıfatıdır. “Birbirimize verdiğimiz sözlerin hepsini tutalım” cümlesindeki “verdiğimiz” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Bir de şehirli türkü tutturup karşılıklı seninle” cümlesindeki “şehirli” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Her güneşli gün ve her yıldızlı geceyi özler o da bizim gibi” cümlesindeki “her” kelimeleri belgisiz sıfatıdır. “Kardeşiz biz sanki yağmuruyla ıslanan ağaç gibi” cümlesindeki “ıslanan” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Sözüm var ant içilmiş, bi' günde dört mevsimmiş” cümlesindeki “bir” ve “dört” kelimeleri sayı sıfatı, “ant içilmiş” kelimesi niteleme sıfatıdır. “Tuzakla dolmuş her yer” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfatıdır. “Yorulmuş tüm bedenler, acep neden?” cümlesindeki “tüm” kelimesi belgisiz sıfatıdır. “Bu şehir insanı hayli yoruyor” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır. “Bırakmam, terk etmem, ben gitmem bu şehirden.” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır.
Galiba (Sagopa)	<i>Bu</i> ikilemlerin arkasında çok şey var <i>Hiçbi'</i> şey bi' neden değil ki ama Sal <i>yaralı</i> balıkları gitsin, misina artık çok gergin İster istemez <i>her</i> şeyim sende rehin Ne <i>yanlış</i> bi' karar masası, sen ne <i>kötü</i> bi' hâkimsin	“Bu ikilemlerin arkasında çok şey var” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatıdır. “Hiçbi' şey bi' neden değil ki ama” cümlesindeki “hiçbir” kelimesi belgisiz sıfatıdır. “Sal yaralı balıkları gitsin, misina artık çok gergin” cümlesindeki “yaralı” kelimesi niteleme sıfatıdır.

	İçimden <i>ayrılık</i> şarkıları bestelerim ve söylerim	“İster istemez her şeyim sende rehin” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfattır.
	Ben <i>deli dolu</i> biriyim, ama <i>şu</i> an sadece doluyum	“Ne yanlış bi' karar masası, sen ne kötü bi' hâkimsin” cümlesindeki “yanlış” kelimesi niteleme sıfatı, “kötü” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	<i>Kırılmış</i> bir sağ kolum, gönlü bi' hayli <i>kırık</i>	“İçimden ayrılık şarkıları bestelerim ve söylerim” cümlesindeki “ayrılık” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	Yapayalnız, <i>bomboş</i> bir yolum (ben) Beni <i>arayan</i> or'da bulur	“Ben deli dolu biriyim, ama şu an sadece doluyum” cümlesindeki “deli dolu” kelime grubu niteleme sıfatıdır. “Şu” kelimesi işaret sıfatıdır
	<i>Sözün bittiği</i> yerde bekliyorum	“Kırılmış bir sağ kolum, gönlü bi' hayli kırık” cümlesindeki “kırık” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	Sanki sen bir avcı, bense <i>infilak eden</i> keklük	“Yapayalnız, bomboş bir yolum” cümlesindeki “bomboş” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	Vakit durdu, bu acı beni boğdu, bittim <i>şimdilik</i>	“Beni arayan or'da bulur” cümlesindeki “arayan” kelimesi adlaştırmış sıfattır.
	Bütün <i>bu olanlara</i> dayanamam ama hazırım	“Sözün bittiği yerde bekliyorum” cümlesindeki “sözün bittiği” kelime grubu niteleme sıfatıdır.
	<i>Üzerime yıkılan yüksek</i> apartmanlar	“Sanki sen bir avcı, bense infilak eden keklük” cümlesindeki “infilak eden” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	<i>Bana söylenmiş gibi çalan</i> şarkılar	“Bütün bu olanlara dayanamam ama hazırım” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret sıfatı, “olanlar” kelimesi adlaştırmış sıfattır.
	<i>Bitmeyen derin</i> hasret ve <i>geçmeyen</i> zaman	“Üzerime yıkılan yüksek apartmanlar” cümlesindeki “üzerime yıkılan yüksek” kelime grubu niteleme sıfatıdır.
	En dibini ancak <i>senin bildiğin o dipsiz</i> kuyu	“Bana söylenmiş gibi çalan şarkılar” cümlesindeki “Bana söylenmiş gibi çalan” kelime grubu niteleme sıfatıdır.
	Defol git şimdi, rahat uyu	“Bitmeyen derin hasret ve geçmeyen zaman” cümlesindeki “bitmeyen, derin, geçmeyen” kelimeleri niteleme sıfatıdır.
	Senden <i>varan</i> güller artık rayıhasız	“En dibini ancak senin bildiğin o dipsiz kuyu” cümlesindeki “senin bildiğin o dipsiz” kelime grubu niteleme sıfatıdır.
	Ben <i>uslu</i> çocuk, sen <i>arsız</i>	“Senden varan güller artık rayıhasız” cümlesindeki “varan” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	Sensiz yerim yurdum yokmuş gibi, ben <i>diyarsız</i>	“Ben uslu çocuk, sen arsız” cümlesindeki “uslu” ve “arsız” kelimeleri niteleme sıfatıdır.
	Herkes bana bakıyormuş gibi ama <i>her şey</i> normal	“Sensiz yerim yurdum yokmuş gibi, ben diyarsız” cümlesindeki “diyarsız” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	<i>Sorulan</i> sorular en çok acı veren, <i>her yerden</i> sual	“Herkes bana bakıyormuş gibi ama her şey normal” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfattır.
	Sen olmadan ne işe yarar en <i>güzel</i> kumsal?	“Sorulan sorular en çok acı veren, her yerden sual” cümlesindeki “sorulan” niteleme sıfatıdır.
	Bir tek özlemleri deviremedim <i>şu ince</i> bileklerimle	“Sen olmadan ne işe yarar en güzel kumsal?” cümlesindeki “güzel” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	<i>Geriye kalan her şeyi</i> yıktım, fena yaptım	“Bir tek özlemleri deviremedim şu ince bileklerimle” cümlesindeki “ince” kelimesi niteleme sıfatı, “şu” kelimesi işaret sıfatıdır.
	Ve <i>en</i> güzeli unuttum	“Geriye kalan her şeyi yıktım, fena yaptım” cümlesindeki “her” belgisiz sıfat, “geriye kalan” niteleme sıfatıdır.
	Defalarca tekrarladım kendimi <i>her yeni</i> gün için	“Defalarca tekrarladım kendimi her yeni gün için” cümlesindeki “her” belgisiz sıfat, “yeni” niteleme sıfatıdır.
	Ama <i>her yeni</i> gün eskidi, yarın	“Ama her yeni gün eskidi, yarın” cümlesindeki “her” kelimesi belgisiz sıfat, “yeni” kelimesi niteleme sıfatıdır.
Tutsak (Sefo)	<i>Gümüş</i> gerdanında, tutsaktı ben ellerinde <i>Mükemmel</i> bi' film tadında hatta gözlerin önünde	“Gümüş gerdanında, tutsaktı ben ellerinde” cümlesinde “gümüş” kelimesi niteleme sıfatıdır.
		“Mükemmel bi' film tadında hatta gözlerin önünde” cümlesinde “mükemmel” kelimesi niteleme sıfatıdır.

Bırakman Doğru Mu? (Anıl Piyancı)	Düşürme <i>bu</i> duruma bizi, yolumuzu kesip	“Düşürme bu duruma bizi, yolumuzu kesip” cümlesinde “ <i>bu</i> ” kelimesi işaret sıfatıdır.
	Belki <i>bütün</i> hayatımı sana sarf etmeliyim	“Belki bütün hayatımı sana sarf etmeliyim” cümlesinde “bütün” kelimesi belgisiz sıfattır.
	Senden vazgeçemem <i>hiç bi'</i> zaman affet bebeğim	“Senden vazgeçemem hiç bi' zaman affet bebeğim” cümlesinde “hiçbir” kelimesi belirtme sıfatıdır.
	Gel geride bırak <i>kötü</i> anılarını	“Gel geride bırak kötü anılarını” cümlesinde “kötü” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	Sen sevgiye inan, <i>yeni</i> anılarını	“Sen sevgiye inan, yeni anılarını” cümlesinde “yeni” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	Güler misin <i>bir</i> çocuk gibi?	“Güler misin bir çocuk gibi?” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfattır.
	Yaşamak yaşatır bak herkese <i>bi'</i> travma	“Yaşamak yaşatır bak herkese bi' travma” cümlesindeki “bir” kelimesi belgisiz sıfattır.
	<i>Yeni</i> bi' şarkı gibi besteliyo' yalan	“Yeni bi' şarkı gibi besteliyo' yalan” cümlesinde “yeni” kelimesi niteleme sıfatıdır.
	Sanki bi' <i>mucize</i> bu aşk, sanki yıldırım gibiydi	“Sanki bi' mucize bu aşk, sanki yıldırım gibiydi” cümlesinde “mucize” niteleme sıfatı, “bu” kelimesi işaret sıfatıdır.
	Evet doğru, <i>bu</i> adam çılgınının biriydi	“Evet doğru, bu adam çılgınının biriydi” cümlesinde “bu” işaret sıfatıdır.
	Gökyüzünde en <i>güzel</i> parlayan yıldızım gibiydin	“Gökyüzünde en güzel parlayan yıldızım gibiydin” cümlesindeki “güzel” kelimesi niteleme sıfatıdır. Cümlesindeki “parlayan” kelimesi niteleme sıfatıdır.

Şekil 6. Sıfat kullanıma yönelik bulgular

Türkçe rap şarkılarda tespit edilen sıfatlar tablo 12’de yer almaktadır. İncelenen 10 Türkçe rap şarkısında 208 sıfat kullanımı tespit edilmiştir ve açıklamalarıyla birlikte tablo 12’de yer almıştır. 208 sıfattan 120’si belirtme sıfatı, 88’i niteleme sıfatıdır. En fazla sıfat kullanılan Türkçe rap şarkı Hayki-B1R olmuştur. Türkçe rap şarkılarında varlıkların daha iyi anlatılması için sıfatlardan oldukça fazla yararlanılmıştır. İncelenen Türkçe rap şarkılarda

geçen sıfatlar Türkçe dersi öğretim programında (MEB, 2019 s. 40); 6. sınıf seviyesinde "İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir. 10 Türkçe rap şarkısında tespit edilen 208 sıfat, Türkçe rap şarkıların Türkçe eğitiminde kullanılabilirliği açısından önem taşımaktadır.

4.1.9. Zarf Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 13'te sunulmaktadır.

Tablo 13

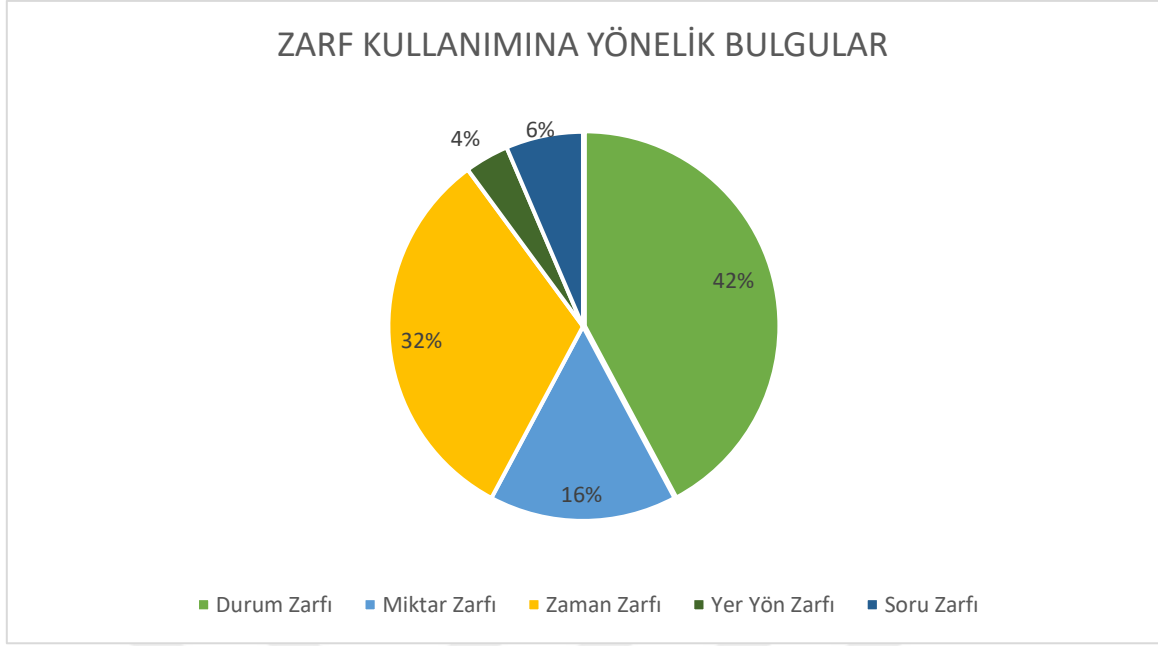
Zarf Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Zarflar
Naim (Eypio)	<i>Bıaktım</i> geldim evimi geride Öyle <i>çok</i> kalp kırdılar ki kırdığım	Bıaktım geldim evimi geride" cümlesindeki "bıaktım" kelimesi durum zarfıdır. "Öyle çok kalp kırdılar ki" cümlesindeki "çok" miktar zarfıdır
Neyim Var Ki (Ceza-Sagopa)	Sınırdaki kalmışlardan biz hep sınıftaki kalmışlardan <i>çok</i> uzaktayız Bu çölde yeşerir <i>elbet</i> <i>Kaybolur</i> gider de sözlerimizi Ve Rap'imizi miras bırakırız yeter Oyuncak bir tabanca elime hâkim oldu <i>çok</i> alıştım Ben <i>bugünde</i> yaşıyorum <i>yarın</i> da meçhulüm Bin yasak ve bin <i>ceza</i> yla <i>ilelebet</i> <i>mi</i> yaşıyorum?	"Sınıftaki kalmışlardan çok uzaktayız" cümlesindeki "çok" miktar zarfıdır. "Bu çölde yeşerir elbet" cümlesindeki "elbet" zaman zarfıdır. "Savaş biter ve biz de sınırın ortasında kaybolur gider" cümlesindeki "kaybolur gider" durum zarfıdır. "Hâkim oldu çok alıştım" cümlesinde "çok" kelimesi miktar zarfıdır. "Ben bugünde yaşıyorum yarın da meçhulüm" cümlesindeki "bugün ve yarın" kelimeleri zaman zarfıdır. "Bin yasak ve bin cezayla ilelebet mi yaşıyorum?" cümlesindeki "ilelebet mi yaşıyorum?" soru zarfıdır.
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	Birer birer <i>kayıp</i> giderdi her bi' sevilene Bayağı bi' bekledim <i>boş</i> Yaşantım sanki bir savaş ve hoş da <i>bazen</i> <i>Ateş kesildiğinde</i> ve de sular <i>durulduğunda</i> Saygıda bi' kusur <i>ettiğinde</i> minnetin de değeri yok Ve benliğimle canlanır tüm hatıralarım <i>Bitince</i> yalnızım Gözümü <i>açtığımda</i> kalmışım yanımda ailem Unuttum bildiğimi <i>doğarken</i> Umudum <i>ölmeden</i> hatırlamak <i>Çıkıp</i> bi' başıma ağlamaktı belki caddelerde <i>Bi'</i> baktım her şey ciddi, <i>hemen</i> uyandım	"Birer birer kayıp giderdi her bi' sevilene" cümlesindeki "kayıp" durum zarfıdır. "Bayağı bi' bekledim boş" cümlesindeki "bayağı" kelimesi miktar zarfı, "boş" kelimesi durum zarfıdır. "Yaşantım sanki bir savaş ve hoş da bazen" cümlesindeki "bazen" zaman zarfıdır. "Ateş kesildiğinde ve de sular durulduğunda" cümlesindeki "kesildiğinde" ve "durulduğunda" kelimeleri zaman zarfıdır. "Saygıda bi' kusur ettiğinde minnetin de değeri yok" cümlesindeki "ettiğinde" kelimesi zaman zarfıdır. "Bitince yalnızım" cümlesindeki "bitince" kelimesi zaman zarfıdır. "Gözümü açtığımda kalmışım" cümlesindeki "açtığımda" zaman zarfıdır. "Unuttum bildiğimi doğarken" cümlesindeki "doğarken" kelimesi zaman zarfıdır. "Umudum ölmeden hatırlamak" cümlesindeki "ölmeden" kelimesi durum zarfıdır. "Çıkıp bi' başıma ağlamaktı belki caddelerde" cümlesindeki "çıkıp" kelimesi durum zarfıdır.

		“Bi' baktım her şey ciddi, hemen uyandım” cümlesindeki “bir” kelimesi durum zarfı, “hemen” kelimesi zaman zarfıdır.
Olur Mu? (Gazapizm)	Zamanın çehresi asıktı biz <i>hep</i> gülmeye gönüllüydük Bir yangının yanında <i>buluşup</i> senle <i>konusup</i> görüşmüştük Biz ki hasreti <i>edeple</i> yaşarız Niye bu uyku hüznün üstüne kuruldu? Geçmez yalnızlık <i>sarılsak</i> da İçimde <i>koşup</i> durma Ben yoruldum bir yerde <i>öyle</i> dursam	“Zamanın çehresi asıktı biz <i>hep</i> gülmeye gönüllüydük” cümlesindeki “hep” zaman zarfıdır. “Bir yangının yanında <i>buluşup</i> senle <i>konusup</i> görüşmüştük” cümlesindeki “buluşup” ve “konusup” kelimeleri durum zarfıdır. “Biz ki hasreti <i>edeple</i> yaşarız” cümlesindeki “edeple” kelimesi durum zarfıdır. “Belki esefle taşırız” cümlesindeki “esefle” kelimesi durum zarfıdır. “Niye bu uyku hüznün üstüne kuruldu?” cümlesindeki “niye” kelimesi soru zarfıdır. “Geçmez yalnızlık <i>sarılsak</i> da” cümlesindeki “sarılsak” kelimesi durum zarfıdır. “Kim teslim alır bulutlardan bu umudu içimde <i>koşup</i> durma” cümlesindeki “koşup” kelimesi durum zarfıdır. “Ben yoruldum bir yerde <i>öyle</i> dursam” cümlesindeki “öyle” durum zarfıdır.
Türk Marşı (Ceza)	Ya bir öne gel ya bi' <i>geri</i> git Her gün <i>tekrâr</i> doğdum Bazen <i>soğudum</i> kaçtım kendimden Bir <i>ileri</i> iki <i>geri</i> yürüyoruz <i>hep</i> Çok tebrikler bulup alana Yoktur diyen bunu <i>nası'</i> göremez? Kafasını <i>çevirip</i> o yere gömer <i>hep</i> Artık yandık <i>hep</i> İnsanlar, insanlıktan çıkmış <i>bazen</i> gördüm <i>gerçekten</i> Bana bunu getiriyor <i>geri geri</i> gidiyorum arada Bi' sıkılınca adım atamadım ara tara hadi beni <i>gelip</i> al Dere tepe koşuyorum <i>ara sıra sıkılıp</i> Elime de bi' kalem <i>alıp</i> aşıyorum tepe dere Deli gibi yürüyorum <i>gece gece</i> kapa çene Hadi bunu hece hece <i>edip gelip</i> al Hadi bi' de bunu başa <i>alıp</i> okuyalım Ya da bunu boşa <i>koyup</i> okutalım, bu ne fayda? Atı bile <i>yarım adım ileride</i> yürüyor Geri durun yasak olan şeyler <i>çok</i> olur	“Ya bir öne gel ya bi' <i>geri</i> git” cümlesindeki “geri” yer-yön zarfıdır. “Her gün <i>tekrâr</i> doğdum” cümlesindeki “tekrâr” kelimesi durum zarfıdır. “Bazen <i>soğudum</i> kaçtım kendimden” cümlesindeki “soğudum” kelimesi durum zarfıdır. “Bir <i>ileri</i> iki <i>geri</i> yürüyoruz <i>hep</i> ” cümlesindeki “ileri, geri” kelimeleri yer-yön zarfı, “hep” kelimesi zaman zarfıdır. “Çok tebrikler bulup alana” cümlesindeki “çok” kelimesi miktar zarfıdır. “Yoktur diyen bunu <i>nası'</i> göremez?” cümlesindeki “nasıl” kelimesi soru zarfıdır. “Kafasını <i>çevirip</i> o yere gömer <i>hep</i> ” cümlesindeki “çevirip” kelimesi durum zarfı, “hep” kelimesi zaman zarfıdır. “İnsanlar, insanlıktan çıkmış <i>bazen</i> gördüm gerçekten” cümlesindeki “bazen” kelimesi zaman zarfı, “gerçekten” kelimesi durum zarfıdır. “Bana bunu getiriyor <i>geri geri</i> gidiyorum arada” cümlesindeki “geri geri” kelimesi yer-yön zarfıdır. “Bi' sıkılınca adım atamadım ara tara hadi beni <i>gelip</i> al” cümlesindeki “alıp” kelimesi durum zarfıdır. “Dere tepe koşuyorum <i>ara sıra sıkılıp</i> ” cümlesinde “ara sıra” zaman zarfı, “sıkılıp” durum zarfıdır. “Elime de bi' kalem <i>alıp</i> aşıyorum tepe dere” cümlesinde “alıp” kelimesi durum zarfıdır. “Deli gibi yürüyorum <i>gece gece</i> kapa çene” cümlesindeki “deli gibi” durum zarfı, “gece gece” kelimesi zaman zarfıdır. “Hadi bunu hece hece <i>edip gelip</i> al” cümlesindeki “edip” ve “gelip” kelimeleri durum zarfıdır. “Hadi bi' de bunu başa <i>alıp</i> okuyalım” cümlesindeki “alıp” kelimesi durum zarfıdır. “Ya da bunu boşa <i>koyup</i> okutalım” cümlesindeki “koyup” kelimesi durum zarfıdır. “Atı bile <i>yarım adım ileride</i> yürüyor” cümlesindeki “yarım adım ileride” durum zarfıdır. “Geri durun yasak olan şeyler <i>çok</i> olur” cümlesindeki “çok” kelimesi miktar zarfıdır.

Bir (Hayki)	Güneş doğarken İstanbul'dan bir başka yükselir Artvin'de bal kadar tatlı, Afyon'da kaymak Pek sevilir bur'da Kastamonu kır pidesi Veya bir simit kap, otur seyret Üsküdar'da kız kulesi, Hep aynı yerde düştük yere Hep aynı yerde ezildik Ocak'ta mırza pişerken ozanlar mâni söyler En iyi dostum Hataylı, en kahraman Maraş Tam on yıl üstüme geldiler gıpta edip Keşke şimdi görüp yazsa Karacaoğlu Gel dedikçe geri koşar kul Henüz askerdim bir sabah soludum Sipil'i Düşüp koşarken tanıdım seni, toprağında kanım Sen ki ben giderken arkamdan bakıp ağlayan kadın Yarınlar hür ve bir, darılma küsme gül sarıl	“Güneş doğarken İstanbul'dan bir başka yükselir” cümlesindeki “doğarken” kelimesi zaman zarfıdır. “Artvin'de bal kadar tatlı, Afyon'da kaymak” cümlesindeki “kadar” kelimesi miktar zarfıdır. “Pek sevilir bur'da Kastamonu kır pidesi” cümlesindeki “pek” kelimesi miktar zarfıdır. “Veya bir simit kap, otur seyret Üsküdar'da” cümlesindeki “otur seyret” kelimeleri durum zarfıdır. “Hep aynı yerde düştük yere” cümlesindeki “hep” kelimesi zaman zarfıdır. “Ocak'ta mırza pişerken ozanlar mâni söyler” cümlesindeki “pişerken” kelimesi zaman zarfıdır. “En iyi dostum Hataylı, en kahraman Maraş” cümlesindeki “en” kelimeleri miktar zarfıdır. “Tam on yıl üstüme geldiler gıpta edip” cümlesindeki “edip” kelimesi durum zarfıdır. “Keşke şimdi görüp yazsa Karacaoğlu” “şimdi” kelimesi zaman zarfı, “görüp” kelimesi durum zarfıdır. “Gel dedikçe geri koşar kul” cümlesindeki “dedikçe” kelimesi durum zarfı, “geri” kelimesi yer-yön zarfıdır. “Doğanın en masalsı yüzü Kapadokya” cümlesindeki “en” miktar zarfıdır. “Henüz askerdim bir sabah soludum Sipil'i” cümlesindeki “henüz” ve “bir sabah” kelimeleri zaman zarfıdır. “Düşüp koşarken tanıdım seni” cümlesindeki “düşüp koşarken” kelimeleri durum zarfıdır. “Sen ki ben giderken arkamdan bakıp ağlayan kadın” cümlesindeki “giderken” kelimesi zaman zarfıdır. “Yarınlar hür ve bir, darılma küsme gül sarıl” cümlesindeki “gül” kelimesi durum zarfıdır.
Şehir (Candan Erçetin)	Bu şehir insanı uzak kılıyor Bu şehir insanı hayli yoruyor Bu şehir insanı hep kandırıyor Bağlamış elimi kolumu, ne kadar uzağa gitsem de kopamadım Ne kadar yakınsam ona ben o kadar uzağım Gel bu şehrin havası böyle kalsın Bazen hatırlatır ve ağlatır Güldürür, bi' gün yaşarken bir gün öldürür Bir de şehirli türkü tutturup karşılıklı seninle Pes etmedik, umutla yürüdük işte her gün Yorulmuş tüm bedenler, acep neden?	“Bu şehir insanı uzak kılıyor” cümlesindeki “uzak” kelimesi durum zarfıdır. “Bu şehir insanı hayli yoruyor” cümlesindeki “hayli” kelimesi miktar zarfıdır. “Bu şehir insanı hep kandırıyor” cümlesindeki “hep” kelimesi zaman zarfıdır. “Bağlamış elimi kolumu, ne kadar uzağa gitsem de kopamadım” cümlesindeki “ne kadar” kelimesi soru zarfıdır. “Ne kadar yakınsam ona ben o kadar uzağım” cümlesindeki “ne kadar” kelimesi soru zarfıdır. “Gel bu şehrin havası böyle kalsın” cümlesindeki “böyle” kelimesi durum zarfıdır. “Bazen hatırlatır ve ağlatır” cümlesindeki “bazen” kelimesi zaman zarfıdır. “Güldürür, bi' gün yaşarken bir gün öldürür” cümlesindeki “bir gün” ve “yaşarken” kelimeleri zaman zarfıdır. “Bir de şehirli türkü tutturup karşılıklı seninle” cümlesindeki “tutturup” kelimesi durum zarfıdır. “Pes etmedik, umutla yürüdük işte her gün aynı yolda” cümlesindeki “umutla” kelimesi durum zarfı, “her gün” kelimesi zaman zarfıdır. “Yorulmuş tüm bedenler, acep neden?” cümlesindeki “neden” kelimesi soru zarfıdır.
Galiba (Sagopa)	Bu ikilemlerin arkasında çok şey var	“Bu ikilemlerin arkasında çok şey var” cümlesindeki “çok” kelimesi miktar zarfıdır.

	Hak ettiğimi düşündüğümde <i>hiç</i> de adil değil ki	“Hak ettiğimi düşündüğümde hiç de adil değil ki” cümlesindeki “hiç” kelimesi miktar zarfıdır.
	Sal yaralı balıkları gitsin, misina <i>artık çok</i> gergin	“Sal yaralı balıkları gitsin, misina artık çok gergin” cümlesindeki “sal” kelimesi durum zarfı, “artık” kelimesi zaman zarfı, “çok” kelimesi miktar zarfıdır.
	<i>Hep</i> anlatırdı sevdiklerim	“Hep anlatırdı sevdiklerim, “Böyleyken böyle olur” cümlesindeki “hep” kelimesi zaman zarfıdır.
	Ben deli dolu biriyim, ama <i>şu an</i> sadece doluyum	“Ben deli dolu biriyim, ama şu an sadece doluyum” cümlesindeki “şu an” kelimesi zaman zarfıdır.
	Sen <i>giderken</i> adımlarını sayarım, heyhat	“Sen giderken adımlarını sayarım, heyhat” cümlesindeki “giderken” kelimesi zaman zarfıdır.
	Ne yazık seni <i>yanlış</i> tanıdım sanırım	“Ne yazık seni yanlış tanıdım sanırım” cümlesindeki “yanlış” kelimesi durum zarfıdır.
	Ben <i>yarımken</i> yarınla bugün arasında nedir farklılık? Senden varan güller <i>artık</i> rayıhasız	“Senden varan güller artık rayıhasız” cümlesindeki “artık” kelimesi zaman zarfı, “rayıhasız” durum zarfıdır.
	Sen olmadan <i>ne işe yarar en</i> güzel kumsal?	“Ben yarımken yarınla bugün arasında nedir farklılık?” cümlesindeki “yarımken” kelimesi zaman zarfıdır.
	Geriye kalan her şeyi yıktım, <i>fena</i> yaptım Ve <i>en</i> güzeli unuttum	“Sen olmadan ne işe yarar en güzel kumsal?” cümlesindeki “ne işe yarar” kelimesi soru zarfı, “en” miktar zarfıdır.
	<i>Defalarca</i> tekrarladım kendimi her yeni gün için Ama her yeni gün eskidi, <i>yarın</i>	“Geriye kalan her şeyi yıktım, fena yaptım” cümlesindeki “fena” kelimesi durum zarfıdır.
	Sen <i>şimdi</i> yoluna bak, ben adımlarını sayarım	“Ve en güzeli unuttum” cümlesindeki “en” kelimesi miktar zarfıdır.
		“Defalarca tekrarladım kendimi her yeni gün için” cümlesindeki “defalarca” kelimesi durum zarfıdır.
		“Ama her yeni gün eskidi, yarın” cümlesindeki “yarın” kelimesi zaman zarfıdır.
		“Sen şimdi yoluna bak, ben adımlarını sayarım” cümlesindeki “şimdi” kelimesi zaman zarfıdır.
Bırakman Doğru Mu? (Anıl Piyancı)	Söyle <i>gerçekten</i> seven oldu mu? İkimize hiç bi' zaman <i>uzak</i> durma Sarılp <i>tekrar</i> hisset bana Yüreğim <i>düşer</i> durur hatıralara Geceler yine <i>yapışırken</i> yakama <i>Artık</i> iyi gelmiyor bak yarama Gökyüzünde <i>en</i> güzel parlayan yıldızım gibiydin	“Söyle gerçekten seven oldu mu?” cümlesinde “gerçekten” kelimesi durum zarfıdır. “İkimize hiç bi' zaman uzak durma” cümlesinde “uzak” kelimesi durum zarfıdır. “Sarılp tekrar hisset bana” cümlesinde “tekrar” kelimesi yineleme zarfıdır. “Yüreğim düşer durur hatıralara” cümlesinde “düşer” kelimesi durum zarfıdır. “Üzer durur aklım almaz ah” cümlesindeki “üzer” kelimesi durum zarfıdır. “Geceler yine yapışırken yakama” cümlesinde “yine” kelimesi zaman zarfıdır. “Artık iyi gelmiyor bak yarama” cümlesinde “iyi” kelimesi durum zarfıdır. Cümlesinde “artık” kelimesi zaman zarfıdır. “Gökyüzünde en güzel parlayan yıldızım gibiydin” cümlesindeki “en” kelimesi miktar zarfıdır.

Şekil 7. Zarf kullanımına yönelik bulgular

Türkçe rap şarkılarda tespit edilen zarflar tablo 13'te yer almaktadır. 9 Türkçe rap şarkıda 109 zarf incelenerek, açıklamalarına tablo 13'te yer verilmiştir. 109 zarftan 46'sı durum zarfı, 35'i zaman zarfı, 7'si soru zarfı, 4'ü yer yön zarfı, 17'si miktar zarfıdır. En fazla zarf kullanılan Türkçe rap şarkı Ceza-Türk Marşı olmuştur. Bu bulgular şarkı sözleriyle düşüncelerini aktarırken sanatçıların ifadelerini kuvvetlendirmek için zarflardan yararlandığını ortaya koymaktadır. En çok eylemlerin nasıl gerçekleştiğini ifade etmek için durum zarfını kullanmışlardır. İncelenen Türkçe rap şarkılarda geçen zarflar Türkçe dersi öğretim programında (MEB, 2019 s. 44); 7. sınıf seviyesinde "Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir. Tespit edilen 109 zarf, Türkçe rap şarkıların Türkçe eğitiminde kullanılabilmesi yönüyle önemlidir.

4.1.10. Zamir Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 14'te sunulmaktadır.

Tablo 14

Zamir Kullanımı

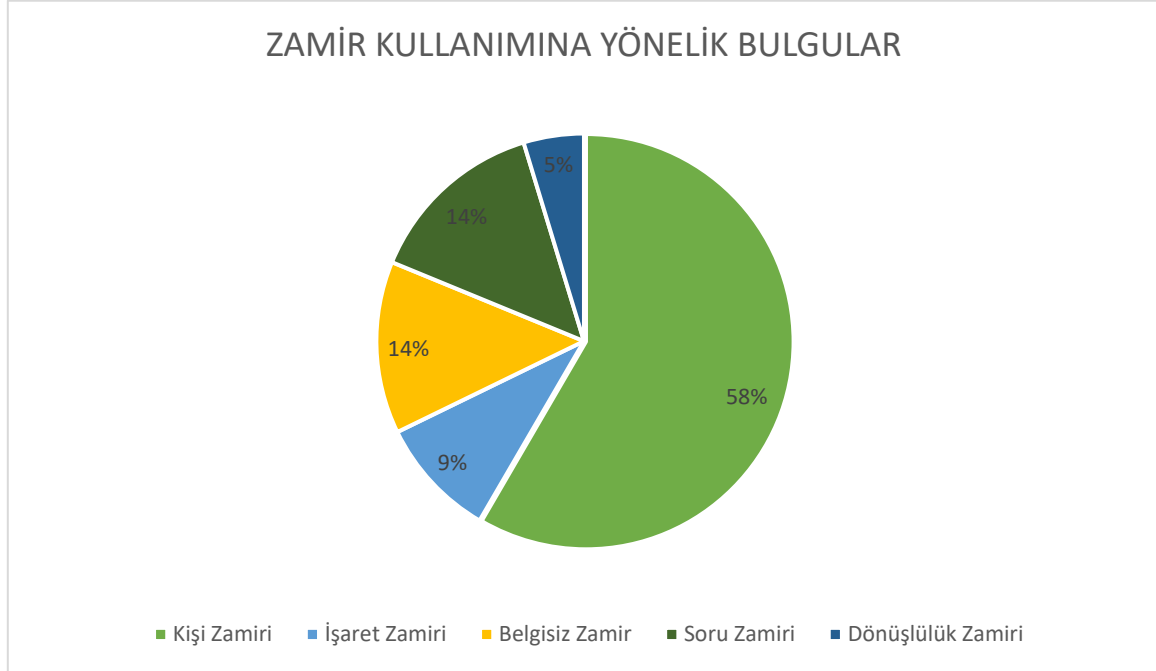
Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Zamirler
Naim (Eypio)	Demişti anam <i>bana</i> "Buz da olsun erime" <i>Onlar bana</i> isim arıyo' Razgrad'da düğünlerin <i>hepsi</i> sözlü sazlıdır <i>Sen</i> de çalma lütfen böyle, kalbim bak hasarlıdır Güneş doğar her bi' gün ve her gün <i>beni</i> kandırır Zalim dünyama olmuş <i>herkes</i> âlim Hayat <i>sana</i> ağır geldi, kalmadı mecalin Kalbimizde varsın <i>bizim</i> her zaman her daim	"Demişti anam bana "Buz da olsun erime" cümlesindeki "bana" kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. "Onlar bana isim arıyo" cümlesindeki "onlar" kelimesi 3. Çoğul kişi zamiri, "bana" kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. "Razgrad'da düğünlerin hepsi sözlü sazlıdır" cümlesindeki "hepsi" kelimesi belgisiz zamirdir. "Sen de çalma lütfen böyle, kalbim bak hasarlıdır" cümlesindeki "sen" kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. "Güneş doğar her bi' gün ve her gün beni kandırır" cümlesindeki "beni" kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. "Zalim dünyama olmuş herkes âlim" cümlesindeki "herkes" kelimesi belgisiz zamirdir. "Hayat sana ağır geldi, kalmadı mecalin" cümlesindeki "sana" kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. "Kalbimizde varsın bizim her zaman her daim" cümlesindeki "bizim" kelimesi 1. Çoğul kişi zamiridir.
Neyim Var Ki (Ceza-Sagopa)	Çölde kazanılan zaferler <i>hepsi</i> kanla yazılır Sanki yoktu başta <i>hepsi</i> kalsın <i>Kendimin</i> hudutlarında bir çiçektim Savaş biter ve <i>biz</i> de sınırın ortasında kaybolur gider <i>Ben</i> bi' cümlelik bi' nokta değilim <i>Ben</i> bugünde yaşıyorum	"Çölde kazanılan zaferler hepsi kanla yazılır" cümlesindeki "hepsi" kelimesi belgisiz zamirdir. "Sanki yoktu başta hepsi kalsın" cümlesindeki "hepsi" kelimesi belgisiz zamirdir. "Kendimin hudutlarında bir çiçektim mordum" cümlesindeki "kendimin" kelimesi dönüşlülük zamiridir. "Savaş biter ve biz de sınırın ortasında kaybolur gider" cümlesindeki "biz" kelimesi 1. Çoğul kişi zamiridir. "Ben bi' cümlelik bi' nokta değilim" cümlesindeki "ben" kelimesi" 1. Tekil kişi zamiridir. "Ben bugünde yaşıyorum yarın da meçhulüm" cümlesindeki "ben" 1. Tekil kişi zamiridir.
Gelsin Hayat Bildigi Gibi (Ceza)	<i>Sen</i> ağlasan da boş, ışık da yaksan nafiye Kazanmak <i>herkes</i> ister <i>Ne</i> istediğini bilmektir önemlisi <i>Benimse</i> yol yürür gider bi' seyyah olurum İttiler fakat <i>ben</i> olmadım tuş <i>Ben</i> hep aynı yerde saydım	"Sen ağlasan da boş, ışık da yaksan nafiye" cümlesinde "sen" kelimesi 2. Tekil kişi zamiri olarak kullanılmıştır. "Kazanmak herkes ister" cümlesinde "herkes" kelimesi belgisiz zamirdir. "Ne istediğini bilmektir önemlisi" cümlesindeki "ne" kelimesi soru zamiridir. "Benimse yol yürür gider bi' seyyah olurum" cümlesindeki "benim" kelimesi 1. Tekil kişi zamiri olarak kullanılmıştır. "İttiler fakat ben olmadım tuş" cümlesindeki "ben" kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. "Ben hep aynı yerde saydım" cümlesindeki "ben" kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir.
Türk Marşı (Ceza)	Ya da <i>bana</i> bırak hadi, bu nası' bi' beat? Ve de <i>bana</i> neşe verebilecek bi' gün Bazen soğudum kaçtım <i>kendimden</i> <i>Kimler</i> çözmüş ki bu sorunu? <i>Bizler</i> bulsak da bu soruyu <i>Kimler</i> gelmiş geçmiş Dünden kalmış <i>ne</i> var acaba? Yoktur diyen <i>bunu</i> nası' göremez? Kafasını çevirip o yere gömer hep	"Ya da bana bırak hadi, bu nası' bi' beat?" cümlesindeki "bana" kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. "Ve de bana neşe verebilecek bi' gün" cümlesindeki "bana" kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. "Bazen soğudum kaçtım kendimden" cümlesindeki "kendimden" kelimesi dönüşlülük zamiridir. "Kimler çözmüş ki bu sorunu?" cümlesindeki "kimler" kelimesi soru zamiridir. "Bizler bulsak da bu soruyu" cümlesindeki "bizler" kelimesi 1. Çoğul kişi zamiridir. "Kimler gelmiş geçmiş" cümlesindeki "kimler" kelimesi soru zamiridir.

	Sen yok, zannetsen de gerçek böyle her yerde Haykırsan, inletsen de asla duymaz hiç kimse Hep anlatsan, zannetmem <i>ben</i> duysun kimse bir yerde Peri <i>beni</i> <i>nerelere</i> götürüyor veremedim <i>ara</i> bile <i>Bana</i> bunu getiriyor geri geri gidiyorum <i>arada</i> Bi' sıkılınca adım atamadım <i>ara</i> tara hadi <i>beni</i> gelip al Hadi <i>bunu</i> hece hece edip gelip al Neyi bilemedik acaba ve <i>neyi</i> görememedik? Adım atamadık elimize de <i>ne</i> geçmiş Nerelele gelemedik acaba ve <i>nereleri</i> göremedik? Biri <i>bana</i> desin hadi <i>bunun</i> sonu nerelere varır? Neyin sonu <i>bunu</i> bana soruyorsun Hadi bi' de <i>bunu</i> başa alıp okuyalım Ya da <i>bunu</i> boşa koyup okutalım, <i>bu</i> ne fayda? Kutu gibi dolu kafa <i>beni</i> deli ediyö' Geri durun yasak olan <i>şeyler</i> çok olur	“Dünden kalmış ne var acaba?” cümlesindeki “ne” kelimesi soru zamiridir. “Yoktur diyen bunu nasıl göremez?” cümlesindeki “bunu” kelimesi işaret zamiridir. “Kafasını çevirip o yere gömer hep” cümlesindeki “o” kelimesi 3. Tekil kişi zamiridir “Sen yok, zannetsen de gerçek böyle her yerde” cümlesindeki “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Haykırsan, inletsen de asla duymaz hiç kimse” cümlesindeki “kimse” kelimesi belgisiz zamiridir. “Hep anlatsan, zannetmem ben duysun kimse bir yerde” cümlesinde “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Kimse” kelimesi belgisiz zamiridir. “Peri beni nerelere götürüyor veremedim ara bile” cümlesindeki “beni” kelimesi 1. Tekil kişi zamiri, “nerelere” kelimesi soru zamiridir. “Bana bunu getiriyor geri geri gidiyorum arada” cümlesindeki “bana” kelimesi 4. Tekil kişi zamiri, “bunu” kelimesi işaret zamiridir. “Bi' sıkılınca adım atamadım ara tara hadi beni gelip al” cümlesindeki “beni” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Hadi bunu hece hece edip gelip al” cümlesindeki “bunu” kelimesi işaret zamiridir. “Neyi bilemedik acaba ve neyi görememedik?” cümlesindeki “neyi” kelimeleri soru zamiridir. “Adım atamadık elimize de ne geçmiş” cümlesindeki “ne” kelimesi soru zamiridir. “Nerelele gelemedik acaba ve nereleri göremedik” cümlesindeki “nerelere” kelimesi soru zamiridir. “Biri bana desin hadi bunun sonu nerelere varır?” cümlesindeki “bana” kelimesi 1. Tekil kişi zamiri, “bunu” kelimesi işaret zamiridir. “Neyin sonu bunu bana soruyorsun” cümlesindeki “neyin” kelimesi soru zamiri, “bunu” kelimesi işaret zamiri, “bana” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Hadi bi' de bunu başa alıp okuyalım” cümlesindeki “bunu” kelimesi işaret zamiridir. “Ya da bunu boşa koyup okutalım, bu ne fayda?” cümlesindeki “bunu” kelimesi işaret zamiri, “bu” işaret zamiri, “ne” soru zamiridir. “Kutu gibi dolu kafa beni deli ediyö” cümlesindeki “beni” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Geri durun yasak olan şeyler çok olur” cümlesindeki “şeyler” belgisiz zamiridir.
Olur Mu? (Gazapizm)	Belki de tanımaz <i>kimse</i> hiç olmadık ancak Zamanın çehresi asıktı <i>biz</i> hep gülmeye gönüllüydük Bir yangının yanında buluşup <i>senle</i> <i>Biz</i> ki hasreti edeple yaşarız <i>Neleri</i> yüklendi omzum <i>Bana</i> dişlerini gıcırdatma <i>Bana</i> her <i>şeyi</i> bir unuttursan <i>Kim</i> teslim alır bulutlardan bu umudu İçimde koşup durma, <i>ben</i> yorulдум bir yerde öyle dursam Sonra her <i>şeyi</i> çocuklaştırmak <i>Sen</i> gelip yanıma oturduğunda Eğdirir başını önüne <i>senin</i>?	“Belki de tanımaz kimse hiç olmadık ancak” cümlesindeki “kimse” kelimesinde belgisiz zamiridir. “Zamanın çehresi asıktı biz hep gülmeye gönüllüydük” cümlesindeki “biz” kelimesi 1. Çoğul kişi zamiridir. “Kalsan sığdıramadım ondan, gitsen dünya yarım” cümlesindeki “ondan” kelimesi işaret zamiridir. “Neleri yüklendi omzum” cümlesindeki “neleri” kelimesi soru zamiridir. “Bana dişlerini gıcırdatma” cümlesindeki “bana” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Bana her şeyi bir unuttursan” cümlesindeki “bana” kelimesi 1. Tekil kişi zamir, “şey” kelimesi belgisiz zamiridir. “Kim teslim alır bulutlardan bu umudu” cümlesindeki “kim” kelimesi soru zamiridir. “İçimde koşup durma, ben yorulдум bir yerde öyle dursam” cümlesindeki “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir.

		“Sonra her şeyi çocuklaştırmak” cümlesindeki “şey” kelimesi belgisiz zamiridir. “Sen gelip yanıma oturduğunda” cümlesindeki “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Eğdirir başını önüne senin?” cümlesindeki “senin” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir.
Bir (Hayki)	Gökteki ay tıpkı <i>bizim</i> Kütahya'da porselen <i>Bu bizim</i> soframız, buyurun <i>hepimizi</i> doyurur Kıbrıs da <i>bizimle</i> elbet Lefkoşa ve Girne <i>Sen</i> parçala ve kırlet, ülkem kültürlerle birlik Amaç hep bir ağızdan <i>burası</i> yurdum diyebilmek Tüm sokaklarım tozlu, <i>ben</i> Diyarbakır'da doğdum Bugün kimse yüz dönmüyor <i>bize</i> Nasreddin gibi <i>Ne</i> için kavga <i>ne</i> için savaş, bu <i>senin</i> yurdun Sakarya, Osmaniye, Dersim ve Burdur <i>Bu</i> da azsa Muğla, Sinop, Yozgat, Uşak Düşüp koşarken tanıdım <i>seni</i>, toprağında <i>kanım</i> <i>Sen</i> ki <i>ben</i> giderken arkamdan bakıp ağlayan kadın Çözüm mü kin ve hır, bakın <i>bizim</i> bu kar ve kır Ben <i>neysem</i> öylesin <i>sen</i> çünkü Bir yemin ve tövbemiz, her <i>nerede</i> olursan ol	“Gökteki ay tıpkı bizim Kütahya'da porselen” cümlesindeki “bizim” kelimesi 1. Çoğul kişi zamiridir. “Bu bizim soframız, buyurun hepimizi doyurur” cümlesindeki “bu” işaret zamiri, “bizim” kelimesi 1. Çoğul kişi zamiri, “hepimiz” kelimesi belgisiz zamiridir. “Kıbrıs da bizimle elbet Lefkoşa ve Girne” cümlesinde “bizimle” kelimesi 1. Çoğul kişi zamiridir. “Sen parçala ve kırlet, ülkem kültürlerle birlik” cümlesinde “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Amaç hep bir ağızdan burası yurdum diyebilmek” cümlesinde “burası” kelimesi işaret zamiridir. “Tüm sokaklarım tozlu, ben Diyarbakır'da doğdum” cümlesinde “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Bugün kimse yüz dönmüyor bize Nasreddin gibi” cümlesinde “bize” kelimesi 1. Çoğul kişi zamiri, “kimse” kelimesi belgisiz zamiridir. “Ne için kavga ne için savaş, bu senin yurdun” cümlesinde “ne” kelimeleri soru zamiri, “senin” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Bu da azsa Muğla, Sinop, Yozgat, Uşak” cümlesindeki “bu” kelimesi işaret zamiridir “Düşüp koşarken tanıdım seni, toprağında kanım” cümlesinde “seni” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Sen ki ben giderken arkamdan bakıp ağlayan kadın” cümlesinde “sen” 2. Tekil kişi zamiri, “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Çözüm mü kin ve hır, bakın bizim bu kar ve kır” cümlesindeki “bizim” kelimesi 1. Çoğul kişi zamiridir. “Yarınlar hür ve bir, darılma küsme gül sarıl” cümlesinde “kimse” kelimesi belgisiz zamiridir. “Ben neysem öylesin sen çünkü” cümlesindeki “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiri, “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiri, “ne” kelimesi soru zamiridir. “Bir yemin ve tövbemiz, her nerede olursan ol” cümlesinde “nerede” kelimesi soru zamiridir.
Şehir (Candan Erçetin)	<i>Senin</i> için yazılmış her şiir Bak bir ömrü verece'm işte, bu şehir <i>benim</i> <i>Ne</i> kadar yakınsam <i>ona</i> <i>ben</i> o kadar uzağım <i>Ondan</i> her taraf tuzak, her bi' yer yalan Bi' türküdür bu duyduğun <i>senin</i> için Birbirimize verdiğimiz sözlerin <i>hepsini</i> tutalım Bir de şehirli türkü tutturup karşılıklı <i>seninle</i> Her güneşli gün ve her yıldızlı geceyi özler <i>o</i> da <i>bizim</i> gibi Kardeşiz <i>biz</i> sanki yağmuruyla ıslanan ağaç <i>gibi</i> Kökünden bağlı kopmaz, özumdür <i>o</i> bilinmez Bu şehir <i>benim</i> ve bu şehir <i>bizimmiş</i> anla	“Senin için yazılmış her şiir” cümlesinde “senin” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Bak bir ömrü verece'm işte, bu şehir benim” cümlesinde “benim” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Ne kadar yakınsam ona ben o kadar uzağım” cümlesinde “ne” kelimesi soru zamiri, “ona” kelimesi 3. Tekil kişi zamiri, “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Ondan her taraf tuzak, her bi' yer yalan” cümlesinde “ondan” kelimesi 3. Tekil kişi zamiridir. “Bi' türküdür bu duyduğun senin için” cümlesinde “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Gel biz şehrin havasına hiç uymayalım” cümlesinde “biz” kelimesi 1. Çoğul kişi zamiridir. “Birbirimize verdiğimiz sözlerin hepsini tutalım” cümlesinde “hepsini” kelimesi belgisiz zamiridir. “Bir de şehirli türkü tutturup karşılıklı seninle” cümlesinde “seninle” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir.

	Bırakmam, terk etmem, <i>ben</i> gitmem bu şehirden	“Her güneşli gün ve her yıldızlı geceyi özler o da bizim gibi” cümlesinde “o” kelimesi 3. Tekil kişi zamiri, “bizim” kelimesi 1. Çoğul kişi zamiridir. “Kardeşiz biz sanki yağmuruyla ıslanan ağaç gibi” cümlesinde “biz” 1. Çoğul kişi zamiridir. “Kökünden bağlı kopmaz, özumdür o bilinmez” cümlesinde “o” kelimesi işaret zamiridir. “Bu şehir benim ve bu şehir bizimmiş anla” cümlesinde “benim” kelimesi 1. Tekil kişi zamiri, “bizimmiş” kelimesi 1. Çoğul kişi zamiridir. “Bırakmam, terk etmem, ben gitmem bu şehirden” cümlesindeki “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir.
Galiba (Sagopa)	Bu ikilemlerin arkasında çok şey var Hiçbi' şey bi' neden değil ki ama <i>Sen</i> nesin ve kimsin? İster istemez her şeyim sende rehin Ne yanlış bi' karar masası, <i>sen</i> ne kötü bi' hâkimsin Bu ne zor bi' dosya, <i>sen</i> ne kolay bi' kararsın Senden görünmüyor önüm, meğer ne kolaymış fikrî ölüm <i>Ben</i> deli dolu biriyim, ama şu an sadece doluyum <i>Beni</i> arayan or'da bulur Sanki <i>sen</i> bir avcı, <i>bense</i> infilak eden keklik Vakit durdu, bu acı <i>beni</i> boğdu, bittim şimdilik <i>Sen</i> giderken adımlarını sayarım, heyhat Ne yazık <i>seni</i> yanlış tanıdım sanırım <i>Bana</i> söylenmiş gibi çalan şarkılar En dibini ancak <i>senin</i> bildiğin o dipsiz kuyu <i>Ben</i> yarımken yarınla bugün arasında nedir farklılık? Senden varan güller artık rayıhasız <i>Ben</i> uslu çocuk, <i>sen</i> arsız Sensiz yerim yurdum yokmuş gibi, <i>ben</i> diyarsız Defalarca tekrarladım <i>kendimi</i> her yeni gün için	“Bu ikilemlerin arkasında çok şey var” cümlesinde “şey” kelimesi belgisiz zamirdir. “Hiçbi' şey bi' neden değil ki ama” cümlesinde “şey” kelimesi belgisiz zamirdir. “Sen nesin ve kimsin?” cümlesinde “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiri, “nesin” kelimesi soru zamiri, “kimsin” kelimesi soru zamiridir. “İster istemez her şeyim sende rehin” cümlesinde “şey” kelimesi soru zamiri, “sende” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Ne yanlış bi' karar masası, sen ne kötü bi' hâkimsin” cümlesinde “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Bu ne zor bi' dosya, sen ne kolay bi' kararsın” cümlesinde “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Senden görünmüyor önüm, meğer ne kolaymış fikrî ölüm” cümlesinde “senden” kelimesi 2. Tekil kişi zamiri, “ne” kelimesi soru zamiridir. “Ben deli dolu biriyim, ama şu an sadece doluyum” cümlesinde “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Beni arayan or'da bulur” cümlesinde “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiri, “orada” kelimesi işaret zamiridir. “Sanki sen bir avcı, bense infilak eden keklik” cümlesinde “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiri, “bense” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Vakit durdu, bu acı beni boğdu, bittim şimdilik” cümlesinde “beni” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “Sen giderken adımlarını sayarım, heyhat” cümlesinde “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Ne yazık seni yanlış tanıdım sanırım” cümlesinde “ne” kelimesi soru zamiri, “seni” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Bana söylenmiş gibi çalan şarkılar” cümlesindeki “bana” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir. “En dibini ancak senin bildiğin o dipsiz kuyu” cümlesinde “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Ben yarımken yarınla bugün arasında nedir farklılık?” cümlesinde “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiri, “nedir” kelimesi soru zamiridir. “Senden varan güller artık rayıhasız” cümlesindeki “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Ben uslu çocuk, sen arsız” cümlesinde “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiri, “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiridir. “Sensiz yerim yurdum yokmuş gibi, ben diyarsız” cümlesinde “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamiri, “ben” 1. Tekil kişi zamiridir. “Defalarca tekrarladım kendimi her yeni gün için” cümlesinde “kendi” kelimesi dönüşlülük zamiridir.
Tutsak (Sefo)	Gümüş gerdanında, tutsaktı <i>ben</i> ellerinde	“Gümüş gerdanında, tutsaktı ben ellerinde” cümlesinde “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamiridir.

		<i>Bana göre biri var (ah) kabul delice Ona haber veriyö' (ah) o gün gelecek, ey</i>	“Bana göre biri var (ah) kabul delice” cümlesinde “bana” kelimesi 1. Tekil kişi zamiri, “biri” kelimesi belgisiz zamirdir “Ona haber veriyö' (ah) o gün gelecek, ey” cümlesinde “ona” kelimesi 3. Tekil kişi zamirdir.
Bırakman Mu? (Anıl Piyancı)	Doğru	Söyle, çekinme <i>benimle</i> konuş Boşuna üzülop, <i>bana</i> kurulup tuzak kurma Düşürme bu duruma <i>bizi</i> , yolumuzu kesip Belki bütün hayatımı <i>sana</i> sarf etmeliyim <i>Senden</i> vazgeçmem Sarılıp tekrar hisset <i>bana</i> <i>Sen</i> sevgiye inan, yeni anılarını İkimiz geçmeliyiz sınavdan Yaşamak yaşatır bak <i>herkese</i> bi' travma Evet doğru, bu adam çılgınının <i>biriydi</i> Ve <i>sen benim</i> şansım, bi' nevi tılsımım gibiydin	“Söyle, çekinme benimle konuş” cümlesinde “ben” 1. Tekil kişi zamirdir. “Boşuna üzülop, bana kurulup tuzak kurma” cümlesinde “bana” kelimesi 1. Tekil kişi zamirdir. “Düşürme bu duruma bizi, yolumuzu kesip” Cümlesinde “biz” kelimesi 3. Çoğul kişi zamirdir. “Belki bütün hayatımı sana sarf etmeliyim” Cümlesinde “sana” kelimesi 2. Tekil kişi zamirdir. “Senden vazgeçmem hiç bi' zaman affet bebeğim” Cümlesinde “senden” kelimesi 2. Tekil kişi zamirdir. “Sarılıp tekrar hisset bana” cümlesinde “bana” kelimesi 1. Tekil kişi zamirdir. “Sen sevgiye inan, yeni anılarını” cümlesinde “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamirdir. “Yaşamak yaşatır bak herkese bi' travma” Cümlesinde “herkes” belgisiz zamirdir. “Evet doğru, bu adam çılgınının biriydi” cümlesinde “biri” belgisiz zamirdir. “Ve sen benim şansım, bi' nevi tılsımım gibiydin” Cümlesinde “sen” kelimesi 2. Tekil kişi zamirdir. Cümlesinde “ben” kelimesi 1. Tekil kişi zamirdir.

Şekil 8. Zamir kullanımına yönelik bulgular

10 Türkçe rap şarkıda 145 zamir incelenerek, açıklamalarına tablo 14'te yer verilmiştir. 145 zamirin 87'si kişi, 21'i soru, 14'ü işaret, 20'si belgisiz ve 3'ü dönüşlölük zamirdir. Zamirler;

ismin yerini tutan kelimelerdir ve Türkçenin zenginliğini göstermektedir. En fazla zamir kullanılan Türkçe rap şarkı Ceza-Türk Marşı olmuştur. İncelenen Türkçe rap şarkılarda geçen zamirler Türkçe dersi öğretim programında (MEB, 2019 s. 40); 6. sınıf seviyesinde "Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir. 10 Türkçe rap şarkısında incelenen 145 zamir, Türkçe rap şarkıların Türkçe eğitiminde kullanılabilmesi yönüyle önemlidir.

4.1.11. Edat Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 15’te sunulmaktadır.

Tablo 15

Edat Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Edat Kullanımı
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	Fakat bu kalp unutmaz, unutamaz <i>ki</i> zaten Bu öyle lanet olası toz bi' pembe <i>ki</i>	“Fakat bu kalp unutmaz, unutamaz ki zaten” cümlesindeki “ki” edatı pekiştirme kuran edattır. “Bu öyle lanet olası toz bi' pembe ki” cümlesindeki “ki” edatı duygu yoğunluğunu belirten edattır.
Türk Marşı (Ceza)	Deli <i>gibi</i> yürüyorum gece gece kapa çene Kutu <i>gibi</i> dolu kafa beni deli ediyoy'	“Deli gibi yürüyorum gece gece kapa çene” cümlesindeki “gibi” edatı benzerlik edatıdır. “Kutu gibi dolu kafa beni deli ediyoy” cümlesindeki “gibi” edatı benzerlik edatıdır.
Hayki (Bir)	Artvin'de bal <i>kadar</i> tatlı, Afyon'da kaymak Ne için kavga ne <i>için</i> savaş, bu senin yurdun	“Artvin'de bal kadar tatlı, Afyon'da kaymak” cümlesindeki “kadar” edatı derece bildiren edattır. “Ne için kavga ne için savaş, bu senin yurdun” cümlesindeki “için” edatı amaç bildiren edattır.
Şehir (Candan Erçetin)	Senin <i>için</i> yazılmış her şiir Bak bir ömrü verece'm <i>işte</i> , bu şehir benim Ne <i>kadar</i> yakınsam ona ben o <i>kadar</i> uzağım Her güneşli gün ve her yıldızlı geceyi özler o da bizim <i>gibi</i> Kardeşiz biz sanki yağmuruyla ıslanan ağaç <i>gibi</i>	“Senin için yazılmış her şiir” cümlesindeki “için” edatı amaç bildiren edattır. “Bak bir ömrü verece'm işte, bu şehir benim” cümlesindeki “işte” edatı anlatılan şeye dikkat çekmek amacıyla kullanılan edattır. “Ne kadar yakınsam ona ben o kadar uzağım” cümlesindeki “kadar” edatları derece bildiren edatlardır. “Her güneşli gün ve her yıldızlı geceyi özler o da bizim gibi” cümlesindeki “gibi” benzerlik edatıdır. “Kardeşiz biz sanki yağmuruyla ıslanan ağaç gibi” cümlesindeki “gibi” benzerlik edatıdır.
Galiba (Sagopa)	Bana söylenmiş <i>gibi</i> çalan şarkılar Ben uslu çocuk, sen arsız Sensiz yerim yurdum yokmuş <i>gibi</i> , ben diyarsız Herkes bana bakıyormuş <i>gibi</i> ama her şey normal Defalarca tekrarladım kendimi her yeni gün <i>için</i>	“Bana söylenmiş gibi çalan şarkılar” cümlesindeki “gibi” edatı benzerlik edatıdır. “Sensiz yerim yurdum yokmuş gibi, ben” cümlesindeki “gibi” benzerlik edatıdır. “Herkes bana bakıyormuş gibi ama her şey normal” cümlesindeki “gibi” benzerlik edatıdır. “Defalarca tekrarladım kendimi her yeni gün için” cümlesindeki “için” edatı amaç bildiren edattır.

Tutsak (Sefo)	Bana göre biri var (ah) kabul delice	“Bana göre biri var (ah) kabul delice” cümlesinde “göre” edatı bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince anlamı kuran edattır.
Bırakman Doğru Mu? (Anıl Piyancı)	Söyle umutlar yine soldu <i>mu</i> ? Sarhoşken verilen sözler gibi kaybolduk <i>mu</i> ? Güler <i>misin</i> bir çocuk <i>gibi</i> ? Mutluymuş <i>gibi</i> yalanlara <i>Sanki</i> bi' mucize bu aşk, sanki yıldırım <i>gibi</i> ydi <i>Evet</i> doğru, bu adam çılgınının biriydi Ve sen benim şansım, bi' nevi tılsımım <i>gibi</i> ydin Gökyüzünde en güzel parlayan yıldızım <i>gibi</i> ydin	“Söyle umutlar yine soldu mu?” Cümlesinde “mu” soru anlamı kuran edattır. “Sarhoşken verilen sözler gibi kaybolduk mu?” cümlesinde “mu” kelimesi soru edatıdır. “Güler misin bir çocuk gibi?” cümlesinde “misin” edatı soru ilişkisi kuran edattır. Cümlesinde “gibi” edatı benzetme ilişkisi kuran edattır. “Mutluymuş gibi yalanlara” Cümlesinde “gibi” edatı benzetme ilişkisi kuran edattır. “Sanki bi' mucize bu aşk, sanki yıldırım gibi” Cümlesinde “sanki” edatı benzetme ilişkisi kuran edattır. Cümlesinde “gibi” edatı benzetme ilişkisi kuran edattır. “Evet doğru, bu adam çılgınının biriydi” Cümlesinde “evet” edatı “Öyledir” anlamında kullanılan bir doğrulama veya onaylama sözü” anlamına gelen edattır. “Ve sen benim şansım, bi' nevi tılsımım gibi” Cümlesindeki “gibi” edatı benzetme ilişkisi kuran edattır. “Gökyüzünde en güzel parlayan yıldızım gibi” Cümlesindeki “gibi” edatı benzetme ilişkisi kuran edattır.

Türkçe rap şarkılarda tespit edilen edatlar tablo 15’te yer almaktadır. 7 Türkçe rap şarkıda 37 edat incelenerek açıklamalarına tablo 15’te yer verilmiştir. En çok edat kullanımı Anıl Piyancı-Bırakman Doğru Mu? adlı Türkçe rap şarkıda olmuştur. Türkçe rap şarkılarında benzetme yoluna pek çok kez başvurulması “gibi” edatının kullanımını arttırmıştır. Anlatımı güçlendirmek için sürekli soru sormaları da “mı” soru edatının fazla olmasına neden olmuştur. Edatlar, gönderilerde çeşitli anlam ilişkileri kurarak anlama katkı sağlamıştır. İncelenen Türkçe rap şarkılarda geçen edatlar Türkçe dersi öğretim programında (MEB, 2019 s. 42); 6. sınıf seviyesinde "Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıkla." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir. Tespit edilen 37 edat, Türkçe rap şarkıların Türkçe eğitiminde kullanılabilirliği yönüyle önemlidir.

4.1.12. Bağlaç Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 16’da sunulmaktadır.

Tablo 16

Bağlaç Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Bağlaç Kullanımı
Naim (Eypio)	Demişti anam bana "Buz <i>da</i> olsun erime" Kaldırdım dünyayı dertlerimin yerine Hapislere düşmesin <i>de</i> girmesinler kolundan Öyle çok kalp kırdılar <i>ki</i> kırdığım rekorumdan fazladır Sen <i>de</i> çalma lütfen böyle, kalbim bak hasarlıdır Dağlar <i>belki</i> karlıdır, yollar uzun kanlıdır Güneş doğar her bi' gün ve her gün beni kandırır	"Demişti anam bana "Buz <i>da</i> olsun erime"" cümlesinde "de" bağlacı dahi, bile anlamıyla kullanılmıştır. "Hapislere düşmesin <i>de</i> girmesinler kolundan" cümlesinde "de" bağlacı dahi, bile anlamıyla kullanılmıştır. "Öyle çok kalp kırdılar <i>ki</i> kırdığım rekorumdan fazladır" cümlesinde "ki" bağlacı cümleye anlam yönünden güç katan bir bağlaçtır. "Sen <i>de</i> çalma lütfen böyle, kalbim bak hasarlıdır" cümlesinde "de" bağlacı dahi, bile anlamıyla kullanılmıştır. "Dağlar <i>belki</i> karlıdır, yollar uzun kanlıdır" "belki" bağlacı cümleye ihtimal anlamı katmıştır. "Güneş doğar her bi' gün ve her gün beni kandırır" cümlesinde "ve" bağlacı iki cümle arasında bağ oluşturan bağlaçtır.
Neyim Var Ki (Ceza)	Aleminde Sagopa ve Ceza Rap için bir pranga Ve miskin armağan düşüncemin yanında bir emanetim bu bedene (zor) Olmasın paran ve pul Gene <i>de</i> gül bir kez be bi' kere gül ve senede bir <i>de</i> olsa gül Savaş biter ve biz <i>de</i> sınırın ortasında kaybolur gider <i>de</i> sözlerimizi Ve Rap'imizi miras bırakırız yeter Ve ellerimde kara kalem kara gözüm seyirde Bin yasak ve bin cezayla ilelebet mi yaşıyorum? Bu yeryüzünde bir kalbim nefretim ve var olan bin cezam	"Aleminde Sagopa ve Ceza Rap için bir pranga" cümlesinde "ve" bağlacı cümleler arasında bağ oluşturmıştır. "Ve miskin armağan düşüncemin yanında bir" cümlesinde "ve" bağlacı cümleler arasında bağ oluşturmıştır. "Olmasın paran ve pul" cümlesindeki "ve" bağlacı cümleler arasında bağ oluşturmıştır. "Gene <i>de</i> gül bir kez be bi' kere gül ve senede bir <i>de</i> olsa gül" cümlesinde "de" bağlaçları dahi, bile anlamıyla kullanılmıştır. "Savaş biter ve biz <i>de</i> sınırın ortasında kaybolur" cümlesinde "ve" bağlacı cümleler arasında bağ oluşturmıştır. "Ve ellerimde kara kalem kara gözüm seyirde" cümlesinde "ve" bağlacı cümleler arasında bağ oluşturmıştır. "Bin yasak ve bin cezayla ilelebet mi yaşıyorum?" cümlesinde "ve" bağlacı cümleler arasında bağ oluşturmıştır.
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	Yenisi gelmez, eline geçmez hele <i>ki</i> değeri hiç bilinmeyen Yürekta varsa sevgiden <i>de</i> ötesi Sen ağlasan <i>da</i> boş, ışık da yaksan nafiye Yaşantım sanki bir savaş ve hoş da bazen Ateş kesildiğinde ve de sular durulduğunda Saygıda bi' kusur ettiğinde minnetin <i>de</i> değeri yok Kafalarda hesaplar yapılır ve mesafeler konur Ne mektebimde vardı huzurum <i>ne</i> vardı evde Bi' bakmışım mesafeler uzun ve tozlu Benimse yol yürür gider bi' seyyah olurum Ne paranın bi' değeri vardır aslında Ne de şerefle onurun İttiler <i>fakat</i> ben olmadım tuş Göz görür <i>fakat</i> dilim susardı	"Yenisi gelmez, eline geçmez hele <i>ki</i> değeri hiç bilinmeyen" cümlesindeki "ki" bağlacı cümleye anlam yönünden güç katan bağlaçtır. "Yürekta varsa sevgiden <i>de</i> ötesi" cümlesinde "de" bağlacı dahi, bile anlamıyla kullanılmıştır. "Yaşantım sanki bir savaş ve hoş da bazen" cümlesinde "ve" bağlacı cümleler arasında bağ oluşturmıştır. "Ateş kesildiğinde ve de sular durulduğunda" cümlesinde "ve" bağlacı cümleler arasında bağ oluşturmıştır. "Saygıda bi' kusur ettiğinde minnetin <i>de</i> değeri yok" cümlesinde "de" bağlacı dahi, bile anlamıyla kullanılmıştır. "Ne mektebimde vardı huzurum <i>ne</i> vardı evde" cümlesinde "ne...ne" bağlacı zıt anlamlı cümleler arasında bağ oluşturmıştır. "Bi' bakmışım mesafeler uzun ve tozlu" cümlesinde "ve" bağlacı cümleler arasında bağ kurmuştur. "Ne paranın bi' değeri vardır aslında ne de şerefle onurun" cümlesinde "ne...ne" bağlacı zıt anlamlı cümleler arasında bağ oluşturmıştır, "de" bağlacı dahi, bile anlamıyla kullanılmıştır. "İttiler <i>fakat</i> ben olmadım tuş" cümlesinde "fakat" bağlacı ama, ancak, lakin anlamında kullanılan bağlaçtır. "Göz görür <i>fakat</i> dilim susardı" cümlesinde "fakat" bağlacı ama, ancak, lakin anlamında kullanılan bağlaçtır.

Türk Marşı (Ceza)	<i>Ya bir öne gel ya bi' geri git</i> <i>Ya da bana bırak hadi, bu nası' bi' beat</i> <i>Ve de bana neşe verebilecek bi' gün</i> Sen yok, zannetsen <i>de</i> gerçek böyle her yerde Haykırsan, inletsen <i>de</i> asla duymaz hiç kimse	“Ya bir öne gel ya bi' geri git” cümlesinde “ya...ya” bağlacı birinden birinin seçilmesi gereken durumlarda kullanılan bağlacıdır. “Ya da bana bırak hadi, bu nası' bi' beat” cümlesinde “ya da” bağlacı tercihi belirten bağlacıdır. “Ve de bana neşe verebilecek bi' gün” cümlesindeki “ve” bağlacı iki cümle arasında bağ kuran bağlacı, “de” bağlacı dahi, bile anlamında kullanılan bağlacıdır. “Sen yok, zannetsen de gerçek böyle her yerde” cümlesinde “de” bağlacı dahi, bile anlamıyla kullanılmıştır.
Olur Mu? (Gazapizm)	<i>Biz ki hasreti edeple yaşarız</i> <i>Geçmez yalnızlık sarılsak da</i> <i>Yarınlar var, yürünür belki hiç dağılmazsak</i> <i>Ve de her koşulunda bir ömrün her rötusunda</i>	“Biz ki hasreti edeple yaşarız” cümlesindeki “ki” bağlacı özneyi güçlendiren bağlacıdır. “Geçmez yalnızlık sarılsak da” cümlesinde “de” bağlacı dahi, bile anlamıyla kullanılmıştır. “Yarınlar var, yürünür belki hiç dağılmazsak” cümlesindeki “belki” bağlacı ihtimal anlamı katan bağlacıdır. “Ve de her koşulunda” cümlesindeki “ve” bağlacı iki cümle arasında bağ kuran bağlacı, “de” bağlacı dahi, bile anlamında kullanılan bağlacıdır.
Bir (Hayki)	<i>Ya da Erzurum'da Palandöken, Kilis'de</i> <i>Ve bayrak dalgalanır, gülümser Çanakkale</i> <i>Kıbrıs da bizimle elbet Lefkoşa ve Girne</i> <i>Ne Azeri ne Türkmen ayrı</i> <i>Ne Lazı ne Kürdü</i> <i>Bu da azsa Muğla, Sinop, Yozgat, Uşak</i> <i>Saz ve sözle kuşan vur</i> <i>Sen ki ben giderken arkamdan bakıp ağlayan kadın</i> <i>Bingöl ya da Çapakçur'da bir kahvede sabahçıyım</i>	“Ya da Erzurum'da Palandöken, Kilis'de yorgan diker halkım” cümlesindeki “ya da” bağlacı tercih belirten bağlacıdır. “Ve bayrak dalgalanır, gülümser Çanakkale” cümlesinde “ve” bağlacı cümleler arasında bağ kurmuştur. “Kıbrıs da bizimle elbet Lefkoşa ve Girne” cümlesinde “de” bağlacı dahi, bile anlamında kullanılan bağlacı, “ve” bağlacı iki cümle arasında bağ kuran bağlacıdır. “Ne Azeri ne Türkmen ayrı” cümlesinde “ne...ne” bağlacı zıt cümleler arasında bağ oluşturur. “Bu da azsa Muğla, Sinop, Yozgat, Uşak” cümlesinde “de” bağlacı dahi, bile anlamıyla kullanılmıştır. “Saz ve sözle kuşan vur” cümlesindeki “ve” bağlacı iki kelime arasında bağ kuran bağlacıdır. “Sen ki ben giderken arkamdan bakıp ağlayan kadın” cümlesinde “ki” bağlacı özneyi güçlendiren bağlacıdır. “Bingöl ya da Çapakçur'da bir kahvede sabahçıyım” cümlesinde “ya da” bağlacı tercih belirten bağlacıdır.
Şehir (Candan Erçetin)	<i>Anılarım, çocukluğum ve geleceğim</i> <i>Ne kadar uzağa gitsem de kopamadım</i> <i>Bazen hatırlatır ve ağlatır</i>	“Anılarım, çocukluğum ve geleceğim” cümlesinde “ve” iki cümle arasında bağ kuran bağlacıdır. “Ne kadar uzağa gitsem de kopamadım” cümlesinde “de” bağlacı dahi, bile anlamıyla kullanılmıştır. “Bazen hatırlatır ve ağlatır” cümlesinde “ve” bağlacı cümleler arasında bağ kurmuştur.
Galiba (Sagopa)	<i>Sen nesen ve kimsin?</i> <i>İçimden ayrılık şarkıları bestelerim ve söylerim</i> <i>Ama galiba bütün bu olanlara dayanamam ama hazırım</i> <i>Ve en güzeli unuttum</i>	“Sen nesen ve kimsin?” cümlesinde “ve” bağlacı cümleler arasında bağ kurmuştur. “İçimden ayrılık şarkıları bestelerim ve söylerim” cümlesinde “ve” bağlacı cümleler arasında bağ kurmuştur. “Ama galiba” cümlesinde “ama” bağlacı lakin anlamında kullanılmıştır. “Bütün bu olanlara dayanamam ama hazırım” cümlesinde “ama” bağlacı “lakin” anlamında kullanılmıştır. “Ve en güzeli unuttum” cümlesinde “ve” bağlacı cümleler arasında bağ kurmuştur.
Tutsak (Sefo)	<i>Mükemmel bi' film tadında hatta gözlerin önünde</i>	“Mükemmel bi' film tadında hatta gözlerin önünde” cümlesinde “hatta” bağlacı bile, hem de anlamında kullanılan bağlacıdır.

Türkçe rap şarkılarda tespit edilen bağlaçlar tablo 16’da yer almaktadır. İncelenen 10 Türkçe rap şarkısında 60 bağlaç incelenerek, açıklamalarına tablo 16’da yer verilmiştir. Türkçe rap şarkılarının içinde en çok geçen bağlaçlar “ama” ve “de” olmuştur. En fazla bağlaç kullanımı Türkçe rap şarkı Anıl Piyancı-Bırakman Doğru Mu? şarkısında tespit edilmiştir. Türkçe rap şarkılarında kullanılan bağlaçlar, cümleleri ve sözcükleri birbirine bağlamıştır. Bağlaçlara, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda, 6. sınıf okuma becerisi “Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımında yer verilmiştir (MEB, 2019, s. 42). İncelenen 60 bağlaç, Türkçe rap şarkıların Türkçe eğitiminde kullanılabilmesi yönüyle önemlidir.

4.1.13. Ünlem Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 15’de sunulmaktadır.

Tablo 17

Ünlem Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Ünlem Kullanımı
Neyim Var Ki? (Ceza- Sagopa Kajmer)	Gene de gül bir kez <i>be</i> bi’ kere gül <i>Ey</i> Rap’in sebepsiz anlamı damarlarımda gezine dur <i>Yaradan Allah’ım</i> gençliğime mahçubum	“Gene de gül bir kez <i>be</i> bi’ kere gül ve senede bir de olsa gül” cümlesindeki “ <i>ey</i> , <i>hey</i> anlamlarında bir seslenme sözü” anlamlarında kullanılan “ <i>be</i> ” ünlemi yer almıştır. “ <i>Ey</i> Rap’in sebepsiz anlamı damarlarımda gezine dur” Cümlesinde hitap ve seslenme anlamı taşıyan “ <i>ey</i> ” ünlemi kullanılmıştır. “ <i>Yaradan Allah’ım</i> gençliğime mahçubum” cümlesinde haykırış, seslenme anlamı taşıyan “ <i>Yaradan Allahım</i> ” ünlemi kullanılmıştır.
B1R (Hayki)	<i>Hey</i> Ne <i>müthiş</i> Antalya’da deniz keyfi <i>Keşke</i> şimdi görüp yazsa Karacaoğlan <i>Dur</i> , silah yerine sanat	Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz” anlamına gelen “ <i>hey</i> ” ünlemi kullanılmıştır. “Ne <i>müthiş</i> Antalya’da deniz keyfi” cümlesinde “Ne acayip şey” anlamında kullanılan bir söz” olan “ <i>müthiş</i> ” ünlemi kullanılmıştır. “ <i>Keşke</i> şimdi görüp yazsa Karacaoğlan” cümlesinde “Dilek anlatan cümlelerin başına getirilerek ‘ne olurdu’ anlamında özlem veya pişmanlık bildiren bir söz, bari” anlamında kullanılan “ <i>keşke</i> ” ünlemi kullanılmıştır. “ <i>Dur</i> , silah yerine sanat” cümlesinde “‘biraz zaman geçsin’ anlamıyla cümlelerin başına gelen bir söz” anlamında kullanılan “ <i>dur</i> ” ünlemi kullanılmıştır.
Bu Şehir (Candan Erçetin- Ceza)	<i>Bak</i> bir ömrü verece’m işte, bu şehir benim	“Bak bir ömrü verece’m işte, bu şehir benim” cümlesinde “işte” anlamına gelen “ <i>bak</i> ” ünlemi kullanılmıştır.
Galiba (Sagopa Kajmer)	Sen giderken adımlarını sayarım, <i>heyhat</i> <i>Ne yazık</i> seni yanlış tanıdım sanırım En dibini ancak senin bildiğin o dipsiz kuyu <i>Defol git</i> şimdi, rahat uyu	“Sen giderken adımlarını sayarım, <i>heyhat</i> ” cümlesinde “ne yazık” anlamında kullanılan “ <i>heyhat</i> ” ünlemi kullanılmıştır. “Ne yazık seni yanlış tanıdım sanırım” cümlesinde “ <i>Acınma</i> , üzüntü anlatan bir söz” anlamında “ <i>yazık</i> ” ünlemi kullanılmıştır.

	<i>Ne olur gitme, kal</i>	“Defol git şimdi, rahat uyu” cümlesinde hakaret yollu “savuş git, uzaklaş” anlamında kullanılan bir söz” olan “defol” ünlemi kullanılmıştır. “Ne olur gitme, kal” cümlesinde “yalvarırım, lütfen, rica ederim” anlamında kullanılan bir söz” olan “ne olur” ünlemi kullanılmıştır.
Tutsak (Sefo)	Bana göre biri var (<i>ah</i>) kabul delice Ona haber veriyö' (<i>ah</i>) o gün gelecek, <i>ey</i> Dilime dolandın, dilim dile gelip dedi <i>eyvah</i> (<i>eyvah</i>) Bilemedi n'apım şu an konuşmanın ne gereği var? <i>Tamam</i> ama daha değil, sanki yaşıyorum bedeni ya, <i>eh</i> <i>Tamam</i>, sen özledin yeter (<i>ya</i>) Gözlerin bana bunu söyler, <i>ya</i> Olmaz olsun dersin de döner <i>ya</i> Daha da neler ya, başımıza	“Bana göre biri var (<i>ah</i>) kabul delice” cümlesindeki “sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi vb. duygular anlatan bir söz” anlamına gelen “<i>ah</i>” ünlemi yer almıştır. “Ona haber veriyö' (<i>ah</i>) o gün gelecek, <i>ey</i>” cümlesindeki “sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi gibi duyguları anlatan bir söz” anlamında “<i>ah</i>” ünlemi, “<i>Usanç</i> anlatan bir seslenme sözü ” anlamına gelen “<i>ey</i>” ünlemi kullanılmıştır. “Dilime dolandın, dilim dile gelip dedi <i>eyvah</i>” cümlesinde “Beklenmedik, kötü, hoş gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzülmeye sözü ” anlamında “<i>eyvah</i>” ünlemi kullanılmıştır. “<i>Tamam</i> ama daha değil, sanki yaşıyorum bedeni ya, <i>eh</i>” cümlesinde “<i>Olur, peki veya fena değil</i>” anlamında “<i>eh</i>” ünlemi kullanılmıştır. “<i>Tamam</i>, sen özledin yeter (<i>ya</i>)” cümlesinde “beğenilmeyen bir iş veya öneri karşısında söylenen söz” anlamında “<i>Tamam</i>” ünlemi kullanılmıştır. “Gözlerin bana bunu söyler, <i>ya</i>” cümlesindeki “<i>Ey, hey</i>” anlamlarına gelen “<i>ya</i>” ünlemine yer verilmiştir. “<i>Olmaz olsun dersin de döner ya</i>” cümlesindeki “<i>Ey, hey</i>” anlamlarına gelen “<i>ya</i>” ünlemine yer verilmiştir. “<i>Daha da neler ya, başımıza</i>” cümlesindeki “hiç öyle şey olur mu?” anlamında kullanılan bir söz.” anlamında “<i>daha neler</i>” ünlemi kullanılmıştır.
Bırakman Doğru Mu? (Zeynep Bastık- Anıl Piyancı)	Çünkü konuşamazsak hayat <i>bak</i> eziyet olur Üzer durur aklım almaz <i>ah</i> Artık iyi gelmiyor <i>bak</i> yarama Yaşamak yaşatır <i>bak</i> herkese bi' travma "Yine de umudunu kesme." diyo' "Dayan!"	“Çünkü konuşamazsak hayat <i>bak</i> eziyet olur” Cümlesinde “<i>şışma</i> anlatan, <i>işte</i>” anlamında “<i>bak</i>” ünlemi kullanılmıştır “Üzer durur aklım almaz <i>ah</i>” cümlesinde “sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi” anlamlarına gelen “<i>ah</i>” ünlemi kullanılmıştır. “Artık iyi gelmiyor <i>bak</i> yarama” cümlesinde “<i>işte</i>” anlamına gelen “<i>bak</i>” ünlemi kullanılmıştır. “Yaşamak yaşatır <i>bak</i> herkese bi' travma” cümlesinde “<i>işte</i>” anlamına gelen “<i>bak</i>” ünlemi kullanılmıştır. "Yine de umudunu kesme." diyo' "Dayan!" cümlesinde “<i>sabret, diren</i>” anlamında “<i>dayan</i>” ünlemi kullanılmıştır.

10 Türkçe rap şarkısının 6'sında 25 ünlem incelenerek açıklamalarına tablo 17'de yer verilmiştir. Türkçe rap şarkılarında en çok tekrarlanan ünlemler “be”, “ah” ve “ya” ünlemleri olmuştur. Duyguların daha canlı ve içten ifadesini sağlayan ünlemler Türkçe rap şarkılarında da çoğunlukla bu amaçla kullanılmıştır. Ünlemlere 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 6. sınıf okuma becerisi “Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar” kazanımında yer verilmiştir (MEB, 2019, s.42). Türkçe rap şarkılarının çoğunluğunda yer alan ünlemlerin, Türkçe eğitiminde kullanılması açısından önemlidir.

4.1.14. Söz Sanatları Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 18’de sunulmaktadır.

Tablo 18

Söz Sanatları Kullanımı

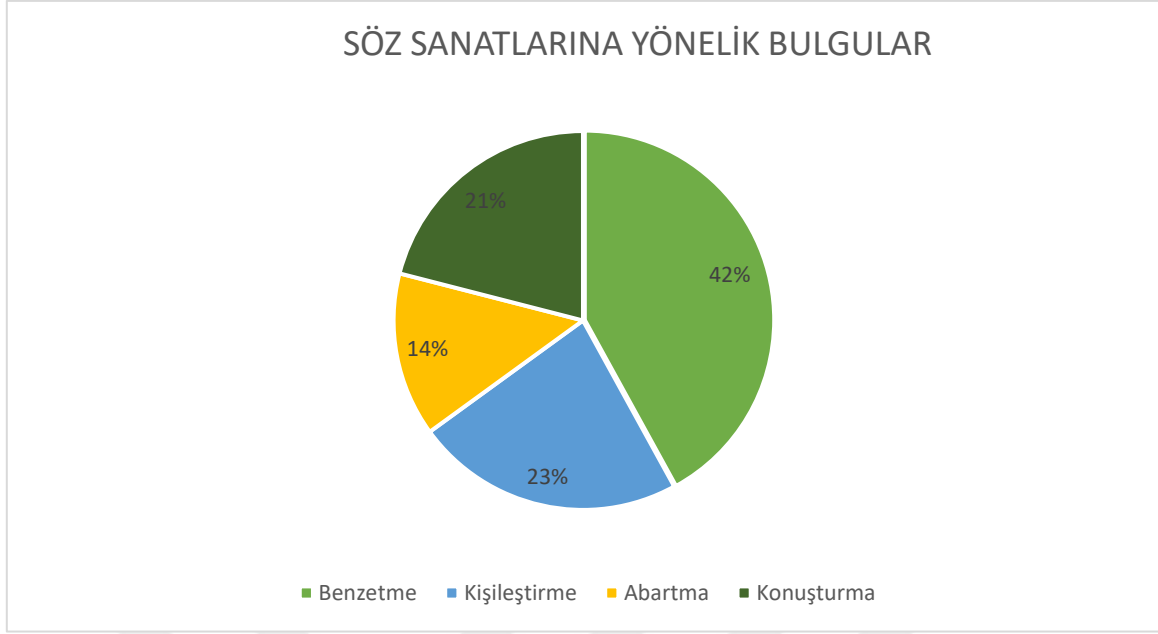
Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Söz Sanatları Kullanımı
Cep Herkülü (Eypio)	Demişti anam bana "Buz da olsan erime" <i>Kaldırdım dünyayı dertlerimin yerine</i> Omzumda <i>dünya yükü</i> , öyle koçum adım atıyo'm Saçlarıma rüzgâr <i>vuruyo'</i> <i>Kül sandılar</i> , alev alıyo'm Bi' ağır var solumda, türküler kulağımda Öyle <i>çok</i> kalp kırdılar ki kırdığım <i>rekorumdan fazladır</i> Bu mevsimde memleketim <i>nazlıdır</i> Sen de çalma lütfen böyle, kalbim bak <i>hasarlıdır</i> Güneş doğar her bi' gün ve her gün beni kandırır Türkiye'm hiç dilimden düşmeyen bir şarkıdır Bi' derdin varsa söyle Naim gelir <i>kaldırır</i> <i>Zalim</i> dünyama olmuş herkes âlim Şampiyondur <i>küçük dev</i> Süleyman oğlu Naim	"Demişti anam bana "Buz da olsan erime" cümlesinde kişi, buza benzetilerek "benzetme" söz sanatı kullanılmıştır. "Kaldırdım dünyayı dertlerimin yerine" cümlesinde dertlerinin dünya kadar olduğunu söyleyerek "abartma" söz sanatı kullanılmıştır. "Omzumda dünya yükü, öyle koçum adım atıyo'm" cümlesinde omuzlarında dünya kadar yük taşımak diyerek "abartma" söz sanatı kullanılmıştır. "Saçlarıma rüzgâr vuruyo" cümlesinde insanın özelliklerinden "vurmak" eylemi rüzgâra verilip "kişileştirme" söz sanatı yapılmıştır. "Kül sandılar, alev alıyo'm." cümlesinde kişi, küle benzetilerek "benzetme" söz sanatı kullanılmıştır. "Öyle çok kalp kırdılar ki kırdığım rekorumdan fazladır" cümlesinde kırılan kalbin rekorundan fazla olduğunu belirterek "abartma" söz sanatı kullanılmıştır. "Bu mevsimde memleketim nazlıdır" cümlesinde insanın özelliklerinden "nazlı" olma eylemi memlekete verilip "kişileştirme" söz sanatı kullanılmıştır. "Sen de çalma lütfen böyle, kalbim bak hasarlıdır" cümlesinde kalp, hasarlı bir nesneye benzetilerek "benzetme" söz sanatı kullanılmıştır. "Güneş doğar her bi' gün ve her gün beni kandırır" cümlesinde insanın özelliklerinden "kandırmak" eylemi güneşe verilip "kişileştirme" söz sanatı kullanılmıştır. "Türkiye'm hiç dilimden düşmeyen bir şarkıdır" cümlesinde Türkiye, hiç dilden düşmeyen bir şarkıya benzetilerek "benzetme" söz sanatı kullanılmıştır. "Bi' derdin varsa söyle Naim gelir kaldırır" cümlesinde Naim'in dertleri kaldıracağını söyleyerek "abartma" söz sanatı kullanılmıştır. "Zalim dünyama olmuş herkes âlim" cümlesinde insanın özelliklerinden "zalim" niteliği dünyaya verilip "kişileştirme" söz sanatı kullanılmıştır. "Şampiyondur küçük dev Süleyman oğlu Naim" cümlesinde Naim, küçük bir deve benzetilerek "benzetme" söz sanatı kullanılmıştır.
Neyim Var Ki (Ceza- Sagopa Kajmer)	Cümle derde ol deva diye dua ederdi günde <i>bin</i> defa Fayda yok bu çok fena çare yok bu bir <i>bela</i> Aleminde Sagopa ve Ceza Rap için bir <i>pranga</i> <i>İlham perilerim</i> yorgun ellerim Ve <i>miskin</i> armağan düşüncemin yanında bir emanetim bu bedene. Kendimin hudutlarında bir <i>çiçektim</i> mordum onca tarla doldum.	"Cümle derde ol deva diye dua ederdi günde bin defa" cümlesinde bin rakamı cümleye abartma anlamı kattığı için "abartma" söz sanatı kullanılmıştır. "Fayda yok bu çok fena çare yok bu bir bela" cümlesinde başına gelen olayı, bir belaya benzeterek "benzetme" söz sanatı kullanılmıştır. "Aleminde Sagopa ve Ceza Rap için bir pranga" cümlesinde Sagopa ve Ceza, bir prangaya benzetilerek "benzetme" söz sanatı kullanılmıştır. "İlham perilerim yorgun ellerim" cümlesinde eller, ilham perisine benzetilerek "benzetme" söz sanatı kullanılmıştır. "Ve miskin armağan düşüncemin yanında bir emanetim bu bedene" cümlesinde insanın özelliklerinden "miskin" olma

	Bir <i>şafaktım</i> askerin duvarda yırttığı Bi' takvim yaprağında geri kalan <i>umut</i> <i>rakamlar</i> oldum (oldum) Bu <i>çölde</i> <i>yeşerir</i> elbet Bir <i>bal</i> olsam damlasam	niteliği düşünceye verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Kendimin hudutlarında bir çiçektim mordum onca tarla doldum (doldum)” cümlesinde Sagopa kajmer kendisini sınırdan bir çiçeğe benzeterek “benzetme” sanatını kullanmıştır. “Bir şafaktım askerin duvarda yırttığı” cümlesinde kişi kendisini, askerin duvarda yırttığı bir şafağa benzeterek “benzetme” söz sanatını kullanmıştır. “Bi' takvim yaprağında geri kalan umut rakamlar oldum” cümlesinde kişi kendisini, takvim yaprağına, takvim yaprağından geri kalan umuda ve rakamlara benzeterek “benzetme” söz sanatını kullanmıştır. “Bu çölde yeşerir elbet” cümlesinde çölün yeşereceğini söyleyerek “abartma” söz sanatı kullanılmıştır. “Bir bal olsam damlasam” cümlesinde kişi kendisini bala benzeterek “benzetme” söz sanatını kullanmıştır.
Olur Mu? (Gazapizm- Melike Şahin)	Zamanın <i>çehresi</i> <i>asıktı</i> biz hep gülmeye gönüllüydük <i>Küsmüş, yenilmiş</i> aşk ki en başta babamı annemi tanır Kalsan sığdıramadım ondan, gitsen <i>dünya</i> <i>yarım</i> Neleri yüklendi <i>omzum</i> Demedi bir gün <i>yoruldum</i> <i>Delinip geçilemez</i> bir kanun <i>Geçmez</i> yalnızlık <i>sarılsak</i> da Mezhepler, halklar <i>buluştu</i> sanki Sen gelip <i>yanıma oturduğunda</i>	“Zamanın çehresi asıktı biz hep gülmeye gönüllüydük” cümlesinde insanın özelliklerinden “çehre asmak” eylemi zamana verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Küsmüş, yenilmiş aşk ki en başta babamı annemi tanır” cümlesinde insanın özelliklerinden “küsme” ve “yenilmek” eylemi aşka verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Kalsan sığdıramadım ondan, gitsen dünya yarım” cümlesinde kişinin gitmesiyle dünyanın yarım kalacağını belirttiği için “abartma” söz sanatı kullanılmıştır. “Neleri yüklendi omzum Demedi bir gün yoruldum” cümlesinde insanın özelliklerinden “yorulmak” eylemi omuza verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Delinip geçilemez bir kanun” cümlesinde kanun, delinip geçilemez bir nesneye benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Geçmez yalnızlık sarılsak da” cümlesinde “bile” ifadesiyle cümleye abartma anlamı katıldığı için “abartma” söz sanatı kullanılmıştır. “Mezhepler, halklar buluştu sanki Sen gelip yanıma oturduğunda” cümlesinde kişinin yanına oturmasını, mezheplerin halkla buluşmasına benzeterek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır.
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza- Sezen Aksu)	Odan <i>karanlık</i>, hep <i>loş</i> Yaşantım sanki bir <i>savaş</i> ve <i>hoş</i> da bazen Her <i>kalp</i> yıkılır ancak yenisi bulunamaz bi' <i>mesken</i> <i>Vakit</i> can almaz ancak <i>can yakar</i> Hayallerin <i>kurulduğu</i> ve düşlerin <i>yok</i> olmadığı Bu gözlerinse <i>dolduğu</i>, zamanın <i>dondduğu</i> bir <i>yerdeyim</i> Benimse yol yürür gider bi' <i>seyyah</i> olurum Gelecekti kaygım, <i>kelebeği</i> kalbim Akar giderdim, olsa bile bi' derdim <i>hep</i> gülerdim	“Odan karanlık, hep loş” cümlesinde oda, karanlık ve loş bir yere benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Yaşantım sanki bir savaş ve hoş da bazen” cümlesinde yaşantı, savaşa ve hoş bir duruma benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Her kalp yıkılır ancak yenisi bulunamaz bi' mesken” cümlesinde kalp, yenisi bulunamaz bir meskene benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Vakit can almaz ancak can yakar” cümlesinde insanın özelliklerinden “can yakma” eylemi vakte verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Hayallerin kurulduğu ve düşlerin yok olmadığı Bu gözlerinse dolduğu, zamanın donduğu bir yerdeyim” cümlesinde bulunulan yer, hayallerin kurulduğu, düşlerin yok olmadığı gözlerinin dolduğu ve zamanın olmadığı bir yere benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Benimse yol yürür gider bi' seyyah olurum” cümlesinde kişi, seyyaha benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Gelecekti kaygım, kelebeği kalbim” cümlesinde kalp, kelebeğe benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır.

		“Akar giderdim, olsa bile bi' derdim hep gülerdim” cümlesindeki “hep” ifadesi cümleye abartma anlamı katarak “abartma” söz sanatı kullanılmıştır.
Türk Marşı (Ceza)	Bir gün <i>kralsın</i>, bir gün varsın Bu nası' bi' gün, bu yeni bi' gün Ve de bana neşe verebilecek bi' gün Her gün <i>tekrar</i> doğdum Tam bir <i>yapboz hayat</i> acımaz Yoktur diyen bunu nası' göremez? Haykırsan, inletsen de <i>asla</i> duymaz hiç kimse <i>Hep</i> anlatsan, zannetmem ben duysun kimse bir yerde <i>Deli</i> gibi yürüyorum gece gece kapa çene Kutu gibi dolu kafa beni deli ediyo'	“Bir gün <i>kralsın</i>, bir gün varsın Bir gün yoksun, bazen tok” cümlesinde bahsedilen kişi, krala benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Bu nası' bi' gün, bu yeni bi' gün Ve de bana neşe verebilecek bi' gün” cümlesinde insanın özelliklerinden “neşe vermek” eylemi güne verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Her gün <i>tekrar</i> doğdum” cümlesinde “her” ve “tekrar” kelimeleri cümleye abartma anlamı katarak “abartma” söz sanatı kullanılmıştır. “Tam bir <i>yapboz hayat</i> acımaz” cümlesinde hayat, yapboza benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Haykırsan, inletsen de <i>asla</i> duymaz hiç kimse Hep anlatsan, zannetmem ben duysun kimse bir yerde” cümlesinde “asla” ve “hep” kelimeleriyle cümleye abartma anlamı katarak “abartma” söz sanatı kullanılmıştır. “<i>Deli</i> gibi yürüyorum gece gece kapa çene” cümlesinde yürüyüş, deli yürüyüşüne benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Kutu gibi dolu kafa beni deli ediyo'” cümlesinde kafa, dolu bir kutuya benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır.
Bu Şehir (Ceza- Candan Erçetin)	Bu şehir insana <i>tuzak kuruyor</i> Bu şehir insanı uzak kılıyor Bu şehir insanı hayli <i>yoruyor</i> Bu şehir insanı hep <i>kandırıyor</i> Senin için yazılmış <i>her</i> şiir Bu bedenim olsa keşke Bak bir ömrü verece'm işte, bu şehir benim Bi' <i>demir atmış</i> ki gönlüm <i>Aynalar yalancıdır</i>, bu şehrin dört bir yanında ayna var <i>Alımlıdır</i> bi' <i>kandırır</i> ki anlamazsın, verilen sözler unutulur Bazen hatırlatır ve <i>ağlatır</i> <i>Güldürür</i>, bi' gün yaşarken bir gün <i>öldürür</i> Bi' <i>türküdür</i> bu duyduğun senin için <i>Dikenli gül</i> ve <i>yaşanacak</i> bi' <i>gündün</i> Her <i>güneşli gün</i> ve her yıldızlı geceyi özler o da <i>bizim</i> gibi Kardeşiz biz sanki yağmuruyla ıslanan <i>ağaç</i> gibi	“Bu şehir insana <i>tuzak kuruyor</i>” cümlesinde insanın özelliklerinden “tuzak kurma” özelliği şehre verilip “kişileştirme” söz sanatı yapılmıştır. “Bu şehir insanı hayli <i>yoruyor</i>” cümlesinde insanın özelliklerinden “yormak” eylemi şehre verilip “kişileştirme” söz sanatı yapılmıştır. “Bu şehir insanı hep <i>kandırıyor</i>” cümlesinde insanın özelliklerinden “kandırmak” eylemi şehre verilip “kişileştirme” söz sanatı yapılmıştır. “Senin için yazılmış <i>her</i> şiir” cümlesinde “her” kelimesi cümleye abartma anlamı katarak “abartma” söz sanatı kullanılmıştır. “Bi' <i>demir atmış</i> ki gönlüm” cümlesinde insanın özelliklerinden “demir atmak” eylemi gönle verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “<i>Aynalar yalancıdır</i>, bu şehrin dört bir yanında ayna var” cümlesinde insana ait olan yalancılık özelliği aynaya verilip “kişileştirme” söz sanatı yapılmıştır. “<i>Alımlıdır</i> bi' <i>kandırır</i> ki anlamazsın, verilen sözler unutulur” cümlesinde insana ait olan alımlı olma özelliği ve kandırma eylemi şehre verilip “kişileştirme” söz sanatı yapılmıştır. “Bazen hatırlatır ve <i>ağlatır</i> <i>Güldürür</i>, bi' gün yaşarken bir gün <i>öldürür</i>” cümlesinde insanın özelliklerinden ağlatmak, güldürmek, öldürmek eylemleri şehre verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Bi' <i>türküdür</i> bu duyduğun senin için” cümlesinde duyulan ses, türküye benzetilerek “benzetme” söz sanatı yapılmıştır. “<i>Dikenli gül</i> ve <i>yaşanacak</i> bi' <i>gündün</i>” cümlesinde kişi, dikenli güle ve yaşanacak bir güne benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Her <i>güneşli gün</i> ve her yıldızlı geceyi özler o da <i>bizim</i> gibi” cümlesinde güneşli gün, insana benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır.

		“Kardeşiz biz sanki yağmuruyla ıslanan ağaç gibi” cümlesinde insanlar, yağmurla ıslanan ağaca benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır.
B1R (Hayki)	Beyaz bir <i>altın pamuk</i> Adana'm'dan hediye <i>Tüm</i> dünya âşıktır bilirsin Van'daki kediye Gökteki <i>ay</i> tıpkı bizim Kütahya'da <i>porcelain</i> Artvin'de <i>bal</i> kadar tatlı, Afyon'da <i>kaymak</i> <i>Ne müthiş</i> Antalya'da deniz keyfi, Uludağ'da <i>kaymak</i> Ve bayrak dalgaları, <i>gülümser</i> Çanakkale Mardin'de taş evler, her derde devadır Pamukkale'm Dinle, İskoçya'nın gaydasını <i>kıskandırır</i> tuluma Elazığ'da gakkışum, Aydın'da efe Bende dokuz dağın <i>gücü</i>, mermi göğsümden tepir Bir tek Pir Sultan Abdal <i>konuşturur</i> bağlamayı Sakarya, Osmaniye, Dersim ve Burdur Tokat'ın boynuna <i>gerdanlık</i> Yeşilırmak Hala Kars'ın <i>bağrında</i> doksan bin şehit Yeşil ve mavi kucaklaşır Giresun'da tüm gün Doğanın en <i>masalsı yüzü</i> Kapadokya, Ürgüp Henüz askerdim bir sabah soludum Sipil'i Tüfek çatıp süngü taktım yere koyarken canımı Çorum'da <i>dolmacıyım</i>, Kırşehir'de <i>bakırcı</i>	“Beyaz bir altın pamuk Adana'm'dan hediye” cümlesinde pamuk, beyaz bir altına benzetilerek “benzetme” söz sanatı yapılmıştır. “Tüm dünya âşıktır bilirsin Van'daki kediye” cümlesinde Van kedisinin herkes tarafından beğenilen bir kedi olduğunu anlatmak için “tüm dünya” ifadesini kullanarak “abartma” söz sanatını kullanmıştır. “Gökteki ay tıpkı bizim Kütahya'da porselen” cümlesinde porselen, gökteki aya benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Artvin'de bal kadar tatlı, Afyon'da kaymak” cümlesinde kaymak, bala benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Ne müthiş Antalya'da deniz keyfi, Uludağ'da kaymak” cümlesinde deniz keyfinin güzel olduğunu anlatmak için ne müthiş sözü ile “abartma” söz sanatı kullanılmıştır. “Ve bayrak dalgaları, gülümser Çanakkale” cümlesinde Çanakkale'ye insanın özelliklerinden gülümsemek eylemi verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Dinle, İskoçya'nın gaydasını kıskandırır tuluma” cümlesinde insanın özelliklerinden “kıskandırmak” eylemi tuluma verilip “kişileştirme” sanatı kullanılmıştır. “Bende dokuz dağın gücü, mermi göğsümden tepir” cümlesinde dokuz dağ kadar güçlü olduğunu söylenerek “abartma” söz sanatı kullanılmıştır. “Bir tek Pir Sultan Abdal konuşturur bağlamayı” cümlesinde insanın özelliklerinden “konuşmak” eylemi bağlamaya verilip “kişileştirme” söz sanatı yapılmıştır. “Tokat'ın boynuna gerdanlık Yeşilırmak” cümlesinde Yeşilırmak gerdanlığa benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Hala Kars'ın bağrında doksan bin şehit” cümlesinde kişiye ait bir özellik olan bağır (göğüs) uzvu Kars'a verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Yeşil ve mavi kucaklaşır Giresun'da tüm gün” cümlesinde insanın özelliklerinden kucaklaşma eylemi yeşil ve maviye verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Doğanın en masalsı yüzü Kapadokya, Ürgüp” cümlesinde Kapadokya masalsı bir yüze benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Çorum'da dolmacıyım, Kırşehir'de bakırcı” cümlesinde kişi kendisini olta tutan balıkçıya, dolmacıya ve bakırcıya benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır.
Galiba (Sagopa)	Ben <i>deli dolu</i> biriyim, ama şu an sadece doluyum Yapayalnız, bomboş bir yolum (ben) Sanki sen bir <i>avcı</i>, bense infilak eden <i>keklik</i> Vakit durdu, bu acı beni <i>boğdu</i>, bittim şimdilik Bana söylenmiş gibi çalan <i>şarkılar</i>	“Ben deli dolu biriyim, ama şu an sadece doluyum” cümlesinde kişi, deli dolu birine benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Yapayalnız, bomboş bir yolum (ben)” cümlesinde kişi, yapayalnız, bomboş bir yola benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Sanki sen bir avcı, bense infilak eden keklik” cümlesinde kişi karşısındakini avcıya, kendisini ise keklığe benzeterek “benzetme” söz sanatını kullanmıştır. “Vakit durdu, bu acı beni boğdu, bittim şimdilik” cümlesinde insanın özelliklerinden “boğmak” eylemi, acıya verilip “kişileştirme” söz sanatına başvurulmuştur.

		“Bana söylenmiş gibi çalan şarkılar” cümlesinde şarkılar, kendisine çalınan şarkılara benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır.
Tutsak (Sefo)	Gümüş gerdanında, <i>tutsaktı</i> ben ellerinde <i>Mükemmel</i> bi' film tadında hatta gözlerin önünde Dilime dolandın, <i>dilim dile gelip</i> dedi eyvah (eyvah) Gözlerin bana bunu <i>söyler</i> , ya Kabul ediyorum, <i>yıllarım saniye</i> gibi geçiyo'	“Gümüş gerdanında, tutsaktı ben ellerinde” cümlesinde gümüşe insanın özelliklerinden tutsak olma eylemi verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Mükemmel bi' film tadında hatta gözlerin önünde” cümlesinde biri, mükemmel bir filme benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Dilime dolandın, dilim dile gelip dedi eyvah (eyvah)” cümlesinde cansız bir varlık olan dil, dile gelip eyvah! diyerek “konuşturma” söz sanatı kullanılmıştır. “Gözlerin bana bunu söyler, ya” cümlesinde göze insanın özelliklerinden “söylemek” eylemi verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Kabul ediyorum, yıllarım saniye gibi geçiyo” cümlesinde yıllar, saniyeye benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır.
Bırakman Doğru Mu? (Anıl Piyancı- Zeynep bastık)	Düşün söylemez hisler <i>yalan</i> Güler misin bir <i>çocuk</i> gibi? Diyo' bak ardımdan <i>sesleniyor</i> hayat Yeni bi' <i>şarkı</i> gibi besteliyo' yalan Sanki bi' <i>mucize</i> bu aşk, sanki <i>yıldırım</i> gibiydi Evet doğru, bu adam <i>çığınının</i> biriydi Ve sen benim <i>şansım</i> , bi' nevi <i>tılsımım</i> gibiydin Gökyüzünde en güzel parlayan <i>yıldızım</i> gibiydin	“Düşün söylemez hisler yalan” cümlesinde insanın özelliklerinden “yalan söylemek” eylemi hislere verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Güler misin bir çocuk gibi?” cümlesinde karşısındaki kişinin gülüşünü bir çocuğun gülüşüne benzeterek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Diyo' bak ardımdan sesleniyor hayat” cümlesinde insana ait olan “seslenme” eylemi hayata verilip “kişileştirme” söz sanatı kullanılmıştır. “Yeni bi' şarkı gibi besteliyo' yalan” cümlesinde söylenen yalanları yeni bir şarkı bestelemeye benzeterek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Sanki bi' mucize bu aşk, sanki yıldırım gibiydi” cümlesinde aşk, yıldırıma ve mucizeye benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Evet doğru, bu adam çığınının biriydi” cümlesinde adam çığına benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Ve sen benim şansım, bi' nevi tılsımım gibiydin” cümlesinde kişi şansa ve tılsıma benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır. “Gökyüzünde en güzel parlayan yıldızım gibiydin” cümlesinde kişi, gökyüzünde parlayan en güzel yıldız benzetilerek “benzetme” söz sanatı kullanılmıştır.

Şekil 9. Söz sanatlarına yönelik bulgular

Türkçe rap şarkılarında incelenen söz sanatlarına tablo 18’de yer verilmiştir. 10 Türkçe rap şarkısında 80 tane söz sanatı incelenmiştir. İncelenen 80 söz sanatından 23 tanesi kişileştirme, 42 tanesi benzetme, 14 tanesi abartma, 1 tanesi konuşurma söz sanatıdır. Tezat söz sanatı bu tabloda değil “Zıt anlamlı kelimelerin birlikte kullanımı” tablosunda ele alınmıştır. Türkçe rap şarkılarında anlatımı güçlü hâle getirmek için en çok abartma, kişileştirme ve benzetme söz sanatlarından faydalanılmıştır. Türkçe rap şarkılarında, konuşurma söz sanatından yalnızca Sefo-Tutsak şarkısında yararlanılmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda 5. sınıf okuma becerisi “Metindeki söz sanatlarını tespit eder.” kazanımında benzetme ve kişileştirme söz sanatlarının tespit edilmesine yer verilmiştir (MEB, 2019, s.39). 6. sınıf okuma becerisi “Metindeki söz sanatlarını tespit eder.” Kazanımında; konuşurma (intak) ve karşıtlık (zıtlık) söz sanatlarına yer verilmiştir (MEB, 2019, s.42). 7. sınıf okuma becerisi söz sanatları ile ilgili kazanımında ilk iki kazanımdan farklı olarak abartma (mübalağa) söz sanatına yer verilmiştir. 8. sınıf okuma becerisinin söz sanatları ile ilgili kazanımında 5, 6 ve 7. Sınıftaki tüm söz sanatları unsurları yer almıştır. İncelenen 80 söz sanatı, Türkçe rap şarkıların Türkçe eğitiminde kullanılması yönüyle önemlidir.

4.1.15. Ses Olaylarına Uğrayan Kelimelerin Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 19’da sunulmaktadır.

Tablo 19

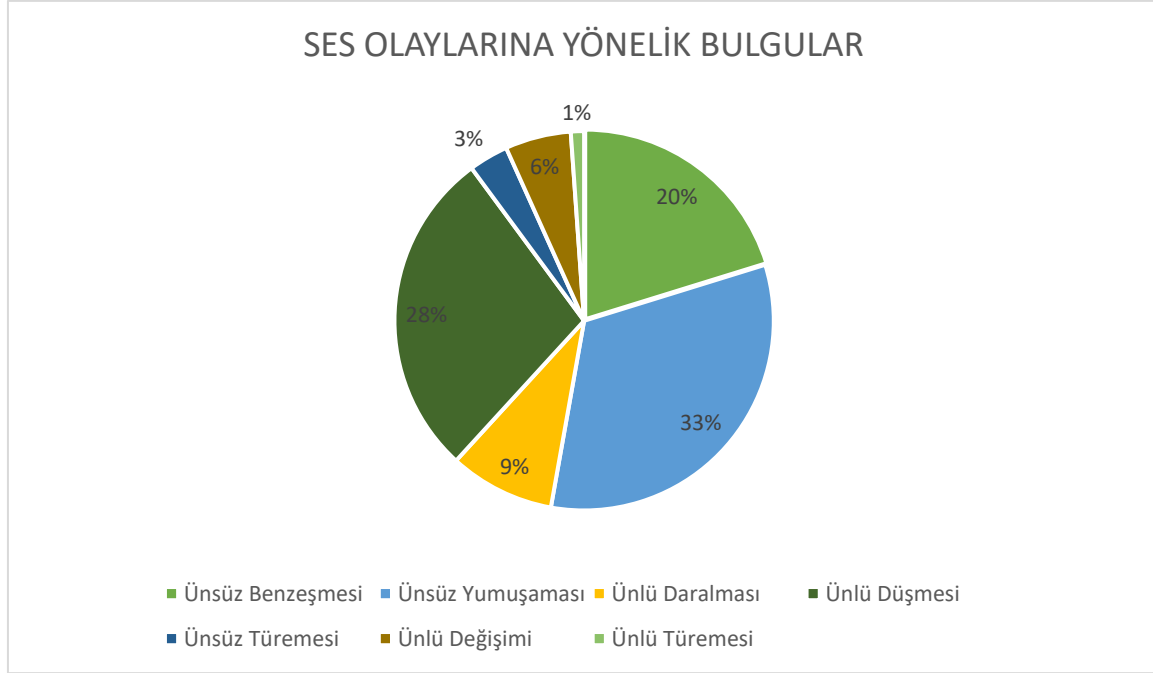
Ses Olayına Uğrayan Kelime Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Ses Olayına Uğrayan Kelime Kullanımı
Naim (Eypio)	<i>Bıraktım</i> geldim evimi geride Adımı aldılar, kan <i>karıştı</i> terime <i>Demişti</i> anam bana "Buz da olsan erime" <i>Omzumda</i> dünya yükü, öyle koçum adım atıyo'm Bi' <i>ağrı</i> var solumda, türküler <i>kulağımda</i> Öyle çok kalp kırdılar ki <i>kırdığım</i> rekorumdan fazladır Bi' <i>derdin</i> varsa söyle Naim gelir kaldırır <i>Bıraktım</i> geldim evimi geride	“Bıraktım geldim evimi geride” cümlesinde “bıraktım” kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Bırak-dım> Bıraktım) “Demişti anam bana "Buz da olsan erime" cümlesindeki “demişti” kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Demiş-di> Demişti) “Omzumda dünya yükü, öyle koçum adım atıyo'm” cümlesindeki “omzumda” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Omuz-um> omzum) “Bi' <i>ağrı</i> var solumda, türküler <i>kulağımda</i> ” cümlesindeki “kulağımda” kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Kulak-ım> kulağım) “Öyle çok kalp kırdılar ki <i>kırdığım</i> rekorumdan fazladır” cümlesindeki “kırdığım” kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Kırdık-ım> kırdığım) “Bi' <i>derdin</i> varsa söyle Naim gelir kaldırır” cümlesindeki “derdin” kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Dert-in > derdin) “Bıraktım geldim evimi geride” cümlesindeki “bıraktım” kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Bırak-dım> bıraktım)
Neyim Var Ki (Ceza)	Bir bahçemiz var bir taraf çiçekli bir <i>tarafsa</i> çöl Bir <i>taraf</i> ta gök kuşağı öbür tarafsa kör Ahmak olmasaydın insan tüm zaferler <i>dostça</i> kazanılırdı Cümle <i>derde</i> ol deva diye dua <i>ederdi</i> günde bin defa Sanki <i>yoktu</i> başta hepsi kalsın Kendimin hudutlarında bir <i>çiçektim</i> mordum Bir şafaktım askerin duvarda <i>yırttığ</i> <i>İsted</i> ğimiz yekti sulh Savaş biter ve biz de sınırın ortasında <i>kaybolur</i> gider de sözlerimizi Ve Rap'imizi miras bırakırız yeter Ben bugünde <i>yaşıyorum</i> yarın da meçhulüm Bin yasak ve bin cezayla ilelebet mi <i>yaşıyorum</i> ?	“Bir bahçemiz var bir taraf çiçekli bir <i>tarafsa</i> çöl” cümlesindeki “tarafsa” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Taraf-ise> tarafsa) “Bir <i>taraf</i> ta gök kuşağı öbür tarafsa kör” cümlesindeki “taraf”a kelimeleri ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Taraf-da> taraf)ta) “Ahmak olmasaydın insan tüm zaferler <i>dostça</i> kazanılırdı” cümlesindeki “dostça” kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Dost-ca> dostça) “Cümle <i>derde</i> ol deva diye dua <i>ederdi</i> günde bin defa” cümlesindeki “derde” ve “ederdi” kelimeleri ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Dert-e> derde), (Et-er> ederdi) “Kendimin hudutlarında bir <i>çiçektim</i> mordum onca tarla doldum (doldum)” cümlesindeki “çiçektim” kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Çiçek-dim> çiçektim) “Bir şafaktım askerin duvarda <i>yırttığ</i> ” cümlesindeki “şafaktım” kelimesinde ünsüz sertleşmesi, “yırttığ” kelimesinde ünsüz yumuşaması ses olayı vardır. (Şafak-dım> şafaktım), (Yırttık-i> yırttığ) “İstedğimiz yekti sulh” cümlesindeki “istedğimiz” kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (İstedik-i> istediği) “Savaş biter ve biz de sınırın ortasında <i>kaybolur</i> gider de sözlerimizi” cümlesindeki “kaybolur” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Kayıp-olur> kaybolur) “Ben bugünde <i>yaşıyorum</i> yarın da meçhulüm” cümlesindeki “yaşıyorum” kelimesi ünlü daralması ses olayına uğramıştır. (Yaşa-yor> yaşıyor)

Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	Birer birer kayıp <i>giderdi</i> her bi' sevilen <i>Yürek</i> te varsa sevgiden de ötesi Hayatın <i>emri</i> , "Hep koş" <i>Ateş kesildiğinde</i> ve de sular <i>durulduğunda</i> Gelsin hayat <i>bildiği</i> gibi, gelsin İşimiz bu, yaşamak	"Birer birer kayıp giderdi her bi' sevilen" cümlesindeki "giderdi" kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Git-er> gider) "Yürekte varsa sevgiden de ötesi" cümlesindeki "yürek" kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Yürek-de> yürekte) "Hayatın emri, "Hep koş"" cümlesindeki "emri" kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Emir-i> emri) "Ateş kesildiğinde ve de sular durulduğunda" cümlesindeki "kesildiğinde" ve "durulduğunda" kelimeleri ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Kesildik-i> kesildiği), (Durulduk-u> durulduğu) "Gelsin hayat bildiği gibi, gelsin" cümlesindeki "bildiği" kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Bildik-i> bildiği)
Türk Marşı (Ceza)	Bazen soğudum <i>kaçtım</i> kendimden <i>Göremiyoruz, çözemiyoruz</i> bir ileri iki geri yürüyoruz hep İnsanlar, <i>insanlıktan</i> çıkmış bazen gördüm <i>gerçekten</i> Sen yok, <i>zannetsen</i> de gerçek böyle her yerde <i>Haykırsan, inletsen</i> de asla duymaz hiç kimse Biri <i>bana</i> desin hadi bunun sonu nerelere varır? Ve sonu bile bile geri adım <i>atamadığımız</i>	"Bazen soğudum kaçtım kendimden" cümlesindeki "kaçtım" kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Kaç-dım> kaçtım) "Göremiyoruz, çözemiyoruz" cümlesindeki "göremiyorum" ve "çözemiyoruz" kelimeleri ünlü daralması ses olayına uğramıştır. (Göreme-yor> göremiyor), (Çözeme-yor> çözemiyor) "İnsanlar, insanlıktan çıkmış bazen gördüm gerçekten" cümlesindeki "insanlıktan" ve "gerçekten" kelimeleri ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (İnsanlık-dan> insanlıktan), (Gerçek-den> gerçekten) "Sen yok, zannetsen de gerçek böyle her yerde" cümlesindeki "zannetsen" kelimesi ünsüz türemesi ses olayına uğramıştır. (Zan-etmek> zannetmek) "Haykırsan, inletsen de asla duymaz hiç kimse" cümlesindeki "haykırsan" ve "inletsen" kelimeleri ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Haykır-isen> haykırsan), (İnlet-isen> inletsen) "Biri bana desin hadi bunun sonu nerelere varır?" cümlesindeki "bana" kelimesi ünlü değişimi ses olayına uğramıştır. (Ben-a> bana) "Ve sonu bile bile geri adım atamadığımız" cümlesindeki "atamadığımız" kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Atamadık-ı> atamadığı)
Olur Mu? (Gazapizm)	Yalan mı <i>gördüğümüz?</i> Bir yangının yanında buluşup <i>senle</i> konuşup <i>görüştük</i> Biz ki hasreti <i>edeple</i> yaşarız Belki <i>esefle</i> taşırız Ölüm böyle <i>buysa</i> Yarınlar var, yürünür belki hiç <i>dağılmazsak</i> Sonra her şeyi <i>çocuklaştırmak</i> Bilirdik karşı <i>çıkma</i> ktı bu, büyüüp yitmenin meşruluğuna Bir <i>ömrün</i> her rötusunda Mezhepler, halklar <i>buluştu</i> sanki Neleri yüklendi <i>omzum</i>	"Yalan mı gördüğümüz?" cümlesindeki "gördüğümüz" kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Gördük-ü> gördüğümüz) "Bir yangının yanında buluşup senle konuşup görüştük" cümlesindeki "senle" kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Sen-ile> senle), (Görüşmüş-dük> görüştük) "Biz ki hasreti edeple yaşarız" cümlesindeki "edeple" kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Edep-ile> edeple) "Belki esefle taşırız" cümlesindeki "esefle" kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Esef-ile> esefle) "Ölüm böyle buysa" cümlesindeki buysa kelimesinde ünlü düşmesi ses olayı vardır. (Bu-ise> buysa) "Yarınlar var, yürünür belki hiç dağılmazsak" cümlesindeki "dağılmazsak" kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Dağılmaz-ise> dağılmazsak) "Bilirdik karşı çıkmaktı bu, büyüüp yitmenin" cümlesindeki "çıkmaktı" kelimesinde ünsüz sertleşmesi ses olayı vardır. (Çıkmak-dı> çıkmaktı) "Sonra her şeyi çocuklaştırmak" cümlesindeki "çocuklaştırmak" kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayı vardır. (Çocuklaş-dır> çocuklaştır)

		“Bir ömrün her rötuşunda” cümlesindeki “ömrün” kelimesi ünlü düşmesi ses olayı vardır. (Ömür-ü> ömrü) “Mezhepler, halklar buluştu sanki” cümlesindeki “buluştu” kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayı vardır. (Buluş-du> buluştu) “Neleri yüklendi omzum” cümlesindeki “omzum” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Omuz-u> omzu)
Bir (Hayki)	Veya bir simit kap, otur <i>seyret</i> Üsküdar'da kız kulesi <i>Geçtiysem</i> illa içmişimdir <i>Susurluk'tan</i> ayran Ve bayrak dalgalanır, gülümser Çanakkale Mardin'de taş evler, her <i>derde</i> devadır Pamukkale'm Amaç hep bir ağızdan burası <i>yurdum</i> diyebilmek Bugün kimse yüz <i>dönmüyor</i> bize Nasreddin gibi Ne için kavga ne için savaş, bu senin <i>yurdun</i> Bitlis'te beş minare, Kocaeli'm <i>gönlüm</i> gibi Düşüp koşarken tanıdım seni, toprağında kanım Bingöl ya da Çapakçur'da bir kahvede <i>sabahçıyım</i> Aksaray Mamasun'da olta tutan <i>balıkçı</i>	“Veya bir simit kap, otur <i>seyret</i> Üsküdar'da kız kulesi” cümlesindeki “seyret” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Seyir-et> seyret) “Geçtiysem illa içmişimdir <i>Susurluk'tan</i> ayran” cümlesindeki “geçtiysem” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramış, “Susurluk'tan” kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Geçti-ise> geçtiyse), (<i>Susurluk-da> Susurluk'tan</i>) “Mardin'de taş evler, her <i>derde</i> devadır” cümlesindeki “derde” kelimesinde ünsüz yumuşaması ses olayı vardır. (Dert-e> derde) “Amaç hep bir ağızdan burası <i>yurdum</i> diyebilmek” cümlesindeki “yurdum” kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Yurt-u> yurdu) “Bugün kimse yüz <i>dönmüyor</i> bize Nasreddin gibi” cümlesindeki “dönmüyor” kelimesi ünlü daralması ses olayına uğramıştır. (Dönme-yor> dönmüyor) “Ne için kavga ne için savaş, bu senin <i>yurdun</i>” cümlesindeki “yurdun” kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Yurt-un> yurdun) “Hâla Kars'ın bağrında doksan bin şehit” cümlesindeki “bağrında” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Bağır-ı> bağrı) “Bitlis'te beş minare, Kocaeli'm <i>gönlüm</i> gibi” cümlesindeki “gönlüm” kelimesinde ünlü düşmesi ses olayı vardır. (Gönl-ü> gönlü) “Düşüp koşarken tanıdım seni, toprağında kanım” cümlesindeki “toprağında” kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. (Toprak-ı> toprağı) “Bingöl ya da Çapakçur'da bir kahvede <i>sabahçıyım</i>” cümlesindeki “sabahçıyım” kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Sabah-cı> sabahçı) “Aksaray Mamasun'da olta tutan <i>balıkçı</i>” cümlesindeki “balıkçı” kelimesi ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Balık-cı> balıkçı)
Şehir (Candan Erçetin)	Bak bir <i>ömrü</i> verece'm işte, bu şehir benim Bi' demir atmış ki <i>gönlüm</i> Yosun tutmuş limanda, kalmış <i>toprağında</i> servetim var Ne kadar yakınsam ona ben o kadar <i>uzağım</i> Gel bu <i>şehrin</i> havası böyle kalsın Aynalar yalancıdır, bu <i>şehrin</i> dört bir yanında ayna var Birbirimize <i>verdiğimiz</i> sözlerin hepsini tutalım <i>Şehre</i> inat dert üstüne dert koymayalım, ayrılmayalım	“Bak bir <i>ömrü</i> verece'm işte, bu şehir benim” cümlesindeki “ömrü” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. “Bi' demir atmış ki <i>gönlüm</i>” cümlesindeki “gönlüm” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Gönl-ü> gönlüm) “Yosun tutmuş limanda, kalmış <i>toprağında</i>” cümlesindeki “toprağında” ünsüz sertleşmesi ses olayına uğramıştır. (Toprak-ı> toprağı) “Ne kadar yakınsam ona ben o kadar <i>uzağım</i>” cümlesindeki “uzağım” kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayına uğramıştır. “Gel bu <i>şehrin</i> havası böyle kalsın” cümlesindeki “şehrin” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Şehir-i> şehrin) “Birbirimize <i>verdiğimiz</i> sözlerin hepsini tutalım” cümlesindeki “verdiğimiz” kelimesinde ünsüz yumuşaması ses olayı vardır. (Verdik-i> verdiği) “Şehre inat dert üstüne dert koymayalım, ayrılmayalım” cümlesindeki “şehre” kelimesinde ünlü düşmesi ses olayı vardır. (Şehir-e> şehre)

Galiba (Sagopa)	Hak ettiğimi düşündüğümde hiç de adil değil ki Senden görünmüyor önüm, meğer ne kolaymış fikri ölüm Kırılmış bir sağ kolum, gönlü bi' hayli kırık Yapayalnız, bomboş bir yolum (ben) Sözün bittiği yerde bekliyorum	“Hak ettiğimi düşündüğümde hiç de adil değil ki” cümlesindeki “ettiğim” kelimesi ünsüz yumuşaması ses olayı vardır. (Ettik-i> ettiğ) “Senden görünmüyor önüm, meğer ne kolaymış fikri ölüm” cümlesindeki “görünmüyor” kelimesi ünlü daralması, “fikri” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Görünme-yor> görünmüyor), (Fikir-i> fikri) “Kırılmış bir sağ kolum, gönlü bi' hayli kırık” cümlesindeki “gönlü” kelimesi ünlü düşmesine uğramıştır. (Gönl-ü> gönlü) “Yapayalnız, bomboş bir yolum (ben)” cümlesi “yapayalnız” kelimesi ünlü türemesi ses olayına uğramıştır. (Yap-yalnız> yapayalnız) “Sözün bittiği yerde bekliyorum” cümlesindeki “bittiği” kelimesi ünsüz yumuşaması, “bekliyorum” kelimesi ünlü daralması ses olayına uğramıştır. (Bittik-i> bittiği), (Bekle-yor> bekliyor)
Bırakman Doğru Mu? (Anıl Piyancı)	Hatta nefesinle içime doluş Etsen de inancımı kaybetmedim hiç Ellerini tutunca diyorum: "Dans etmeliyiz" Belki bütün hayatımı sana sarf etmeliyim Senden vazgeçmem hiçbir zaman affet bebeğim Sarılp tekrar hisset bana Yüreğim düşer durur hatıralara Üzer durur aklım almaz ah Artık iyi gelmiyor bak yarama İkimiz geçmeliyiz sınavdan Yokluğunu düşününce inan kalbim duraklar	“Hatta nefesinle içime doluş” cümlesinde “nefesinle” kelimesi ünlü düşmesi ses olayına uğramıştır. (Nefesin-ile> Nefesinle) “Etsen de inancımı kaybetmedim hiç” cümlesinde “inancımı” kelimesinde ünsüz yumuşaması ses olayı vardır. (İnanç-ımı> İnancımı). Cümlesinde “kaybetmedim” kelimesinde ünlü düşmesi ve ünsüz yumuşaması ses olayı vardır. (Kayıp etmek> Kaybetmek). “Ellerini tutunca diyorum: "Dans etmeliyiz" cümlesinde “diyorum” kelimesinde ünlü daralması ses olayı vardır. (de-mek> diyorum). “Belki bütün hayatımı sana sarf etmeliyim” Cümlesindeki “sana” kelimesinde ünlü değişimi ses olayı vardır. (sen-e> sana). “Senden vazgeçmem hiçbir zaman affet bebeğim” Cümlesinde “bebeğim” kelimesinde ünsüz yumuşaması ses olayı vardır. (Bebek+im>bebeğim) “Sarılp tekrar hisset bana” Cümlesinde “hisset” kelimesinde ünsüz türemesi ses olayı vardır. (His+ etmek> Hisset) “Yüreğim düşer durur hatıralara” Cümlesinde “yüreğim” kelimesinde ünsüz yumuşaması ses olayı vardır. (Yürek+im> Yüreğim) “Üzer durur aklım almaz ah” cümlesinde “akıl” kelimesinde ünlü düşmesi ses olayı vardır. (Akıl+ım> Aklım) “Artık iyi gelmiyor bak yarama” Cümlesinde “gelmiyor” kelimesinde ünlü daralması ses olayı kullanılmıştır. (Gel+meyor> Gelmiyor) “Yokluğunu düşününce inan kalbim duraklar” cümlesinde “yokluğunu” kelimesinde ünsüz yumuşaması ses olayı vardır. (yokluk+unu> yokluğunu). Cümlesinde “kalbim” kelimesinde ünsüz yumuşaması ses olayı vardır. (Kalp+im> Kalbim)

Şekil 10. Ses olaylarına yönelik bulgular

Türkçe rap şarkılarda tespit edilen ses olaylarına yönelik bulgular tablo 19’da yer almaktadır. 10 Türkçe rap şarkısında 83 ses değişimine uğrayan kelime incelenerek açıklamalarına tablo 19’da yer verilmiştir. 83 ses olayının 29’u ünsüz yumuşaması, 18’i ünsüz benzeşmesi, 25’i ünlü düşmesi, 8’i ünlü daralması ve 3’ü ünsüz türemesi, 5’i ünlü değişimi, 1’i ünlü türemesi ses olayıdır. Ses olayları az enerji ile çok kelime söylenmesini sağlamaktadır. Türkçe rap şarkılarında ses olayları söyleyişi kolaylaştırmak için kullanılmıştır. İncelenen Türkçe rap şarkılarda geçen ses olayına uğrayan kelimeler Türkçe dersi öğretim programında (MEB, 2019 s. 38); 5. sınıf seviyesinde "Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir. Türkçe rap şarkılarında incelenen 83 ses olayı Türkçe rap şarkıların Türkçe eğitiminde kullanılabilmesi yönüyle önemlidir.

4.1.16. Yabancı Kelime Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 20’de sunulmaktadır.

Tablo 20

Yabancı Kelime Kullanımı

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Yabancı Kelime Kullanımı
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	Fakat bi' bekle bak, <i>knock out</i> olursan çok sakat Mücadeleyle geçen hayatta son <i>round</i>	“Fakat bi' bekle bak, <i>knock out</i> olursan çok sakat” cümlesinde Türkçe karşılığı “nakavt” olan “ <i>knock out</i> ” kelimesi kullanılmıştır. “Mücadeleyle geçen hayatta son <i>round</i> ” cümlesinde Türkçe karşılığı “yuvarlak” olan “ <i>round</i> ” kelimesi kullanılmıştır.
Türk Marşı (Ceza)	Ya bir öne gel ya bi' geri git Ya da bana bırak hadi, bu nası' bi' <i>beat</i> ?	“Ya da bana bırak hadi, bu nası' bi' <i>beat</i> ?” cümlesinde “Türkçe” karşılığı “alt yapı” olan “ <i>beat</i> ” kelimesi kullanılmıştır.

Türkçe rap şarkılarda tespit edilen yabancı kelime kullanımına yönelik incelemeye tablo 20’de yer verilmiştir. Yabancı sözcük kullanımında dikkat etmemiz gereken nokta birtakım etkilennemeler ya da özensizlik sonucunda Türkçe karşılığı olan kelimelerin yerine yabancı karşılıklarının kullanılmamasıdır. İncelenen 10 Türkçe rap şarkıdan 2’sinde 3 yabancı kelime tespit edilmiş ve açıklamalarıyla birlikte tablo 20’de yer almıştır. Türkçe rap şarkılarda duygularını, düşüncelerini, sıkıntılarını dile getiren sanatçılar sanılanın aksine Türkçe karşılığı olan kelimelerin yabancılarını kullanmayı tercih etmemişlerdir. Kullandıkları yabancı kelimeler ise Türkçe karşılıklarının dilimize tam yerleşmediği günlük hayatımızda sıklıkla kullandığımız yabancı kelimelerdir. İncelenen Türkçe rap şarkılarda geçen yabancı kelimeler Türkçe dersi öğretim programında (MEB, 2019 s. 38); 5,6,7,8. sınıf düzeyinde konuşma dil becerisinde "Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır." kazanımına; yazma becerisinde "Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır." kazanımına katkı sağlayabilecek düzeydedir.

4.1.17. Türkçe Rap Şarkılarının Temalarına Yönelik Bulgular

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın uygulanması sürecinde her sınıf düzeyinde 8 tema işlenmesi öngörülmüştür. Bu temalar; “Erdemler, Millî Kültürümüz, Millî Mücadele ve Atatürk, Birey ve Toplum, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Spor, Zaman ve Mekân, Duygular, Doğa ve Evren, Sanat, Vatandaşlık ve Çocuk Dünyası’dır.” Çalışmamızda Türkçe rap şarkıları şiir gibi ele alınmış, anlamsal ve Türkçe Dersi Öğretim Programı’na uygunluk açısından değerlendirilmiştir.

Türkçe rap şarkılarının şiir metni gibi çözümlenmesini sağlamak ve anlam açısından değerlendirmesini yapmak Türkçe eğitimi açısından önemlidir.

Bu başlığa ilişkin veriler Tablo 21’de sunulmaktadır.

Tablo 21

Türkçe Rap Şarkılarının Temaları ve Tahlilleri

Rap Şarkı Adı	Rap Şarkı Sözü	Temalar ve Tahliller
Naim (Eypio)	Bıraktım geldim evimi geride Adımı aldılar, kan karıştı terime Demişti anam bana "Buz da olsan erime" Kaldırdım dünyayı dertlerimin yerine Razgrad'da düğünlerin hepsi sözlü sazlıdır Sen de çalma lütfen böyle, kalbim bak hasarlıdır Dağlar belki karlıdır, yollar uzun kanlıdır	1.Yapı 2.Yapı Şarkıda memleketinden ayrı düşme sonucu yaşanan gurbet teması işlenmektedir. Şarkının birinci bölümünde “Bıraktım geldim evimi geride” cümlesinde bu temayı desteklemektedir. Yine birinci bölümde yer alan “Demişti anam bana "Buz da olsan erime” cümlesinde gurbette yaşanan zorluklara karşı mücadele etme anlamı mevcuttur. Şarkının ikinci bölümünde yer alan “Razgrad'da düğünlerin hepsi sözlü sazlıdır” cümlesinde duyduğu melodiler ailesini bıraktığı Razgrad'ı hatırlattığı için gurbet özlemini bu sözlerle yinelenmektedir.
Neyim Var Ki? (Ceza)	Bir bahçemiz var bir taraf çiçekli bir tarafsız çöl Bir tarafta gök kuşağı öbür tarafsız kör Sınırdaki kalmışlardan biz hep sınıfta kalmışlardan Çok uzaktayız Sıkıntı çekmişlere yakın bi' yerde Fincan kahvem hatrına saydım Bir yudumluk aşkım deli sarhoş Komplo ordularının gardiyanları Neyim var ki Rap'ten gayri? Bu çölde yeşerir elbet Savaş biter ve biz de sınırın ortasında kaybolur Gider de sözlerimizi Ve Rap'imizi miras bırakınız yeter	1.Yapı 2.Yapı 3.Yapı Şarkıda kişinin kendini toplumdan ayırttığını bir yalnızlığa hapsettığını görüyoruz. Bir tarafta gökkuşağı varken o kör tarafı seçmiş. Bir taraf çiçekliken o çöl tarafında kalmayı tercih etmiştir. Şarkının ikinci bölümünde “neyim var ki Rap'ten gayri” cümlesiyle müzikten başka hiçbir şeyinin olmadığını belirtmiş. Birinci yapıdaki yalnızlık duygusuyla bir tutarlılık oluşturmuştur. Şarkının üçüncü bölümünde “Savaş biter ve biz de sınırın ortasında kaybolur gider de sözlerimizi ve Rap'imizi miras bırakınız yeter” cümlesiyle kendisinden geriye kalacak tek şeyin şarkıları ve sözleri olacağını belirterek hayatı yalnız yaşamış olmasına yapılan vurgu açık bir şekilde ifade edilmiştir.
Gelsin Hayat Bildiği Gibi (Ceza)	Birer birer kayıp giderdi her bi' sevilene Yenisi gelmez, eline geçmez hele ki Değeri hiç bilinmeyen Yürekten varsa sevgiden de ötesi Sen ağlasan da boş, ışık da yaksan nafiye Gelsin hayat bildiği gibi, gelsin İşimiz bu, yaşamak Unuttum bildiğimi doğarken Umudum ölmeden hatırlamak Ve geçmişeydi saygım Gelecekti kaygım, kelebektir kalbim Akar giderdim, olsa bile bi' derdim hep gülerdim Ve ağladığımı görebilen bir annem bir de ben İnceden bi' perde vardı gözlerimde Göz görür fakat dilim susardı Ayaklarım, elim, kolum da bağlı	1.Yapı 2.Yapı 3.Yapı Teması umutsuzluk olarak belirlenen şarkının birinci bölümünde “Birer birer kayıp giderdi her bi' sevilene” cümlesi ve “Sen ağlasan da boş, ışık da yaksan nafiye” cümlesi umutsuzluk temasını destekler niteliktedir. Şarkının ikinci bölümünde “Gelsin hayat bildiği gibi, gelsin” sözleriyle hayata karşı bir umudunun olmadığı sadece yaşama görevini yerine getirdiği anlaşılmaktadır. Tek umudu ölmeden yaşadığını hatırlamaktır. Şarkının üçüncü bölümünde umutsuzluğa yönelik söylemler daha açık belirtilmiştir. Gelecek kaygısı, olanlara karşı susma eylemi, tüm bunlar karşısında elin kolun bağlı olması umutsuzluk temasını baskın hâle getiren söylemlerdir.

Türk Marşı (Ceza)	Bu nası' bi' gün, bu yeni bi' gün Her gün tekrâr doğdum Bazen soğudum kaçtım kendimden Göremiyoruz, çözemiyoruz Bir ileri iki geri yürüyoruz hep Sırlar var hep hiç çözilemeyen Biri bana desin hadi bunun sonu nerelere varır? Neyin sonu bunu bana soruyorsun Ama derin düşünenin küllü kalır geri meri geri kalan Kutu gibi dolu kafa beni deli ediyö' Ve sonu bile bile geri adım atamadığımız Uçuruma gidiyorsak aman uzak olun	Teması hayatı sorgulama olarak belirlenen şarkının birinci bölümünde “bu nasıl bir gün”, “her gün tekrar doğdum”, “bazen soğudum” söylemleriyle hayatın karışıklığı ve duyguların karmaşıklığı sorgulanarak tespit edilen temayı güçlendirmiştir. Şarkının ikinci bölümünde felsefik bir yaklaşımla “Sırlar var hep hiç çözilemeyen” cümlesiyle çözilemeyen sırları sorgulamaya teşvik etmiş ve ikinci bölümde sorgulama eylemi devam etmektedir. Şarkının üçüncü bölümünde ilk iki bölümdeki sorgulama “Biri bana desin hadi bunun sonu nerelere varır?” cümlesiyle devam etmektedir. “Neyin sonu?” sorusuyla kendi kendine derin düşüncelere dalmanın “kül” edeceği vurgulanmıştır. Şarkının dördüncü bölümünde ilk üç bölümdeki sorgulama eyleminin insanı deli edebileceği ama bundan da geri durmadığı için bir uçuruma sürüklendiği görülmektedir.
Olur Mu? (Gazapizm)	Bu evren içinde biliriz ölümlüyüz Yalan mı gördüğümüz? Belki de tanımaz kimse hiç olmadık ancak Bir yerde görülmüşüz Zamanın çehresi asıktı biz Hep gülmeye gönüllüydük Olur mu? Neleri yüklendi omzum Demedi bir gün yoruldum Bana her şeyi bir unuttursan Kim teslim alır bulutlardan bu umudu Ben yoruldum bir yerde öyle dursam	Teması yorgunluk olarak belirlenen şarkının birinci bölümünde “Belki de tanımaz kimse hiç olmadık” cümlesiyle tanımaz olmanın ve zamanın daima onlara karşı asık yüzlü olması yorgunluğa iten sebeplerden olmuştur. Şarkının ikinci bölümünde “Neleri yüklendi omzum” cümlesiyle pek çok yüke sahip olmasına rağmen yoruldum deme fırsatı bulamamasından birinci bölümle anlamsal bir tutarlılık sağlanmıştır. Şarkının üçüncü bölümünde her şeyi unutturacak biri gelse dahi umudu alacak gücü kalmadığını belirten “Ben yoruldum bir yerde öyle dursam” cümlesi kullanılmıştır.
B1R (Hayki)	Beyaz bir altın pamuk Adana'm'dan hediye Tüm dünya âşıktır bilirsin Van'daki kediye Gökteki ay tıpkı bizim Kütahya'da porselen Güneş doğarken İstanbul'dan bir başka yükselir Ve bayrak dalgalanır, gülümser Çanakkale Mardin'de taş evler, her derde devadır Pamukkale'm Sivas'ta kangal korur köyü, Edirne'de pehlivan Yolun düşerse bir gün tadıp Erzincan'dan peynir al Konya'dan seslenir Mevlâna Celaleddin Rumi Bugün kimse yüz dönmüyor bize Nasreddin gibi Elâzığ'da gakkışum, Aydın'da efe	Teması millî kültür olarak belirlenen şarkının birinci bölümünde “Beyaz bir altın pamuk Adana'm'dan hediye” cümlesiyle Adana'nın temsil unsuru olan pamuk altına benzetilmiştir. Dizenin devamında Van kedisi, Kütahya'daki porselen gibi ülkemizin çeşitli illerindeki değerlerinden bahsedilmiştir. Şarkının ikinci bölümünde millî kültür temasına uygun şekilde devam etmektedir. Mardin'deki kültürel unsurumuz olan taş evler, Sivas'ın kangalı, Edirne'nin pehlivanı, Erzincan'ın peyniri gibi kültürel unsurlar dinleyiciye aktarılmıştır. Şarkının üçüncü bölümü de millî kültür temasını destekler unsurlar taşımaktadır. Önemli düşünürlerimiz olan “Mevlana, Nasreddin Hoca” bu bölümde dinleyiciye tanıtılmıştır. Yine aynı şekilde kültürel unsurlarımızdan olan Aydın'ın efesi, Elazığ'daki gakkışuk kültürü dinleyiciye aktarılmıştır. Şarkının bütününde tutarlı şekilde Türkiye'nin millî kültür unsurlarından bahsedilmiştir. Zorunlu tema olan ‘millî kültür’ temasında öğrencilere dinletilebilecek bir şarkıdır.

Şehir (Ceza-Candan Erçetin)	Bu şehir insana tuzak kuruyor Bu şehir insanı uzak kılıyor Bu şehir insanı hayli yoruyor Bu şehir insanı hep kandırıyor Bağlamış elimi kolumu, Ne kadar uzağa gitsem de kopamadım Ondan her taraf tuzak, her bi' yer yalan Tutulmamış ki hiçbi' söz, hep yalan dolan var Gel biz şehrin havasına hiç uymayalım Birbirimize verdiğimiz sözlerin hepsini tutalım Şehre inat dert üstüne dert koymayalım, ayrılmayalım Gönül bi' bağlanmış ki sorma Her güneşli gün ve her yıldızlı geceyi özler Kardeşiz biz sanki yağmuruyla ıslanan ağaç gibi Kökünden bağlı kopmaz, özümdür o bilinmez Bu şehir benim ve bu şehir bizimmiş anla Bırakmam, terk etmem, ben gitmem bu şehirden	1.Yapı 2.Yapı 3.Yapı 4.Yapı	Teması kırgınlık olarak belirlenen şarkının birinci kısmında sanatçı “tuzak kuruyor”, “hayli yoruyor” ve “hep kandırıyor” sözleriyle şehre olan kırgınlığını ve kızgınlığını dile getirmiştir. Şarkının ikinci kısmında şehrin her tarafının “tuzak” “yalan” ve “hiçbir sözünü tutmayanlarla” dolu olduğunu belirterek kırgınlık temasını destekleyen ifadeler kullanmıştır ancak tüm bunlara rağmen “ne kadar uzağa gitsem de kopamadım” ifadesi olan kırgınlığını hafifletici bir cümledir tutarlılığa uygun değildir. Şarkının üçüncü kısmında şehre hâla kırgın olduğunu “şehre inat” sözlerinden anlıyoruz fakat “bu şehrin havasına hiç uymayalım” “birbirimize verdiğimiz sözlerin hepsini tutalım” sözlerinde şehre bir başkaldırı, sevilen kişi gelirse güzelleşeceği düşünülen bir şehir tablosu çiziliyor. Şarkının dördüncü bölümünde şehre olan kırgınlık “gönül bi' bağlanmış ki sorma” ve “bu şehir benim, bu şehir bizimmiş anla” sözleriyle yerini artık şehri tekrar sahiplenmeye ve sevmeye bırakmıştır. Şarkıda bir tema tutarlılığı tespit edilememiştir.
Galiba (Sagopa Kajmer)	Hep anlatırdı sevdiklerim, "Böyleyken böyle olur Söz söylenir, göz dolar, haziranlar şubat olur" İhtimallerimi düşünürüm ve ihmallerimi yoklarım İçimden ayrılık şarkıları bestelerim ve söylerim Ben deli dolu biriyim, ama şu an sadece doluyum Kırılmış bir sağ kolum, gönlü bi' hayli kırık Yapayalnız, bomboş bir yolum (ben) Beni arayan or'da bulur Sözün bittiği yerde bekliyorum Ama galiba Bütün bu olanlara dayanmam ama hazırım Sen giderken adımlarını sayarım, heyhat Herkes bana bakıyormuş gibi ama her şey normal Sorulan sorular en çok acı veren, her yerden sual Ben bir aç, sense tok misal Sen olmadan ne işe yarar en güzel kumsal? Ne olur gitme, kal	1.Yapı 2.Yapı 3.Yapı 4.Yapı	Şarkıda aşk teması işlenmiştir. Şarkının birinci bölümünde “ Söz söylenir, göz dolar, haziranlar şubat olur” cümlesiyle “İçimden ayrılık şarkıları bestelerim ve söylerim” cümleleri tutarlılık oluşturarak ayrılık durumu yansıtılmıştır. Şarkının ikinci bölümde birinci bölümü destekler nitelikte kaybedilen bir aşk sonucunda “kırılmış bir sağ kolum”, “gönlü bi hayli kırık”, “yapayalnız, bomboş bir yolum” sözleriyle desteklemiştir. “Sözün bittiği yerde bekliyorum” cümlesi de bu acıyı destekleyen bir ifadedir. Şarkının üçüncü bölümünde “Bütün bu olanlara dayanmam ama hazırım” cümlesiyle ayrılığa dayanamayacağını düşündüğünü belirterek tutarlılığı sağlamıştır. Şarkının dördüncü bölümünde “Sen olmadan ne işe yarar en güzel kumsal? Ne olur gitme, kal” sözleriyle sevgiliye seslenmekte ve gitmesini istememektedir.
Tutsak (Sefo)	Gümüş gerdanında, tutsaktı ben ellerinde Mükemmel bi' film tadında hatta gözlerin önünde Bana göre biri var (ah) kabul delice Dilime dolandın, dilim dile gelip dedi eyvah (eyvah) Bilemedi n'apım şu an konuşmanın ne gereği var? Göremedim saati, akıyo' geçiyo' kafa Leyla (oh, ah) Göremem önümü ve bunu seviyor (oh, woh, woh) Benim sıkıntım inan, sorma bana niye Kabul ediyorum, yıllarım saniye gibi geçiyo' Ne varsa kaçılan, başına gelir Olursun acına küçümsenen biri	1.Yapı 2.Yapı 3.Yapı	Şarkıda aşk teması işlenmiştir. Şarkının birinci bölümünde kişi kendisini sevgilinin ellerinde “tutsak” olarak görmüştür. Aşkı “mükemmel bir filme” benzeterek tutarlılığı sağlamıştır. Şarkının ikinci bölümünde birinci bölümü destekler nitelikte “dilime dolandın” ifadesiyle sevgilinin sürekli dilinde, aklında olduğu belirtilmiştir. “Leyla olmak” deyiimiyle bağdaşıklık kurulmuştur. Şarkının üçüncü bölümünde birinci ve ikinci bölümle bir tutarlılık görülmemektedir. İlk iki bölümde aşkı mükemmel bir film gibi gören sanatçı üçüncü bölümde sevgilinin onun sıkıntılı durumunu sevdiğini dile getirmektedir. Kaçtığı ne varsa başına geldiğini ve sevdiği kişi tarafından küçümsendiğini düşünmektedir.

Bırakman Doğru Mu? (Anıl Piyancı)	Söyle, çekinme benimle konuş Hatta nefesinle içime doluş Gözüme bakıp söyle içimdeki deliye dokun Çünkü konuşamazsak hayat bak eziyet olur İkimize hiç bi' zaman uzak durma Boşuna üzülüp, bana kurulup tuzak kurma Düşürme bu duruma bizi, yolumuzu kesip Umrunda değil inan gururumu rezil Gel geride bırak kötü anılarını Sarılıp tekrar hisset bana Sen sevgiye inan, yeni anılarını	Şarkıda bitmiş bir aşk ve bu aşkın oluşturduğu olumsuz durum işlenmiştir. Teması aşk olarak belirlenen şarkının birinci bölümünde “çekinme, söyle, gözüme bak, eziyet” kelimeleri tutarlılık oluşturmaktadır. Aşkın bitmesi durumunda oluşan duygu hayatın ona eziyet olacağı şeklinde aktarılmıştır. Şarkının ikinci bölümünde sevgiliye seslenme durumu vardır. “uzak, üzölmek, tuzak, gurur” kelimeleri tutarlılık oluşturmaktadır. Sevgiliden hiçbir zaman uzak kalmak istememekte ve gururu kırılrsa da umursamayacağını söylemektedir. Şarkının üçüncü bölümünde sevgiliye yönelik itiraflar daha açık bir hâl almaktadır. “gel, sarıl, hisset, sevgi, anı” gibi kelimelerle tutarlılık sağlanmıştır. Kötü anıları bırakıp, sevgiye inanırsa her şeyi çözebileceklerini düşünmektedir.
--------------------------------------	---	---

Türkçe rap şarkılarda tespit edilen temaların ve metin yapılarının bulgularına tablo 21’de yer verilmiştir. 10 Türkçe rap şarkısından 1 şarkının temasının “millî kültür”, 1 şarkının temasının ise “gurbet” olduğu tespit edilmiştir. Diğer 8 şarkıda aşk, yalnızlık, kırgınlık, hayatı sorgulama gibi olumsuz hisler uyandırabilecek temalar olduğu tespit edilmiştir. Türkçe rap şarkılarının pek çoğunun teması aşk olarak tespit edilmiştir (Aşk acısı, özlem, isyan, ayrılık, hüzn vb.). Türkçe rap şarkılarının şiir gibi anlamsal olarak incelenebiliyor olması açısından önemlidir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu bölümde Türkçe eğitimi ve söz varlığı açısından değerlendirilen Türkçe rap şarkılarına yönelik sonuçlar yer almaktadır.

1. 10 Türkçe rap şarkıda 48 tane mecaz anlamalı kelime/deyim incelenmiştir. 33'ü mecaz anlamalı kelime, 15'i mecaz anlamalı deyimdir. Türkçe rap şarkılarda mecaz anlamlar anlatımı güçlendirmek için kullanılmıştır. Türkçede mecaz anlam kullanımı dilimizin zenginliğinin bir göstergesidir. Mecaz anlamalı kelime gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak farklı bir anlam kazanır (Gürbüz, 2008, s. 202). Türkçe rap şarkılarda incelenen mecaz anlamalı kelimeler, günlük hayatta sıkça karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği yönüyle ne kadar zengin olduğunu tespit etme konusunda önemlidir.
2. 7 Türkçe rap şarkıda 21 zıt anlamalı kelimenin birlikte kullanımı incelenmiştir. Zıt anlamalı kelimelerin bir arada kullanımı anlatımı güçlendirir ve anlatıma daha geniş bir yorumlama olanağı sunar (Karpuz ve Akçataş, 2001, s.42). “Zıt anlam” becerisi kazandırırken Türkçe rap şarkılarından faydalanılması konusunda önemlidir. Türkçe rap şarkılarında incelenen zıt anlamalı kelimeler, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği konusunda ne zengin olduğunu tespit etmede önemlidir. Türkçe rap şarkıları, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.
3. Türkçe rap şarkılarının tamamında 53 deyim incelenmiştir. 53 deyimden 32 tanesinin kullanımı doğrudur. Doğru kullanımlarda deyimlerin ya mastar hâli korunarak ya da kelimeler ve anlamları değiştirilmeden kişi zamirleri ile fiil çekimleri değiştirilerek kullanıldığı tespit edilmiştir. Bazı deyimlerde, cümle yapısını ve ana sözcüklerini

değiştirmeden eylemin çekimi ve zamirlerinin değişikliğine izin verilebilir (Aksoy, 1988, s.144). Yanlış kullanılan deyimlerde; sözcüklerin dizimi değişmiş, eksik kelimeler kullanılmış ve deyimın kalıp sözler olma özelliğini bozacak ek getirilmiştir. Deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Bu sebeple sözcükleri değiştirilmemeli ve sözdizimi bozulmamalıdır (Aksoy, 1988, s.140). Yapım ekleri eklendiği sözcüğün yapısını ve anlamını değiştiren eklerdir. Ergin (2013) ve Korkmaz (2009) fiilimsi eklerini ve olumsuzluk ekini yapım eki olarak kabul ederken Banguoğlu (2019) yapım eki olarak kabul etmemektedir. Araştırmamızda fiilimsi ekleri yanlış kullanım olarak değerlendirilmiştir. Türkçe rap şarkılarında incelenen deyimler, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği konusunda ne kadar zengin olduğunu tespit etmede önemlidir. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir. Türkçe rap şarkılarda deyim örneklerine rastlansa da atasözü ve özdeyiş örneklerine rastlanmamıştır.

4. 10 Türkçe rap şarkıda soyut ve somut adlar incelenmiştir. Türkçe rap şarkılarda 96 tane soyut ad, 124 tane somut ad tespit edilmiştir. En fazla kullanılan soyut adlar: Aşk, hüznün, yalnızlık, zaman, hayal, kan ve umuttur. En fazla kullanılan somut adlar: Yol, el, güneş ve göz ve şarkıdır. Adlar, zihnımızde birer resim oluşturur. Soyut ve somut adlar; oluşturulacak bu resmi kuvvetlendirir ve ifade becerimize katkı sağlar (Vardar, 2002, s.179). Türkçe rap şarkılarında geçen soyut adlar, şarkıların temalarını destekler nitelikte kelimelerdir. Türkçe rap şarkılarda tespit edilen somut ve soyut adlar; artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından zenginliğinin ortaya konması noktasında önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.
5. 6 Türkçe rap şarkıda 20 topluluk adı incelenmiştir. Topluluk adı şarkılarda genellikle toplumun tüm kesimlerine hitap ederken kullanılmıştır. Çoğu zaman “nesil, kuşak, halk, şehir adları” topluluk adı olarak kullanılmıştır. Türkçede isimler sayı bakımından teklik ya da çokluk gösterirler. Cins isimlerin bazıları da bir topluluğa ad olmuştur. Bunlar teklik biçimleriyle toplu bir çokluğu gösterdikleri için topluluk adları diye isimlendirilmiştir (Korkmaz, s. 256). Türkçe rap şarkılarda tespit edilen topluluk adları; artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından zenginliğinin ortaya konması noktasında önem

taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.

6. 7 Türkçe rap şarkıda 13 ikileme incelenmiştir. Kelimelerin birden fazla kez tekrarlanmasıyla oluşan ikilemeler, anlatımımızı daha etkili bir duruma getirir (Vardar, 2002, s.119). Türkçe rap şarkılarda incelenen ikilemeler, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından zenginliğinin ortaya konması noktasında önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.
7. 10 Türkçe rap şarkıda 108 fiilimsi incelenmiştir. 108 fiilimsiden 7'si isim-fiil, 45'i sıfat-fiil, 17'si adlaşmış sıfat fiil ve 39'u zarf-fiildir. Fiilimsilerin cümle içinde farklı görevleri bulunmaktadır. Anlamın yönünü değiştirecek herhangi bir ifade kullanmadan yalnızca farklı eklerle cümle kurmamıza yardımcı olurlar. Fiilimsiler üç ayrı başlıkta incelenmektedir. Bunlar; isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiildir (Bayraktar, 2000, s.5). Türkçe derslerinde fiilimsileri kazandırırken Türkçe rap şarkılarının kullanılması açısından önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarda tespit edilen fiilimsiler, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından zenginliğinin ortaya konması noktasında önem taşımaktadır.
8. 10 Türkçe rap şarkıda 208 sıfat kullanımı incelenmiştir. Sıfatlar, işlev ve anlam açısından belirtme ve niteleme sıfatları olmak üzere iki çeşittir. Belirtme sıfatı; adlara ait belirtiyi ya da belirtilmesi istenen yönü ifade eden, adları sayı, işaret, belgisizlik ve soru anlamında belirten sözcüklerdir (Eker, 2013, s.379). 208 sıfattan 120'si belirtme sıfatı, 88'i niteleme sıfatıdır. En fazla kullanılan sıfatlar şunlardır: yeni, güzel, bu, her ve bir. Türkçe derslerinde sıfatları kazandırırken Türkçe rap şarkılarının kullanılması açısından önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarda tespit edilen sıfatlar, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından zenginliğinin ortaya konması noktasında önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.
9. 9 Türkçe rap şarkıda 109 zarf kullanımı incelenmiştir. Zarflar; eylemin, fiilimsinin, sıfatların ya da başka bir zarfın anlamını değiştirebilen, onları zaman, yön, durum ve

miktar yönüyle niteleyen kelimelerdir (Banguoğlu, 2019, s.379). 109 zarfın 46'sı durum zarfı, 35'i zaman zarfı, 7'si soru zarfı, 4'ü yer yön zarfı, 17'si miktar zarfıdır. En fazla kullanılan zarflar şunlardır: en, artık, ne kadar, hep ve çok. Türkçe dersinde zarfları kazandırırken Türkçe rap şarkıların kullanılması açısından önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarda tespit edilen zarflar, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından zenginliğinin ortaya konması noktasında önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.

10. 10 Türkçe rap şarkıda 145 zamir incelenmiştir. Zamirler cümle içinde tek başlarına görev alabilirler. Zamirler cümle içinde ismin yerine geçerken isimlerle benzer özellikler gösterirler. İsimler gibi çoğul eki ve çekim eki alabilirler. Aynı zamanda isim tamlaması oluştururlar (Banguoğlu, 2019, s. 356). 145 zaminin 87'si kişi, 21'i soru, 14'ü işaret, 20'si belgisiz ve 3'ü dönüşlülük zamiridir. Türkçe rap şarkılarda en fazla kullanılan zamirler şunlardır: Sen, ben, bu, hepsi ve kimsedir. Türkçe derslerinde zamirleri kazandırırken Türkçe rap şarkılarının kullanılması açısından önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarda tespit edilen zamirler, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından zenginliğinin ortaya konması noktasında önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.

11. 7 Türkçe rap şarkıda 37 edat kullanımı incelenmiştir. Edatlar, tek başına anlamı olmayan, isim ve isim soylu kelimelerden sonra gelerek anlam bakımından bağlanan, eklendikleri kelimeler ile cümlenin öteki kelimeleri arasında çeşitli anlam ilişkileri kuran görevli sözcüklerdir (Korkmaz, s. 1052). Türkçe rap şarkılarda en çok kullanılan edatlar edatlar “gibi” ve “mı” edatlarıdır. Türkçe rap şarkılarda sıklıkla benzetme söz sanatına başvurulması “gibi” edatının kullanılmasına, anlamı güçlendirmek için sürekli soru yöneltmeleri de soru edatlarının kullanılmasına sebep olmuştur. Türkçe rap şarkılarda tespit edilen edatlar, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından zenginliğinin ortaya konması noktasında önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.

12. 10 Türkçe rap şarkısında 60 bağlaç kullanımı incelenmiştir. Bağlaçlar; kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri bazen de paragrafları birbirine bağlayan ve bağlandıkları sözler arasında türlü anlam ilişkileri kuran dil bilgisel unsurlardır (Korkmaz, s. 1091). Türkçe rap şarkılarda en çok kullanılan bağlaçlar şunlardır: ve, de, ne.. ne, fakat ve ya da bağlaçlarıdır. Türkçe rap şarkılarda tespit edilen bağlaçlar, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından zenginliğinin ortaya konması noktasında önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.
13. 6 Türkçe rap şarkısında 25 ünlem kullanımı incelenmiştir. Ünlemler ad, sıfat, fiil gibi kelime sınıfları, insanların düşüncelerine karşılık bulurlar. Diğer yandan insanın duygu ve heyecanları dışarı vurmaya, bir yönü ile de tabiattaki çeşitli ses ve olayları taklit yolu ile adlandırmayı sağlayan kelimelerdir (Korkmaz, s. 1140). Türkçe rap şarkılarda en çok kullanılan ünlemler “be”, “ah” ve “ya” ünlemleridir. Türkçe rap şarkılarda tespit edilen ünlemler, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından zenginliğinin ortaya konması noktasında önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.
14. 10 Türkçe rap şarkısında 80 tane söz sanatı kullanımı incelenmiştir. İncelenen 80 söz sanatının 23’ü kişileştirme, 42’si benzetme, 14’ü abartma, 1’i konuşturma söz sanatıdır. Zıt anlamlı kelimelerin birlikte kullanımı ayrı incelendiğinden tezat söz sanatı bu kategoride incelenmemiştir. Söz sanatları ifadeye güzellik katarak anlatılmak istenenin daha etkili bir şekilde aktarılmasını sağlamaktadır. İncelenen şarkılarda söz sanatları anlatılmak istenen şeyleri daha etkili bir şekilde ifade etmek amacıyla kullanılmıştır. Söz sanatları kullanımının fazla olması şarkılarda sanatlı ve estetik bir söyleyiş olduğunu da göstermektedir. Türkçe rap şarkılarda tespit edilen söz sanatları, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği açısından zenginliğinin ortaya konması noktasında da önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.
15. 10 Türkçe rap şarkısında 83 tane ses olayına uğrayan kelime kullanımı incelenmiştir. Seslerin zaman içerisinde söyleyiş kolaylığı sağlamak için türemesi, benzeşmesi, yer

değiştirmesi, aykırılaşması, değişmesi, dūřmesi başlıca meydana gelen ses olaylarıdır (Cořkun, 2015, s.348). İncelenen 83 ses olayının 29’u ünsüz yumuşması, 18’i ünsüz benzeşmesi, 25’i ünlü dūřmesi, 8’i ünlü daralması ve 3’ü ünsüz türemesi, 5’i ünlü değişimi, 1’i ünlü türemesi ses olayıdır. Türkçe rap şarkılarda incelenen söz sanatları, artık hayatın her alanında sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların dil estetiği aısından zenginliğinin ortaya konması noktasında da önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarını, Türkçe dersi etkinliklerinde nasıl kullanılacağına dair bilgileri olmayan Türkçe öğretmenlerine de örnek teşkil etmesi aısından önemlidir.

16. 10 Türkçe rap şarkısının 8’inin temasının “aşk”, 1 tanesinin “millî kültür”, 1 tanesinin ise “gurbet” olduğu tespit edilmiştir. Türkçe rap şarkılarda tespit edilen temalar artık günlük hayatta sıklıkla karşımıza çıkan Türkçe rap şarkıların ne anlatmak istediğini ortaya koymak aısından önem taşımaktadır. Türkçe rap şarkılarının çoğunluğunda aşk temasının işlenmesi, popüler olmasında etki etmektedir. Çıkış zamanlarında alt kültürün, dışlanmışların sesi olarak çıkan rap şarkılar toplumun sorunları, sıkıntılarını anlatırken popüler kültürün etkisi ve dinlenme kaygısıyla şimdilerde aşk temasını işlemektedir. Yalnızca “Hayki-B1R” adlı şarkıda millî kültür teması işlenmiş, ölkemizin kültürel unsurları tanıtılmıştır. Zorunlu tema olarak işlenmesi gereken millî kültür temasında kullanılabilecek bir şarkı olması aısından önemlidir. Türkçe rap şarkılarının şiir türü gibi ele alınıp tahlil edilmesi de Türkçe öğretmenlerine örnek olması aısından önem taşımaktadır. Bir metnin anlamsal aıdan değerlendirilmesi dil estetiği aısından zenginliğin ortaya konulması noktasında önem arz etmektedir.

17. 2 Türkçe rap şarkıda 36 yabancı kelime tespit edilmiştir. Alıntı kelimeler, dile olduğa eski zamanlarda girmiş, Türkçenin ses yapısına uyarlanarak toplumun her kesimi tarafından anlaşılır duruma getirilmiştir (Korkmaz, 2009, s. 181). İncelenen şarkılarda tespit edilen yabancı kelimeler ise Türkçe karşılıklarının dilimize tam yerleşmediği kelimelerdir. Türkçe rap şarkılarda duygularını, dūřüncelerini, sıkıntılarını aktaran kullanıcılar çoğunlukla Türkçe karşılığı bulunan kelimeleri kullanmayı tercih etmişlerdir. İncelenen Türkçe rap şarkıların tamamı göz önüne alınarak değerlendirildiğinde Türkçe rap şarkılarla ilgili sanılanın aksine yabancı kelime kullanımının az olması söz varlığı aısından olumlu kabul edilebilir.

18. Belirlenen ölçütler doğrultusunda incelenen Türkçe rap şarkılarda en fazla soyut ve somut ad (220), en az ise ikileme (10) örneğine rastlanmıştır. En fazla kullanılan

zamirlerin; sen, ben ve kimse olması şarkılarda kullanılan aşk temasını ve yalnızlık temasını destekler niteliktedir. İkilemelerin de 10 Türkçe rap şarkıda 10 kez kullanılması, Türkçe rap şarkılarının ikilemelerin kazandırılmasında yetersiz olduğu sonucuna ulaşmamızı sağlamıştır.

19. Türkçe rap şarkılarının dil estetiği açısından incelenmesi ve değerlendirilmesiyle dili kazandırırken kullanabileceğimiz önemli Türkçe rap şarkı örnekleri elde edilmiştir. “Türkçe rap şarkılarının dil öğretiminde uygun örnekler seçilirse derslerde amaca yönelik kullanılabileceği” varsayımı dile getirilmiştir. Araştırmanın sonucunda varsayımı doğrular örneklerle ulaşılmıştır. Söz sanatları kazandırılırken “Naim”, sıfatlar kazandırılırken “Galiba”, zamirler kazandırılırken “Türk Marşı”, ses olayları kazandırılırken “B1R” mecaz anlam kazandırılırken “Naim”, deyimler kazandırılırken “Gelsin Hayat Bildiği Gibi” şarkıları amaca yönelik kullanılabilecek rap şarkılarıdır.
20. Araştırmada “seçilen 10 Türkçe rap şarkının dil estetiği açısından uygun örnekler teşkil ettiği” varsayımı dile getirilmiştir. Araştırma sonucunda dil estetiğini olumsuz etkileyecek unsurlara -kelimenin yanlış kullanımı, deyimlerin yanlış kullanımı vb.- yabancı sözcük kullanımı rastlanmanın yanında belirlenen ölçütlere yönelik önemli örnekler tespit edilmiştir. Türkçe rap şarkılarında 48 mecaz anlamlı kelime/deyim, 96 soyut ve 124 somut ad, 105 fiilimsi, 216 sıfat, 109 zarf, 145 zamir, 37 edat, 60 bağlaç, 80 söz sanatı ve 83 ses olayı tespit edilmiştir. Bunlar dil estetiğini ispatlayan örneklerdir.
21. Türkçe rap şarkılar aklımıza ilk olarak cinsellik, argo, küfür, yabancı vb. yabancı sözcükleri getirmektedir. Yapılan bu çalışmada rap şarkıların kötü imajları kırılmış, doğru şarkılar seçildiğinde öğrencilere dil estetiği unsurlarından mecaz anlam, zıt anlam, söz sanatları, ünlem, deyim gibi pek çok yapının Türkçe rap şarkılardaki varlığı ortaya konulmuştur. Dil öğretiminde pek çok dil estetiği unsurunun doğru Türkçe rap şarkıları seçildiğinde Türkçe rap şarkılar aracılığı ile verilebilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
22. Türkçe rap şarkılarının temaları incelenirken yalnızca Hayki- B1R adlı şarkının 2019 Türkçe Öğretim programında yer alan temalara katkı sağlayabilecek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Temaları belirlenen Türkçe rap şarkılarında metindeki kelimelerin bağlantısını inceleyen “bağdaşıklık” metin parçaları arasında çelişkili ifadeler olmaması durumunu inceleyen “tutarlılık” metin dil bilim unsurlarıyla

değerlendirilerek inceleme yapılmıştır (Aytaş, 2011, s.7). İncelenen diğer şarkıların Türkçe dersi temalarıyla ilişkisi tespit edilememiştir.

23. Türkçe rap şarkıları belirlenen ölçütler konusunda incelenmiş, bu ölçütler doğrultusunda Türkçe dersi içerisinde kullanılabilecek yapılara ulaşılmıştır. Belirlenen 17 ölçüt açısından zengin örneklerle ulaşılmış fakat Türkçe rap şarkılarından Hayki-BİR hariç hepsinin temasının aşk olması, kelimelerin uyum sağlaması amacıyla anlamda eksikliklerin olması, bazı kelimelerin yanlış kullanılması (bi', vuruyo, dakika, napım vb.), hedef kitlenin psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek karamsarlık, şiddet vb. öğelerin yer alması (aşk acısı, savaş, öpmek, isyan, kötü dilek vb.), ritme uygun olması açısından bazı şarkılarda kelimeler arasındaki estetik duyarlılığa dikkat edilmemesi Türkçe rap şarkıların dil estetiğini olumsuz etkilemektedir.
24. Araştırmanın sonucunda Türkçe öğretmenlerine, uygun Türkçe rap şarkılar seçilirse Türkçe kazanımlarını Türkçe rap şarkılarla öğretebileceği birçok dil unsuru örneği verilmiştir. Mecaz anlam, zamir, fiilimsi, söz sanatları, zarf, ses olayları bunlardan birkaçıdır.
25. Araştırmanın sonucunda, ortaokul öğrencilerinin severek dinlediği Türkçe rap şarkılarının uygun örnekler seçtiğimizde veya Türkçe rap şarkılarını uygun hâle getirdiğimizde-uygun olmayan bölümü çıkarma, şarkıyı kısaltma, uygun görülmeyen, çocuğun kullanmaması gereken kelimelerin çıkartılması, sadece şarkının ritmini kullanmak vb. Türkçe dersi kapsamında kullanabileceğimiz sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Tartışma

Bu bölümde, araştırmanın konusu bağlamında yapılan diğer çalışmalarla bu araştırma karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Bir sanat olarak müzik, insan hayatında diğer sanatlardan farklı olarak çok daha önemli bir yere sahiptir. Gelişen teknolojiyle birlikte eğitimde kullandığımız materyaller de çeşitlenmiş dil eğitiminde ve dili kazandırmada müzik de yerini almış, sıklıkla kullanılan bir araç hâline gelmiştir.

Eğitim içerisinde müziğin kullanılmasına dair pek çok çalışma bulunmaktadır. Yabancı dillerin öğretiminde özellikle dinleme çalışmalarında, Türkçenin yabancı dil olarak

öğretiminde, matematik öğretimi, özel eğitim, fen bilimleri, ilk okuma yazma gibi birçok alanda da müzikten yararlanıldığına dair çalışmalar bulunmaktadır. Aksu (2019) fen bilimleri alanındaki çalışması, Şahin (2021) ilk okuma yazma eğitiminde müziğin kullanılmasına örnek çalışmalardır.

Müziğin Türkçe eğitiminde kullanılmasına yönelik çalışmalar yetersizdir. Yakın zamanda yalnızca Doğan (2019) Türkçe pop şarkıları dil estetiği açısından geniş bir yelpazede incelemiş, araştırmanın sonucunda söz sanatları, sıfatlar, mecaz anlam, deyimler vb. söz varlığı unsurlarının Türkçe dersi kazanımlarının amacına uygun olarak derslerde kullanılabilecek Türkçe pop şarkıları olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmanın ortaokul öğrencileriyle pop şarkılar merkeze alınarak yapılmış olması çalışmamızla uyum göstermektedir. Çalışmalarımızın sonuçları gösteriyor ki doğru şarkılar seçildiğinde öğrencilerin sevdiği müzik türleri derslerde kullanılabilir. Çalışmalarımız farklı türdeki şarkıları incelememiz yönüyle ve Türkçe rap şarkılarda daha fazla söz varlığı unsuru tespit edilmesi yönüyle farklılık göstermektedir.

Eryılmaz (2019), Bilgen ve Zeytin (2019), Demirel (2018) ise çalışmalarında öğrencilerinin en çok dinledikleri şarkıların tespit edilmesi ve bu şarkıların içerik ve dil yönünden incelenmesini amaçlamışlardır. Bu 3 çalışma ortaokul öğrencilerinin en çok dinlediği şarkılar arasında seçilerek şarkıları içerik, konu, yabancı sözcük kullanımı, deyim kullanımı vb. söz varlığının yalnızca belirli yönleriyle incelemişlerdir. Çalışmalarda en çok dinlenen 2. Müzik türünün rap olması çalışmamızın gerekliliğini de ortaya çıkarmıştır. Çalışmalarında en çok dinlenen şarkılardaki söz varlığını yetersiz bulmuşlar ve yabancı dil unsurları, madde bağımlılığı gibi olumsuz öğelerin şarkılarda fazla olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmamızın sonuçlarına göre öğrencilerin dinlemekten hoşlandığı müzik tarzlarından olan rap şarkıların uygun parçaları seçildiğinde Türkçe eğitime ve söz varlığına katkı sağlayabilecek önemli örneklerle ulaşılmıştır. Çalışmamızda sıfat, zarf, deyimler, soyut somut ad kullanımı vb. pek çok söz varlığı unsuru tespit edilmiştir. Çalışmamızın bulgularına göre uygun rap şarkılar seçildiğinde söz varlığına katkı sağlayabilecek, içerisinde argo, küfür, madde bağımlılığı gibi suça teşvik etmeyecek 10 Türkçe rap şarkıdan oluşmuş ve şarkıların içerisinde yalnızca 3 tane yabancı dil unsuru kullanımı bulunmuştur.

Sadece rap şarkılarını dil estetiği yönünden inceleyen araştırmalar ise yok denecek kadar azdır. Genellikle araştırmacılar rap şarkıları sosyolojik, psikolojik ve siyasal olarak incelemişlerdir. Gülpınar (2019) arabesk rap yapanların toplumsal özelliklerini anlattığı

sosyolojik araştırmanın amacı, arabesk rap müzik sanatçılarının kimler olduğu, neyi, ne şekilde dile getirdikleri ve neden bu müziğe yöneldiklerini, toplumsal sebepleriyle anlamaktır. Çalışmamızda rap şarkıların hangi koşullarda ortaya çıktığı, ne zaman ülkemizde popülerleşmeye başladığı ve rap sanatçıların özelliklerini bilmenin rap şarkıları daha iyi yorumlamamıza yardımcı olacağı için bu tür çalışmalardan faydalanılmıştır.

Dil estetiği açısından değerlendirebileceğimiz çalışmalar arasında ise Aksoy (2012) Ninni-Masal- Rap üçlüsünü “Candan Erçetin- Ninni” adlı şarkısı üzerinden metinlerarasılık bağlamında inceleyen çalışması ve Çetin (2019)’un Sagopa Kajmer lakaplı rap sanatçının şarkılarında deyimlerin kullanımını araştırdığı çalışmalar vardır. Çalışmalar sonucunda sözlü gelenekte yüzyıllardır yaşayan ninni ve masal formlarının son yılların moda müzik tarzı rap şarkılara uyarlanıp dönüştürülmesi, ninni ve masal türünün rap müzik üzerinde tekrar birleşmesi; kültürel bir özellik taşıyan deyimlerin güncellenerek, yeni bağlamlarla varlıklarını devam ettirmeleri rap şarkılarda yalnızca deyimlerin değil farklı söz varlığı unsurlarının da incelenmesi gerektiğini ve farklı sanatçıların şarkılarında da benzer özelliklerin tespit edilebileceğini göstermiş ve Türkçe rap şarkılarında söz varlığı açısından araştırma yapılmasının gerekliliğini düşündürmüştür. Çalışmamız 10 Türkçe rap şarkıdaki deyimler dışında 16 farklı söz varlığı unsurunu da tespit etmesi yönüyle farklılık göstermekte ve uygun şarkı örnekleriyle Türkçe alanına katkı sağlamaktadır.

Kurt (2020) araştırmasında âşıklık geleneği ve rap müziği karşılaştırmış benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymuştur. Türk insanının aksaklıkları eleştirme, kötü giden toplumsal kurumlara ve bireylere çeki düzen verme isteği ve dikkati halk biliminin temel işlevlerinden biri olan protestonun uygulama alanı olmak gibi pek çok ortak yön bulmuştur. Sahip oldukları benzerlikler dışında özellikle âşık şiiri ve rap müzik ürünleri arasındaki farklılıkları ise şöyle belirtmiştir: Âşık şiirinde yerel dil kullanımı esastır, rap ürünleri ise yabancı menşeli bir ürün olduğunu daima hatırlatan yabancı dilde sözler, deyimler ve argo sözcüklerin kullanımı ile ayrı bir üsluba sahiptir. Çalışmamızın Rap müzik ve edebiyat ilişkisi bölümünde âşık edebiyatı ve rap müzik arasındaki benzerliklerin ortak olması açısından çalışmalarımız uyum göstermektedir.

Türkçenin dil estetiğine ve öğrencilerin seviyesine uygun, derslerde öğreticilerinde faydalanabileceği nitelikteki şarkılar seçildiğinde Türkçenin ifade gücünü ve ne kadar zengin bir dil olduğunu gösteren birçok parça bulunabilmektedir. Çalışmamız, bu konuda diğer çalışmalardan farklıdır. Dil estetiğini birçok yönden ele alarak dil eğitiminde yalnızca

pop şarkıların değil doğru seçimler yapıldığında öğrencilerin dinlemekten zevk aldığı rap şarkılarında kullanılabileceğini göstermektedir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe rap şarkılarına olan ilgisine dikkat edildiğinde ve Türkçe rap şarkılarının artık hayatımızın pek çok alanında var olmasından dolayı çalışmanın Türkçe rap şarkılarını kapsaması, dil estetiğini birçok yönden ele alması ve popüler kültüre dikkat çekmesi diğer çalışmalardan ayırmaktadır.

5.3. Öneriler

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda araştırmacılara, Türkçe öğretmenlerine, söz yazarlarına öneriler sunulmuştur.

5.3.1. Araştırmacılara Öneriler

1. Bu çalışma belirlenen 17 ölçüte göre Türkçe dersine fayda sağlayabileceğini düşündüğümüz 10 şarkı ile sınırlı tutulmuştur. İnceleme farklı kategorilerde daha fazla şarkıyla yapılabilir.
2. Araştırmacılar tarafından Türkçe eğitiminde müzik, Türkçe rap şarkılarda söz varlığı kullanıma dair yapılan çalışmalar çok azdır. Türkçe rap müziğe dair ön yargı kırılmalı, Türkçe eğitimi ve rap müziğe dair araştırmaların sayısı arttırılabilir.
3. Araştırmacılar müziğin dil becerilerine etkisini inceleyecek çalışmaları arttırmalıdır. Müziği dil becerilerini kazandırırken kullanabileceğimiz etkinlikler üretilebilir. “Dört temel dil becerisinde rap şarkılardan nasıl faydalanılabilir?” noktasından hareketle çalışmalar yapılabilir.
4. Araştırmacıların, çok geniş kitlelere ulaşabilen reklamlarda kullanılan Türkçe rap şarkılar da söz varlığı ve dil estetiği çerçevesinde değerlendirilebilir.
5. İlkokul ve Ortaokul öğrencilerinin izlediği çizgi filmlerde kullanılan Türkçe rap şarkılar da söz varlığı ve dil estetiği çerçevesinde değerlendirilebilir.
6. Türkçe eğitiminde kaynak tarama modeli kullanılarak yapılan araştırmalarda söz varlığı çalışmalarına önem verilmelidir. Türkçe rap şarkılar yalnızca olumsuz öğelerden ibaret görülmemeli hitap edilen ortaokul kitlesinin severek dinlediği bu türün güzel ve kullanılabılır örneklerinin tespitini sağlayabilir, söz varlığı noktasında inceleyip Türkçe alanıyla buluşturabiliriz.

7. Öğrencilerin dinlediği ve sevdiği müzik türleri popüler kültüre göre sıkça değişmektedir. Her kademe için dinledikleri müzik türleri tespit edilip rock, türkü, alternatif müzik gibi türler de dil estetiği çerçevesinde değerlendirilebilir.

5.3.2. Türkçe Öğretmenlerine Öneriler

1. Türkçe öğretmenleri ders esnasında yalnızca klasik materyalleri kullanmamalı dört temel beceriyi daha etkili kullanmaya yöneltecek materyaller geliştirilebilir.
2. Türkçe öğretmenleri, hitap ettiği kitlenin hangi şarkı türlerine ilgi duyduğunu, hangi şarkıları dinlediğini ve hangi sanatçıları takip ettiğini iyi gözlemlemelidir. Bu konuların tespitini yaptıktan sonra öğrencilerin ilgilerine yönelik çalışmalar yapmaya özen gösterilebilir.
3. Türkçe öğretmenleri ders esnasında materyal olarak kullanabileceği Türkçe rap şarkıları doğru belirlenebilir, dil estetiği açısından içeriği daha faydalı ve olumsuz kelimeler içermeyen örneklerle yer verilebilir.
4. Türkçe derslerinde kullanılması uygun olmayan, öğrencilerin çok sık dinlediği Türkçe rap şarkılarının melodileri üzerine Türkçe dersi kazanımlarını içeren ve öğrencilerin sözlerini yazdığı şarkılar derslerde yazılıp bestelenebilir ve dersin içeriğinde kullanılır hâle getirilebilir.
5. Türkçe derslerinde kullanılması uygun olmayan, hedef öğrencilerin çok sık dinlediği Türkçe rap şarkılarının uygun olmayan kısımları çıkarılıp, kazanıma uygun olan kısımları derslerde kullanılır hâle getirilebilir.

KAYNAKLAR

- Aka, M.C. (30 Kasım 2022). Spotify açıkladı! İşte 2022’de en çok dinlenen şarkılar. *Shiftdelete*, <https://shiftdelete.net/spotify-en-cok-dinlenen-sarkilar-2022> sayfasından erişilmiştir.
- Aksan, D. (1990). *Her yönüyle dil-ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK.
- Aksan, D. (2018). *Türkçenin sözcük varlığı*. Ankara: Bilgi.
- Aksoy, E. (2012). Ninni-masal-rap üçgeninde toplumsal eleştiri ve metinlerarasılık. *Electronic Turkish Studies*, 7(3).
- Aksoy, Ö. A. (1988). Atasözleri, deyimler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten-* 1962 (217), 131-166. Ankara: Nobel. http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/aksoy_01.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Aksu, İ. (2019). *Fen bilimleri dersinde öğretim materyali olan şarkıların kullanılmasının öğrencilerin başarı, tutum ve kalıcılık üzerine etkisi*, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Alp, Ö. (2009). *Müzik kültürü ve eğitimi 2.cilt/ “yurtta sulh, cihanda sulh” sürecinde; “müzikte yozlaşma ve kirlenme” bağlamında, “Türk müzik öğretmenleri ’nin görev ve sorumlulukları*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Altay, E. (2009). *Yozgat ilindeki ilköğretim düzeyi öğrencilerinin müzik profillerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Aytaş, G. (2011). *Çağdaş gelişmeler ışığında şiir tahlilleri*. Ankara: Akçağ.
- Aytulum, H. (2019). Popüler kültür bağlamında rap savaşları ve İslami rap müzik üzerine bir inceleme. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 26(26), 208-241.
- Banguoğlu, T. (2019). *Türkçenin grameri*. Ankara: TDK.

- Bayrak, M. B. (2011). *Muhafazakâr gençliğin bir ifade biçimi olarak Türkçe rap ve Türkiye’de hip-hop kültürü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bayraktar, N. (2000). *Orta Türkçede filimsiler*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. file:///C:/Users/DELL/Downloads/098519.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Biber Öz, N. (2001). İnsanın kültürel gelişiminde müzik eğitiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 101-106.
- Bilgen, D. Y., & Zeytin, Ş. M. (2019). 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin dinledikleri şarkıların içerik ve dil yönünden incelenmesi. *Journal of World of Turks/Zeitschrift für die Welt der Türken*, 11(2).
- Bulut, D., & Altay, E. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzik profilleri: Yozgat ili örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 237-254.
- Coşkun, M. V. (2015). *Standart Türkçede ses olaylarının sebep-sonuç ilişkisi çerçevesinde yeniden sınıflandırılması*. Dil Bilimi, Dil Bilgisi ve Dil Eğitimi Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Çangal, Ö. (2012). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültür taşıyıcısı olarak türküler. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 2(2), 9-20.
- Çelik, H. (2018). *Müzik destekli öğretim yönteminin yedinci sınıf türkçe dersi millî kültür temasının öğretime etkisi: Barış Manço Şarkıları Örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Çelikkol, Ö. (2007). *Kelime kazanımında müziğin etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin, N. (2019). Rap müzikte deyimlerin kullanımının Sagopa Kajmer örneği üzerinden metinlerarasılık bağlamında değerlendirilmesi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 12(26), 344-358.
- Çiftçi, E. (2010). Popüler kültür, popüler müzik ve müzik eğitimi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 149-161.

- Daharlı, G. (2012). *5. sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Demirel, M. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin dinledikleri müzik eserlerinin söz varlığı unsurları açısından incelenmesi*, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Dilben, F. (2016). *“Varoşların sözü: arabesk-rap” arabesk bağlamla rap müzik* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, T. (2019). *Türkçe rap şarkılarının dil estetiği açısından değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Efe M., Sonsel Ö. B. (2019), Türkiye’de dinlenen popüler müziklerin incelenmesi: Spotify örneği. *Idil Journal of Art and Language*, 60(8), 975-983.
- Eker, S. (2013). *Çağdaş Türk dili*. Ankara: Grafiker.
- Ergin, M. (2005). *Üniversiteler için Türk dili*. İstanbul: Bayrak.
- Ergin, M. (2013). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak.
- Ergün, M. (2010). *Estetik (Sanat Felsefesi). Felsefeye Giriş (Estetik)*. <http://mustafaergun.com.tr/wordpress/wpcontent/uploads/2015/11/sanatfelsefesi.pdf> f sayfasından erişilmiştir.
- Erol, A. (2002). *Popüler müziği anlamak: kültürel kimlik bağlamında popüler müzikte anlam*, İstanbul: Bağlam.
- Eryılmaz, R. (2019). Türkçe eğitiminin genel hedefleri çerçevesinde popüler Türkçe şarkıların içerik analizi. *Journal of World of Turks/Zeitschrift Für Die Welt Der Türken*, 11(3), 87-102.
- Fubini, E. (2003). *Müzikte estetik*. Ankara: Dost.
- Gülpınar, Ş. (2019). *Arabesk rap icra edenlerin toplumsal özellikleri*. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Güney, N., Aytan, T., & Şengül, M. (2014). Müziksel-ritmik zekaya yönelik etkinliklerin dil bilgisi öğretiminde akademik başarıya etkisi. *Education Sciences*, 9(2), 120-134.

- Gürbüz, F. (2008). Mecaz kapsamındaki anlamlar ve bu anlamlar arasındaki ince ayrıntılar. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 197-212.
- Hacıeminoğlu, N. (2011). *Türkçenin karanlık günleri*. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı.
- İçözü, T. (1 Aralık, 2020). Spotify, Türkiye için 2020 özetini açıkladı. *Webrazzi*, <https://webrazzi.com/2020/12/01/spotify-turkiye-icin-2020-ozetini-acikladi> sayfasından erişilmiştir.
- İçözü, T. (1 Aralık, 2021). Spotify, yılın en çok dinlenenlerini duyurdu, heyecanla beklenen 2021 özeti yayında. *Webrazzi*, <https://webrazzi.com/2021/12/01/spotify-yilin-en-cok-dinlenenlerini-duyurdu-heyecanla-beklenen-2021-ozeti-yayinda/> sayfasından erişilmiştir.
- İşcan, A. (2007). Dil ve ana dil olarak Türkçe üzerine. *Erciyes Dergisi*, 30, 5-6.
- Kaplan, M. (2016). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh.
- Karakoç, V. (2019). *Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel özellikler ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Karpuz, H. Ö., & Akçataş, A. (2001). Metinde anlam bağları üzerine. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 8 (18).
- Keskin Hatton, D. (2019). *Müzik antropolojisi bağlamında Türkçe sözlü rap*, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Kır, B. (2016) *Alt kültür müziği olarak rap şarkı sözleri üzerine bir inceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kocakaplan, İ. (2017). *Açıklamalı edebî sanatlar*. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi grameri şekil bilgisi*. Ankara: TDK.
- Kurt, B. (2020). Farklı kültürel zeminlerde benzer ifade biçimleri: âşıklık geleneği ve rap müzik. *Folklor Akademi Dergisi*, 3(1), 16-35.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.

- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, ve 8. Sınıflar) öğretim programı*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- Nalçacıgil Çopur, E. (2021). Tezat sanatı çerçevesinde Yunus Emre öğretileri. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 662-693. DOI:10.32321/cutad.912880
- Nerimanoğlu, K. V. (2017). Dil ve estetik. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 4(12), 156-184.
- Nişancı, İ. (2015). *Türkçe şarkıların dil öğretiminde kullanımı*. Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları “Balkanlarda Türkçe” Konferans’ında sunulmuş bildiri, Işık Üniversitesi, Erbil. https://www.researchgate.net/publication/278016113_Turkce_Sarkilarin_Dil_Ogretiminde_Kullanimi sayfasından erişilmiştir.
- Oğuz, E. S. (2011). Toplum bilimlerinde kültür kavramı. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(2).
- Otcan, S. (2020). *Türk rap müziğinde yaşanan değişim ve gelişim-uygulamalı ve karşılaştırmalı bir çalışma* (Master's thesis, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Özkan, H. H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 29-38.
- Sağlam, M. Y. (2001). Atasözleri ve deyimlerde imgelem. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 45-51
- Smith, A. (2010), *Milli Kimlik* (Şener B.S, Çev.). İstanbul: İletişim.
- Solmaz, P. (2009, Eylül). *Popüler kültürün müzik eğitime etkisi üzerine bir değerlendirme*, 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, On dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Şahin, B. (2021), *Müzikle eğitimin ilk okuma yazma öğretimine etkisi*, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ünal Topçuoğlu F., & Sever, A. (2012). Yaratıcı yazmada müziğin etkisi. *Electronic Turkish Studies*, 7(4).
- Tutar, H. & Erdem, T. (2020). *Örnekleriyle bilimsel araştırma yöntemleri ve spss uygulamaları*. Ankara: Seçkin.

- Türk Dil Kurumu. (2005). Türkçe sözlük. Ankara: TDK.
- Ünalan, Ş. (2005). *Dil ve kültür*. Ankara: Nobel.
- Vardar, B. (2002). Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü. İstanbul: Multilingual.
- Yalçın, A. (2018). *Son bilimsel gelişmeler ışığında Türkçenin öğretimi yöntemleri*. Ankara: Akçağ.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yöndem, S. (2013). Müzikte yozlaşmaya küreselleşmenin etkisi. *International Journal of Social Science*, 6(2).
- Yücetoker, İ., & Bahar, M. (2015). Cumhuriyet Döneminde Şiir ve Müzik: Âşıklık Geleneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-16.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..